

ΕΚΑΠΕΝ ΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 899
Παρασκευή
13 Ιουλίου 2007
Τιμή: 4 ευρώ

Γι έφταιξε στην Πάρνηθα;

Νίκος Χλύκας: Η καταστροφή της Πάρνηθας

Ράνια Κλουτσινιώτου: Για τον Ελαιώνα

Α την Αριστερά σήμερα γράφουν οι:

Αντώνης Δραγανίγος

Γιάννης Μηλιός

Γιάννης Μπαλάφας

Αντώνης Νταβανέλλος

Αλέξης Τσίπρας

Γιάσος Σιδέρης: Η συγκέντρωση της διαπλοκής

Ντέιβιντ Τονγκ: Οι εκλογές στην Τουρκία

Δ. Γεωργαντέα: Η διπλωματία των αγωγών

Γιώργος Φιλίππιδης
1977-1997

ISSN 1108-9822

28

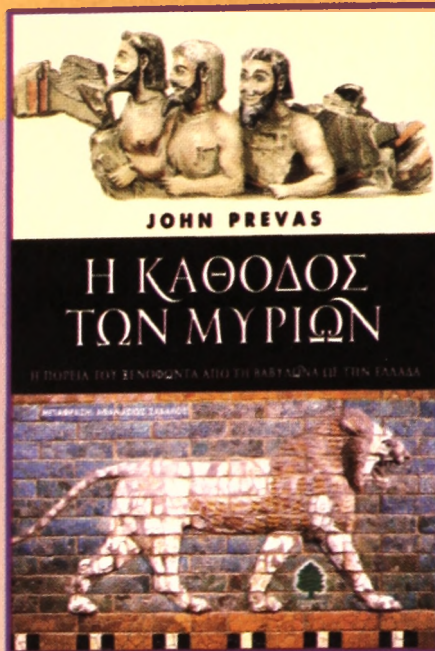
71108 982000

Σελίδες 352 / Τιμή 16,00€

Ο ΦΘΟΝΟΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ John Prevas

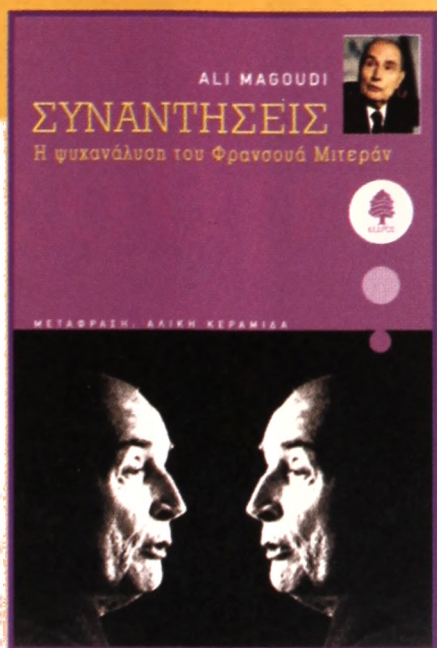
Ποιος ήταν ο Αλέξανδρος της Μακεδονίας; Σ' αυτό το βιβλίο που διαβάζεται εξίσου σαν μυθιστόρημα και σαν ταξιδιωτικό οδοιπορικό, ο αμερικανός συγγραφέας και ερευνητής John Prevas αναζητά το πρόσωπο πίσω από το μύθο. Ο Prevas ταξίδεψε στους ίδιους δρόμους με τον Αλέξανδρο, στις περιοχές που σήμερα αποτελούν το Ιράν, το Αφγανιστάν και το Πακιστάν, για να ξαναζωντανέψει το μεγαλύτερο μέρος της πορείας του.

Σελίδες 360 / Τιμή 16,00€

Η ΚΑΘΟΔΟΣ ΤΩΝ ΜΥΡΙΩΝ John Prevas

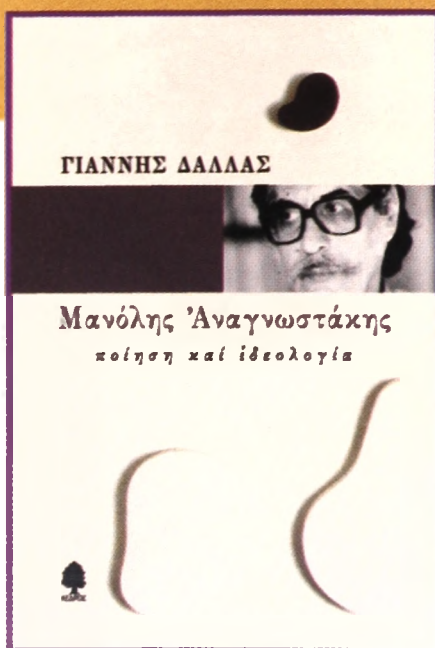
Η Κάθοδος των Μυρίων αποτελεί ένα από τα πιο εντυπωσιακά κεφάλαια της αρχαίας ελληνικής ιστορίας. Ο συγγραφέας και ερευνητής John Prevas ακολουθεί τη συναρπαστική διαδρομή των Ξενοφώντα και των Ελλήνων μισθοφόρων, των Μυρίων, στα μέρη που σήμερα είναι η Τουρκία. Περιγράφει γλαφυρά τη σύγκρουση δύο κόσμων, δύο πολιτισμών, του ελληνικού και του περσικού.

Σελίδες 232 / Τιμή 15,00€

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ Ali Magoudi

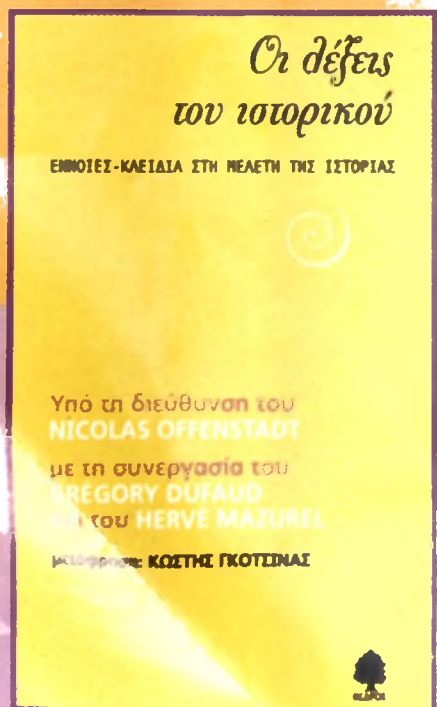
Το αποκαλυπτικό βιβλίο με το υλικό των σημειώσεων από τις συναντήσεις του ψυχαναλυτή Αλί Μαγκουντί με τον Γάλλο ηγέτη Φρανσουά Μιτεράν. Ένα πανόραμα στη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία, μέσα από τα σημεία τομής της ψυχανάλυσης και της πολιτικής, του συλλογικού και του ιδιωτικού βίου.

Σελίδες 272 / Τιμή 16,00€

ΜΑΝΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ Γιάννης Δάλλας

Η παρούσα έκδοση είναι μια σπουδή του έργου του Μανόλη Αναγνωστάκη με την επισκόπηση τριών πυρήνων μελετών, που αναφέρονται στις συνθήκες και στο κλίμα του ιδεολογικού και λογοτεχνικού του περιβάλλοντος στην ανάπτυξη των συλλογών αναλυτικά και στα τελευταία το ποιητικότροπα πεζά, που είναι αποστάγματα ζωής και ιστορία.

Σελίδες 224

ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ Υπό τη διεύθυνση του Nicolas Offenstadt

με τη συνεργασία του
Grégory Dufaud
και του Hervé Mazurel

Οι λέξεις του ιστορικού είναι ένα εύχρηστο λεξικό όρων που χρησιμοποιούν οι επιστήμονες και οι ερευνητές, χρήσιμο όχι μόνο για τους φοιτητές των κοινωνικών επιστημών και τους ιστορικούς, αλλά και για όποιον θέλει να έχει μια έγκυρη ενημέρωση για την επιστήμη της Ιστορίας και την εξέλιξη του ιστορικού λόγου.

Σελίδες 152 / Τιμή 12,00€

ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ Η Νίκη Ο Ουρανός Κατακόκκινος Σ' εσάς που με ακούτε

Λούλα Αναγνωστάκη

Μόλις κυκλοφόρησε ο πρώτος τόμος των θεατρικών της Λούλας Αναγνωστάκη. Το σύνολο του έργου της, ανέκδοτο ως τώρα, θα εκδοθεί σε πέντε τόμους.

Περίοδος Β' • Έτος 34ο • Τεύχος 899

Παρασκευή 13 Ιουλίου 2007

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210-7232713 - 210-7232819

Fax: 210-7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrprou@otenet.gr

ΚΑΘΟΤΗΣ-ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Ελευθερία Παπουτσάκη

ΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Άννα Χριστάκη

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 100 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 200 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λαοσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Η μάχη για το περιβάλλον είναι και μάχη κατά της βαρβαρότητας	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Κοινωνία των πολιτών: Η προστασία της φύσης ποτέ δεν τελειώνει	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	12
• Νίκος Χλύκας: Η προστασία των δασών στηρίζεται στην πρόληψη	14
• Ράνια Κλουτσινιώτη: Ο Ελαιώνας, ο καύσωνας και η διπλή ανάπλαση της ΠΑΕ Παναθηναϊκός	16
• E-mail	19

Φάκελος Αριστερά

• Γιάννης Μπαλάφας: Για τον Συνασπισμό, τις εκλογές, το μέλλον της Αριστεράς	20
• Γιάννης Μηλιός: Για μια ριζοσπαστική και ενωτική Αριστερά	22
• Αλέξης Τσίπρας: Η Αριστερά σε μια νέα συγκυρία	25
• Αντώνης Νταβανέλλος: Για μια ισχυρή ριζοσπαστική Αριστερά	26
• Αντώνης Δραγανίγος: Αντικαπιταλιστική Αριστερά για την εργατική διεύθυνση της κοινωνίας	28

• Ρεπόρτερ: Δανεικά κυκλοφορούν επί 14 χρόνια τα λεωφορεία του ΟΑΣΑ	30
• 15ο Πανελλήνιο Δημοσιογραφικό Συνέδριο Σαμοθράκης	32
• Τάσος Σιδέρης: Οι "νταβαντζήδες" νικήθηκαν, ζήτω η συγκέντρωση της διαπλοκής!	34
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	36
• Ντέιβιντ Τονγκ: Οι επικείμενες βουλευτικές εκλογές στην Τουρκία	38
• Συνέντευξη Μπασκίν Οράν	39
• Θ. Γεωργαντέας: Η αλήθεια για τη διπλωματία των αγωγών	42
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	46

Αφιέρωμα: Γιώργος Φιλιππίδης

• Γιώργος Φιλιππίδης (1977-1997)	48
• Τα όνειρα περνάνε με κόκκινο	49
• Ποιος το περίμενε;	50
• Ο τυχαίος θάνατος ενός αναρχικού	51

• Δ. Χαρίτος: Ρόδος, 7ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου	52
• Δ. Φιλιππίδης: Η αναμέτρηση των Αντωνάκηδων με την Ιστορία	55
• Ηλ. Γκρης: Ποίηση και λαός	57
• Ελ. Παπουτσάκη: «Ιερά τέρατα» εναντίον ιερών τεράτων	58
• Ελ. Κοσμά-Στ. Μήτας: Το δέσιμο της ρίμας, δέσιμο των φύλων	59
• Κ. Παπαγεωργίου: Κριτική βιβλίου	60
• ΒΙΒΛΙΟ	61
• Ανδρέας Παναγόπουλος: Σημειωματάριο	66

Η ΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΜΑΧΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΑΣ

Ο ΕΜΠΡΗΣΜΟΣ της Πάρνηθας, περισσότερο από οτιδήποτε άλλο, είναι μια αντανάκλαση του πολιτισμού μας. Ενός πολιτισμού που καίει τα δάση και τα ζωντανά που κατοικούν σε αυτά, προκειμένου να φτιάξει μεζονέτες και νέες επεκτάσεις στα καζίνα του τζόγου. Ενός πολιτισμού, στον οποίον το Κράτος θεωρεί φυσιολογικό να καθυστερεί την πυρόσβεση της πυρκαγιάς στο δάσος, μην τυχόν και βραχούν οι πυλώνες, πέσει το ρεύμα και κλείσει η τηλεόραση.

ΟΙ 3.000 ΑΝΘΡΩΠΟΙ που βρέθηκαν την περασμένη Κυριακή μπροστά στη Βουλή για να διαμαρτυρηθούν διά των ανοικτών παλαμών, για την καταστροφή της τελευταίας πηγής οξυγόνου στο θλιβερό Λεκανοπέδιο της Αττικής, αποτελούν, ας μην κρυβόμαστε, μια ισχυρή μειονότητα στην ελληνική κοινωνία. Άλλοι τόσοι έσπευσαν την επομένη της πυρκαγιάς για να παίξουν στην Πάρνηθα τα λεφτά τους στο Black Jack και τη ρουλέτα. Περισσότεροι είναι αυτοί, που θα εκμεταλλευτούν την καταστροφή του δάσους για να κάνουν «τα όνειρά τους σπίτι», όπως έλεγε και μια παλιά διαφήμιση. Και ας μη λογαριάσουμε όλους αυτούς που απλώς απόλαυσαν ράθυμοι ένα ακόμα νεοελληνικό τηλεοπτικό σόου.

Η ΑΤΤΙΚΗ, και ειδικότερα το Λεκανοπέδιό της, έχει μετατραπεί σε μια από τις ασχημότερες περιοχές του πλανήτη. Αποτελεί τη δεύτερη πιο πυκνοκατοικημένη πόλη της Γης, την ίδια ώρα που φροντίζει για την ανάδειξη των πιο άσχημων πλευρών της, το κρύψιμο των όσων όμορφων έχουν απομείνει και καταστρέφει συστηματικά κάθε πηγή οξυγόνου της. Μετά την καταστροφή της Πεντέλης, το ξύρισμα της Πάρνηθας σημαίνει την οριστική απώλεια κάθε φυσικής όασης στην υπερφορτωμένη από ρύπους Αθήνα. Η εξαγγελία του πρωθυπουργού, ότι «όπου υπήρχε δάσος θα ξαναγίνει δάσος», είναι ένα ψέμα που δεν κρύβεται και προκαλεί το γέλιο όταν γίνεται από την κυβέρνηση που επιχείρησε να αλλάξει το Σύνταγμα για λογαριασμό των οικοπεδοφάγων.

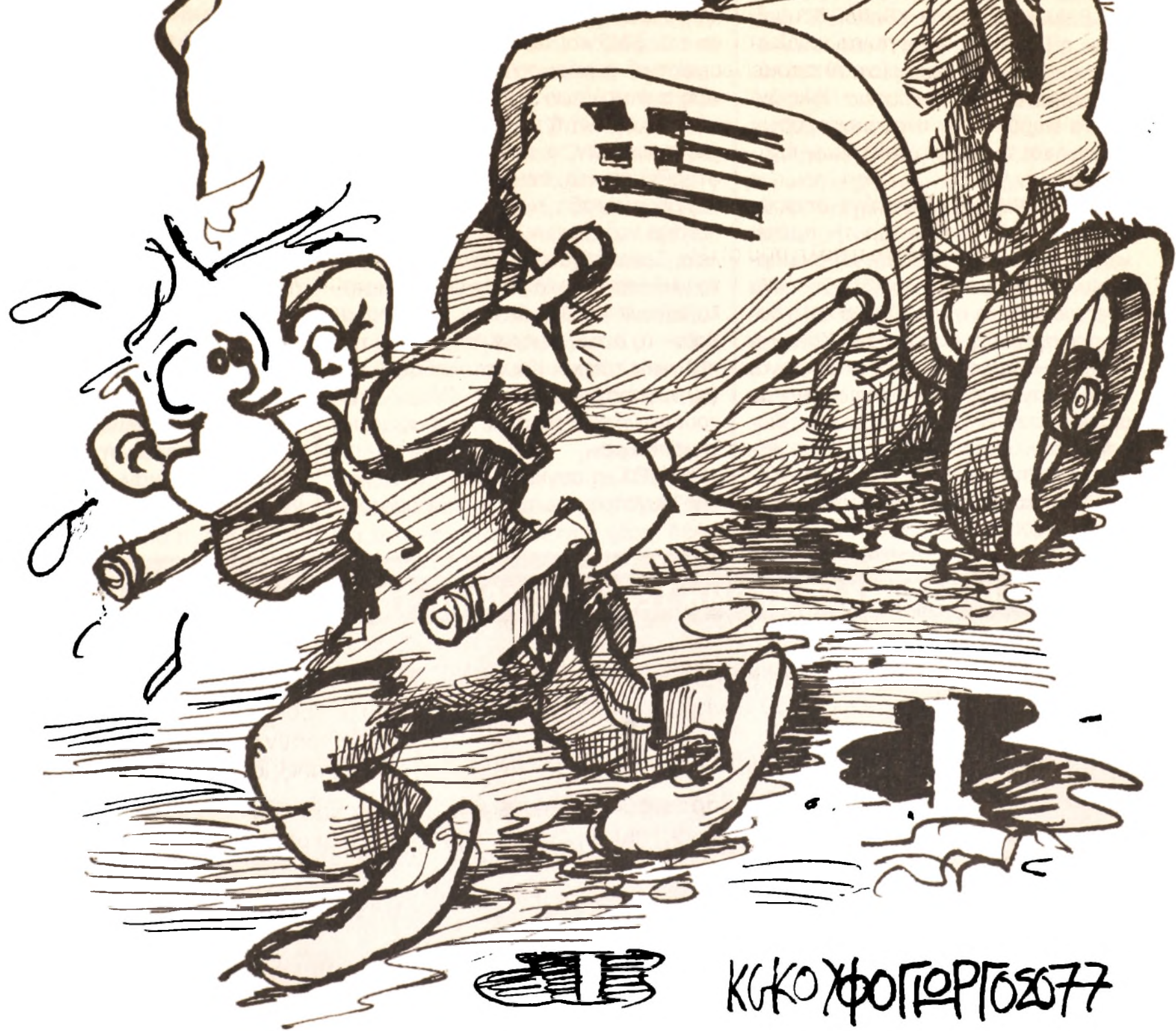
ΟΜΩΣ, αυτή είναι η πόλη που αξίζει στους κατοίκους της. Διότι ακόμα και αν δεχθούμε ότι είναι ελάχιστοι αυτοί που οργανώνουν τους εμπρησμούς, δεν συμβαίνει το ίδιο με αυτούς που χτίζουν αυθαίρετα πάνω στα αποκαΐδια, με αυτούς που αδιαφορούν και επανεκλέγουν τις κυβερνήσεις που διαχειρίζονται τόσα χρόνια με πολύ συγκεκριμένο τρόπο τις πυρκαγιές ή με αυτούς που επανεκλέγουν τις κυβερνήσεις, ακριβώς για να διαχειρίζονται τις καμένες εκτάσεις όπως τις διαχειρίζονται.

ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ, ένας από τους τελευταίους ελεύθερους χώρους του Λεκανοπεδίου, ο Ελαιώνας, αποφασίζεται να μετατραπεί σε γήπεδο ποδοσφαίρου με χώρους εμπορικής χρήσης για την Ποδοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρεία Παναθηναϊκός. Αυτοί που αντιδρούν είναι ελάχιστοι μπροστά σε αυτούς που πίεσαν για να πραγματοποιηθεί αυτό το έγκλημα και συνεχίζουν να πιέζουν για να πραγματοποιηθεί με τους χειρότερους δυνατούς όρους.

ΟΤΑΝ ΚΑΠΟΤΕ η κυβέρνηση των Λευκών της Αμερικής ζήτησε από τους Ινδιάνους να της πουλήσουν τη Γη τους, εκείνοι απάντησαν ότι τους φαίνεται παράλογο να πουλήσουν τη Γη, το νερό, τον αέρα, γιατί τίποτα από όλα αυτά δεν τους ανήκει. Στην Ελλάδα το να πουλάμε τη Γη –συνήθως αφού την κάψουμε– αποτελεί κάτι σαν ένα πατροπαράδοτο εθνικό έθιμο. Ίσως για τούτο η «καμένη γη» που παραλαμβάνουν και παραδίδουν όλες ανεξαιρέτως οι ελληνικές κυβερνήσεις, αποτελεί το παρασύνθημα της παρακμής μας.

ΓΙΑ ΟΛΑ ΑΥΤΑ, η δράση για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος δεν είναι μόνο μια μάχη για τη διάσωση της ζωής. Είναι επίσης και μια μάχη για την ανακοπή του πολιτισμού της βαρβαρότητας που μας περιβάλλει και μας απειλεί με ασφυξία.

ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΕΜΑΣ,
ΘΑ ΕΞΑΝΤΛΗΣΕΤΕ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΕΤΡΑΕΤΙΑ
ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΕ;

Σ ΠΟΛΙΤΙΚΟ
ΕΚΑ
ΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Κοινωνία των πολιτών Η προστασία της φύσης ποτέ δεν τελειώνει

ΣΗΜΑΝΕ η ώρα του πολίτη; Μερικοί αισιόδοξοι, με αφορμή τη σχεδόν αυθόρμητη συγκέντρωση, στο Σύνταγμα, για τη σωτηρία της Πάρνηθας, απαντούν καταφατικά. Ναι, όταν οι κυβερνήσεις αδιαφορούν για τη σωτηρία του περιβάλλοντος, όταν εθνικοί δρυμοί, όπως η Πάρνηθα, γίνονται παρανάλωμα της κρατικής αδιαφορίας, τότε ο λόγος ανήκει στην Κοινωνία των Πολιτών: Για να επιβάλει την αναδάσωση όσων κάηκαν και την προστασία όσων έμειναν.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ των Πολιτών –σημειώνει, ενδεικτικά, η Καθημερινή– πρέπει να περάσει από την παθητική διαμαρτυρία στην ενεργό συμμετοχή. «Να βρει τρόπους να επιβάλλει ένα άλλο πολιτισμό της καθημερινότητας». Και η κατάληξη: «Η προστασία της φύσης είναι διαρκής αγώνας, που δεν τελειώνει με μια μόνη συγκέντρωση, με μια μόνη διαμαρτυρία». Κατά τα άλλα, η συγκέντρωση της περασμένης Κυριακής, στο Σύνταγμα, τροφοδότησε, όπως

ήταν φυσικό, διαφορετικά σχόλια, με έκδηλο, τις περισσότερες φορές, τον έντονα αντιπολιτευτικό ή ελαφρώς συμπολιτευτικό χρωματισμό. Πάντως, κατά την εκτίμηση του Νίκου Γ. Ξυδάκη, η συγκέντρωση της περασμένης Κυριακής, στο Σύνταγμα, ήταν «η συγκέντρωση των SMS και των μπλογκ, η πρώτη σωματική φανέρωση της τηλεπικοινωνίας των πολιτών». Όσο για την «ταξική» (καταγωγή ή προέλευση) των συγκεντρωμένων, ο αρθρογράφος υποστηρίζει ότι «έρχονται από την απέραντη μεσαία τάξη, των μορφωμένων και δυνάμει νεόπτωχων, κατέχουν τα εργαλεία, δεν κατέχουν την εξουσία, μιλούν τη γλώσσα της νέας εποχής, δεν καταλαβαίνουν –ή δεν θέλουν να καταλάβουν– τη στερεοτυπική μη-γλώσσα της πολιτικής τάξης». Και κατάληξη: «Τώρα (οι συγκεντρωμένοι των SMS) διεκδικούν φωνή στην πλατεία. Ας τους αφουγκραστούμε».

ΠΑΝΤΩΣ, η συγκέντρωση της Κυριακής συνέπεσε με τον τερματισμό των

εργασιών του 7ου συνεδρίου της Νέας Δημοκρατίας (στη Θεσσαλονίκη) και την ανακοίνωση σειράς μέτρων (από τον υπουργό ΠΕΧΩΔΕ Γ. Σουφλιά) για την αναβίωση του δάσους και την επούλωση των πληγών στον καμένο εθνικό δρυμό. Για την επούλωση αυτή προϋπολογίσθηκαν ήδη τριάντα εκατομμύρια ευρώ, με το σκεπτικό ότι προέχει η ανάγκη σειράς αντιπλημμυρικών και αντιδιαβρωτικών έργων. Κατά το Βήμα, ναι μεν ο κ. Σουφλιάς άνοιξε «ομπρέλα προστασίας πάνω από την καμένη Πάρνηθα», αλλά δεν είπε λέξη για τα άλλα «καμένα ανά τη χώρα», τα οποία δεν θα απολαύουν, προσώρας, της ίδιας προστασίας.

**«ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΠΡΟΟΔΟΥ»...**

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, όσοι περίμεναν ότι, από τις δυο ομιλίες του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή στο 7ο συνέδριο της ΝΔ, θα είχαν «μια κάποια ένδειξη για τον χρόνο χ των εκλογών», απογοη-

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ (2005 ΚΑΙ 2006)

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)
τέσσερις ακόμα τόμοι του ΑΝΤΙ που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
(2005) 834 έως 845 (ΞΒ) και 846 έως και 859 (ΞΓ)
(2006) 860 έως 872 (ΞΔ) και 873 έως και 885 (ΞΕ)
Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών

τεύθηκαν... Ορισμένοι δημοσιογράφοι, που παρακολούθησαν τις εργασίες του συνεδρίου, υποστηρίζουν ότι «αναποφάσιτος ο κ. Καραμανλής, δεν θέλησε να ξεκαθαρίσει τις προθέσεις του», ενώ –κατά μια άλλη εκτίμηση– ο πρωθυπουργός «έδωσε την εντύπωση ότι σχεδιάζει εκλογές στα τέλη Σεπτεμβρίου, αλλά θα σταθμίσει τα δεδομένα μετά τις 15 Αυγούστου»...

Ένα προσφιλές θέμα των συνέδρων ήταν και η συζήτηση ως προς το πού ανήκει (ιδεολογικά-πολιτικά) η Νέα Δημοκρατία. Ο πρωθυπουργός επανέλαβε ότι η ΝΔ εντάσσεται στο «κοινωνικό κέντρο – στο κέντρο μιας μεγάλης συμμαχίας προόδου», σε αντίθεση, φυσικά, με τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ Γ.Α. Παπανδρέου, ο οποίος χαρακτηρίζει τη ΝΔ «δεξιά», «κόμμα της δεξιάς», κλπ. Πάντως, και πέρα από ταμπέλες, η κυριαρχία του Κ. Καραμανλή στο συνέδριο ήταν απόλυτη, ενώ ενισχυμένοι αναδείχθηκαν η υπουργός Εξωτερικών Ντόρα Μπακογιάννη (εξέλεξε περίπου 35 στελέχη της στη νέα Κεντρική Επιτροπή), αλλά και ο υπουργός Οικονομίας Γ. Αλογοσκούφης, του οποίου τρεις συνεργάτες εξελέγησαν στις πρώτες θέσεις.

ΒΕΝΤΕΤΕΣ, ΣΚΛΗΡΟ ΡΟΚ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΣΧΟΛΙΩΝ

ΚΑΙ ΕΝΩ Νέα Δημοκρατία και ΠΑΣΟΚ, ως κόμματα εξουσίας, εξακολουθούν να δίνουν τον «πρέποντα» (οξύτατο) τόνο στην πολιτική τους αντιπαράθεση, το «τοπίο» έμελλε να συμπληρώσουν, από τη μια η γνωστή «βεντέτα» Πάγκαλου – ΚΚΕ και, από την άλλη, το «σκληρό ροκ» (όπως χαρακτηρίστηκε) του προέδρου του ΣΥΝ Αλ. Αλαβάνου όταν, την περασμένη Παρασκευή, από το βήμα της Βουλής, αποκάλυψε τον πρωθυπουργό «νονό».

Ο Θ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ ισχυρίστηκε ότι ΝΔ και ΚΚΕ συμπράττουν όχι μόνο «εντός της Βουλής», αλλά και εκτός Βουλής, μέσω κοινών επιχειρήσεων, «με συγκεκριμένο οικονομικό αποτέλεσμα». Ο ισχυρισμός Θ. Πάγκαλου προκάλεσε, όπως ήταν φυσικό, την οργή της γενικής γραμματέα του ΚΚΕ, η οποία ζήτησε από τον Γ.Α. Παπανδρέου να τοπο-

θετηθεί απέναντι στις δηλώσεις του βουλευτού του ΠΑΣΟΚ... Και επειδή αυτό δεν έγινε, η γ.γ. του ΚΚΕ χαρακτήρισε τις δηλώσεις Πάγκαλου ως «επιτελικό σχέδιο της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ», με καθαρά προεκλογικό χαρακτήρα. Στη διαμάχη έμελλε να πάρουν μέρος και τρίτοι, όπως ο γραμματέας του ΠΑΣΟΚ Ν. Αθανασάκης («η κόντρα –είπε– έχει προσωπικό χαρακτήρα», άρα πρόβλημα ουδέν), ή ο ευρωβουλευτής του ΠΑΣΟΚ Π. Μπεγλίτης («το ΚΚΕ πρέπει να καταλάβει ότι δεν είμαστε στη δεκαετία του '50), ή ο Αλ. Παπαδόπουλος, ο οποίος ορκίστηκε να δηλώσει ότι «δεν είναι δυνατόν να γίνεται πολιτική με ύβρεις».

ΤΟ ΙΔΙΟ επιχείρημα («δεν γίνεται πολιτική με ύβρεις») αντέταξαν και όσοι επέκριναν τον πρόεδρο του ΣΥΝ για τη γλώσσα και το ύφος που χρησιμοποίησε, μέσα στη Βουλή, «εναντίον του εκλεγμένου πρωθυπουργού της χώρας». Στις επικρίσεις αυτές απάντησαν αρκετά στελέχη του ΣΥΝ, αλλά και ο ίδιος ο πρόεδρος του ΣΥΝ Αλ. Αλαβάνος: Δεν δέχομαι μαθήματα πολιτικής συμπεριφοράς από μια κυβέρνηση που δεν τολμάει να ψελλίσει έστω λέξη μία ενάντια στις ΗΠΑ, για τους ποταμούς αίματος στο Ιράκ, που προσποιείται ότι δεν γνωρίζει την ύπαρξη του Γκουαντάναμο, που στέλνει στρατευμένα παιδιά του λαού στο Αφγανιστάν, που δεν τολμά να ρωτήσει τη γνώμη του λαού για το ευρωσύνταγμα, που...

ΟΛΑ ΤΑ παραπάνω –μικροπολιτικά και όχι, προεκλογικά και όχι– δεν ανέστειλαν μερικές ευρύτερες εξελίξεις, όπως την πρόταση, λόγου χάρη, δέκα υπουργών Εξωτερικών της Ε.Ε. (ανάμεσά τους και η Ελλάδα), για την αποστολή διεθνούς δύναμης στα παλαιστινιακά εδάφη, σε μια προσπάθεια αποκλιμάκωσης της κρίσης. Η επιστολή απευθύνεται στον Τόνι Μπλερ, με την ιδιότητά του ως απεσταλμένου του «Κουαρτέτου» (ΟΗΕ, Ε.Ε., ΗΠΑ, Ρωσία) για τη Μέση Ανατολή. Και ενώ, ορισμένοι παρατηρητές εξακολουθούν να διατηρούν τις επιφυλάξεις τους για το «ρόλο» που μπορεί να διαδραματίσει, στην υπόθεση αυτή, ο ίδιος ο Μπλερ, διάχυτη είναι η αίσθηση

ότι μια «εύρωστη διεθνής δύναμη στα παλαιστινιακά εδάφη» μπορεί να βοηθήσει στην προώθηση μιας διαπαλαιστινιακής συμφωνίας και, φυσικά, στην προώθηση ενός ειρηνευτικού σχεδίου.

ΚΑΠΟΙΟΙ ΕΠΙΜΕΝΟΥΝ ΝΑ ΣΤΗΝΟΥΝ ΓΕΦΥΡΕΣ ΦΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΣ

ΚΑΙ ΑΝ από τα εντυπωσιακά «μεγάλα», έλθουμε στα μικρότερα, αξίζει να σημειώσει κανείς:

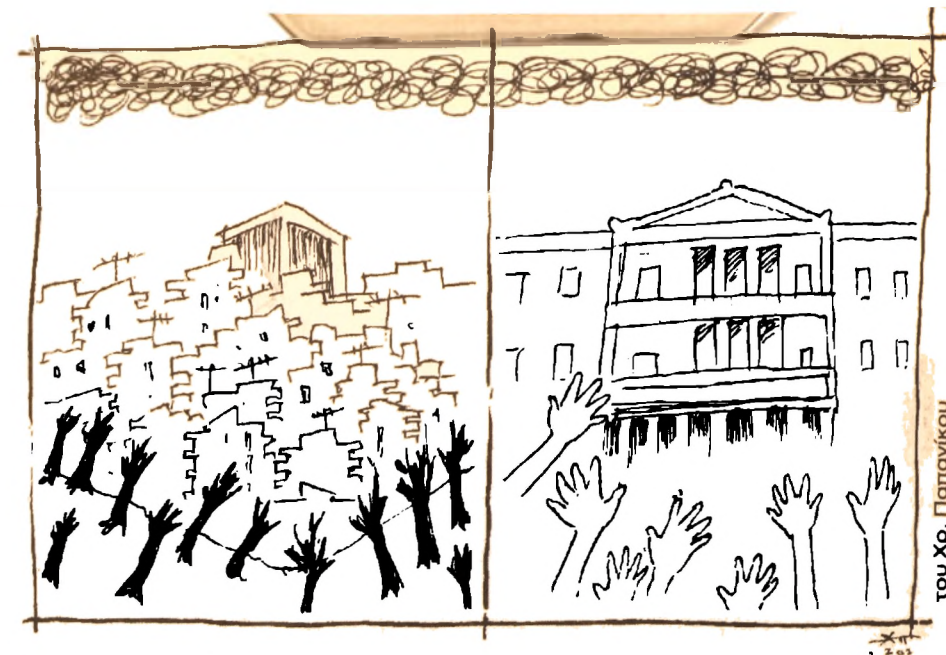
α) Τη «γέφυρα ειρήνης» που έστησαν στο Αιγαίο ο ΣΥΝ και το ODP (το τουρκικό Κόμμα Ελευθερίας και Αλληλεγγύης), στη Μυτιλήνη και το Αϊβαλί. Η «γέφυρα», στην προκειμένη περίπτωση, είναι η έκκληση που απηύθυναν οι πρόεδροι του ΣΥΝ και του ODP, Αλέκος Αλαβάνος και Κεμάλ Ουλουσαλέρ, για την αμοιβαία μείωση των εξοπλισμών και των στρατιωτικών δαπανών Ελλάδας και Τουρκίας, *Η ειρήνη –τονίζουν τα δυο κόμματα– είναι η μόνη επιλογή για τους λαούς της Τουρκίας και της Ελλάδας*,

β) Την ανάδειξη, από την παγκύπρια συνδιάσκεψη του ΑΚΕΛ (με ποσοστά 92,7% υπέρ, 6,6 κατά και 0,7 αποχή), του Δημήτρη Χριστόφια, ως υποψήφιου για την προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι επιπτώσεις από την ανάδειξη αυτή θεωρούνται δεδομένες: Η τριμερής συνεργασία παύει να ισχύει (το Δημοκρατικό Κόμμα και η ΕΔΕΚ μάλλον δεν θα υποστηρίξουν την υποψηφιότητα Χριστόφια), ενώ οι τέσσερις υπουργοί του ΑΚΕΛ υπέβαλαν ήδη τις παραιτήσεις τους στον πρόεδρο της Δημοκρατίας Τ. Παπαδόπουλο. Όσο για την ίδια τη «μοίρα» του Κυπριακού, ο θεός της Ελλάδας ή/και της Κύπρου είναι μεγάλος... Όπως είναι γνωστό, η καγκελάριος κα Μέρκελ κάπου φέρεται να δήλωσε ότι η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. ήταν λάθος, δοθέντος ότι δεν πρέπει η Κοινότητα να δέχεται, ως μέλη, «χώρες με εσωτερικά προβλήματα». Μόνο που το υπ. αρ. 1 «εσωτερικό πρόβλημα της Κύπρου είναι ο τουρκικός στρατός κατοχής. Για την παρουσία του οποίου, περιέργως, κανείς δεν ομιλεί. Ούτε στις Βρυξέλλες, ούτε στην Αθήνα, ούτε στη Λευκωσία!

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Πεντέλη εσείς; Πάρνηθα εμείς. Για να καταλάβετε τι σημαίνει ότι εμείς είμαστε το μέλλον και σεις το παρελθόν!
- Μ' αυτά και μ' αυτά πάει και η Πάρνηθα.
- Ένας εθνικός δρυμός που αποτελούσε περιβαλλοντική ασπίδα για την Αττική.
- Αυτή τη φορά δεν έφταιγαν τα κουκουνάρια, αλλά το υπέργηρο δίκτυο της ΔΕΗ στα Δερβενοχώρια.
- Θα μπορούσε να ήταν κάποιος οικοπεδοφάγος ή ένας λαθροθήρας ή μια αυτανάφλεξη από ρετσίνι.
- Το ζήτημα είναι ότι δεν έγινε απολύτως τίποτα για να αποτραπεί η πυρκαγιά.
- Γιατί από τη στιγμή που εκδηλώθηκε, με τους ισχυρούς ανέμους και τις υψηλές θερμοκρασίες ήταν από πολύ δύσκολο ως απίθανο να σταματήσει.
- Και μ' ένα μηχανισμό που κινείται τόσο μα τόσο χαλαρά.
- Πολύ large τα άτομα!
- Ένας μηχανισμός του τίποτα που εμπέδωσε πολύ καλά, από την εποχή του τ. καταλληλότερου, ότι η επιβράβευση ανήκει στους χαλαρούς.
- Τι να πρωτοκάνει κι ο Κωστάκης;
- Να μαζεύει τον Πολύδωρα και τον Τσιτουρίδη ή να απαντά στον κομαντάτε George, που την είδε κάπως από Μάο, και ξεκίνησε τη μεγάλη πορεία για το σοσιαλισμό.
- Πότε στην Εγνατία, πότε στην Ελευσίνα και τη Σαλαμίνα πηγαίνει, για να λέει ακριβώς τα ίδια λόγια με ακροατές τους ίδιους μετακινούμενους πασόκους.

ΝΕΟ ΚΙΝΗΜΑ;

Ηταν ασφαλώς ένα απρόσμενο γεγονός η δυναμική και γεμάτη από παλμό συγκέντρωση, έξω από τη Βουλή, χιλιάδων πολιτών που με αυτό τον τρόπο ήθελαν να εκφράσουν την αγανάκτησή τους για την καταστροφή των δασών. Αυτός ο πρωτογενής δυναμισμός δεν είχε συγκεκριμένο πολιτικό κηδεμόνα. Αφυπνίσθηκε το συλλογικό αισθητήριο μιας κοινωνίας που έχει διαπιστώσει ότι το ιδεολογικό πρόταγμα έχει υποχωρήσει στο πεδίο όπου η πολιτική καλείται να εφαρμόσει βιώσιμες λύσεις. Αυτή όμως η δραστηριότητα θα συμπαρασύρει ολοένα μεγαλύτερο τμήμα της ελληνικής κοινωνίας που αντιμετωπίζει με καχυποψία όχι μόνο τα πολιτικά κόμματα αλλά και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, τις οικολογικές κινήσεις κ.ά.; Η έκφραση μιας στιγμι-

αίας οργής στα πλαίσια μιας μαζικής διαμαρτυρίας, ναι μεν δικαιώνει την ύπαρξη κοινωνικών αντανakλαστικών αλλά δεν προδικάζει ότι αυτή θα εξελιχθεί σε ένα νέο μαζικό σοβαρό κίνημα. Ή, ότι θα αυξηθεί ο αριθμός των εθελοντών που θα συμμετέχουν σε προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος. Οι πολίτες υφίστανται αδιακρίτως τις συνέπειες ενός γραφειοκρατικού και πελατειακού συστήματος· όπως και την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής. Αυτό όμως δεν προδικάζει ότι με πρόσημα την ικανοποίηση οικολογικής σημασίας αιτημάτων δεν θα αναπτυχθεί άλλο ένα λαϊκίστικής απόχρωσης κίνημα, που θα αναπαράγει την ισοπεδωτική αντίληψη: «όλοι οι πολιτικοί είναι το ίδιο άχρηστοι».

Σ. Λέτσιος

ΔΑΣΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Σηκώνουν τα μανίκια και κυριευμένοι από εργασιακό ζήλο καλούνται να αποδείξουν εγκαίρως ότι δεν του ξεφεύγει τίποτα ως προς το θέμα της αποκατάστασης των καμένων δασών. Ο πρωθυπουργός και το ΥΠΕΧΩΔΕ διαβεβαιώνουν ότι θα προχωρήσει τάχιστα η αναδάσωση της Πεντέλης και ότι δεν θα οικοδομηθεί η ελάχιστη σπιθαμή γης. (Για το Πήλιο, δυστυχώς, δεν ακούσαμε τίποτα. Δεν ανήκει σε πρώτη προτεραιότητα;) Τα προηγούμε-

να χρόνια ζήσαμε τις καταστροφές σε Χαλκιδική και Πεντέλη. Το Υπουργείο Δημοσίων Έργων είχε ομολογήσει εγγράφως στην ΕΕ ότι δεν υπήρχαν σχέδια πρόληψης δασικών πυρκαγιών, ενώ επίσης υπήρχαν ελλείψεις στο συντονισμό των συναρμόδιων υπουργείων. Ξεχάσαμε, μήπως, και την κυβερνητική πρόθεση για αναθεώρηση του άρθρου 24 που ανοίγει την όρεξη στους επίδοξους καταπατητές; Ή ότι, πριν από λίγο καιρό, απετράπη την

ύστατη ώρα, η ψήφιση της τροπολογίας για νομιμοποίηση αυθαιρέτων μέσα σε δασικές εκτάσεις; Από εδώ και πέρα να αναμένουμε πλήρη αλλαγή πορείας της κυβερνητικής πολιτικής; (Πάντως η κα Μπακογιάννη το δήλωσε ευθαρσώς ότι πρώτη αυτή θα ανέβει στη μπουλντόζα για να κατεδαφίσει τα αυθαίρετα! Ε, εκλογές έρχονται, ας κάνουμε κάτι για να συσπειρώσουμε τους ψηφοφόρους...).

ΣΩ.ΛΕ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Το αντιρατσιστικό φεστιβάλ αποκτά τη σημασία ενός ακλόνητου θεσμού. Διοργανώθηκε εφέτος στο πεδίο του Άρεως, όπου χιλιάδες επισκέπτες - Έλληνες και ξένους, ενήλικες και παιδιά, είχαν την ευκαιρία να κάνουν βόλτες ανάμεσα σε περίπτερα με ενημερωτικά φυλλάδια, πάγκους με αντιπροσευτικά προϊόντα φτιαγμένα από τους μετανάστες, προτάσεις για ξενώνες αποτοξίνωσης ή για τη διατήρηση παραδοσιακών οικισμών. Μια δημιουργική συνύπαρξη λαών και πολιτισμών, που σπάει τα δεσμά της προκατάληψης και προτείνει τρόπους λειτουργικής αφομοίωσης του ξένου στοιχείου στην ελληνική πραγματικότητα.

ΣΩ.ΛΕ

ΤΟ «ΒΡΩΜΙΚΟ '89»

Μας εξέπληξε αρνητικά η παρουσία του προέδρου του Συνασπισμού Αλέκου Αλαβάνου την περασμένη Παρασκευή στη Βουλή. Τόσο για τον χαρακτηρισμό «νονός», με τον οποίο αποκάλεσε τον πρωθυπουργό, όσο η υποστήριξη που πρόσφερε στον στενό συνεργάτη του Γιωργάκη και γενικό διευθυντή του κόμματος της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης Γ. Παπακωνσταντίνου.

Για ορισμένους, όμως, που παρακολουθούν την πορεία του δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία η υποστήριξη αυτή. Την Κυριακή 1η Ιουλίου, σε συνέντευξή του στο *Βήμα*, ο Αλ. Αλαβάνος υποστήριξε, και η εφημερίδα βέβαια το πρόκρινε στον τίτλο της, ότι ήταν «μεγάλο πολιτικό σφάλμα της Αριστεράς οι συγκυβερνήσεις του '89».

Δηλαδή, ο πρόεδρος του Συνασπισμού της Αριστεράς, των Κινήσεων και της Οικολογίας, εν έτει 2007, προσχωρεί και αυτός στην άποψη που 18 χρόνια τώρα υποστηρίζουν μετά μανίας τα μεγαλολαμόγια του ΠΑΣΟΚ για το «βρώμικο '89».

Καθώς, σύμφωνα με την άποψή μας, η συμμετοχή του ενιαίου τότε Συνασπισμού, κυρίως στην κυβέρνηση Τζανετάκη, αποτελούσε πράξη πολιτικής ευθύνης και προσπάθεια κά-

θαρσης της χώρας από το κοστωτικό άγος, δεν μπορούν να γίνουν κατανοητές οι προσπάθειες του Αλ. Αλαβάνου να ξορκιστούν οι πρωτοβουλίες εκείνες. Εκτός και αν ο μετεξελιγμένος Συνασπισμός-ΣΥΡΙΖΑ αποφάσισε ότι η δεξαμενή, από την οποία προσδοκά τους ψήφους που θα του δώσουν το πολυπόθητο 4%, είναι αυτή των λαμογιών που καλύπτουν τη σύμπραξη Κοστωτά-ΠΑΣΟΚ.

Τ.Μ.

ΓΙΑΤΙ ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ;

Αντε να καταπιεί κανείς την παρομοίωση του Καραμανλή με «νονό», παρότι είναι βέβαιο ότι εάν ήταν σαν τον Καραμανλή οι «Κορλεόνε» μάλλον δεν θα είχαν επιζήσει για πολύ. Αντε να δεχτεί κανείς και τα περί «συζύγων και συνυφάδων σε σκηνικό που θυμίζει Μαφία». Αμ, εκείνη η χείρα βοήθειας που προσέφερε ο Αλέκος Αλαβάνος στον «παραιτηθέντα» γενικό διευθυντή του ΠΑΣΟΚ Γιάννη Παπακωνσταντίνου πώς να εξηγηθεί; Ούτε καν το ΠΑΣΟΚ δεν τον κάλυψε μετά την αποκάλυψη ότι είχε εμπλακεί σε σκάνδαλο ομολόγων, όταν επί ΠΑΣΟΚ (και για μικρό διάστημα επί ΝΔ) ήταν επικεφαλής του Ταμείου Εθνικής Οδοποιίας. Και βρέθηκε ο πρόεδρος του Συνασπισμού να κάνει λόγο για το «εάν είναι εντάξει ο Παπακωνσταντίνου ή όχι»; Ακόμα κι αν ήταν «εντάξει», κάτι το οποίο είναι αμφίβολο με τόσους σκελετούς που κουβαλάει από την εποχή του σκανδάλου Κοστωτά, δεν είναι ο Αλαβάνος που θα έπρεπε να το πει, αλλά το ίδιο το κόμμα του. Εκτός κι αν ο κ. Αλαβάνος ξεχνάει επικεφαλής ποιου κόμματος είναι.

Η απορία, όμως, που εξακολουθεί να υπάρχει, είναι για ποιο λόγο εμφανίστηκε ως «δεκανίκι» του ΠΑΣΟΚ. Διότι, ενώ είχε ξεκινήσει σωστά την ομιλία του στη Βουλή, κριτικάροντας τον Καραμανλή για την καταστροφή στην Πάρνηθα, ξαφνικά το γύρισε και, ούτε λίγο ούτε πολύ, άρχισε να ασκεί κριτική στον πρωθυπουργό επειδή «έβγαλε στη σέντρα» τον γενικό διευθυντή του ΠΑΣΟΚ. Προσδοκά, άραγε, από μια τέτοια τοποθέτηση ο κ. Αλαβάνος κέρδη σε ψήφους από το ΠΑΣΟΚ; Πότε, όμως, ο Συνασπισμός πήρε ψηφοφόρους από το ΠΑΣΟΚ, υπερασπιζόμενος τη Χαριλάου Τρικούπη; Με την τακτική που ακο-

λουθεί, μάλλον το αντίθετο θα πετύχει. Θα φύγουν από τον ΣΥΝ ψηφοφόροι και προς το ΠΑΣΟΚ και προς το ΚΚΕ.

Ουδείς, βεβαίως, θέλει να πιστέψει ότι αυτού του είδους οι κινήσεις του κ. Αλαβάνου υπαγορεύονται από «γραμμάτια». Ούτε, πολύ περισσότερο, ότι έχουν ως αφετηρία την επιθυμία του για καλλιέργια στενών σχέσεων με κάθε λογής εκδοτικά Συγκροτήματα. Άπαντες θέλουν να πιστεύουν ότι πρόκειται απλώς για ένα λάθος που δεν πρέπει να επαναληφθεί. Διότι είναι τουλάχιστον άκομψο για έναν πολιτικό της Αριστεράς να ταυτίζεται με τους «μεγάλους τραγουδιστές» του ΠΑΣΟΚ, στιλ Πάγκαλου, ο οποίος από τη μεριά του έχει αναλάβει εργολαβικά το προς Περιссόν μέτωπο. Ως γνωστόν, μετά τα περί «ψυχιατρικών του ΚΚΕ», το τελευταίο «κτύπημα» του απόγονου του δικτάτορα, δόθηκε με συνέντευξη που έγινε πρώτο θέμα στη «δεξιά» εφημερίδα *Ελεύθερος Τύπος*, την περασμένη Κυριακή. Εκεί μίλησε για κοινές επιχειρήσεις ΝΔ - ΚΚΕ, ενώ είπε ότι ο κόσμος δεν πρέπει να ψηφίσει ΚΚΕ επειδή «δεν έχει κυβερνητική πρόταση, τουλάχιστον για τον κόσμο τούτο, όπως τον ζούμε και για τις επόμενες δεκαετίες». Προφανώς, ο κ. Πάγκαλος, στην προσπάθειά του να εμποδίσει τις διαρροές ψηφοφόρων προς το ΚΚΕ, θέλει να καλύψει με τις κραυγές του τη μαύρη εικόνα του ΠΑΣΟΚ της διαπλοκής, των κάθε λογής Παπακωνσταντίνου και του διεφθαρμένου συστήματος καταλήστευσης των ασφαλιστικών Ταμείων μέσω των ομολόγων. Ένα σύστημα που το 'κανε «πάσα» στη ΝΔ, κι αυτή με τη σειρά της, το παρέλαβε και το χρησιμοποίησε για να γεμίσει τα ταμεία της.

Θ.Α.

του Χρ. Παπανίκου

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Και μην πείτε ότι η σπλήν δεν κάνει ρεπορτάζ!
- Το Σάββατο στη Σαλαμίνα το τι καραβιές πασόκων κουβαλήθηκαν δεν λέγεται.
- Αυτόπτης μάρτυρας (παλιός σύντροφος από το Ρήγα) που χωρίς να ξέρει για τη «μεγάλη πορεία» έκανε το λάθος να επισκεφτεί κάποιους συγγενείς του.
- Το τζέρτζελο, όπως μου περιέγραψε.
- Πάντα, όμως, το ΡΑΣΟΚ στα πανηγύρια είχε υψηλές επιδόσεις.
- Εξού και η επιστροφή του μέγα χορογράφου Ντίνου Λαλιώτη στην ορχήστρα.
- Αλλά το ροκ με το οποίο είναι μονομανής μάλλον δεν τους πάει.
- Τι λαχτάρα κι αυτή με τον διευθυντή του μαγαζιού κατακαλόκαιρο.
- Πάνω που πήγαν να ρεφάρουν από τις ζημιές της χειμερινής κολεξιόν, με τα αεράτα θερινά ενδύματα των ομολόγων, ο art director τους απεδείχθη, ως κρατικός αξιωματούχος επί ημερών τ. καταλληλότερου (σ.σ. με την ανάγνωση αυτής της λέξεως πτύετε τρις εις τον κόρφω σας δια να εξορκίσετε το κακό), ζωηρούλης με τα χρηματοοικονομικά.
- Κι ενώ επί τέσσερις ημέρες κόμμα και συγκροτήματα Τύπου τον κάλυπταν, την πέμπτη τον αποκαθήλωσαν.
- Τώρα τρέμουν και για άλλους εταίρους τους.
- Είπαμε αφασικοί οι νεοδημοκράτες, αλλά ακόμα και τα ασπόνδυλα έχουν το ένστικτο της αυτοσυντήρησης.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Ποιος έχει σειρά;
 - Θα δείξει.
- Πάντως το ροκ είναι χορός που θέλει δύο.
- Γι' αυτό θα δούμε και θα ακούσουμε πολλά.
 - Και στους δύο χρωματικούς συνδυασμούς.
- Γαλαζοπράσινοι στην πασαρέλα της διαφθοράς, της μίζας και των σκανδάλων.
- Ο εξευτελισμός τους θα είναι τέλειος, που λέει κι ο ποιητής.
 - Ο Πάγκαλος εξακολουθεί να πυροβολεί το ΚΚΕ, αντί να επικεντρωθεί στην απαραίτητη για την υγεία του δίαιτα, που είναι ευκολότερη τους θερινούς μήνες λόγω της ύπαρξης μεγάλης ποικιλίας φρούτων.
- Μεγάλε τραγουδιστή, επαναλαμβάνεσαι.
- Σε στίχους Λαλιώτη ο Αλαβάνος απεκάλεσε τον πρωθυπουργό νονό!
- Και κλάμα τα πασόκια που δεν πρόκαναν του λόγου τους να έχουν αυτά τη χαρά μετά τους «Σικελούς», να χαρακτηρίσουν τον πρωθυπουργό με τέτοιο επίθετο.
 - Αν τώρα αυτός ο χαρακτηρισμός συμπεριλαμβάνεται στο λόγο της ανανεωτικής Αριστεράς δεν ξέρω.
- Πάντως οι μακαρίτες Πουλιαντζάς και Αλτουσέρ και ο Γκράμσι δεν τον χρησιμοποιούσαν.
- Όταν η ποπουλίστικη πασοκική ορολογία διαπερνά και επιβάλλεται στην Αριστερά τα μηνύματα δεν είναι καλά.
- Κουμουνδουραίοι και Κουμουνδουριώτισσες πάλι θα κλαιγόσατε για το πολυπόθητο 3% όσο ταυτίζεστε με το PASOK.

ΟΛΟΙ ΜΕ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

του Δημήτρη Πετασιδίου

Καρφώνοντας τον γενικό διευθυντή του ΠΑΣΟΚ κ. Γιάννη Παπακωνσταντίνου για εμπλοκή του σε αντίστοιχο σκάνδαλο με αυτό των δομημένων ομολόγων, όταν ήταν επικεφαλής του Ταμείου Οδοποιίας (ΤΕΟ, διόδια), ο κ. Κ.Καραμανλής είπε ότι το Ταμείο έκανε αγοραπωλησίες ομολόγων –με μεγάλη ζημιά για το ΤΕΟ– ακόμα και το Μάρτιο του 2004, οπότε πλέον κυβέρνηση ήταν η ΝΔ. «Σωστά ακούσατε», είπε, κατά τη δυετερολογία του στη Βουλή. «Μετά τις εκλογές επί των ημερών μας. Κι αυτό γιατί η ηγεσία του ΤΕΟ δεν άλλαξε αμέσως. Αυτό ήταν το λάθος μας, ότι αφήσαμε έστω και μια ημέρα την «πράσινη» διοίκηση του Ταμείου». Είναι σίγουρο ότι με αυτά τα λόγια ο Καραμανλής μίλησε στην καρδιά του νεοδημοκράτη, ο οποίος τόσο καιρό περιμένει να μπουν μέσα στο σύστημα και «τα δικά μας παιδιά», αλλά ακόμα δεν το 'χει δει. Και πρόσθεσε ο πρωθυπουργός: «Πάρτε για παράδειγμα την υπόθεση «Ακρόπολις».

Πότε στήθηκε το σύστημα αρπαγής των αποθεματικών των Ταμείων με τη μέθοδο της υπερτιμολόγησης των συναλλαγών τους σε ομόλογα; Επί ΠΑΣΟΚ. Με «πράσινες» διοικήσεις στα Ταμεία. Με «πράσινους» υπουργούς που είχαν για σύμβουλό τους τον Παπαμαρκάκη». Και τι συνέβη επί ΝΔ; Οι «πράσινες» διοικήσεις έγιναν «γαλάζιες» και οι «πράσινοι» υπουργοί έγιναν «γαλάζιοι». Κοντολογίς οι «πράσινοι» έβαλαν τα πολιτικά «αφεντικά» και η «μυρία» των οποίων καταλήγουν οι μίζες. Αλλά και επί ΝΔ, οι ίδιες χρηματιστηριακές εταιρείες και τράπεζες που επί ΠΑΣΟΚ έκαναν όλο το «παιχνίδι» με τα ομόλογα και τα λοιπά ενδυτικά «προϊόντα» δεν ενεπλάκησαν στο σκάνδαλο των ομολόγων; Τι να κάνουμε; Επιλογή της κυβέρνησης ήταν να δούλεψαι αυτή την τετραετία με το «σύστημα διαπλοκής» που δημιουργήθηκε την περίοδο του ΠΑΣΟΚ.

Θ.Α.

ΟΤΑΝ Η ΝΔ ΣΥΝΕΔΡΙΑΖΕΙ

Ηταν και αυτό άλλο ένα συνέδριο τριήμερης διάρκειας, που μέσα στη φλύαρη και απαστράπτουσα δημοσιότητα του δεν συνέδραμε ούτε κατ' ολίγον στο να τεθούν νέα αιτήματα, νέα ιδεολογικά δилήμματα και ερωτήματα σχετικά με την πορεία και το μέλλον της κεντροδεξιάς παράταξης. Το συνέδριο αυτό διοργανώθηκε προκειμένου να αμβλυνθεί ή να ανατροφοδοτηθεί το ενδεχόμενο πρόωρων εκλογών και τα αισθήματα ανασφάλειας που αναπόφευκτα δημιουργούν; Ο μηχανισμός του κόμματος αποδεικνύει τα άψογα αντανakλαστικά του με τη συγκέντρωση από όλες τις περιφέρειες όλων των εκλεγμένων συνέδρων, οι οποίοι συν γυναιξί και τέκνοις αποβιβάστηκαν στην Αθήνα για να νιώσουν από κοντά τη γεμάτη από υποσχέσεις ανάσα της κεντρικής εξουσίας.

Εδώ και δεκαετίες κόμματα με προσωποπαγή χαρακτήρα, όπως η ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ, ακολουθούν μια αμφίδρομη σχέση συντήρησης και αναθέρμανσης προσδοκιών ανάμεσα σε αυτό που αντιπροσωπεύουν τα κόμματα και στους οπαδούς-μέλη. Όταν πλησιάζει η ώρα των εκλογών, οι δυσареστημένοι απο το μοίρασμα

κομματικών θέσεων και διορισμών στο δημόσιο έρχονται να διεκδικήσουν το αίμα τους πίσω. Και στη ΝΔ ανιχνεύονται πολλοί από αυτούς του οποίους προσεγγίζουν οι, μικρής ή μεγάλης εμβέλειας, κομματάρχες, ώστε να αποσπάσουν ψήφους για την ανάδειξη των μελών της Κ.Ε.

Τι άλλαξε μετά απο το κλείσιμο και αυτών των εργασιών; Τονώθηκε το αγωνιστικό φρόνημα των μελών μετά το θόρυβο των ομολόγων; Διαπιστώθηκε το πνεύμα σύμπνοιας της κοινωνίας ως προς την ορθότητα ή μη του συνόλου των μεταρρυθμίσεων; Η ΝΔ συνεχίζει την παράδοση που εγκαινίασε το ΠΑΣΟΚ για την εδραίωση του κομματικού κράτους και τη διατήρηση των προνομίων που απορρέουν για τους λίγους, όμως εκλεκτούς. Παρέμεινε εκ νέου κρατικοδίαιτη η σύνθεση και της νέας Κεντρικής Επιτροπής. Αν και έχει επικριθεί, το σημερινό καταστατικό θα συνεχίσει να επιτρέπει σε ένα μέλος του κομματικού οργάνου να καταλαμβάνει περισσότερες απο μία κρατικές θέσεις.

Συγχρονισμός και εδώ ΝΔ και ΠΑΣΟΚ που οδηγεί όπισθεν ολотаχώς στη δεκαετία του '60...

Σ. Λέτσιος

ΤΙΜΗ ΚΑΙ «ΤΙΜΗ»

«Τιμή για όλους τους Σοσιαλιστές» χαρακτήρισε ο γραμματέας του Γαλλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος Φρανσουά Ολάντ το διορισμό του Ντομινίκ Στρος-Καν ως επικεφαλής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Έτσι είναι, αν έτσι νομίζει. Δεν μας είπε, όμως, ποιοι θα την πληρώσουν την «τιμή» αυτή. Ίσως επειδή είναι πασίγνωστο: αυτοί που πληρώνουν χρόνια τώρα τις πολιτικές του ΔΝΤ σε όλον τον κόσμο. Οι εργαζόμενοι. **Γιαν. Ανδρ.**

του Δημήτρη Πετσέτιδη

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΕ «ΟΡΑΜΑ»

Αρχίζει να γίνεται ανέκδοτο η ιστορία των Μέσων Σταθερής Τροχιάς στη χώρα μας. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής κατήγγησε, κατά την περίφημη πρώτη οκταετία του, στην οποία κατέστρεψε την Αθήνα, το τραμ. Σήμερα μετά βαϊών και κλάδων επανέρχονται. Ο ίδιος πολιτικός ανήρ είχε διαλύσει τον ελληνικό σιδηρόδρομο, αφήνοντας τον στους χρόνους του Τρικούπη, προς όφελος των λεωφοριατζήδων, των φορτη-

γατζήδων και των ΙΧ αυτοκινήτων. Σήμερα ξοδεύονται εκατομμύρια ευρώ από τον κρατικό προϋπολογισμό για τη διαφήμιση του εκσυγχρονισμού του ΟΣΕ.

Το τελευταίο επεισόδιο στο ανέκδοτο αυτό είναι η επέκταση του Προαστιακού προς το Λαύριο, με τη χρησιμοποίηση της κατηρημένης, από τον εν λόγω πολιτικό, γραμμής του τρένου που ένωνε το κέντρο της Αθήνας με το δεύτερο μεγαλύτερο λιμάνι της Αττικής.

Δηλαδή έργα που είχαν γίνει στις αρχές του 20ού αιώνα και θεωρούνταν πρωτοπορικά για την εποχή τους καταργήθηκαν με τελετές στα μέσα του προηγούμενου αιώνα και θα επαναλειτούργησουν ως άκρως αναγκαία τις πρώτες δεκαετίες του 21ου αιώνα. Αυτό θα πει πολιτικός που οραματιζόταν το μέλλον! Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής είχε διαπράξει, ως υπουργός Δημοσίων Έργων, έργο καταστροφικό. **T.M.**

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Αφήστε παρόμοια πυροτεχνήματα για τον Μπίστη, τη Δαμανάκη, τον Ανδρουλάκη και τους λοιπούς εκ της σαρκός σας πράσινους πόκεμον.
- Μην μπερδεύετε τη σκιά σας (κάποιες δημοσκοπήσεις) με το μπόι σας.
- Ο μικρομεγαλισμός κάνει κακό όχι μόνο στην υγεία, αλλά και στην πολιτική.
- «Πρόσωπα 2007».
- Τα ίδια πληκτικά και στημένα (τηλεοπτικοπολιτικά) παιχνίδια.
- Καταγγέλλουμε τη μη βράβευση των παραθυράτων: Κουνελάκι, παπα-Τσάκαλου, Μαρίας, Καρατζαφέρη, Πρωτόπαππα, Άδωνη, Λοβέρδου, Κακαουνάκη, Αποστολάκη, Γιακουμάτου, και όλων αυτών που μας χαρίζουν νύχτες χαρούμενες, γεμάτες διασκέδαση και γέλιο.

• Γέλια!

N. Μολ.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ

Το περιστατικό αλλοίωσης της βαθμολογίας σε γραπτά μαθητών που καταγράφηκε σε εξεταστικό κέντρο της Θεσσαλονίκης έπληξε το κύρος των Πανελλαδικών Εξετάσεων και δημιουργεί μια ανεπανόληπτη εικόνα σύγχυσης. Η αλήθεια είναι ότι παρόμοιο κρούσμα είχε να συμβεί από τα τέλη της δεκαετίας του '70 όταν είχαν διαρρεύσει θέματα για τις τότε εξετάσεις εισαγωγής. Βάσιμοι είναι οι φόβοι ότι δημιουργείται ένα κλίμα καχυποψίας ως προς το όλο σύστημα και, εκτός της καθυστέρησης στη βαθμολογία, πολλοί θα είναι αυτοί οι υποψήφιοι που θα προσβάλλουν δικαστικά τις Πανελλαδικές. Η υπόθεση πιθανώς να διαλευκανθεί μετά από δικαστική παρέμβαση. Δεν αλλάζει όμως σε τίποτα η εικόνα του λυκείου ως προθάλαμος για τη βαθμοθηρία και το ξόδεμα τεράστιων ποσών για φροντιστηριακά μαθήματα. Μήπως είναι καιρός να συζητηθεί η αλλαγή του τρόπου εισαγωγής σε ΑΕΙ και ΤΕΙ και την ευθύνη για τις εξετάσεις να αναλάβουν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα σε συνεργασία με το Παιδείας;

ΣΩ.ΛΕ

ΣΤΕΓΑΣΤΡΑ ΔΗΜΟΣΙΑ & ΙΔΙΩΤΙΚΑ

Το στέγαστρο με τα τερατώδη –ίσως ζυγίζει ένα τόνο (!) το καθένα, άσε τις τεράστιες βάσεις από μπετόν– και σε μικρές αποστάσεις τοξωτά στηρίγματα είναι αυτό που το ΥΠΕΧΩΔΕ κατασκεύασε στα διόδια της Κορίνθου, για να βάζουν στη σκιά τα αυτοκίνητά τους οι υπάλληλοι. Λίαν ανθρωπιστικό και δίκαιο, θα πεί κανείς.

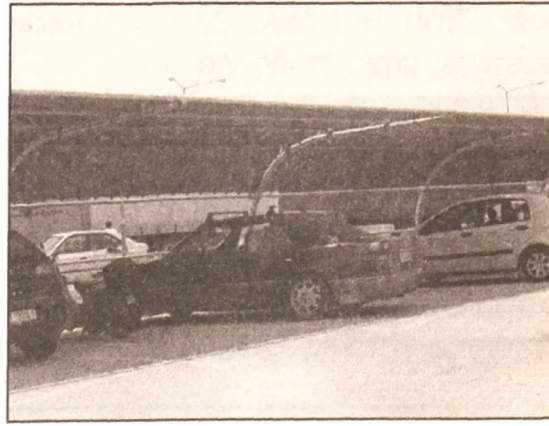
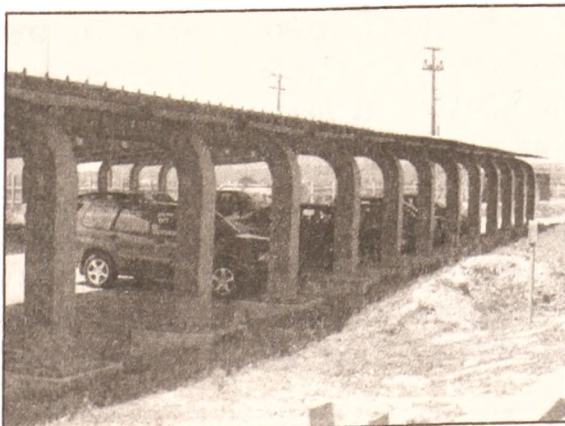
Το άλλο με τα κομψά, ελαφρά και αραιά στηρίγματα είναι του ιδιωτικού Σταθμού Εθνικής Οδού (ΣΕΟ)

στα Μέγαρα, για να βάζουν στη σκιά τα αυτοκίνητά τους οι πελάτες.

Χοντρικά η διαφορά κόστους μπορεί να είναι 1:10 ή και πολύ περισσότερο... Μήπως θα μπει στον κόπο ο κ. υπουργός να μάς γνωστοποιήσει το ακριβές κόστος του πρώτου;

Έτσι για να εμπεδώσουμε τι θα πει σπατάλη των χρημάτων των φορολογουμένων (ή και κομπίνα... Μπορεί να κρύβεται και μεγάλη κομπίνα πίσω από τέτοιο έκτρωμα).

Ναπ.

ΠΕΜΠΤΗ 28.6.2007 – ΤΕΤΑΡΤΗ 11.7.2007

ΠΕΜΠΤΗ 28.6.2007

•Ο καύσωνας αρχίζει να υποχωρεί. Αλλά έρχονται οι φωτιές. Ο Πόρος περνάει εφιαλτικές στιγμές αλλά η «βίλα μεγαλοεκδότη» σώζει την κατάσταση.

•Φωτιά στα Δερβενochώρια. Στο σκοτάδι όλη η βόρεια Ελλάδα από μπλακ άουτ της ΔΕΗ.

•Σε μισή ώρα η κυβέρνηση πούλησε στο Λονδίνο ακόμα ένα 10,7% των μετοχών του ΟΤΕ. Η πλάκα είναι ότι το θεωρούν και μεγάλη επιτυχία!

•Σα χαλάζι πέφτουν τα «γαλικά όχι» στην ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο υφυπουργός Εξωτερικών της χώρας, με γαλατική ευγένεια, δηλώνει ότι «η Τουρκία δεν προορίζεται να μπει στην Ένωση».

•Το Ευρωδικαστήριο θα αποφασίσει τελικά για τους συμβασιούχους και το περίφημο διάταγμα Παυλόπουλου. Ίσως να είναι αυτός ο λόγος που εθεάθησαν στην Καραγιώργη Σερβίας αυτοκίνητα γνωστής φαρμακευτικής εταιρείας!

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29.6.2007

•ΚΑΙΓΕΤΑΙ Η ΠΑΡΝΗΘΑ. Ο κρατικός μηχανισμός για τον οποίο επαιρόταν την άνοιξη ο κ. Παυλόπουλος και όλη η κυβέρνηση κατάφερε να χάσει στα Δερβενochώρια τον έλεγχο της φωτιάς, η οποία πέρασε στην Πάρνηθα. Σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης η Αττική, σε

κλοιό θανάτου η Αθήνα.

•Η Ελλάδα μαζί με την Ιταλία είναι η πιο γερασμένη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και βάσει των προβλέψεων του ΕΚΚΕ, το 2020 το 30% των κατοίκων της θα είναι άνω των 65 χρόνων. Λογικό φαίνεται με την ακρίβεια και τους μισθούς που έχουμε, και ας

Όταν ένα από τα πιο υψηλόβαθμα στελέχη των γάλλων σοσιαλιστών, ο εικονιζόμενος Στρως Καν, μαγεύεται από τις φωνές των σειρήνων και δέχεται την πρόταση του Σαρκοζί να αναλάβει έναν από τους απεχθέστερους οργανισμούς, όπως είναι το ΔΝΤ, τότε γιατί οι απλοί πολίτες να τους ψηφίσουν;

υποστηρίζει ό,τι θέλει ο κ. Αλογοσκούφης για την οικονομία της χώρας. Άλλωστε αυτός δεν πηγαίνει στη λαϊκή ή στο σούπερ μάρκετ!

ΣΑΒΒΑΤΟ 30.6.2007

•Χάσαμε την αναπνοή της Αθήνας. Η Πάρνηθα, το βουνό που προστατεύτηκε ως

κόρη οφθαλμού ακόμα και στους Μηδικούς πολέμους, και δεν τόλμησαν να το πειράξουν Οθωμανοί και Φράγκοι, δεν υπάρχει πια. Το ελατοδάσος και τα αιωνόβια πεύκα κήκαν εν έτει 2007 από τους νεοέλληνες. Φωτιά να πέσει να τους κάψει!

•Είναι τέτοια η αθλιότητα που πολλές παρέες μαζεύονται γύρω από την τηλεόραση, πίνουν και παρακολουθούν τη φωτιά να κατακαίει την Πάρνηθα. Επιβεβαιώνεται για ακόμα μία φορά ότι ο λαός έχει το κράτος που του αξίζει!

ΚΥΡΙΑΚΗ 1.7.2007

•Οι θεοί της Αθήνας και της Αττικής θρηνούν. Για τα επόμενα 120 χρόνια κανένα αν-

χανισμό; Ισόβια ίσως, μια και είμαστε και κατά της θανατικής ποινής!

•Οι φωτιές που κατέκαψαν τα δάση καίνε και το Μαξίμου, το οποίο ήλπιζε ότι θα μπορούσε να ξεπεράσει τα προβλήματα και να πάει σχετικά ήσυχο στις εκλογές. Δημοσκόπηση της Κάπα Research φέρνει στη μία μονάδα τη διαφορά μεταξύ Νέας Δημοκρατίας και ΠΑΣΟΚ, ενώ 500.000 ψηφοφόροι δεν έχουν αποφασίσει ακόμα ποιο κόμμα θα προτιμήσουν.

•Ζεστό χρήμα ψάχνει η κυβέρνηση για να καλύψει τις τρύπες του κρατικού προϋπολογισμού και πουλάει τη μία μετά την άλλη τις κρατικές επιχειρήσεις. Μετά τον ΟΤΕ, σε ιδιώτες θα πάει και το 25% του Ταχυδρομικού Ταμειοτηρίου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 2.7.2007

•Πάνω από 50.000 στρέμματα δάσους κήκαν στην Πάρνηθα από την ανεπάρκεια του κράτους, και ο Βύρωνας υποστηρίζει ότι είχαν σχετική επιτυχία. Δηλαδή αν είχαν σχετική αποτυχία τι έπρεπε να καεί; Η Ελλάδα ολόκληρη;

•«Όπου ήταν δάσος θα ξαναγίνει δάσος, το λέω και το εννοώ», φωνάζει ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής. Όπως η Πεντέλη και η Χαλκιδική, υποθέτω!

•Ο πρωθυπουργός καταγγέλει από το βήμα της Βουλής τον γενικό διευθυντή του ΠΑΣΟΚ και στενό συνεργάτη του Γιωργάκη για συμμετοχή σε σκάνδαλο ομολόγων όταν ήταν πρόεδρος στο Ταμείο Οδοποιίας.

•Αναρχικοί καίνε με μολότωφ την είσοδο του υπουργείου Πολιτισμού στην Μπουμπουλίνας. Σε υστερία η πολιτική ηγεσία του υπουργείου τα βάζει με τον Πολύδωρα. Πάντως είναι ωραίο να βλέπεις τον πρώην και τον

νυν υπουργό Δημόσιας Τάξης, από το ίδιο κόμμα, να τρώγονται σαν τα κοκόρια και ο πρώτος να προτείνει την κατάργηση του υπουργείου!

ΤΡΙΤΗ 3.7.2007

- Σε ύψη σοκ η ανεργία στους νέους κάτω των 25 χρόνων. Φτάνει το 24,6%, ενώ ο μέσος κοινοτικός όρος είναι 15,7%. Είδες η καλή οικονομία;

- Ο εμφύλιος μεταξύ Πολιτικής Προστασίας και Πυροσβεστικής Υπηρεσίας καλά κρατεί. Με άνωθεν εντολή ακυρώθηκε προγραμματισμένη συνέντευξη του αρχηγού της. Με το κλίμα που επικρατεί στην κυβερνητική παράταξη πιστεύουν ότι πείθουν τον κόσμο;

- Πεθαίνει στη Μήλο ένας μεγάλος δάσκαλος και αγωνιστής, ο Γιώργος Καμακάρης. Καλό ταξίδι.

- Ο Νικολά Σαρκοζί αρχίζει τον πόλεμο κατά της κυβέρνησης των Βρυξελλών. Υποστηρίζει ότι οι Γάλλοι πρέπει να έχουν την τύχη της οικονομίας τους στα χέρια τους. Κοίτα να δεις που κάνει «ακριβώς» ό,τι και οι έλληνες πολίτικοί. Μα ακριβώς!

ΤΕΤΑΡΤΗ 4.7.2007

- Αθλιότης, αθλιότητων! Το αρχαιότερο πνευματικό ίδρυμα της χώρας, το Πανεπιστήμιο Αθηνών, απαγορεύει την πραγματοποίηση του Αντιρατσιστικού Φεστιβάλ στο χώρο της Πανεπιστημιούπολης. Ελπίζω, αυτοί που πήραν την αχαράκτρηστη αυτή απόφαση να μην θέλουν να τους αποκαλούμε πνευματικούς ανθρώπους. Ελπίζω!

- 2,8 δις ευρώ χρωστούν οι κρατικές υπηρεσίες στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Και μετά φωνάζει η ΕΥΔΑΠ ότι δεν πληρώνουν οι Δήμοι και οι Κοινότητες το νερό. Ας τα πάρει από τα χρωστούμενα.

- Παρουσιάζεται η Διακήρυξη του ΣΥΡΙΖΑ. Ό,τι μπορούσατε να φανταστείτε περί Αριστεράς να έχει ειπωθεί τα προηγούμενα 50 χρόνια περιλαμβάνεται σε αυτήν. Για το μέλλον και τις νέες γενιές;

ΠΕΜΠΤΗ 5.7.2007

- Στα ύψη το Χρηματιστήριο καθώς οι ξένοι έχουν τοποθετήσει 6 δις ευρώ το πρώτο εξάμηνο. Και όταν φύγουν;

- Το παιδί ξύπνησε! Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κάνει επιτέλους δεκτή, με καθυστέρηση τεσσάρων ημερών και αφού συνειδητοποίησε όσα του έλεγαν Αθανασάκης και Ευθυμίου, ότι δηλαδή θα ξεχαστεί το θέμα, την παραίτηση του γενικού διευθυντή του ΠΑΣΟΚ κ. Γ. Παπακωνσταντίνου.

- Το Καζίνο Μον Παρνές απαγορεύει συναυλία για το καμένο δάσος της Πάρνηθας, στο χώρο του τελεφερίκ, στους πρόποδες του καμένου βουνού. Από πότε μία ιδιωτική εταιρία απαγορεύει συναυλία σε δημόσιο χώρο; Μόνο η Νέα Δημοκρατία το γνωρίζει! Ντροπή, «κύριοι»!

- Απολογείται στους αναγνώστες της, σε πρωτοσέλιδο άρθρο της, η εφημερίδα *Απογευματινή*, επειδή πήρε συνέντευξη από την γενική γραμματέα του ΚΚΕ κυρία Αλέκα Παπαρήγα. Συνάδελφοι, ούτε τα πρώτα χρόνια της Μεταπολίτευσης δεν το είχατε κάνει αυτό. Ας κρατήσουμε τουλάχιστον τον αυτοσεβασμό μας!

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6.7.2007

- Έκπληξη και πολλές απορίες προκαλούν η έκρηξη και οι εκφράσεις του προέδρου του Συνασπισμού κ. Αλ. Αλαβάνου στη Βουλή, όπου αποκαλεί «νονό» τον πρωθυπουργό και υποστηρίζει τον ήδη παραιτηθέντα γενικό γραμματέα του ΠΑΣΟΚ κ. Γ. Παπα-

κωνσταντίνου.

- Βόμβα μεγατόνων στις Πανελλήνιες. Καθηγητές καταγγέλουν ότι με ανοιχτά τα στοιχεία των μαθητών άλλαξαν τη βαθμολόγηση στο μάθημα των Αγγλικών, μετά από, όπως υποστηρίζουν, προφορική εντολή του υπουργείου Παιδείας! Το έχουμε ξαναπεί, κάτι δεν πάει καλά εκεί στη Μητροπόλεως καθώς εντείνεται ο πόλεμος στην υπουργό για τις θέσεις της στο θέμα του βιβλίου της έκτης Δημοτικού.

- Ξεκινά το 7ο Τακτικό Συνέδριο της Νέας Δημοκρατίας πάνω στα αποκαϊδία της Πάρνηθας. Κανείς δεν περιμένει τίποτα από αυτό, ούτε καν οι νεοδημοκράτες!

- Ρεκόρ 88 μηνών στο ΧΑ. Ο δείκτης ξεπερνά τις 5.000 μονάδες και πολλοί πανηγυρίζουν. Ελπίζω να μην κλαίνε σε λίγους μήνες!

- Νίκη του Ερντογάν έναντι των Στρατηγών. Το Συνταγματικό Δικαστήριο της χώρας απέρριψε τις προσφυγές για αλλαγές στο Σύνταγμα. Έτσι ανοίγει ο δρόμος για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τον λαό.

ΣΑΒΒΑΤΟ 7.7.2007

- Εισαγγελική εντολή να ανοίξουν οι λογαριασμοί του πρώην Προέδρου του Αρείου Πάγου κ. Ρ. Κεδίκογλου. Ωχ!

- Κλειστοί οι αρχαιολογικοί χώροι της χώρας για ακόμα ένα Σαββατοκύριακο, μετά την κόντρα που έχει ξεσπάσει μεταξύ των φυλάκων και του υπουργείου Πολιτισμού. Μπράβο και στους δύο αφού τα κατάφεραν πάλι να γίνουμε διεθνώς ρεζίλι!

ΚΥΡΙΑΚΗ 8.7.2007

- Ο κ. Κ. Καραμανλής κλείνει το Συνέδριο του κόμματός του με μια εξόχως προεκλογική ομιλία, από την οποία έλειπε μόνο η ημερομηνία των εκλογών. Πάντως αν είχαν

συμβεί όλα όσα υποστηρίζει ότι έγιναν, η Ελλάδα θα ήταν αλλιώς. Και δεν είναι!

ΔΕΥΤΕΡΑ 9.7.2007

- Αντιπλημμυρικά έργα εξαγγέλει η κυβέρνηση για την Πάρνηθα. Στο μεταξύ όλες οι υπόλοιπες εξαγγελίες για την προστασία των δασικών εκτάσεων αφορούν και πάλι μόνο την Πάρνηθα. Οι υπόλοιπες περιοχές της χώρας, δεν πειράζει, ας πεθάνουν από ασφυξία. Γιατί φαίνεται ότι μας κοροϊδεύουν χοντρά;

ΤΡΙΤΗ 10.7.2007

- Ντόμινο ανατιμήσεων προκαλεί η αύξηση της τιμής του μαύρου χρυσού στις διεθνείς αγορές. Σε περίοδο καλοκαιρινών διακοπών που η κατανάλωση αυξάνεται κάθετα, οι κερδοσκόποι βρήκαν ευκαιρία να θησαυρίσουν, χωρίς το λαλίστατο, κατά τα άλλα υπουργείο Ανάπτυξης να μπορεί ή να θέλει να κάνει κάτι. Και μετά διαμαρτύρονται γιατί οι τουρίστες προτιμούν την Τουρκία και την Ισπανία!

ΤΕΤΑΡΤΗ 11.7.2007

- Εννέα άτομα παραπέμπονται στον εισαγγελέα για τις παραποιήσεις των βαθμών σε 33 γραπτά του μαθήματος αγγλικών των Πανελλαδικών εξετάσεων. Όλοι θεωρούν αδιανόητη για δασκάλους την πράξη τους αυτή, εκτός από έναν: τον πρόεδρο της ΟΛΜΕ κ. Καλομοίρη, ο οποίος διαμαρτύρεται για την παραπομπή των καθηγητών. Πάμε καλά ή μας έχει κτυπήσει κατακέφαλα η ζέστη;

- Τρεις εποχικοί πυροσβέστες χάνουν τη ζωή τους και ένας παθαίνει σοβαρά εγκαύματα, στο Ρέθυμνο, προσπαθώντας να προστατεύσουν τις δασικές εκτάσεις του νομού τους.

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Ο Δ' ο ΑΠΕΛΠΙΣΜΕΝΟΣ

Η προστασία των δασών στηρίζεται στην πρόληψη

του Νίκου Χλύκα, δασολόγου-περιβαλλοντολόγου

Η πυρκαγιά στην Πάρνηθα έφερε στο προσκήνιο το δασικό πρόβλημα της χώρας και το ζήτημα της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος γενικότερα. Η Πάρνηθα είναι ένα δασικό οικοσύστημα ειδικής σημασίας για την Αττική, καθώς είναι το τελευταίο ελατοδάσος, το δάσος με την ιδιαίτερη χλωρίδα και πανίδα. Το γεγονός αυτό δικαιολογεί και τη μεγάλη κινητοποίηση φορέων και προσώπων μετά την πυρκαγιά.

Εξετάζοντας κανείς τους λόγους που κήκε η Πάρνηθα και λαμβάνοντας υπόψη ότι από άποψη υποδομών το δάσος (δασόδρομοι, παρατηρητήρια, δεξαμενές, μονοπάτια κ.λπ.) ήταν καλυμμένο, αντιλαμβάνεται ότι σε αυτό που υστέρησε η Πάρνηθα ήταν ο τομέας της πρόληψης.

Είναι γνωστό ότι η προστασία των δασών από τις πυρκαγιές στηρίζεται κυρίως στην πρόληψη, η οποία δεν είναι μόνον η φύλαξη και η περιφρούρηση του δάσους, αλλά κάτι σημαντικότερο. Είναι η διαχείριση του δάσους με την εφαρμογή των κατάλληλων δασοκομικών μέτρων, με τις κατάλληλες επεμ-

βάσεις, όπως αραιώσεις, κλαδεύσεις, απομάκρυνση της εύφλεκτης ύλης και της συσσωρευμένης βιομάζας, καθαρισμούς στις παρυφές των δρόμων κ.λπ.

Αυτά τα μέτρα πρέπει να εφαρμόζονται από τη δασική υπηρεσία, η οποία πρέπει να χρηματοδοτείται για τον σκοπό αυτό. Επίσης πρέπει να υπάρχει διαρκής επιτήρηση των δασών και των δασικών εκτάσεων από το απαραίτητο προσωπικό και τους εθελοντές και παράλληλη ενημέρωση των επισκεπτών για τους κινδύνους των πυρκαγιών.

Κοινή διαπίστωση είναι ότι κάτι έφταξε στην Πάρνηθα, αν και θα λέγαμε ότι πολλές προϋποθέσεις τις κάλυπτε, και

αυτό το κάτι πρέπει να το αναλύσουν οι καθ' ύλην αρμόδιοι και να βγάλουν τα συμπεράσματά τους. Αυτό πάντως που προκύπτει αβίαστα είναι ότι η αλλαγή του φορέα καταστολής από την δασική υπηρεσία στην πυροσβεστική υπηρεσία μόνο το πρόβλημα δεν έλυσε.

Το ομόφωνο πόρισμα της διακομματικής επιτροπής της Βουλής για τα δάση μιλούσε για έναν φορέα δασοπροστασίας στον οποίο θα εντασσόταν η πρόληψη και η καταστολή των πυρκαγιών με βάση τους κανόνες της επιστήμης. Δυστυχώς δεν εφαρμόστηκε ποτέ και ξεχάστηκε από όλους.

Εκτιμούμε ότι αυτή η συζήτηση πρέπει να ανοίξει όταν ηρεμήσει η κατάσταση και να αξιολογηθεί το κόστος της καταστολής των πυρκαγιών διαχρονικά, οι επιπτώσεις του, η χρηματοδότηση της πρόληψης και της διαχείρισης των δασών, καθώς και το μοντέλο που πρέπει να ακολουθήσει η χώρα μας στον τομέα της προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων. Τότε μόνο θα αναδειχθούν και τα προβλήματα του συντονισμού καταστολής των πυρκαγιών, θα αποκτηθεί η απαιτούμενη γνώση της περιοχής, θα ληφθεί υπόψη η συμπεριφορά της βλάστησης στη φωτιά και θα γίνει αντιληπτή η φιλοσοφία που πρέπει να ακολουθηθεί.

Βέβαια αυτά είναι σοβαρά ζητήματα τα οποία θα πρέπει να απασχολήσουν τους αρμόδιους και αυτούς που καθορίζουν την τύχη των δασών σε πολιτικό και συνδικαλιστικό επίπεδο.

Αυτό όμως που απασχολεί τον μέσο πολίτη είναι το αύριο της Πάρνηθας. Ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ εξήγγειλε τα μέτρα αποκατάστασης των καμένων εκτάσεων στην Πάρνηθα και όπως είναι κατανοητό είναι τα ίδια μέτρα που είχαν εξαγγελθεί και στην πυρκαγιά της Πεντέλης το 1999 και στην πυρκαγιά της Χαλκιδικής το προηγούμενο καλοκαίρι και δεν θα μπορούσε να εί-

ναι κάτι διαφορετικό. Το στοίχημα όμως που πρέπει να κερδηθεί είναι η εφαρμογή των μέτρων μέσα στο σφιχτό χρονοδιάγραμμα που επιβάλλουν οι συνθήκες.

Η κήρυξη της έκτασης ως αναδασωτέας, η έκδοση απαγορευτικών διατάξεων για τη βοσκή, θήρα, κ.λπ. επιβάλλονται εκ του Συντάγματος και του νόμου και θα εφαρμοστούν υποχρεωτικά. Το ζήτημα είναι αν θα προλάβουν μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου να εκτελεστούν τα έργα προστασίας των εδαφών (κορμοδέματα, κλαδοπλέγματα κ.λπ.) καθώς και ξύλινα φράγματα στα υψηλότερα σημεία των ρεμάτων.

Εάν υλοποιηθεί αυτό και παράλληλα

Η διαχείριση του δάσους απαιτεί την εφαρμογή των κατάλληλων δασοκομικών μέτρων, με τις κατάλληλες επεμβάσεις, όπως αραιώσεις, κλαδεύσεις, απομάκρυνση της εύφλεκτης ύλης και της συσσωρευμένης βιομάζας, καθαρισμούς στις παρυφές των δρόμων κ.λπ. Όμως όλα αυτά χρειάζονται χρήματα.

ενισχυθεί το Δασαρχείο Πάρνηθας με το κατάλληλο προσωπικό όπως και ο Φορέας Διαχείρισης τότε έχει γίνει το πρώτο βήμα.

Όσον αφορά την αναδάσωση εκτιμούμε ότι πρέπει να μελετηθούν προσεκτικά οι παρεμβάσεις για τους ακόλουθους λόγους:

Η χαλέπιος πεύκη θα αναγεννηθεί φυσικά, οπότε το μόνο που θα χρειαστεί η έκταση αυτή είναι η προστασία της. Σε ό,τι αφορά την έκταση που κάλυπτε η ελάτη θεωρούμε ότι πρέπει να μελετηθεί προσεκτικά, ώστε να δημιουργηθεί το κατάλληλο δασογενές πε-

ριβάλλον για την ανάπτυξή της.

Κλείνοντας θέλω να επισημάνω το θετικό γεγονός ότι διάφοροι φορείς ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου προσφέρουν οικονομική βοήθεια για την αποκατάσταση του δάσους.

Το σωστό θα ήταν οι χορηγίες αυτές να διαχειρίζονται από το δημόσιο με

ευθύνη του Δασαρχείου Πάρνηθας και του Φορέα Διαχείρισης και να μην παρεμβαίνουν τρίτοι, όπως οργανώσεις, φυσικά πρόσωπα κ.λπ.

Ο κατάλληλος σχεδιασμός και η ορθολογική διαχείριση της έκτασης οφείλει να γίνεται με ευθύνη αποκλειστικά των αρμοδίων υπηρεσιών.

Την Κυριακή 8 Ιουλίου, στην «αυτοσχέδια», μέσω SMS, οργανωμένη διαδήλωση διαμαρτυρίας για την καταστροφή της Πάρνηθας, που έγινε έξω από την Βουλή, ανάμεσα σε άλλα χάπενινγκς, η Κοκκινোসκουφίτα δηλώνει: «Περπατώ εις το δάσος όταν το δάσος δεν είναι εδώ».

Ο καύσωνας, ο Ελαιώνας και η διπλή ανάπλαση της ΠΑΕ Παναθηναϊκός

της Ράνιας Κλουτσινιώτη

Με ορατό τον κίνδυνο να μετατραπώ σε γραφική φιγούρα, εάν συνεχίσω να καταθέτω την ομοιότροπα επαναλαμβανόμενη άποψή μου –την οποία όλοι χειροκροτούν αλλά κανείς δεν ακούει– για τους τρόπους παρέμβασης στον Ελαιώνα της Αθήνας, θα το επιχειρήσω πάλι, ελπίζω για τελευταία φορά. Η αμέσως προηγούμενη ήταν προ ολίγων ημερών, στις 27 Ιουνίου, στην ημερίδα που οργάνωσε η δημοτική παράταξη Ανοικτή Πόλη στο παλαιό Πιλοποιείο Πουλόπουλου, ένα απόγευμα του πρόσφατου μεγάλου καύσωνα. Η ημερίδα είχε θέμα «Η ανάπλαση του Ελαιώνα. Περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις» και πραγματοποιήθηκε με αφορμή τη διπλή ανάπλαση που έντεχνα προωθείται από την ΠΑΕ Παναθηναϊκός.

Η ονομασία μαλακό υπογάστριο της Αθήνας, που ήδη χρησιμοποιήσαμε από το 1988, στο πρώτο αφιέρωμα του περιοδικού Αντί, προπαγάνδιζε τη σημασία που έχει αυτός ο χώρος για τη ζωή της πρωτεύουσας. Το σύνθημα ήταν «ο Ελαιώνας από σκουπιδότοπος να γίνει πηγή ζωής», με τη δημιουργία ενός εκτεταμένου μητροπολιτικού πάρκου, πυρήνα πρασίνου, ακριβώς στην χαμηλή και ευρεία κοιλάδα του Κηφισού ποταμού, από την οποία αναπνέει η στερούμενη πνευμόνων πρασί-νου Αθήνα.

Η απάντηση στην πρόταση αυτή δεν άργησε να έρθει. Το ΥΠΕΧΩΔΕ και ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας, το 1991, με Υπουργό τον Στέφανο Μάνο, προχώρησαν στην ένταξη της περιοχής στο Σχέδιο Πόλης με έκδοση Π.Δ., το οποίο αργότερα το 1995 βελτιώθηκε από τον Κώστα Λαλιώτη! Ήταν από την αρχή σαφές ότι η οποιαδήποτε προσπάθεια για στοιχειώδη οργάνωση του χώρου του Ελαιώνα –δεν μιλάω για ανάπλαση, ούτε για Μητροπολιτικό Πάρκο– δεν ήταν δυνατό να προωθηθεί με «ένταξη στο Σχέδιο Πόλεως», μέθοδος η οποία εκτός των άλλων έχει αποτέλεσμα την εκτίναξη των τιμών γης στα ύψη. Τη στιγμή

που για τις περιοχές αυθαιρέτων πρώτης και δεύτερης κατοικίας –για τις οποίες έχει εφευρεθεί η συγκεκριμένη διαδικασία ένταξης στο σχέδιο πόλεως– απαιτούνται τριάντα χρόνια, για να επιτευχθούν κάποια ορατά αποτελέσματα επί του πεδίου.

Η ΤΥΧΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΩΝΑ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Καταρχάς, η συζήτηση για τον Ελαιώνα της Αθήνας οφείλει να μετατεθεί πέρα από τα όρια των Δήμων που τον συναποτελούν. Με δεδομένες τις καθημερινά υποβαθμιζόμενες συνθήκες περιβάλλοντος στην Αθήνα, η επανακατάκτηση του Ελαιώνα αποτελεί πολιτικό ζήτημα μητροπολιτικής σημασίας και αφορά όλους τους κατοίκους του λεκανοπεδίου, αλλά και αυτούς της ευρύτερης Αττικής, ακριβώς για τους ίδιους λόγους που τους αφορούν η τύχη των ακτών και των δασών. Τι άλλο άραγε να αποδεικνύει η προσέλευση των πολιτών εκείνη τη μέρα, σε πείσμα του καύσωνα, όπου οι περισσότεροι παρόντες γνώριζαν με βεβαιότητα ότι, εάν ο Ελαιώνας ήταν πάρκο πρασίνου, τα αποτελέσματα στο μικροκλίμα του Λεκανοπεδίου θα ήταν ευεργετικά;

Θα επιμείνω στο ότι οι συνεχείς προσπάθειες και τόνοι τυπογραφικής με-

λάνης που έχουν καταναλωθεί γι' αυτό το ζήτημα σκόπευαν να καταδείξουν κυρίως δυο πράγματα:

- Το ότι ο Ελαιώνας αποτελεί πράγματι το κρισιμότερο τοπίο του Λεκανοπεδίου, αλλά και την ευκαιρία να αρθούν αρκετές σοβαρές επιπτώσεις από το διαρκές έγκλημα που έχει συντελεστεί και συνεχίζεται εις βάρος της πόλης και των κατοίκων της, και

- το ότι οι διαδικασίες για την μετατροπή της περιοχής σε πνεύμονα ανάσας με κοινόχρηστες και κοινωφελείς εξυπηρετήσεις εκφεύγουν παντελώς από την χρήση θεσμικών εργαλείων ανάπτυξης, που έχουν πεδίο αναφοράς την ιδιωτική πρωτοβουλία (μέθοδος αντιπαροχής, τοπικές πράξεις εφαρμογής κλπ).

ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ

Βρισκόμαστε σε περίοδο όπου κατακτημένες διαδικασίες και καταστάσεις, που έχουν ή αναμενόταν να έχουν ευεργετικά αποτελέσματα στο περιβάλλον, καταργούνται ή και εγκαταλείπονται. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Αθήνα, τα τελευταία τριάντα χρόνια ενώ το αστικό πράσινο, που αντιστοιχεί σε κάθε κάτοικο –αντί να αυξάνεται– μειώνεται, το μόνο Ολυμπιακό έργο που δεν υλοποιήθηκε ήταν το ολυμπιακό πράσινο και αυτό παρόλο τον πακτωλό χρημάτων που κατασπαταλήθηκε σε αλλότριους στόχους.

Βρισκόμαστε σε περίοδο όπου δεν διατίθενται εθνικά χρήματα για αγορά γης, αλλά ούτε και κοινοτικά για είδος δράσης η οποία δεν υπήρξε ποτέ ούτε και είναι επιλέξιμη για χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Και αντί οι αρμόδιοι να αναλογίζονται ποιοι ήταν οι ειδικοί λόγοι που οδήγησαν το οικονομικό σύστημα της πόλης σε αυτό το σημείο, για να μην επαναληφθούν τα ίδια λάθη, το μόνο που σκέφτονται είναι πώς να

προσελκυσθούν «ιδιωτικές επενδύσεις» για επεμβάσεις σε εκτάσεις που σχεδιάστηκαν και που προορίζονταν –έως χθες– για αστικό πράσινο (Φαληρικός Όρμος, πρώην αερολιμένας Ελληνικού, Ιππόδρομος στη Συγγρού κλπ). Συνεχίζουν, δηλαδή, την ίδια τακτική ως εάν να μην συντρέχουν λόγοι για το αντίθετο.

Βρισκόμαστε, εξάλλου, σε περίοδο όπου οι πολίτες από την πλευρά τους έχουν παραιτηθεί από τη διεκδίκηση των αυτονόητων. Κατάντησαν, όταν σκέφτονται «καθαρό περιβάλλον», να ονειρεύονται γαλάζιες θάλασσες, ζούγκλες και απάτητα βουνά και όχι τις παραμέτρους που διαμορφώνουν την καθημερινότητά τους (π.χ. επιθετικότητα ελλήνων οδηγών, έλλειψη λειτουργικού πρασίνου, πεζοδρόμων και πεζοδρομίων κλπ), με αποτέλεσμα η πόλη να στερείται ολοένα και περισσότερο της αγάπης, που υπό κανονικές συνθήκες, θα της οφειλόταν. Με την συνεχή υποβάθμιση όμως αυτών των παραμέτρων, το μόνο συναίσθημα που αναδύεται είναι η απαξίωσή της.

Ως αποτέλεσμα τούτων –και δυστυχώς για όλους μας– η ελληνική Πολιτεία στα μάτια όλου του κόσμου καταντάει κάθε μέρα και πιο αναξιόπιστη και έτσι δεν είναι δυνατόν να γίνει πιστευτή ή να της εμπιστευέσαι τη χρήση πρόσφορων πολεοδομικών εργαλείων, με τα οποία θα είχαμε καλύτερα αποτελέσματα στην τελική ποιότητα του περιβάλλοντος. Στις άλλες κεντρικές ευρωπαϊκές χώρες, με τις οποίες επιμένουμε να συγκρινόμαστε, προφανώς και χρησιμοποιούνται και επιτυγχάνουν –σε αυτόν τον τομέα– πολύ καλύτερες επιδόσεις. Θα αναφερθώ στο χώρο του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό –ουσιαστικά εκτός του χωρικού συστήματος του Λεκανοπεδίου, ανάμεσα στον Υμηττό και τον Σαρωνικό– και τη σχέση που μπορεί να αποκτήσει με την ανάπλαση του Ελαιώνα. Για παράδειγμα, αντί να χρησιμοποιηθεί ο μηχανισμός πώλησης γης και ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στα περίφημα 1.000 στρ. στο Ελληνικό για να βγάλουμε λεφτά, θα ήταν θεμιτό να χρησιμοποιηθεί ο ίδιος μηχανισμός για αγορά γης –με τα ίδια χρήματα– 2.500 στρ. στον Ελαιώνα και η μετατροπή τους σε

Από τη δεύτερη συγκέντρωση που οργάνωσε το Αντί στην αλάνα της οδού Αγίας Άννας, το 1989. Στο βάθος η πλατφόρμα-νταλικά με τους ομιλητές, το κοινό και σε πρώτο πλάνο κομμάτι από την ελιά του Πλάτωνα που φυλάσσεται στη Γεωπονική Σχολή.

αστικό πράσινο. Ποιος όμως εμπιστεύεται ποιον να το προωθήσει θεσμικά και να το εφαρμόσει;

ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Η ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΟΔΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΑΙΩΝΑ;

Στη μοναδική στο χώρο του Ελαιώνα και γνωστή, επίσης, «ως βραδιά στη νταλικά» δημόσια εκδήλωση του περιοδικού Αντί, το θέμα ήταν «Ο Ελαιώνας από σκουπιδότοπος να γίνει χώρος ζωής». Έχω τη βεβαιότητα ότι ο τρόπος με τον οποίο γίνονται και σήμερα οι χωροθετήσεις εκφράζουν την κατ' εξακολούθηση αντιμετώπιση της χρήσης του συγκεκριμένου χώρου ως σκουπιδότοπου. Οτιδήποτε μας περισσεύει και δεν έχουμε χώρο αλλού, εξακολουθούμε

να το βάζουμε εδώ. Το γήπεδο του Παναθηναϊκού, το σταθμό του ΚΤΕΛ, την επισκευαστική βάση του Μετρό, το σταθμό μεταφόρτωσης απορριμμάτων, τα τεράστια ψυχαγωγικο-εμπορευματικά κέντρα και άλλα παρόμοια. Αλλιώς, από τι είδους ψύχραιμα ώτα είναι δυνατό να ακούγεται ότι το Πάρκο του Γουδή θα υποβαθμίζεται από την εκεί δημιουργία του γηπέδου της ΠΑΕ, ενώ το (ανυπόστατο) Πάρκο του Ελαιώνα θα αναβαθμίζεται με την εκεί χωροθέτηση της ίδιας δραστηριότητας. Να μην τρελαθούμε τελείως!!!

Και άλλωστε τι σημαίνει «ανάπλαση» ως διαδικασία; Ο όρος έχει εντελώς ευτελιστεί. Από την πλειονότητα των δημοτικών αρχόντων χρησιμοποιείται

ΤΙ ΛΕΝΕ ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ

- Επιλέχθηκε γήπεδο **40.000 θέσεων** αντί των 35.000 θέσεων, όπως είχε εξαγγελθεί, γεγονός που αυξάνει τα μεγέθη όλων των υποστηρικτικών λειτουργιών (χώροι στάθμευσης, υγιεινής, συνάθροισης κοινού, κλπ).

- Στο **Ο.Τ. 45α**, πρώην ιδιοκτησία της ΕΤΜΑ Α.Ε., θα κατασκευαστεί εμπορικό κέντρο. Ο Σ.Δ. ανέρχεται σε 1,6 έναντι του 0,8 που ίσχυε με το προηγούμενο Π. Δ., σε αντιστάθμισμα παραχωρημένης γης από την ΕΤΜΑ στο Δήμο Αθηναίων.

Έτσι τα 34.533 τ.μ. γίνονται **69.067 τ.μ.**

- Στο ενοποιημένο **Ο.Τ. 45-46-50** για το γήπεδο του Παναθηναϊκού έχουμε 53.000 τ.μ. με συνολικό ύψος 43μ. (35μ. κερκίδες + 8μ. στέγαστρα) και για το πολυλειτουργικό δημοτικό κτίριο 42.500 τ.μ. με ύψος 18μ. Επομένως, το σύνολο των κτιρίων ανέρχεται σε **85.500 τ.μ.**

- Συνολικά με τον ισχύοντα Νόμο, στην περιοχή «Ανάπλασης του Ελαιώνα» έχουμε συνολικά **164.567 τ.μ.** κτιρίων, έναντι **53.000 τ.μ.** που ίσχυαν με το προηγούμενο Π. Δ.

Στοιχεία που κατατέθηκαν στην Ημερίδα της Ανοιχτής Πόλης από την αρχιτέκτονα **Μαρία Νικολακοπούλου** (θέσεις του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας).

Από τη δεύτερη συνάντηση στον Ελαιώνα, το 1989. Στη σειρά των καθισμάτων διακρίνονται η Ά. Συνοδινού, ο Στ. Μάνος, ο Μ. Παπακωνσταντίνου, ο Θ. Κασσίμης και πολλοί κάτοικοι της περιοχής που ακούν προσεκτικά τις ομιλίες.

συνήθως για να ξηλωθούν οι θάμνοι από μια πλατεία και να μπουν πλακάκια στη θέση τους. Ανάπλαση της Ιεράς Οδού, για παράδειγμα, θα μπορούσε να σημαίνει επιλογή του στόχου, που εν προκειμένω δεν μπορεί παρά να είναι η ανάδειξη του ιδιαίτερου χαρακτήρα και της ιστορικότητάς της, με την υιοθέτηση μηχανισμών, που η επίμονη χρήση τους θα οδηγεί μεθοδικά και σταδιακά στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Η επιτυχής έκβαση της ανάπλασης –για το εντός του Ελαιώνα τμήμα της– παύει αυτόματα να συγκροτεί απλή σημειακή παρέμβαση.

Πράγματι, έχουν, ένθεν και ένθεν του άξονα και κατά μήκος του, δημιουργηθεί ειδικές συνθήκες, που η εκμετάλλευσή τους μπορεί να αποτελέσει μαγιά, για την Ανάπλαση του Ελαιώνα. Κατ' αρχήν, από το Προεδρικό Διάταγμα προβλέπεται η δημιουργία ζώνης κοινοχρήστων χώρων, σημαντικού εύρους 70 μ., με 6 μ. πρασιές ένθεν και ένθεν. Το εύρος αυτό των 82 μ. δεν μπορεί να μετατραπεί συνολικά και άμεσα σε κοινόχρηστο χώρο και σε πρασιά, λόγω της ύπαρξης, σε διάφορα τμήματά της, βιομηχανικών εγκαταστάσεων εν λειτουργία. Μπορεί όμως άμεσα να αποκτηθεί σημαντικό τμήμα του χαρακτηρισμένου κοινόχρηστου χώρου, σε συνεννόηση με τους ιδιοκτήτες και, με παράλληλη αποξήλωση των μαντρών, να διαμορφωθεί και να μετατραπεί άμεσα σε πράσινο. Το έργο είναι ιδιαίτερα χαμηλού προϋπολογισμού, και εάν η παρέμβαση επεκτα-

θεί και στις εκτάσεις που το δημόσιο κατέχει στην περιοχή και είναι σε επαφή με τον άξονα, δημιουργείται άμεσα εκτεταμένος πυρήνας πρασίνου.

Πρέπει να σημειωθεί ότι αφενός με τα μεγάλα οδικά έργα που πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα (Αττική Οδός, Λ. Κηφισού με ανισόπεδους κόμβους, κόμβος Κηφισού – Ποσειδώνος, λεωφόρος Πειραιά – Σχιστού) και αφετέρου με τη γραμμή ΜΕΤΡΟ που έχει επεκταθεί, και έχουν τεθεί σε λειτουργία οι σταθμοί Ελαιώνας και Αιγάλεω, τα λειτουργικά χαρακτηριστικά της Ιεράς Οδού στο σύστημα κυρίων οδικών αξόνων του λεκανοπεδίου υποβαθμίζονται σημαντικά, και είναι πλέον δυνατό να διαμορφωθεί από σήμερα ως άξονας ήπιας κυκλοφορίας οχημάτων, άξονας υποδοχής και περιήγησης επισκεπτών, ποδηλατόδρομος, γραμμικό πάρκο αναψυχής. Μπορεί, δηλαδή, να μειωθεί δραστικά το εύρος των οδικών καταστροφών και να αυξάνεται αντίστοιχα ο χώρος πρασίνου. Το σύνθημα να ξαναφέρουμε τον ελαιώνα στον Ελαιώνα, αρχίζοντας από τώρα να φυτεύουμε ελιές σε κατάλληλα επιλεγμένους σχηματισμούς, μπορεί πλέον να γίνει πραγματικότητα.

Η σημειακή παρέμβαση της ΠΑΕ Παναθηναϊκός, σε αυτήν την περίπτωση, μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά και ευεργετικά, φυσικά εάν πραγματοποιηθεί με τους όρους της ελεύθερης αγοράς, οι οποίοι αντιστοιχούν στις ιδιότητες των ανωνύμων εταιρειών που είναι οι ΠΑΕ. Όμως αρχίσαμε

πάλι λάθος, με διαπραγματεύσεις για δραστική μείωση του ποσοστού πρασίνου. Είναι φανερό ότι, εάν τέτοιο μέτρο, στο όνομα του ρεαλισμού, εφαρμοστεί εκτεταμένα, τότε ο Ελαιώνας θα αποκτήσει το ίδιο ποσοστό πρασίνου με τις λοιπές περιοχές κατοικίας της Αθήνας, για παράδειγμα με αυτό της Κυψέλης. Η κακή αρχή που έγινε με τον Ολυμπιακό στο γήπεδο Καραϊσκάκη δεν πρέπει να επαναληφθεί.

Η ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΙΩΝΑ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΑΝΑΧΘΕΙ ΣΕ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Η πρόσφατη εμπειρία με τον αγώνα του δημάρχου Ελληνικού για τις ελεύθερες ακτές, καθώς και η εντεινόμενη οργή και κινητοποίηση για το δάσος της Πάρνηθας, κατέδειξαν ότι υπάρχουν δημιουργικές δυνάμεις της κοινωνίας που μπορεί να κινητοποιηθούν, με στόχο την αναζωογόνηση σε κατάσταση μονιμότητας –και όχι ευκαιρικά– της ζωής της πόλης. Ασφαλώς η ανάπλαση του Ελαιώνα συνθέτει ένα μεγάλο έργο για το οποίο αξίζει να κινητοποιηθούμε και όχι ένα μεγάλο έργο με τη συνήθως χρησιμοποιούμενη έννοια, δηλαδή με την έννοια του «έργου μεγάλου προϋπολογισμού».

Η νέα δημοτική αρχή της Αθήνας διαθέτει τέσσερις δημοτικούς συμβούλους της παράταξης «Ανοιχτή Πόλη», οι τρεις παλιοί, προσωπικότητες με ιστορία, και ο τέταρτος –ο πολλά υποσχόμενος νέος– ο Αλέξης Τσίπρας, τον εκλογικό συνδυασμό του οποίου υποθέτω βάσιμα ότι οι περισσότεροι δημότες Αθηναίων, που θα διαβάσουν αυτό το άρθρο, κατά κανόνα ψηφίσαμε. Με την αρωγή και την συσπείρωση άλλων, επίσης αριστερών και όχι μόνον, δημοτικών δυνάμεων της ευρύτερης Αθήνας, μπορεί να απαιτηθεί η εφαρμογή ενός επικεντρωμένου στο περιβάλλον συστήματος μεγάλων δράσεων (Ελαιώνας, Κηφισός, ακτές, Πάρνηθα, Υμηττός, κ.ά.), να προπαγανδιστεί κατάλληλα και να μετατραπεί σε κεντρικό πολιτικό ζήτημα. Είναι καιρός η υπόθεση της προστασίας του περιβάλλοντος να φύγει από τα χέρια των τεχνοκρατών, των ιδιοκτητών των καναλιών και των άλλων μέσων ενημέρωσης, αλλά και των πάσης φύσεως αναρμόδιων ομάδων πίεσης.

ΧΩΡΙΑΤΕΣ

Δεν μπορώ να καταλάβω τη μεγάλη ανησυχία των πολιτών για τα καμένα δάση. Τα δάση καίγονται εξαιτίας του τουρισμού. Αυτός δημιουργεί κέρδος, δηλαδή κίνητρο. Επομένως μία είναι η λύση. Παλουκωθείτε σπίτια σας και μην τρέχετε στα Πήλια και τις Πάρνηθες. Οι χωριάτες ξέρουν να τα φυλάνε.

ΗΣΥΧΙΑ

Εγώ είμαι κοτζάμ άντρας και ποτέ δεν πάω διακοπές. Πάω στο σπίτι μου. Βεβαίως το σπίτι μου είναι στη θάλασσα. Αλλά όλοι έχουμε κάποιον θαλασσινό συγγενή ή φίλο. Πάτε εκεί και αφήστε τα άλλα. Πρέπει να συγκεντρωθούμε. Να ησυχάσουμε. Αλλιώς δεν θα μείνει τίποτα όρθιο σε λίγα χρόνια.

ΤΑΞΙΔΙΑ

Διακοπές να πηγαίνουν οι νεαροί να βρίσκουν καμιά φιλενάδα. Όλοι οι άλλοι γιατί να τρέχουμε στα νησιά; Υπάρχει αποχρών λόγος; Όχι φυσικά.

Τα ταξίδια για διασκέδαση, είπε ο Έμερσον, είναι ο παράδεισος των ανοήτων.

ΑΛΕΚΟΣ

Άκουσα ότι θα γίνουν εκλογές. Αυτό είναι πάντα πολύ διασκεδαστικό. Πήγα τις προάλλες σε μια συγκέντρωση εκσυγχρονιστών, ξέρετε, Μπίστης, Σωμερίτης, Μανδραβέλης κ.λπ. Μίλαγε ο Αλέκος Παπαδόπουλος, ο οποίος είπε πως πρώτη προϋπόθεση των εκλογών είναι η ύπαρξη κόμματος! Σωστός ο Αλέκος.

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ

Το ΠΑΣΟΚ, ας πούμε, δεν είναι ακριβώς κόμμα. Είναι μια οργάνωση πρώην υπουργών που διασκεδάζουν με τον Γιώργο. Ο οποίος χρησιμοποιεί την προεκλογική περίοδο για να βελτιώσει το λεξιλόγιό του. Έχει κάνει προόδους πάντως. Θα το πάρει το απολυτήριό του με καλό βαθμό.

ΡΕΠΟΥΣΗ

Στη συγκέντρωση αυτή των εκσυγχρονιστών εμφανίστηκε και η κα Ρεπούση, αυτή που συνήθως γράφει βιβλία ιστορίας για παιδιά. Έχουμε την τιμή ως στήλη να είμαστε οι εισηγητές του όρου συνωστισμός της Σμύρνης. Όρος ο οποίος, νομίζω, έκανε θραύση. Η κα Ρεπούση λοιπόν, με ωραίο ξανθό μαλλί, συνωστίζεται με τον Μπίστη, ώστε από κοινού να σώσουν την Ελλάδα από τον εθνικισμό! Τους ευχόμαστε καλή επιτυχία.

ΤΡΑΧΑΝΑΣ

Η ΝΔ, πάλι, είναι άλλου τύπου κόμμα. Αυτοί κάθονται, έχουνε απλώσει τον τραχανά και περιμένουνε, πουλώντας ομόλογα και τρώγοντας. Σου λένε, εφόσον θα κερδίσουμε που θα κερδίσουμε, γιατί να σκοτωνόμαστε; Και έχουνε βάλει τον Βύρωνα Πολύδωρα να παριστάνει το αλεξικέραυνο.

ΝΟΝΟΣ

Απορούνε όλοι γιατί ο Αλαβάνος είπε τον Καραμανλή «νονό». Να σας πω εγώ, ώστε να είστε ενήμεροι. Τον είπε έτσι, για να υπερκεράσει τον Γιώργο σε κριτική και να μαζέψει ψήφους αντιδεξιούς και φιλοπασόκους. Διότι από εκεί περιμένει. Από εκεί κινδυνεύει. Οπότε ξέρει τι κάνει.

ΧΑΟΣ

Ο Πάγκαλος πάλι, που βρίζει το ΚΚΕ, μάλλον δεν ξέρει τι κάνει. Διότι η Παπαρήγα τι είχε, τι έχασε. Αυτά τη θρέφουνε. Αντίθετα το ΠΑΣΟΚ βλάπτεται από την κόντρα του με το ΚΚΕ διότι χάνει σε αριστερό προφίλ και επιπλέον εκνευρίζει την Αριστερά γενικώς. Και μένει χωρίς δεξαμενές ψήφων. Όλα λάθος, δηλαδή. Δεν υπάρχει σχέδιο στο ΠΑΣΟΚ. Ο καθένας κάνει ό,τι του καπνίσει.

ΤΡΙΑΝΤΑΡΗΔΕΣ

Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να καταλάβει ότι χρειάζεται νέα πρόσωπα. Με τους πρώην φθαρμένους υπουργούς

δεν βλέπει φως. Πρέπει να βγάλει μπροστά τη γενιά των τριαντάρηδων. Πού να την βρει; Έχει. Μέχρι και η Μαριλίζα καλύτερη είναι από κάτι άλλους. Υπάρχουν και άλλοι. Αρκεί να τους προβάλλει. Και να περιμένει τις επόμενες εκλογές, αφού πρώτα βρει και κανέναν αρχηγό της προκοπής.

ΜΠΟΕΜ

Προβλέπω μεγάλη κόντρα σε εξέλιξη μεταξύ Ντόρας και Αβραμόπουλου. Κάποιος από τους δύο θα γίνει σύντομα αρχηγός της ΝΔ. Πώς το ξέρω; Μα τι δουλειά κάνουμε, μπρίκια κολλάμε; Βλέπετε εσείς τον Καραμανλή να χάνει εκλογές και να γίνεται αντιπολίτευση; Εγώ δεν το βλέπω. Ο Κώστας θα την κάνει κανονικά, μόλις δει τα σκούρα. Είναι μποέμ τύπος. Θέλει την ησυχία του.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Ποιος από τους δύο θα κερδίσει; Δύσκολο το ερώτημα. Δεν ξέρω. Πάντως, συνήθως, αυτός που δείχνει να κερδίζει, έρχεται δεύτερος. Βγάλτε συμπεράσμα από τον χρησμό μου.

ΦΑΪΡΟΥΖ

Αρκετά είπαμε για σήμερα. Πάω τώρα στο Ηρώδειο να δω τη Φαϊρούζ του Λιβάνου. Όπως ξέρετε είμαι έθνικ τύπος. Και μου αρέσει πολύ αυτό το ισλαμικό φεστιβάλ Αθηνών.

Το Αντί συνεχίζει και σε αυτό το τεύχος την έρευνα για τις τάσεις που διαμορφώνονται στις πολιτικές δυνάμεις της χώρας. Η χώρα βρίσκεται ήδη σε προεκλογική περίοδο. Ειδικά μετά την ομιλία του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή στο κλείσιμο του Συνεδρίου της Νέας Δημοκρατίας, το μόνο που απομένει είναι να προσδιοριστεί η ακριβής ημερομηνία των εκλογών. Στη συγκυρία που έχει διαμορφωθεί σήμερα, με τα σκάνδαλα των ομολόγων, με τη φωτιά που κατέκαψε την Πάρνηθα, με την οικονομία να ευημερεί, μόνο όμως ως προς τους αριθμούς, και με το κράτος να διατελεί εν αδεία, η Αριστερά καλείται να δώσει τη μάχη της.

Οι εκτιμήσεις όμως και οι αναλύσεις για την σημερινή πολιτική και κοινωνική κατάσταση της χώρας καθώς και για τις αιτίες που συνετέλεσαν στη δημιουργία τους δεν είναι κοινές. Ξεκινώντας από διαφορετικές αφετηρίες καταλήγουν και σε διαφορετικά συμπεράσματα για την πορεία αλλά και για τους τελικούς στόχους που πρέπει να έχει η ελληνική Αριστερά

Στις συζητήσεις για το μέλλον της, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, συμβάλλει και το Αντί με τις απόψεις των Αντώνη Δραγανίγου, Γιάννη Μηλιού, Γιάννη Μπαλάφα, Αντώνη Νταβανέλλου και Αλέξη Τσίπρα.

Για τον Συνασπισμό, τις εκλογές, το μέλλον της Αριστεράς

του Γιάννη Μπαλάφα*

Οταν μου ζητήθηκε από το Αντί να γράψω ένα άρθρο για το Συνασπισμό και την Αριστερά γενικότερα, σκέφτηκα ότι οπωσδήποτε πρέπει να κάνω μια εκτενή αναφορά στις προσεχείς εκλογές. Σκέφτηκα, όμως, ταυτόχρονα να γράψω και για την Αριστερά, πιο συνολικά. Να γράψω, δηλαδή, για τα οράματα, τις τακτικές, τα πολιτικά σχέδια, το σοσιαλισμό, τις συγκλίσεις και τις διαφορές των αριστερών.

Και κάτι ακόμα: Το άρθρο δεν είναι γραμμένο από κάποιον ουδέτερο παρατηρητή. Εκφράζει άποψη υπέρ της υπεράσπισης και ενίσχυσης των σύγχρονων, δημοκρατικών και ανανεωτικών ιδεών στην Αριστερά. Θέλει να εκφράσει την ανανεωτική Αριστερά, την Αριστερά της διαρκούς ανανέωσης.

–Μπροστά στις βουλευτικές εκλογές, που η διεξαγωγή τους, για πολλούς, τοποθετείται ακόμα και πριν τα πρωτοβρόχια του Οκτωβρίου, τα δεδομένα για το Κόμμα του Συνασπισμού της Αριστεράς των Κινήματων και της Οικολογίας είναι ευοίωνα.

Η ΝΔ έχει χάσει κάθε δυνατότητα να επηρεάσει ψηφοφόρους της Αριστεράς. Το ΠΑΣΟΚ του Γιώργου Παπανδρέου, αδυνατώντας να αρθρώσει έμπρακτα ένα εναλλακτικό πολιτικό σχέδιο απέναντι στη ΝΔ, δεν είναι ελκυστικό στους αριστερούς που κινούνται μεταξύ ΠΑΣΟΚ – ΣΥΝ. Το ΚΚΕ και το ΛΑΟΣ στα όρια τους και, κυρίως, στα ακροατήριά τους.

Αν στα παραπάνω συνεκτιμηθούν οι θετικές για τον ΣΥΝ δημοσκοπήσεις,

Ο Γιάννης Μπαλάφας είναι μέλος της Πολιτικής Γραμματείας Συνασπισμού.

στην Κουμουνδούρου μπορούν βάσιμα να ελπίζουν ότι το Κόμμα τους μπορεί να γίνει στις προσεχείς εκλογές, σε ένα βαθμό, αποδέκτης μιας δυσaréσκειας διαχρονικής και έντονης, που μπορεί να φτάσει να γίνει σιχτίρισμα και για τους δύο πόλους του δικομματικού πολιτικού συστήματος.

Τα παραπάνω έχουν δημιουργήσει μια ευφορία στην ηγεσία του ΣΥΝ, που έχει θέσει «ψηλά τον πήχυ», μιλώντας ακόμα και για μια στρατηγικού χαρακτήρα ήττα του δικομματισμού και ανάλογη ενίσχυση της Αριστεράς.

–Όμως στις εκλογές αυτές ο Συνασπισμός δεν διεκδικεί τη λαϊκή ψήφο αυτόνομα. Συμμετέχει σε ένα ευρύτερο εκλογικό-πολιτικό σχηματισμό, τον ΣΥΡΙΖΑ (Συνασπισμός της Ριζοσπαστικής Αριστεράς), όπου συνεργάζεται με εξωκοινοβουλευτικές συλλογικότητες, κομμουνιστικής, τροτσκιστικής, μαοϊκής κ.λπ. ιδεολογίας (ΚΕΔΑ, ΑΚΟΑ, ΔΕΑ, ΚΟΕ, Κόκκινο, Ενεργοί Πολίτες).

Η συμμαχία αυτή του ΣΥΡΙΖΑ, ιδιαίτερα επειδή χαρακτηρίζεται από τους υποστηρικτές της ως στρατηγικής σημασίας, θεωρείται ότι ευθύνεται για την παρατηρούμενη σταδιακή αλλοίωση βασικών φυσιογνωμικών χαρακτηριστικών του Συνασπισμού. Αυτή είναι η θέση της Ανανεωτικής Πτέρυγας του ΣΥΝ και όλων εκείνων των μελών και φίλων του Κόμματος που θεωρούν αδιαπραγμάτευτο το ρόλο του ΣΥΝ ως κύριου φορέα της ανανεωτικής Αριστεράς. Οι ανανεωτικοί του ΣΥΝ υποστηρίζουν, επίσης, ότι δια του ΣΥΡΙΖΑ αμφισβητείται η αυτονομία του Κόμματος και η συνέχεια της ανανεωτικής Αριστεράς ως διακριτού πολιτικού και ιδεολογικού ρεύματος.

Η κριτική της Ανανεωτικής Πτέρυγας ως προς την επιλογή ΣΥΡΙΖΑ εστιάζεται, κύρια:

–Στις θέσεις και τις απόψεις του Συνασπισμού που εκπέμπουν ισχυρές δόσεις λαϊκισμού και ιδιότυπου σεχταρισμού, καταγράφοντάς τον συχνά στις δυνάμεις του «όχι σε όλα».

–Στην εγκατάλειψη του αριστερού ευρωπαϊσμού υπέρ ενός ισχυρού ευρωσκεπτικισμού.

–Στην επιδίωξη, μέσω του ΣΥΡΙΖΑ, ανεξάρτητα ενδοιασμών, αποχρώσεων και ενδιάμεσων βημάτων, να διαμορφωθεί μια Αριστερά που θα αποτελεί μείγμα τριτοδιεθνιστικών, κομμουνιστικών αντιλήψεων και ενός αντικοινοβουλευτικού «κινηματισμού».

Οι παραπάνω κριτικές παρατηρήσεις έχουν πλέον σχετική σημασία γι' αυτήν καθαυτή την εκλογική μάχη, αφού οι φορείς τους έχουν δηλώσει ότι, παρά τις διαφωνίες τους, θα συμμετάσχουν ενεργά στην κοινή προσπάθεια για την καλύτερη δυνατή εκλογική επίδοση του ΣΥΝ.

Αντίθετα, ιδιαίτερο ρόλο για την εκλογική απήχηση του Συνασπισμού θα παίξει το πολιτικό σχέδιο που τίθεται υπ' όψιν των πολιτών σε αντιδιαστολή με τα αντίστοιχα σχέδια ή «σχέδια» των άλλων πολιτικών δυνάμεων, μεγάλων και «μικρών».

Το (εκλογικό) πολιτικό σχέδιο οφείλει να περιλαμβάνει ένα συνεκτικό σύνολο προτάσεων και θέσεων, δηλαδή ένα πρόγραμμα και, ταυτόχρονα, να υποδεικνύει τους τρόπους και τα μέσα για την προώθησή του.

Στη σημερινή συγκυρία η πλευρά του προγράμματος έχει ένα αναβαθμισμένο ρόλο. Οφείλει να είναι ένα πρόγραμμα που θα ανοίγει δρόμους για τη δημοκρατική και σοσιαλιστική ανέλιξη της χώρας μας. Σε πλήρη αντίθεση με τη δεξιά (δικομματική) διεκπεραίωση, που είναι χαμηλής ποιότητας και με μονόπλευρη υπέρ των ισχυρών κατεύθυνση. Σε αντιδιαστολή με την «αριστερή» στείρα καταγγελία που τρέφει το δικομματισμό και απογοητεύει τους αριστερούς. Με τεκμηριωμένη απόκρουση των θέσεων των αντιπάλων μας, αλλά και με διατύπωση σύγχρονων, ρεαλιστικών και συγκρουσιακών, εναλλακτικών, στην ουσία τους, προτάσεων

από την πλευρά μας.

Δεν γνωρίζω εάν και πόσο είναι δυνατόν να εμπνέει και να κινητοποιεί ένα εκλογικό πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ, στο σύνολό του, με βάση τις δουλείες και τους περιορισμούς που συνεπάγεται η συνεργασία. Σε κάθε περίπτωση από πλευράς του ανανεωτικού χώρου θα καταβληθεί προσπάθεια στις παραπάνω κατευθύνσεις.

Η προώθηση με όρους στρατηγικής ενός προγράμματος στις κατευθύνσεις που προαναφέρθηκαν προϋποθέτει την ενεργοποίηση των πολιτών και της νεολαίας, τη διαμόρφωση ισχυρών πολύμορφων κοινωνικών κινημάτων και ακόμη τη συγκέντρωση της πλειοψηφίας του εκλογικού σώματος στο πλαίσιο μιας πλουραλιστικής κοινοβουλευτικής εκλογικής διαδικασίας.

Δεν είμαστε αφελείς. Γνωρίζουμε ότι με τους σημερινούς συσχετισμούς, τα προγράμματα και τη διάταξη των πολιτικών δυνάμεων, η αναγκαία πολιτική κοινοβουλευτική πλειοψηφία δεν μπορεί να προκύψει.

Αυτό δεν αναιρεί την ορθότητα του συγκεκριμένου πολιτικού σχεδίου, ως του μόνου ικανού να ακυρώσει τη δικομματική εναλλαγή και να ανοίξει διεξόδους δημοκρατικής – σοσιαλιστικής αναγέννησης στη χώρα μας.

Αυτό το πολιτικό σχέδιο, με τη συνολική δυναμική που εμπεριέχει, οφείλει ο ΣΥΝ να το φέρει στον κόσμο, να το εκλαϊκεύσει μέσα στην κοινωνία, να αποτελέσει τον πυρήνα της εκλογικής δουλειάς του Συνασπισμού.

–Όλα όσα προαναφέρθηκαν για τον Συνασπισμό και τις εκλογές θέτουν ορισμένα γενικότερα ερωτήματα για την Αριστερά του 21ου αιώνα, στα οποία θα επιχειρήσω, στη συνέχεια, να δώσω ορισμένες απαντήσεις.

–Μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού – κομμουνισμού, επιχειρείται να συγκροτηθεί μέσα στην Αριστερά ένα διακριτό ρεύμα ιδεών, με τις αντίστοιχες πολιτικές συλλογικότητες-κόμματα που θα το εκφράζουν, το οποίο υπερβαίνει τόσο την τριτοδιεθνιστική κομμουνιστική εκδοχή, όσο και την υπαρκτή σοσιαλδημοκρατική.

Πρόκειται για μια νέα Αριστερά, σύγχρονη, δημοκρατική και, θα συμπλήρωνα, ανανεωτική, αφού πρόκειται για μια

Αριστερά της κριτικής σκέψης, μια Αριστερά που δεν βολεύεται σε βεβαιότητες, μια Αριστερά της διαρκούς ανανέωσης. Το πανευρωπαϊκής εμβέλειας Κόμμα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς (ΚΕΑ) συσπειρώνει τα Κόμματα που κινούνται στην ανανεωτική αυτή λογική, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και ο Συνασπισμός.

–Θεωρώ ότι, στην εποχή μας, η ιδεολογικοπολιτική και αξιακή ταυτότητα αυτής της σύγχρονης, δημοκρατικής και ανανεωτικής Αριστεράς είναι συνυφασμένη με το όραμα και το στρατηγικό στόχο του σοσιαλισμού. Του σοσιαλισμού με ελευθερία και δημοκρατία, του δημοκρατικού σοσιαλισμού.

–Η Αριστερά του 21ου αιώνα οφείλει, πρωτίστως, να ερμηνεύσει σωστά την εποχή μας. Ο βιομηχανικός πολιτισμός του 20ού αιώνα, όπως εύστοχα γράφει ο Γ. Βούλγαρης στα Νέα (23.6.07), έχει ξεπεραστεί, τουλάχιστον στη δική μας γειτονιά του κόσμου. Ο παγκοσμιοποιημένος ψηφιακός καπιταλισμός και η αναδυόμενη μεταδιπολική νέα παγκόσμια αρχιτεκτονική δεν αναιρούν την επιδίωξη της Αριστεράς να αλλάξει την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων με σύγχρονους όρους.

–Τα βασικά προτάγματα που οφείλουν να συνθέτουν τον πυρήνα της αντίληψης της Αριστεράς για το σοσιαλισμό, είναι η ελευθερία, η ισότητα, η δημοκρατία και η οικολογική αναδόμηση.

Ιδιαίτερα θέλω να σταθώ στη διαλεκτική συνύπαρξη ελευθερίας και ισότητας στο σοσιαλισμό που ευαγγελίζεται η σύγχρονη Αριστερά. Πρόκειται για μια συνύπαρξη που δεν ήταν καθόλου δεδομένη στις θεωρητικές θέσεις και κυρίως στην πράξη των εκδοχών της Αριστεράς που έχουμε γνωρίσει. Εδώ αναδεικνύεται ο ρόλος της πολιτικής βούλησης για εφαρμογή συνειδητών δημοκρατικών ρυθμίσεων, που είναι το κλειδί για τη συνύπαρξη ελευθερίας, δημοκρατίας και ισότητας σε μια σχέση έντασης και διαρκούς αναζήτησης ενός προωθητικού συμβιβασμού μεταξύ τους.

–Οι δρόμοι και τα μέσα που επιλέγει η σύγχρονη Αριστερά για να προωθήσει το στρατηγικό στόχο του σοσιαλισμού με δημοκρατία και ελευθερία πρέπει να είναι συμβατά με τους ευγενείς σκοπούς που οφείλουν να υπηρετούν.

Η υπέρβαση της κυριαρχούσας κεφαλαιοκρατικής τάξης πραγμάτων, αυτό καθαυτό το «πέραςμα», συναρτώνται απόλυτα με κοινωνικές και πολιτικές, δηλαδή κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες μέσα από εκλογές, με καθοριστικό σε κάθε φάση το ρόλο των κοινωνικών κινημάτων.

Η Αριστερά υποχρεούται ακόμη να αναμετρηθεί με το μεγάλο πρόβλημα της βίας ως μέσου άσκησης πολιτικής. Η Αριστερά του 21ου αιώνα οφείλει να αναθεωρήσει πλήρως την παραδοσιακή αριστερή, κομμουνιστική θέση για τη σχέση «μετασχηματισμού – βίας», οφείλει να αντιταχθεί ρητά στη δική της παράδοση του 20ού αιώνα, όταν η επαναστατική βία, πέρα από μια απάντηση στη βία των καταπιεστών, εγγράφεται σαφώς στη δική της ερμηνεία της επαναστατικής πράξης. Όπως γράφει ο F. Bertinotti στο βιβλίο *Non violenza* (2004): «η επιλογή της μη βίας υπαγορεύεται και από την ανάγκη να ξαναβρούμε ως το βάθος της την ετερότητα της αντίθεσής μας στο σύγχρονο καπιταλισμό».

–Η αποδοχή από τη σύγχρονη Αριστερά των συλλογιστικών που προαναφέρθηκαν δεν συνιστά απλή θεωρητική αναζήτηση. Επιδρά άμεσα στη στρατηγική και τις τακτικές που εφαρμόζει καθημερινά. Επομένως, η ανανεωτική Αριστερά δεν θεωρεί ότι «όσο χειρότερα, τόσο καλύτερα» σχετικά με τις εξελίξεις στην κοινωνία.

Έτσι βελτιώνονται οι συσχετισμοί, κερδίζονται θέσεις, διαμορφώνεται πλειοψηφικό ρεύμα μέσα στην κοινωνία. Για βελτίωση της ζωής σήμερα και όχι προσημονή της Δεύτερας Παρουσίας.

Με ζωντανό πάντα το όραμα για την ολόπλευρη ανθρώπινη χειραφέτηση.

Για να μην ξεχνιόμαστε, ας επιστρέψουμε στις εκλογές.

Ο Συνασπισμός οφείλει να μπει στην εκλογική μάχη και μέσα από τις συμμαχίες που έχει επιλέξει, με τη δικιά του «προίκα», με την προβολή της δικιάς του σύγχρονης ανανεωτικής φυσιογνωμίας.

Με υπεράσπιση της αυτονομίας του και της ιστορικότητάς του.

Με αξιοποίηση όλου του δυναμικού του. Όλου του πλούτου των απόψεων και των ρευμάτων ιδεών που εμπεριέχει.

Αυτή είναι η καλύτερη συνταγή για την επιτυχία του.

Για μια ριζοσπαστική και ενωτική Αριστερά

του Γιάννη Μηλιού

1. Η Αριστερά ως στρατηγική κοινωνικής αλλαγής

Η Αριστερά μπορεί να οριστεί με πολλούς τρόπους: Με βάση την ιστορία της, το στελεχικό δυναμικό της, τον κόσμο των οπαδών και ψηφοφόρων της... Από όλα όσα χαρακτηρίζουν την Αριστερά ο πλέον έγκυρος τρόπος να την ορίσουμε είναι πάντως η πολιτική παρέμβαση στη συγκυρία και η στρατηγική της.

Ας ξεκινήσουμε από κάποιες «αρχές»: Η στρατηγική της Αριστεράς δεν μπορεί να είναι παρά η ρήξη με το κυρίαρχο κοινωνικό και πολιτικό σύστημα, στην προοπτική του κοινωνικού μετασχηματισμού. Στρατηγικό στόχο αποτελεί δηλαδή ο σοσιαλισμός και ο κομμουνισμός: η ανατροπή του καπιταλιστικού συστήματος και η οικοδόμηση της εξουσίας και δημοκρατίας των εργαζομένων.

Η στρατηγική αυτή συνεπάγεται ότι η Αριστερά δεν μπορεί να αντιλαμβάνεται τον εαυτό της, ούτε να λειτουργεί, σαν ένα κόμμα όπως τα άλλα (τα αστικά κόμματα), που στοχεύουν «στην εμπιστοσύνη του κόσμου» για να «κυβερνήσουν», δηλαδή για να διαχειριστούν το καπιταλιστικό σύστημα. Η Αριστερά είναι η πολιτική δύναμη που συμπυκνώνει τη δράση των «από τα κάτω» κι έτσι ο αντίπαλος του καπιταλισμού και του αστικού συστήματος «διακυβέρνησης» στο σύνολό του.

Ίσως όσα προηγήθηκαν να ηχούν λίγο «απογειωμένα» ή αναγόμενα σε κάποιο αφηρημένο «ιδανικό». Αν κάτι τέτοιο συμβαίνει, αυτό αποτελεί σύμπτω-

μα της κρίσης της Αριστεράς. Πρόκειται για μακροχρόνια διαδικασία στη βάση της οποίας βρίσκεται η ιδεολογική ήττα της Αριστεράς, η κυριαρχία των αστικών ιδεολογιών του εθνικισμού και του νεοφιλελευθερισμού στο εσωτερικό της.

Εντούτοις, στα θεμέλια των δυτικών κοινωνιών βρίσκεται πάντα ο ανταγωνισμός κεφαλαίου-εργασίας. Η ασίστη αυτή πάλη δημιουργεί διαρκώς ανοικτές συγκρούσεις: απεργιακές κινητοποιήσεις, καταλήψεις, διαδηλώσεις, πρωτοβουλίες πολιτών, πολιτικά μορφώματα... Διαμορφώνεται μια «κοινωνική Αριστερά» πολύ ευρύτερη από την εκλογική ή συνδικαλιστική επιρροή της οργανωμένης πολιτικής Αριστεράς.

Το στοίχημα για την Αριστερά είναι να συνδεθεί με την «κοινωνική Αριστερά», δηλαδή το κομμάτι των εργαζομένων και ανέργων που, στη σημερινή εποχή, όχι μόνο πλήττεται από τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές απορρύθμισης του κράτους πρόνοιας και συρρίκνωσης των εργασιακών και πολιτικών δικαιωμάτων, αλλά και συγκρούεται με αυτές στους χώρους δουλειάς και τους δρόμους. Πρέπει να πείσει τους εργαζομένους ότι η μαζική πολιτική και κοινωνική αντιπολίτευση ενάντια στην καπιταλιστική εκμετάλλευση και την κρατική καταστολή παράγει αποτελέσματα: Αποτρέπει την περαιτέρω εκποίηση των δημόσιων αγαθών στο κεφάλαιο, αλλάζει την καθημερινή ζωή των πολιτών μέσα από συλλογικές δράσεις και λύσεις για το συμφέρον των πολλών.

2. Η Αριστερά δεν (μπορεί να) είναι πολιτικός διαχειριστής του συστήματος

Είναι πλέον κοινός τόπος ότι οι δύο μεγάλες παρατάξεις, η κεντροδεξιά και η κεντροαριστερά, έχουν συγκλίνει

Ο Γιάννης Μηλιός είναι Καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στο Ε.Μ. Πολυτεχνείο και διευθυντής της τριμηνιαίας επιθεώρησης *Θέσεις* (www.theseis.com).

καταλυτικά στην πολιτική στρατηγική τους, σε σημείο που να είναι συχνά ασαφές ποια από τις δύο είναι «δεξιότερα» (ή αντίστοιχα «αριστερότερα») της άλλης.

Η σύγκλιση αυτή λειτούργησε αρχικά ηγεμονικά, διότι έμοιαζε να επιβεβαιώνει τη θέση ότι οι ασκούμενες πολιτικές αποτελούν «μονόδρομο», τον οποίο κάθε κόμμα οφείλει να ακολουθήσει «για το καλό της χώρας». Από τις αρχές του 21ου αιώνα, όμως, όταν οι κυρίαρχες πολιτικές υπέστησαν τα πρώτα τους πλήγματα από τα μαζικά κινήματα, η εικόνα άλλαξε. Αν κάτι χαρακτηρίζει σήμερα το «πολιτικό σώμα» των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών είναι η δυσφορία για τις ακολουθούμενες πολιτικές και η ρευστότητα των κομματικών επιρροών.

Τα κόμματα διαχείρισης της (αστικής) εξουσίας αποδείχθηκαν απλές «πτέρυγες» του «πραγματικού κόμματος» (Πουλαντζάς) των κυρίαρχων τάξεων, του αστικού κράτους. Μετατράπηκαν έτσι σε κόμματα της «ελεύθερης αγοράς» και της «επιχειρηματικότητας». Διαμεσολαβούν τη «διαπλοκή», δηλαδή την υπαγωγή της πολιτικής σε αυτό που ο Μαρξ περιέγραφε ως «τα πιο άμεσα και πιο χυδαία συμφέροντα του ατομικού κεφαλαίου».

Μια «Αριστερά» που θα επιδίωκε να ενταχθεί στη χωρία αυτών των κομμάτων εξουσίας θα ήταν μόνο κατ' όνομα Αριστερά. Οι οραματιστές μιας κυβερνητικής «Αριστεράς» διαχείρισης της εξουσίας οδηγούνται έτσι, αργά ή γρήγορα, στην περιθωριοποίηση, ή/και στην ενσωμάτωση στα πραγματικά κόμματα εξουσίας, το ΠΑΣΟΚ και τη ΝΔ. Κανείς δεν λαμβάνει σοβαρά τη δήλωσή τους ότι είναι «Αριστερά».

Η σύγκρουση με τις κρατικές πολιτικές και τη «λογική» της «ελεύθερης αγοράς» αποστασιοποιεί αυτομάτως τα κινήματα από την αυτήν την «Αριστερά» του κυβερνητισμού. Αλλά και για εκείνους τους πολίτες από τις εξουσιαζόμενες και υποκείμενες σε εκμετάλλευση κοινωνικές τάξεις, που έχουν αποστασιοποιηθεί από τα κινήματα, έχοντας πιστέψει ότι ο τρόπος για να βελτιώσουν τους όρους ζωής τους είναι να στηρίξουν κάποιο από τα κόμματα εξουσίας, η «Αριστερά» του

κυβερνητισμού δεν είναι ελκυστική. Η κυβερνητική «Αριστερά» δεν προσφέρει στους πολίτες αυτούς κανένα επιχείρημα για να απομακρυνθούν από τα πελατειακά δίκτυα διαμεσολάβησης της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, στα οποία και στηρίζουν συχνά τις ελπίδες τους.

3. Η ριζοσπαστική Αριστερά και τα κινήματα ως «διαδικασία μεταρρυθμίσεων»

Η Αριστερά μπορεί να υπάρξει απέναντι στο αστικό κράτος μόνο ως πολιτική παρέμβαση που ενισχύει, αναδεικνύει και εκφράζει πολιτικά τις δράσεις, τις αντιστάσεις και το ανατρεπτικό δυναμικό των κυριαρχούμενων και υποκείμενων στην καπιταλιστική εκμετάλλευση κοινωνικών ομάδων: τα κινήματα.

Η Αριστερά αυτή δείχνει καθημερινά, τόσο στις μεγάλες όσο και στις μικρές στιγμές της νεότερης ιστορίας, ότι μπορεί να επιβάλλει αλλαγές και μετασχηματισμούς στους συσχετισμούς δύναμης, στη λειτουργία των κρατικών μηχανισμών αλλά και στις ακολουθούμενες από τα κόμματα εξουσίας πολιτικές. Αποτελεί, τελικά, τη μόνη εφικτή πολιτική στρατηγική μεταρρύθμισης του συστήματος: επιβολής μέτρων που βελτιώνουν τις συνθήκες διαβίωσης των υπό εκμετάλλευση τάξεων και διευρύνουν τη δημοκρατία. Ταυτόχρονα, είναι η πολιτική στρατηγική που υποδεικνύει ότι «ένας άλλος (σοσιαλιστικός) κόσμος είναι εφικτός»:

Είναι αυτή η κινηματική δράση που διατήρησε μέχρι σήμερα ζωντανό το αίτημα της παιδείας ως κοινωνικού αγαθού, ανέστειλε την αναθεώρηση του άρθρου 16 για τη δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση, συνέτριψε τη «μεταρρύθμιση Γιαννίση» στο ασφαλιστι-

κό, υπερασπίζεται τα εργασιακά δικαιώματα, τις θέσεις εργασίας, το επίπεδο του μισθού, τους ελεύθερους χώρους στην πόλη και τις ακτές, το περιβάλλον, τις αξίες της συλλογικότητας, τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα απέναντι στην υστερία των τρομονόμων του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ. Η ίδια στρατηγική κατέργησε την απόπειρα «συνταγματοποίησης» του νεοφιλελευθερισμού με το αλήστου μνήμης «Ευρωσύνταγμα» (με τα δημοψηφίσματα σε Γαλλία και Ολλανδία).

Αυτή η πολιτική στρατηγική αποτελεί μονόδρομο για τη ριζοσπαστική Αριστερά.

4. Ενότητα της ριζοσπαστικής Αριστεράς

Η ιστορία της Αριστεράς χαρακτηριζόταν ανέκαθεν από το σχηματισμό διαφορετικών ιδεολογικοπολιτικών ρευμάτων και τη διαπάλη μεταξύ τους, με επίδικο αντικείμενο την ηγεμονία στις αριστερές και εργατικές οργανώσεις (κόμματα, συνδικάτα) και τα κινήματα. Η κατάσταση αυτή της «πάλης γραμμών» στο εσωτερικό της Αριστεράς δεν υπήρξε εντούτοις τις περισσότερες φορές απαγορευτική για την ενότητα δράσης της. Αντίθετα, σε πολλές συγκυρίες έχει διευκολύνει τη σύνθεση διαφορετικών αριστερών πολιτικών και τακτικών με εντυπωσιακά πολιτικά αποτελέσματα.

Στη σημερινή συγκυρία, οι μαζικές κινητοποιήσεις ήδη πριν από την εποχή του Ασφαλιστικού, το διεθνές κίνημα κατά της νεοφιλελεύθερης καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης, η διαμόρφωση του Ελληνικού και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ, οι αγώνες για την υπεράσπιση των δημόσιων αγα-

θών κ.λπ. δημιούργησαν μια ιστορικά πρωτότυπη, κινηματική-πολιτική «συμπόρευση» (παρά τις ιδεολογικές διαφορές) πολιτικών δυνάμεων και ανένταχτων αγωνιστών της κοινοβουλευτικής και εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς.

Με δεδομένο τον σημερινό αρνητικό συσχετισμό δυνάμεων για τις δυνάμεις της εργασίας, οι στόχοι της Αριστεράς αποκτούν αναγκαστικά ένα χαρακτήρα «ανασύνταξης» των μετώπων πάλης σε δύο σταθερούς και αλληλοσυμπληρούμενους άξονες: Αφενός ριζοσπα-

στική αντιπαράθεση με τις ασκούμενες πολιτικές (αυτό που κωδικοποιείται ως «Όχι στον νεοφιλελευθερισμό και τον πόλεμο», απόρριψη των «κεντροαριστερών» σεναρίων). Αφετέρου ενότητα στη δράση των αριστερών δυνάμεων παρά τις διαφορές, δηλαδή με σεβασμό στις πολιτικο-ιδεολογικές ιδιαιτερότητες, την οργανωτική αυτοτέλεια και τις ιστορικές καταβολές κάθε συνιστώσας.

Στο κλίμα αυτό διαμορφώθηκε ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς, στον οποίο συμμετέχουν επτά αριστε-

ρές συλλογικότητες (ΑΚΟΑ, ΔΕΑ, Ενεργοί Πολίτες, ΚΕΔΑ, ΚΟΕ, Κόκκινο, Συνασπισμός) και ανένταχτοι αγωνιστές της Αριστεράς. Θεωρώ ότι το σχήμα αυτό μπορεί να αποτελέσει το πλαίσιο ανασύνθεσης ολόκληρης της Αριστεράς, το οποίο ήδη σήμερα παρέχει την «πολιτική υποδομή» για τη στράτευση των πολλών χιλιάδων αγωνιστών που η κρίση της Αριστεράς είχε καταστήσει «κριτικά ανένταχτους».

Η Αριστερά ή θα είναι ριζοσπαστική και ενωτική ή θα μείνει στο περιθώριο...

ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ: Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα

Εκδόσεις Πολύτυπο

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 37, ΑΘΗΝΑ τηλ. 210 3826319, 210 3839930, enal@ardn.gr

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΑΜΠΕΛΙΑΣ 1204, Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

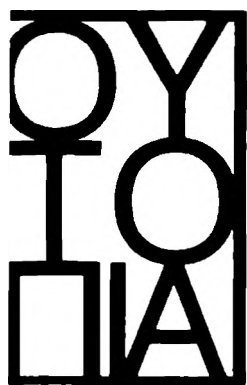
Στον πρώτο εκτενή τόμο μιας επιστημονικής τριλογίας -που στοχεύει να διερευνήσει τις ιδέες, τις αντιλήψεις και τις ιδεολογίες που καθόρισαν την ύπαρξη, την κοινωνία και τον πολιτισμό των Νεοελλήνων- ο Γ. Καραμπελιάς επιχειρηματο-

λογεί με επιτυχία, καταδεικνύοντας πως αφετηρία για τη διαμόρφωση του νεώτερου ελληνισμού είναι η ύστερη Βυζαντινή περίοδος (1071-1204).

Ο Καραμπελιάς επεξεργάστηκε με επιδεξιότητα τις πρωτογενείς πηγές και τη δευτερογενή επιστημονική βιβλιογραφία, με μια ανάλυση κριτική αλλά και διεισδυτική. Το έργο του θα συμβάλει σε έναν εμπειριστωμένο διάλογο για τις ρίζες του νεώτερου ελληνισμού, σε μια περίοδο που τα νέα σχολικά βιβλία έχουν πυροδοτήσει μια έντονη αντιπαράθεση μέσα και έξω από την Ελλάδα.

ΣΠΥΡΟΣ ΒΡΥΩΝΗΣ

Επίτιμος καθηγητής της έδρας «Αλέξανδρος Ωνάσης» για τον Ελληνικό Πολιτισμό του Πανεπιστημίου της Ν. Υόρκης

750 τεύχος

Κυκλοφορεί στα βιβλιοπωλεία

ΕΠΙ ΤΟΝ ΤΥΠΟΝ: Α. Βατικιώτης, Αντ. Λεγάκη, Ευτ. Μπιτσάκης. **ΜΕΛΕΤΕΣ:** Ist. Mészáros: Μπολιβάκ και Τσάβες: το πνεύμα μιας ριζοσπαστικής αποφασιστικότητας - Δημ. Καλτσώνης: Πολιτικοί και κοινωνικοί περιορισμοί του δικαιώματος του συνέχεσθαι - Κυρ. Κατσαρός: Ο Μαρξ και ο Ένγκελς για το Ανατολικό Ζήτημα - Π. Μάντζου: Άξονες αναδιοργάνωσης του δημόσιου χώρου: ασφάλεια, κατανάλωση και αναψυχή - Κ. Παλούκης: Από το ΣΕΚΕ στο ΚΚΕ, το ζήτημα της «μπολσεβικοποίησης» στο ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα 1918-1924 (μέρος Β') - Στ. Σύρου: Η κοινωνική διάσταση του χρόνου (Με αφορμή το Περί χρόνου δοκίμιο του NORBERT ELIAS) - Θ. Κουτσαμπός: Αναζητώντας τα χρονοάτομα (Η διαμάχη για το συνεχές και το ασυνεχές). **ΚΙΝΗΣΗ ΙΔΕΩΝ:** Ευτ. Μπιτσάκης: Το βιβλίο της ΣΤ' Δημοτικού: ένα μεταμοντέρνο ιδεολογικό υφίδιο. **ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ:** Γ. Σταμάτης: Περί δομημένων κρατικών ομολόγων: ένα παραμύθι για νοήμονες. **ΠΟΙΗΣΗ:** Αυτ. Παγουλάτος: Για τον μεγάλο ποιητή René Char. Δ.Α. Σεβαστάκης: Στις παρυφές. **ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ. ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ:** Έργα του ζωγράφου Δ.Α. Σεβαστάκη.

Κεντροί διαθεσιμότητας: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ

Ζωοδό. Πιπής 2α1 Γαβρίλλα 1 • Αθήνα • Τηλ.: 210 33.02.003

Η Αριστερά σε μια νέα συγκυρία

του Αλέξη Τσίπρα

Αν λάβει κανείς υπόψη του τη σφοδρότητα των εκατέρωθεν καταγγελιών των δύο κομμάτων εξουσίας για το ποιος από τους δύο είχε περισσότερα «λαμόγια» σε κυβερνητικές θέσεις και για το ποιος λήστεψε περισσότερο τα ταμεία των ασφαλισμένων, τότε θα βεβαιωθεί ότι βρισκόμαστε ήδη, κι ας μην το γνωρίζουμε επισήμως, στην καρδιά της προεκλογικής περιόδου.

Για μια ακόμη αναμέτρηση, λοιπόν, παρακολουθούμε το ίδιο μίζερο και βαρετό έργο των υψηλών τόνων και της τεχνητής έντασης που σηκώνει κουρνιαχτό, ακριβώς για να μη φαίνονται οι συγκλίσεις των δύο κομμάτων στα μεγάλα διακυβεύματα. Συγκλίσεις που αφορούν την οικονομική πολιτική, την πολιτική για την απασχόληση, την κοινωνική ασφάλιση, την παιδεία, το περιβάλλον.

Λες και δεν έχει αλλάξει τίποτα τα τελευταία δέκα τουλάχιστον χρόνια, τα δύο «μεγάλα» κόμματα χρησιμοποιούν τις ίδιες μεθόδους, την ίδια στρατηγική επικοινωνίας, ακόμα και τα ίδια συνθήματα για να πείσουν ή, ακριβέστερα, να παραπλανήσουν τους ψηφοφόρους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το σύνθημα του συνεδρίου της ΝΔ: «Μαζί πετύχαμε πολλά», που αποτέλεσε κεντρικό προεκλογικό σλόγκαν του ΠΑΣΟΚ στις προηγούμενες εκλογές. Ή η ευκολία που και τα δύο κόμματα χρησιμοποιούν λεκτικούς κώδικες, εύηχες λέξεις για να περιγράψουν τη πραγματικότητα και το πρόγραμμά τους. Όπως π.χ. «ισχυρή Ελλάδα», «ισχυρή οικονομία», «εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη», «μεταρρυθμίσεις», «ευελιξία και ανταγωνιστικότητα», «δίκαιη κοινωνία».

Στην πραγματικότητα βέβαια, όταν μιλάνε για ισχυρή οικονομία εννοούν

την ασύστολη επιχειρηματική κερδοσκοπία πέντε τραπεζών και μερικών δεκάδων εφοπλιστών, μεγαλοεκδοτών και βιομηχάνων. Όταν λένε μεταρρυθμίσεις, εννοούν τη λεηλασία του δημόσιου τομέα, το ξεπούλημα της υγείας και της παιδείας σε ιδιωτικά συμφέροντα. Κι όταν μιλάνε για ευελιξία και ανταγωνιστικότητα, αναφέρονται στη φθηνή και επισφαλή απασχόληση, στους όμηρους συμβασιούχους, στους ενοικιαζόμενους εργαζόμενους και στους ωρομισθίους.

Το ερώτημα που τίθεται, όμως, είναι γιατί επιμένουν στα ίδια μεγάλα λόγια, στις ίδιες υποσχέσεις, στην ίδια στρατηγική, λες και οι ψηφοφόροι δεν δοκίμασαν όλα τα προηγούμενα χρόνια την εφαρμογή στην πράξη μιας πολιτικής που την ονόμασαν «ήπια προσαρμογή», αλλά στη ζωή του καθενός και της καθεμιάς μας δεν ήταν παρά ένα άγριο και απότομο πέρασμα στην εποχή της αβεβαιότητας και της ανασφάλειας.

Η απάντηση, δεδομένων και των δημοσκοπικών ευρημάτων που αναδεικνύουν την κόπωση και τη διογκούμενη αμφισβήτηση των πολιτών στις προγραμματικές λύσεις του δικομματισμού, είναι μάλλον πιο απλοϊκή απ' ό,τι το ερώτημα. Και δεν έχει να κάνει με τα δυο κόμματα αλλά με την Αριστερά.

Όσο η Αριστερά δεν καταφέρνει να ξεπεράσει τις δικές της αδυναμίες και αγκυλώσεις και δεν προσφέρει μια εναλλακτική προοπτική για την αλλαγή, για την ανατροπή του σημερινού μίζερου πολιτικού σκηνικού της εναλλαγής δύο κομμάτων εξουσίας που συγκλίνουν στον άξονα του νεοφιλελευθερισμού, τόσο ο δικομματισμός, παρότι φθείρεται και παραπαίει στη συνείδηση ολοένα και μεγαλύτερου μέρους πολιτών, δεν θα αισθάνεται απειλή και θα συνεχίζει να μας παραμυθιάζει στο ίδιο μοτίβο.

Με λίγα λόγια, εκτιμώ ότι βρισκόμαστε σε μια νέα όσο και ενδιαφέρουσα συγκυρία χαμηλών προσδοκιών της πλειονότητας των πολιτών από το πολιτικό σύστημα εν γένει και από τα κόμματα εξουσίας ειδικότερα. Είναι ελάχιστοι πια αυτοί που πιστεύουν, όσο δεδομένη θεωρούν την ψήφο τους στο ΠΑΣΟΚ ή στη ΝΔ, ότι έχουν να περιμένουν κάτι σημαντικό, κάποια συναρπαστική ανατροπή στη ζωή τους από την επικράτηση του ενός ή του άλλου κόμματος. Και ταυτόχρονα είναι ολοένα και διογκούμενο ένα «αντιδικομματικό» ρεύμα δυσαρέσκειας και αμφισβήτησης, που σε ένα βαθμό ενισχύει εκλογικά τα μικρότερα κόμματα αλλά δεν είναι από μόνο του ικανό να διαμορφώσει τις προϋποθέσεις για μια ριζική ανατροπή του πολιτικού σκηνικού.

Το κρίσιμο λοιπόν σημείο είναι το κατά πόσο η σύμπασα Αριστερά μπορεί να αφουγκραστεί και να κατανοήσει αυτό το κοινωνικό ρεύμα δυσαρέσκειας και να προσπαθήσει να το εκφράσει. Το κατά πόσο η Αριστερά, που θέτει τη διαχωριστική γραμμή στις πραγματικές αντιθέσεις της νέας εποχής (π.χ. στη σύγκρουση δημόσιας σφαίρας – ιδιωτικών συμφερόντων ή στο δίλημμα: υποταγή στους νόμους της αγοράς ή οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη) και όχι στις ξεθωριασμένες αντιθέσεις του παρελθόντος (π.χ. στη γενικόλογη πια αντίθεση προόδου – συντήρησης), θα κατανοήσει την αναγκαιότητα αλλά και την εφικτή δυνατότητα δημιουργίας των προϋποθέσεων μιας νέας μεταπολίτευσης ή έστω μιας νέας μεγάλης αλλαγής στα πολιτικά πράγματα της χώρας.

Οι συνθήκες είναι πια ώριμες για μια νέα αλλαγή που αυτή τη φορά δεν θα αφορά, όπως το '81, την εναλλαγή στην εξουσία αλλά την αλλαγή ενός διεφθαρμένου και μονότονα δεξιού και αντιλαϊκού, τα τελευταία χρόνια,

Ο Αλέξης Τσίπρας είναι μέλος της Πολιτικής Γραμματείας του ΣΥΝ.

συστήματος εξουσίας που ονομάζεται δικομματισμός και στην πραγματικότητα εξυπηρετεί πλήρως τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα, με ένα σύστημα όπου ο παράγοντας κοινωνία, δηλαδή οι αντιστάσεις, οι αγώνες και οι διεκδικήσεις, θα παίζει καθοριστικό ρόλο στις εξελίξεις. Καθοριστικότερο τουλάχιστον απ' αυτόν των καναλαρχών, των εκδοτών και των διαπλεκόμενων συμφερόντων που διαμορφώνουν σήμερα την πολιτική ατζέντα.

Αυτό βέβαια προϋποθέτει ότι πρέπει να αντιστρέψουμε το δίλημμα της ακυβερνησίας, που οι κυρίαρχες δυνάμεις θέτουν ως φόβητρο κάθε φορά για να ενισχύσουν το επιχείρημα της χρήσιμης ψήφου, και να πούμε με ειλικρίνεια ότι όσο πιο ανίσχυρες είναι οι κυβερνήσεις που θα προκύψουν την επομένη των εκλογών τόσο πιο ισχυρή θα είναι η κοινωνία. Όσο πιο αποδυναμωμένα είναι τα δύο μεγάλα κόμματα τόσο πιο πολύ θα ανοίξει το πολιτικό παιχνίδι, τόσο πιο πολύ θα επιστρέψει η πολιτική. Γιατί θα είναι πια αναγκασμένοι να περνάνε διαρκώς τους νόμους και τους πολιτικούς τους στόχους από το φίλτρο της κοινωνικής κριτικής και να λειτουργούν ολοένα και λιγότερο με την αλαζονεία της πανίσχυρης πλειοψηφίας. Μιας πλειοψηφίας που ενίοτε μεταφράζεται και ως λευκή επιταγή για μεταρρυθμίσεις που μόνο στόχο έχουν την απορύθμιση της κοινωνικής συνοχής.

Κυρίως όμως πρέπει να καταστήσουμε σαφές ότι η ενίσχυση της Αριστεράς δεν αποτελεί απλώς μια επιλογή ελεημοσύνης, μιας διαφορετικής φωνής ή έστω τιμωρητικής ψήφου, αλλά επιλογή ανατροπής του πολιτικού σκηνικού.

Η αλήθεια βέβαια είναι ότι τόσο η εμμονή της ηγεσίας του ΚΚΕ στην πολιτική της εξόντωσης όποιου πολιτικού σχηματισμού βρίσκεται κοντύτερά του, προκειμένου να αποκτήσει τη μοναδικότητα της αριστερής έκφρασης, όσο και η ατομία κριτικών ρευμάτων εντός του ΠΑΣΟΚ, δυσχεραίνουν τις δυνατότητες να εκφραστεί με δυναμικό τρόπο η ώριμη πια ανάγκη για αλλαγή και ανατροπή του πολιτικού σκηνικού. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι εκλείπουν και οι προϋποθέσεις για μια

μεγάλη έκπληξη σ' αυτές τις εκλογές. Για μια σημαντική αποδυνάμωση του δικομματισμού, που με τη ταυτόχρονη ενίσχυση του ενωτικού εγχειρήματος του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς θα δημιουργήσει νέες προϋποθέσεις και κυρίως νέες δυνατότητες η Αριστερά να ξαναγίνει ανταγωνιστική δύναμη με στόχο αυτή τη φορά όχι να διαχειριστεί αλλά να αλλάξει τα πράγματα.

Σε ό,τι αφορά τον ΣΥΝ, έχουμε διαβλέψει και παλεύουμε για αυτήν την προοπτική με συνέπεια εδώ και τρία τουλάχιστον χρόνια. Δεν αρεσκόμαστε στην αυτάρκεια της μοναδικής μας αλήθειας, ούτε δίνουμε τις μάχες του σήμερα και του αύριο με τα λάβαρα των αγώνων του χθες. Κατανοούμε την ενότητα της Αριστεράς όχι ως αυτοσκοπό, αλλά ως ένα χρήσιμο πολιτικό εργαλείο για να δημιουργήσουμε ρωγμές σε ένα σύστημα εξουσίας που γίνεται ολοένα και πιο απάνθρωπο. Ταυτόχρονα, όμως, δίνουμε και μάχες που διαμορφώνουν τη νέα μας ταυτότητα, βρισκόμαστε στο επίκεντρο των αγώνων και των διεκδικήσεων της νεολαίας, των εργαζομένων, των ενεργών πολιτών. Γι' αυτό και το τελευταίο διάστημα έχουμε μετατοπιστεί στην πολιτική γεωγραφία, έχουμε γίνει πόλος του πολιτικού μας συστήματος και δεν είναι τυχαίο ότι βρισκόμαστε στο στόχαστρο των υπερσυντηρητικών κύκλων (Πολύδωρας, Εκκλησία κλπ.).

Με όλα όσα καταφέραμε το προηγούμενο διάστημα με τις δράσεις μας και τις παρεμβάσεις μας, με όλα όσα αναδείξαμε μέσα και κυρίως όμως έξω από το κοινοβούλιο, κανείς πια δε θα μπορεί να μας λογαριάζει, όσο και να το επιθυμεί, ως συμπληρωματική δύναμη.

Σε αυτή την εκλογική αναμέτρηση ο στόχος μας δεν θα είναι η επιβίωση αλλά η ανατροπή της σημερινής πραγματικότητας, όσο και αν αυτό αποτελεί ρίσκο για μια μικρή δύναμη. Ακόμα και αν τελικά δεν τα καταφέρουμε άμεσα, αξίζει τον κόπο να πάρουμε το ρίσκο. Αξίζει τον κόπο να γίνουμε ο καταλύτης για μια ριζοσπαστική ανατροπή του σημερινού μίζερου δικομματικού συστήματος εξουσίας.

Για μια ισχυρή

του Αντώνη Νταβανέλλου

Η εκλογική τακτική πάντα προκαλούσε πονοκέφαλο στην Αριστερά. Ακόμα και όταν οι αναγκαίες πολιτικές κινήσεις ήταν σχεδόν προφανείς, ακόμα και όταν η πλειοψηφία των αγωνιστών της βάσης και των καθημερινών αγώνων ήταν αυθόρμητα έτοιμη να κάνει αποφασιστικά βήματα, τα «επιτελεία» της Αριστεράς κατόρθωναν συχνά να πνίγονται σε μια κουταλιά νερό. Αυτή τη φορά τόσο η τοπική, όσο και η διεθνής εμπειρία, επιτρέπουν μια πιο αισιόδοξη αντιμετώπιση.

Σε όλον τον κόσμο, αλλά και την Ευρωπαϊκή Ένωση ιδιαίτερα, βρίσκεται σε εξέλιξη ένας νέος γύρος νεοφιλελεύθερης επιθετικότητας του κεφαλαίου. Οι βιομήχανοι κι οι τραπεζίτες –που πίσω από τις κουρτίνες του επίσημου πολιτικού σκηνικού διατηρούν την πραγματική εξουσία– υπαγορεύουν τη διάλυση των δημόσιων συστημάτων υγείας και ασφάλισης, την απογείωση των ελαστικοποιημένων μορφών απασχόλησης, την υποβάθμιση των συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, την «απελευθέρωση» των απολύσεων κ.ά. Η διεθνοποίηση και ο συντονισμός των πιέσεων για αυτό το αντιδραστικό πρόγραμμα κάνουν πειστικό τον ισχυρισμό ότι «ο νεοφιλελευθερισμός είναι ο καπιταλισμός της εποχής μας». Σε όλες τις χώρες του αναπτυσσόμενου καπιταλισμού, οι αστικές τάξεις δηλώνουν καθαρά ότι δεν διαπραγματεύονται, ότι δεν συζητούν καν για φιλολαϊκές μεταρρυθμίσεις, ότι απορρίπτουν ακόμα και τα μετριοπαθέστερα αιτήματα των συνδικάτων.

Η στροφή των κυρίαρχων τάξεων προς αυτή την αγριότητα έχει δύο βασικές πολιτικές συνέπειες. Αφενός, με τις δεξιές κυβερνήσεις να καλούνται στην εξουσία

Ο Αντώνης Νταβανέλλος είναι δημοσιογράφος, στέλεχος της ΔΕΑ στο ΣΥΡΙΖΑ.

ριζοσπαστική Αριστερά

οι «άνθρωποι από σίδηρο» (οι Μέρκελ, Σαρκοζί, Καραμανλήδες). Αφετέρου, στα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα να ολοκληρώνεται η δεξιά μετατόπιση, η προσχώρηση στο νεοφιλελευθερισμό.

Αυτή η εξέλιξη γίνεται ορατή και αισθητή από μεγάλο τμήμα των εργαζομένων και της νεολαίας. Σε όλες τις χώρες υπήρξε μαζική και σκληρή αντίσταση στο νεοφιλελευθερισμό, με κορυφαία παραδείγματα την εξέγερση ενάντια στο CPE στη Γαλλία και την κατάρρευση του Ευρωσυντάγματος.

Σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν διαμορφωθεί πρωτοφανείς συνθήκες πόλωσης και αμφισβήτησης του πολιτικού σκηνικού. Το έδειξε το ιστορικό ρεκόρ της αποχής στις προεδρικές εκλογές στη Γαλλία. Το δείχνουν οι δημοσκοπήσεις στην Ελλάδα, που αναδεικνύουν τις δυνατότητες για μια μαζική αποδέσμευση από την επιρροή του δικομματισμού.

Όμως ο πολιτικός αγώνας δεν είναι μια ευθύγραμμη αντανάκλαση της κοινωνικής πόλωσης. Για να εκφραστεί ο θυμός του κόσμου χρειάζονται πολιτικά εργαλεία, χρειάζεται μια Αριστερά που θα στέκεται στοιχειωδώς στο ύψος των περιστάσεων. Αλλιώς, ο Σαρκοζί θα μπορεί να εκμεταλλεύεται την αποχή για να εδραιώσει μια εξαιρετικά επιθετική κυβέρνηση ή ο Πρόντι θα μπορεί να αξιοποιεί το μίσος ενάντια στον Μπερλουσκόνι για να αναζωογονεί μια σοσιαλφιλελεύθερη κεντροαριστερά στην Ιταλία κ.λπ.

Στις εκλογές που έρχονται θα πρέπει να δώσουμε στον κόσμο την ευκαιρία να μαυρίσει μαζικά τη ΝΔ, αλλά ταυτόχρονα να αποδοκιμάσει και τη φιλελεύθερη μετάλλαξη του ΠΑΣΟΚ. Αυτό μπορεί να γίνει μόνο με ένα μαζικό και ριζοσπαστικό ψηφοδέλτιο της Αριστεράς.

Η ανάγκη αυτή γίνεται κατανοητή από τον κόσμο των αγώνων. Γι' αυτό στη συζήτηση κυριαρχούν τα ζητήματα των συμμαχιών, των μετώπων κ.λπ. Γι' αυτό, ακόμα και οι πιο σεχταριστικές πρωτοβουλίες φροντίζουν να «σερβίρουν» τις προτάσεις τους με άφθονη «ενωτική»

επιχειρηματολογία και πολλά ανάλογα κοσμητικά επίθετα.

Όμως για να είναι πραγματικά μαζικό, για να ξεπερνά ένα πρώτο κρίσιμο μέγεθος, ένα τέτοιο εγχείρημα δεν μπορεί να περιορίζεται στον στενό (εκλογικά) κύκλο των δυνάμεων της άκρας Αριστεράς. Η απόπειρα ανατροπής της σταθερότητας του νεοφιλελεύθερου πολιτικού σκηνικού δεν μπορεί να συγχέεται με καθαρούτσικες και μικρούτσικες «καταγραφές».

Θα ήμασταν ευτυχείς αν το ΚΚΕ επέτρεπε στον κόσμο του να μπει στην περιπέτεια της ενότητας στη δράση. Όμως δεν το κάνει, προτιμώντας να θυσιάζει τις προοπτικές μιας μαζικής πολιτικής νίκης στο βωμό της δικής του κοινοβουλευτικής ενίσχυσης. Υπάρχουν πολλές ενδείξεις ότι αυτός ο ιδιότυπος συντηρητικός «σεχταρισμός» αντιμετωπίζει πολιτικά προβλήματα. Η πίεση που αισθάνονται στον Περισσό πρέπει να συνεχιστεί και στους αγώνες και στην κάλπη.

Ο Συνασπισμός, για δικούς του λόγους (πιθανότατα σχετικούς με την αγωνία κοινοβουλευτικής επιβίωσης στις εκλογές του 2004), μπήκε στις διαδικασίες ενότητας στη δράση, τόσο με το Φόρουμ όσο και με το ΣΥΡΙΖΑ. Με αυτή την επιλογή υποχρεώθηκε να αλλάξει πολλά πράγματα, τόσο στο εσωτερικό του (π.χ. πρόεδρο και ηγετική ομάδα), όσο και στις σχέσεις του με το μαζικό κίνημα (π.χ. στάση στο άρθρο 16, ζητήματα αντίστασης στην καταστολή κ.ά.). Οι «σκεπτικιστές» στην Αριστερά θα έπρεπε ήδη να έχουν πειστεί από αυτό το παράδειγμα ότι η προσχώρηση σε τακτικές ενιαίου μετώπου, εμπλέκοντας τον κόσμο της Αριστεράς, δημιουργεί δυναμικές σχέσεις πολύ πιο σύνθετες από τους όποιους αρχικούς σχεδιασμούς των ηγεσιών.

Όμως, αν η μαζικότητα είναι αναγκαίος όρος, δεν είναι ασφαλώς και αρκετός. Η ριζοσπαστική πολιτική είναι ο κρίσιμος κρίκος.

Η διακήρυξη του ΣΥΡΙΖΑ απορρίπτει ρητά και κατηγορηματικά την κεντροαριστερή στρατηγική και τον κυβερνητισμό.

Υιοθετεί την πολιτική αντίσταση στην υπαρκτή σήμερα Ευρωπαϊκή Ένωση (την Ευρώπη του κεφαλαίου, του πολέμου, του ρατσισμού) που εισηγούνται το Φόρουμ και τα διεθνή κινήματα. Αναφέρεται στα κρίσιμα αιτήματα του κινήματος αντίστασης στη νεοφιλελεύθερη οικονομική και κοινωνική πολιτική. Ταυτόχρονα, αναγνωρίζει σε κάθε «συνιστώσα» την ιδεολογική ανεξαρτησία και το δικαίωμα σε δημόσια κριτική όπου αυτό καταστεί αναγκαίο.

Η συμφωνία αυτή «δεσμεύει» την ηγεσία του ΣΥΝ, σε μια ριζοσπαστική προοπτική, αρκετά διαφορετική από τις επιλογές π.χ. του ΚΚ Γαλλίας ή της πλειοψηφίας της αριστεράς στην Ιταλία.

Σε αυτή τη βάση η ΑΚΟΑ, η ΚΕΔΑ, οι Ενεργοί Πολίτες με τον Μανώλη Γλέζο, η ΚΟΕ, το Κόκκινο και ασφαλώς η ΔΕΑ, συμφώνησαν να συμμετάσχουν στο μέτωπο του ΣΥΡΙΖΑ στις επερχόμενες εκλογές.

Γνωρίζουμε ότι δεν αποτελεί εγγύηση η υπογραφή της ηγεσίας ενός κόμματος, όπως ο Συνασπισμός, σε μια διακήρυξη. Έχουμε υπόψη αρκετά πρόσφατα παραδείγματα απίστευτων πολιτικών στροφών, όπως αυτή του Φ. Μπερτινόνι που από τη Γένοβα και τη Φλωρεντία οδηγήθηκε στην κυβέρνηση Πρόντι. Όμως δεν υποτιμάμε τον κόσμο της Αριστεράς. Η ενότητα στη δράση είναι μέθοδος για να επιδιώξουμε τις πολιτικές και κοινωνικές νίκες που τόσο πολύ χρειάζεται σήμερα ο κόσμος μας. Είναι όμως ταυτόχρονα και η μέθοδος για να αλλάξουμε την Αριστερά.

Στους κοινούς αγώνες, στις πραγματικές σχέσεις στη βάση, πρέπει να ανοίξει με ουσιαστικούς όρους η κρίσιμη συζήτηση για την Αριστερά που σήμερα χρειαζόμαστε. Για την πολιτική έκφραση των αγώνων, της αντίστασης, της ανατροπής. Για να μπορέσουμε, πράγματι, να βάλουμε τους ανθρώπους και τις ανάγκες τους πάνω από τα κέρδη. Για να κάνουμε ξανά το σοσιαλισμό και την εργατική εξουσία μια πειστική μαζική απάντηση απέναντι στη βαρβαρότητα του νεοφιλελευθερισμού και του ιμπεριαλισμού.

Αντικαπιταλιστική Αριστερά για την εργατική διεύθυνση της κοινωνίας

του Αντώνη Δραγανίγου

Από όλες τις πτυχές της κοινωνικής και πολιτικής ζωής αναβλύζει το ερώτημα «με ποια Αριστερά, με ποιο κίνημα μπορούμε να νικήσουμε;». Την ίδια ώρα, μπροστά στη σαρωτική επίθεση που προωθούν και ετοιμάζουν τα δύο μεγάλα αστικά κόμματα, η ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ, ύστερα από τους μεγάλους αγώνες της φοιτητικής νεολαίας και τμημάτων των εργαζομένων (δάσκαλοι, ναυτεργάτες κ.λπ.) προκύπτει το συμπέρασμα ότι με αυτή την Αριστερά δεν μπορούμε ούτε να αποκρούσουμε την επίθεση· προκύπτει η ανάγκη για μια άλλη Αριστερά.

Το ΜΕΡΑ (ΜΕτωπο Ριζοσπαστικής Αριστεράς), το οποίο ιδρύθηκε το 1999 (μέσα στις φωτιές που άναβαν οι βομβαρδισμοί της Γιουγκοσλαβίας), φιλοδοξεί να απαντήσει σε αυτά τα ερωτήματα. Στηρίζεται από οργανώσεις της αντικαπιταλιστικής-επαναστατικής Αριστεράς και της αντικαπιταλιστικής οικολογίας και συγκεκριμένα από το Νέο Αριστερό Ρεύμα (ΝΑΡ), το Εργατικό Επαναστατικό Κόμμα, το ΕΚΚΕ και τους Οικολόγους Εναλλακτικούς, καθώς και από τοπικές πολιτικές συλλογικότητες και ανένταχτους αγωνιστές από το εργατικό, εκπαιδευτικό και νεολαιίστικο κίνημα και τα κινήματα πόλης.

Στο ερώτημα «τι Αριστερά θέλουμε» το ΜΕΡΑ απαντά, «μια αντικαπιταλιστική Αριστερά». Δηλαδή μια Αριστερά που αντιμετωπίζει τα θεμελιακά προβλήματα της κοινωνίας ως απόρροια των χαρακτηριστικών του σύγχρονου καπιταλισμού και επομένως βλέπει τη λύση τους σε αντικαπιταλιστική κατεύθυνση. «Πιστεύουμε, όχι μόνο στην

αναγκαιότητα, αλλά και στη μεγαλύτερη δυνατότητα να νικήσουν οι επαναστάσεις της νέας εποχής. Γιατί στο σημερινό καπιταλιστικό σύστημα, παρά τον παροξυσμό των εθνικών διαχωρισμών και καταπιέσεων, παρά τον κατακερματισμό, δημιουργείται μια σύγχρονη εργατική τάξη περισσότερο κοινωνικοποιημένη και διεθνοποιημένη από κάθε άλλη φορά, η οποία μπορεί να διευθύνει την κοινωνία μέχρι την αυτοκατάργησή της μαζί με όλες τις τάξεις. Γιατί τα άλματα του ανθρώπινου πολιτισμού, ο κοινωνικός πλούτος και τα επισημονικά επιτεύγματα που παράγουν οι εργαζόμενοι-δημιουργοί του χεριού και του πνεύματος, αντί για τη μετατροπή τους σε δυνάμεις καταστροφής, καταπίεσης και ανισότητας, όπως γίνεται σήμερα, μπορούν να μετασχηματισθούν και να αξιοποιηθούν για την ικανοποίηση όλων των σύγχρονων κοινωνικών αναγκών, για μια πρωτοφανή άνθηση του πολιτισμού σε πλανητική κλίμακα», όπως αναφέρεται στην πρόσφατη πρότασή του για μια ενωτική αντικαπιταλιστική κάθοδο στις επερχόμενες εκλογές.

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ

Πράγματι δεν υπάρχει ζήτημα, από αυτά που σφραγίζουν την κοινωνική αντιπαράθεση, που να μην βρίσκει κανείς από πίσω τους νόμους του κέρδους, της ιδιοκτησίας και του αμείλικτου καπιταλιστικού ανταγωνισμού. Η διαρκής φτώχεια και η τάση κατάργησης του κοινωνικού κράτους, η απίστευτη περιβαλλοντική καταστροφή, ο αυταρχισμός και η τρομοκρατία, ο πόλεμος στο Ιράκ και τη Μ. Ανατολή και γενικά η «διαρκής κατάσταση έκτακτης ανάγκης» και πολεμικής προετοιμασίας (διευρυνόμενοι εξοπλισμοί, στράτευση στα 18 κ.λπ.) δεν εί-

ναι πολιτική μιας συγκεκριμένης διακυβέρνησης ή ενός μόνο από τα αστικά πολιτικά ρεύματα (π.χ. του νεοφιλελεύθερου), αλλά κάθε τύπου αστικών κομμάτων και κυβερνήσεων (νεοφιλελεύθερων, κεντροαριστερών ή συμμαχικών). Χαρακτηριστική απόδειξη η επέκταση των αμερικάνικων βάσεων στην Ιταλία και η διατήρηση των ιταλικών δυνάμεων στο Αφγανιστάν από την κυβέρνηση Πρόντι, στην οποία συμμετέχει και η Κομμουνιστική Επανάσταση!

Ποιος είναι, απ' αυτή την άποψη, ο κεντρικός πολιτικός στόχος της περιόδου για τις δυνάμεις της Αριστεράς και του εργατικού κινήματος, σύμφωνα με το ΜΕΡΑ; Είναι η ανάπτυξη της πάλης για απόκρουση, ρήξη, ήττα και ανατροπή της διαρκούς αντεργατικής, τρομοκρατικής και πολεμικής εκστρατείας του κεφαλαίου, του ιμπεριαλισμού και των κυβερνήσεων που την προωθούν και την αντεπίθεση των εργατικών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Για κατακτήσεις σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, για μια στροφή στους κοινωνικούς και πολιτικούς συσχετισμούς. Σε σύνδεση με τον ανώτερο ποιοτικά στόχο της αντικαπιταλιστικής επανάστασης, της εργατικής εξουσίας και δημοκρατίας, για να ανοίξει ο δρόμος για τη σοσιαλιστική και κομμουνιστική απελευθέρωση.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Γι' αυτό και οι δυνάμεις που συγκροτούν το ΜΕΡΑ πήραν ενεργό μέρος και έπαιξαν ουσιαστικό, πιστεύουμε, ρόλο στους πιο σημαντικούς από τους κοινωνικούς αγώνες της τελευταίας περιόδου. Ιδιαίτερα στη μεγάλη απεργία των δασκάλων και στο συγκλονιστικό φοιτητικό κίνημα η επίδραση των ιδεών και η παρέμβαση της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς ήταν καθοριστική.

Ο Αντώνης Δραγανίγος είναι μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του ΜΕΡΑ (Μέτωπο Ριζοσπαστικής Αριστεράς).

Το γεγονός αυτό δεν είναι τυχαίο. Οφείλεται ακριβώς στο χαρακτήρα του σημερινού καπιταλισμού, που δεν αφήνει περιθώρια φιλολαϊκής διαχείρισης στα πλαίσιά του. Έτσι, για να νικήσουν οι αγώνες ή έστω για να διεκδικήσουν με αποφασιστικότητα ρωγμές στην επίθεση και βελτιώσεις της θέσης των εργαζομένων και των νέων, πρέπει να βγαίνουν «εκτός ορίων» της κυρίαρχης πολιτικής, να αμφισβητούν τη «χούντα» των μεταρρυθμίσεων και της ΟΝΕ-ΕΕ, να αντιπαρατίθενται και στις δύο εκδοχές της (νεοφιλελεύθερη ή κεντροαριστερή).

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΑ

Σε μια τέτοια λογική το ΜΕΡΑ ανέπτυξε με τις ευρύτερες δυνάμεις της Αριστεράς, τόσο σχέση κοινής δράσης εντός των κινημάτων, όσο και σχέσεις πολιτικής και ιδεολογικής αντιπαράθεσης. Συνολικά δεν πιστεύουμε ότι οι κυρίαρχες δυνάμεις της Αριστεράς μπορούν να απαντήσουν στα προβλήματα και τις αγώνες του αριστερού κόσμου και στις ανάγκες της κοινωνικής πάλης ούτε άμεσα ούτε πολύ περισσότερο μακροπρόθεσμα.

Ο μεν ΣΥΝ/ΣΥΡΙΖΑ, παρά τη συμμετοχή του στα κινήματα, συνεχίζει να πιστεύει ότι μια «αντινεοφιλελεύθερη» διαχείριση του καπιταλισμού, ένας «προοδευτικός εκσυγχρονισμός» της κοινωνίας στο έδαφος των σημερινών κοινωνικών εκμεταλλευτικών σχέσεων μπορούν να δώσουν πολιτική διέξοδο. Δεν βλέπουν ότι το «κράτος πρόνοιας» και η «σοσιαλδημοκρατική διαχείριση» έχουν περάσει ανεπιστρεπτή. Αυτό συμβαίνει γιατί ουσιαστικά δεν βλέπει «προοπτική» μέσα από τη ρήξη με τον καπιταλισμό, από την ανατροπή των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών σχέσεων (σχέσεων εξουσίας) αυτού του συστήματος. Στην ουσία το ρεύμα αυτό μετά τις καταρρεύσεις απεμπόλησε κάθε έννοια «άλλης κοινωνίας». Είναι έτσι «καταδικασμένο» να γεννάει ξανά και ξανά απόψεις κεντροαριστερών συνεργασιών και διαχείρισης, όσο και να τις ξορκίζει στα πρόσφατα κείμενά του.

Το ΚΚΕ αρνείται πεισματικά να σταθεί αυτοκριτικά απέναντι στα εκφυλισμένα, εκμεταλλευτικά και βαθύτατα αντιδημοκρατικά καθεστώτα του «υπαρκτού

σοσιαλισμού». Με τη στάση του στα κινήματα (κίνημα των εκπαιδευτικών και των φοιτητικών καταλήψεων) δείχνει ότι δεν πιστεύει ότι είναι δυνατό να επιτευχθούν νίκες στο σήμερα και δεν τις επιδιώκει. Αντί μιας αναπτυσσόμενης πολιτικής αντιπαράθεσης των ίδιων των εργαζομένων, της νεολαίας και των κινημάτων τους με την κυρίαρχη πολιτική, προτάσσει τη δική του κοινοβουλευτική ενίσχυση. Αυτή του η αντίληψη πηγάζει από μια εξαιρετικά αμφίσημη πολιτική πρόταση για μια «λαϊκή οικονομία και λαϊκή εξουσία» στο έδαφος του καπιταλισμού (κάτι εξαιρετικά ουτοπικό).

ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΡΑΣΗ

Δεν χωράει αμφιβολία ότι στα πλαίσια της σημερινής εξαιρετικά δύσκολης κατάστασης για τις εργαζόμενες τάξεις και την Αριστερά, το ζήτημα της ενότητας των εργαζομένων και της ενότητας της Αριστεράς αποτελεί ένα εξαιρετικά κρίσιμο ζήτημα. Πιστεύουμε ότι είναι μεγαλύτερη ανάγκη παρά ποτέ να αναπτύσσεται η κοινή δράση των δυνάμεων της Αριστεράς απέναντι στην κυρίαρχη πολιτική με τον πιο αποφασιστικό τρόπο. Η κοινή αυτή δράση πρέπει να στοχεύει στην υπεράσπιση δικαιωμάτων και να τείνει στην ανατροπή της αστικής πολιτικής. Δεν έχει νόημα να κινείται απλώς στο όριο της συμφωνίας κάποιων «πολιτικών θέσεων» ή εκλογικών συμφωνιών. Όταν σε λίγους μήνες έρθει το ασφαλιστικό, όταν όλοι ξέρουμε ότι η ΓΣΕΕ δεν θα κάνει τίποτα περισσότερο από μια 24ωρη απεργία για την τιμή των όπλων, δεν μπορεί η Αριστερά να μην μπορεί να κινητοποιήσει εκατοντάδες σωματεία που θα παλέψουν ενάντια σε αυτό, υπερβαίνοντας τη γραφειοκρατία της ΓΣΕΕ. Δεν μπορεί η

πολιτική πρόταση πάλης στους εργαζομένους να είναι για τον μεν ΣΥΝ η συμπίεση με τη γραφειοκρατία της ΓΣΕΕ, για το δε ΚΚΕ η ενότητα γύρω από τον εαυτό του.

Αν η Αριστερά θελήσει να ενωθεί απέναντι στα θεμελιώδη προβλήματα της εποχής, τότε θα αναγκαστεί να έρθει αντιμέτωπη και με τις θεμελιακές αιτίες που τα γεννούν και τα διαιωνίζουν σήμερα. Για να πολεμήσει τη φτώχεια πρέπει να είναι αποφασισμένη να υπερβεί τους περιορισμούς της ΟΝΕ, για να βγάλει τη χώρα μας από την τροχιά του πολέμου πρέπει να φύγουν οι βάσεις και το ΝΑΤΟ, για να αναστρέψει την περιβαλλοντική καταστροφή πρέπει να συγκρουστεί με ένα μοντέλο ανάπτυξης που βασίζεται στο κέρδος και την ιδιοκτησία. Αλλιώς η Αριστερά δεν έχει «πολιτική», αλλά ευχολόγια.

ΓΙΑ ΕΝΑ ΛΑΪΚΟ ΠΕΥΜΑ

Χρειαζόμαστε, λοιπόν, ένα αυθεντικό λαϊκό ρεύμα με πολιτικούς στόχους αντίστασης και ρήξης και όχι ένας κορυφίστικος πολιτικός συμβιβασμός (τύπου Φόρουμ) ή πολύ περισσότερο μια επανέκδοση του κοινού πορίσματος ΚΚΕ-ΕΑΡ που οδήγησε στον Συνασπισμό της Αριστεράς και στην τραγωδία των συγκυβερνήσεων που στηλίτευσαν για χρόνια την Αριστερά.

Σε αυτή την κατεύθυνση προτείνουμε και παλεύουμε σήμερα για την συσπείρωση των οργανωμένων και ανένταχτων δυνάμεων της «εκτός των τειχών» Αριστεράς, για έναν ανεξάρτητο πόλο της αντικαπιταλιστικής επαναστατικής Αριστεράς, που μπορεί να παίξει ρόλο καταλύτη στην αναγέννηση όλου του εργατικού κινήματος, όχι για άλλη μία αλλά για μια άλλη Αριστερά.

Δανεικά κυκλοφορούν επί 14 χρόνια τα λεωφορεία του ΟΑΣΑ

του Ρεπόρτερ

Νέα «βόμβα» στον προϋπολογισμό μπαίνει από τους παλιούς «νοικοκυραίους» των αστικών λεωφορείων, οι οποίοι διεκδικούν από το δημόσιο την καταβολή των χρημάτων που πλήρωσαν το 1992 για την απόκτηση των λεωφορείων της πρωτεύουσας.

Σε μια προσπάθεια να αξιοποιήσουν τη «φιλική» προς αυτούς κυβέρνηση, αλλά και να εκμεταλλευτούν το προεκλογικό κλίμα, επαναφέρουν πιεστικά το θέμα της καταβολής αποζημιώσεων με την άρση του καθεστώτος της επιστράτευσης που τους επιβλήθηκε τον Δεκέμβριο του 1993 όταν έγινε κυβέρνηση το ΠΑΣΟΚ.

Απόρροια αυτής της περίεργης υπόθεσης, που έμεινε «σκοτεινή» για 14 χρόνια, είναι το να κυκλοφορούν παράνομα στους δρόμους εκατοντάδες λεωφορεία των αστικών συγκοινωνιών της Αττικής και να εκδηλώνονται τραγελαφικές καταστάσεις, αφού οι επιστρατευμένοι οδηγοί δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις, δεν πληρώνουν τα δάνεια που έχουν πάρει από τράπεζες και δεν στέλνουν τα παιδιά τους στο στρατό.

Η ιστορία ξεκίνησε το 1992, επί κυβερνήσεως Μητσοτάκη, όταν με το νόμο 2078 καταργήθηκε η Ε.Α.Σ., και η εκτέλεση του συγκοινωνιακού έργου με θερμικά λεωφορεία ανατίθεται στις Συγκοινωνιακές Επιχειρήσεις (Σ.ΕΠ.), μέλη των οποίων είναι υποχρεωτικώς φυσικά πρόσωπα –οι γνωστοί «νοικοκυραίοι»– και τους παραχωρείται, με την καταβολή συμβολικού ποσού στο δημόσιο, η άδεια κυκλοφορίας των λεωφορείων.

Στα τέλη του 1993, οι Αστικές Συγκοινωνίες της πρωτεύουσας περιέρχο-

νται ξανά στο ελληνικό Δημόσιο, όταν ανέλαβε κυβέρνηση το ΠΑΣΟΚ και υλοποίησε τις υποσχέσεις της για επανακρατικοποίηση των αστικών συγκοινωνιών.

Όμως η τότε κυβέρνηση δεν επέστρεψε τα χρήματα που είχαν καταβάλλει στο δημόσιο οι ιδιώτες για την απόκτηση των λεωφορείων, αλλά τους επιστράτευσε και επιτάχθηκαν τα οχήματα, που ακόμη και σήμερα κυκλοφορούν κανονικά στους δρόμους, όπως και οι ιδιοκτήτες τους οι οποίοι «ζουν» επιστρατευμένοι εδώ και 14 χρόνια!

Όμως το θέμα δεν σταματά εδώ, καθώς οι ιδιοκτήτες λεωφορείων των ΣΕΠ είναι υποχρεωμένοι, έως σήμερα, να συμπεριλαμβάνουν στις φορολογικές τους δηλώσεις τα οχήματα δημοσίας χρήσης, όπως επίσης να καταθέτουν και περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ, χωρίς να έχουν στην κατοχή τους λεωφορεία αλλά ούτε και εισοδήματα από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Σύμφωνα με καταγγελίες ιδιοκτητών λεωφορείων των πρώην ΣΕΠ, το κράτος έχει στην κατοχή του πάρα πολλά λεωφορεία (από το στόλο των 1.600 οχημάτων), τα οποία κυκλοφορούν χωρίς άδεια, με τη μορφή επίταξης, καθώς οι άδειες εξακολουθούν να παραμένουν στο όνομά τους.

Ένα άλλο θέμα αφορά τη νέα επιχείρηση αστικών συγκοινωνιών και τα έσοδα από τα επιταγμένα λεωφορεία. Ειδικότερα, άγνωστο παραμένει πώς η ΕΘΕΛ μπορεί να έχει έσοδα από ένα επιταγμένο όχημα, καθώς, όπως είναι ευρέως γνωστό, οι πολίτες δεν πρέπει να πληρώνουν όταν επιβιβάζονται σε ένα τέτοιου είδους λεωφορείο.

Επίσης, ένα ακόμη πολύ σοβαρό ζήτημα που προκύπτει είναι σε ποιο όνο-

μα είναι ασφαλισμένα τα εν λόγω λεωφορεία –τη στιγμή που δεν υπάρχουν νόμιμες άδειες– και μάλιστα σε μία συγκεκριμένη περίπτωση τροχαίου ατυχήματος με θύμα κάποιον πολίτη που περίμενε στην στάση, οι αστυνομικοί της τροχαίας συνέλαβαν τον ιδιοκτήτη του λεωφορείου από τις πρώην ΣΕΠ καθώς η άδεια ήταν στο όνομά του.

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ

Η ιστορία όμως ενέχει και υποψίες σκανδάλου, καθώς η αντικατάσταση του στόλου των λεωφορείων δημιούργησε μια διαφορά 47 εκατ. ευρώ ή 16 δις δραχμών. Η διαφορά προέκυψε από τις τιμές που αγοράστηκαν τα λεωφορεία από το κράτος και τις τιμές που τα πούλαγε συγκεκριμένη αυτοκινητοβιομηχανία εκείνη την περίοδο.

Σύμφωνα με τους ιδιοκτήτες λεωφορείων κ. Γιώργο Μερκούρη και Ηλία Δριβάκο, η Mercedes-Benz είχε δώσει προσφορά στις ΣΕΠ βάσει της οποίας η τιμή για κάθε καινούριο λεωφορείο ήταν 19 εκατ. δρχ., αλλά το υπουργείο Συγκοινωνιών το αγόρασε 58 εκατ. δρχ.!

Οπότε αν αφαιρέσει κανείς από τα 58 εκατ. δρχ. τα 19, που ήταν η προσφορά της εταιρείας προς τους ιδιώτες, και τα 13, που ήταν η επιδότηση του κράτους, τότε απομένουν 26 εκατ. δρχ. τα οποία –όπως επισημαίνουν οι καταγγέλοντες– ουδείς γνωρίζει πού έχουν πάει!

Βέβαια, αν πολλαπλασιάσει κάποιος τα 26 εκατ. δρχ. με το 614 που αφορούν τα νέα λεωφορεία που είχαν ήδη παραγγελθεί και βρίσκονταν στο τελωνείο, τότε 16 δις δρχ. βάσει των καταγγελιών πρέπει να είναι το όφελος των δημόσιων ταμείων της χώρας...

ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΣΤΟΛΟΥ

Όταν παρέλαβαν τα λεωφορεία οι ιδιοκτήτες των ΣΕΠ, είχαν ήδη παραγγελλεί αρκετά καινούρια οχήματα αντιρρυπαντικής τεχνολογίας, τα οποία για να τα παραλάβει κάποιος έπρεπε να παραδώσει την άδεια του παλαιού οχήματος ώστε να τη μεταβιβάσει στο νέο.

Αν και εκατοντάδες ιδιοκτήτες δεν πρόλαβαν να παραλάβουν τα νέα οχήματα που βρίσκονταν ήδη στους τελωνειακούς χώρους της Αττικής, παρόλα αυτά είδαν τα παλαιά οχήματα να οδεύουν προς τις εγκαταστάσεις του ΟΔΔΥ και να έχουν αντικατασταθεί στους δρόμους από λεωφορεία αντιρρυπαντικής τεχνολογίας, χωρίς να έχουν παραδώσει οι ίδιοι τις άδειες κυκλοφορίας των παλαιών οχημάτων.

Μάλιστα κάποιοι από τους ιδιοκτήτες ανακάλυψαν ότι για κάποιο χρονικό διάστημα κυκλοφορούσαν παράλληλα και το παλαιό αλλά και το νέο λεωφορείο στους δρόμους σε διαφορετικά όμως δρομολόγια!

Σήμερα το θέμα είναι ακόμη στα δικαστήρια και αναμένεται να οδηγηθεί στον Άρειο Πάγο για την τελική διευθέτηση του ζητήματος.

Παράλληλα εκκρεμεί και η υλοποίηση της απόφασης του Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όπου είχαν προσφύγει οι μέτοχοι των πρώην ΣΕΠ, αλλά και η αποζημίωση των πρώην ιδιοκτητών λεωφορείων που αναμένεται να κυμανθεί σε εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ για τον καθέναν.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Για τα παράνομα λεωφορεία της ΕΘΕΛ που κυκλοφορούν στους δρόμους της Αττικής αναφέρονται δύο ιδιοκτήτες λεωφορείων, οι κ. Γιώργος Μερκούρης και Ηλίας Δριβάκος, οι οποίοι, ως επιστρατευμένοι, λειτουργούν σε ένα καθεστώς ιδιότυπης φορολογικής και στρατιωτικής ασυλίας.

Ειδικότερα στην πρώτη περίπτωση, που αφορά τον κ. Γ. Μερκούρη, το 1993, για να ανταποκριθεί στις άμεσες οικονομικές ανάγκες του λεωφορείου που είχε αγοράσει, αναγκάστηκε να δανειστεί από τράπεζα το ποσό των 18.000.000 δρχ. το οποίο όμως ποτέ δεν αποπλήρωσε, αλλά ούτε και τον

ενόχλησε ιδιαίτερα η τράπεζα.

Και αυτό γιατί τους κατέθεσε το χαρτί της επιστράτευσης αλλά και επίταξης του οχήματός του από το οποίο προέρχονταν και τα έσοδα της οικογένειάς του.

Όμως ο ίδιος, μέσα στον παραλογισμό που απορρέει κάποιες φορές από διάφορους νόμους του κράτους, δεν στάθηκε μόνο στο δάνειο αλλά προχώρησε περαιτέρω, καθώς, όταν παρέλαβε ο γιος του από τη στρατολογία την πρόσκληση για να υπηρετήσει τη θητεία του, συνέβη το εξής απίστευτο και όμως ελληνικό! Αντί του γιου του στο κέντρο εκπαίδευσης της Καλαμάτας παρουσιάστηκε ο ίδιος, και οι αξιωματικοί του στρατοπέδου δεν ήξεραν τι να κάνουν. Στη συνέχεια ο κ. Μερκούρης κατέθεσε στο στρατολογικό γραφείο της μονάδας το χαρτί της επιστράτευσης του ίδιου και σε λίγα μόλις λεπτά οι αξιωματικοί επέστρεψαν και του παρέδωσαν τη διετή αναβολή στράτευσης για τον γιο του.

Στη δεύτερη περίπτωση, ο κ. Ηλίας Δριβάκος, ο οποίος, όπως λέει, έχει επίσης καταστραφεί οικονομικά, δεν είχε την τύχη του κ. Μερκούρη να δανειστεί χρήματα από κάποια τράπεζα, αλλά κατέφυγε σε συγγενείς και φίλους τα οποία και χρωστάει μέχρι και σήμερα.

Όμως εκείνος αντιδρά με έναν ξεχωριστό για τα ελληνικά δεδομένα τρόπο, καθώς στη φορολογική του δήλωση

επισυνάπτει υπεύθυνη δήλωση του νόμου 105 στην οποία αναγράφεται χαρακτηριστικά, «Δεν είμαι υποχρεωμένος να κάνω φορολογική δήλωση γιατί είμαι επιστρατευμένος. Τα εισοδήματά από το λεωφορείο μου τα εισπράττει ο ΟΟΣΑ και η ΕΘΕΛ και δεν μου αποδίδονται. Από τα κλεμμένα δώστε μου και εμένα!»

Τραγελαφική είναι επίσης και η ιστορία μιας επιβάτιδας αστικού λεωφορείου στην οποία πριν μερικές ημέρες επιβλήθηκε πρόστιμο επειδή δεν είχε εισιτήριο. Αρνήθηκε να πληρώσει το πρόστιμο και με επιστολή στην Εταιρεία Θερμικών Λεωφορείων (ΕΘΕΛ) εξηγούσε τους λόγους της άρνησής της. Η εταιρεία, σε απάντησή της, παραδέχεται ουσιαστικά το θέμα και την παραπέμπει στην αρμόδια για τις επιτάξεις υπηρεσία της Νομαρχίας Αθηνών.

Γραφτείτε
συνδρομητές
στο *Αντί*

Αγωγές για την φίμωση του Τύπου

Το 15ο Δημοσιογραφικό Συνέδριο της Σαμοθράκης, το οποίο διεξήχθη στο πανέμορφο αυτό νησί της βορειοανατολικής Ελλάδας, παρουσιάστηκε ήδη στο προηγούμενο τεύχος του *Αντί* (τχ. 898, 29/6/2007), όπου προαναγγείλαμε και τη δημοσίευση κάποιων από τις σημαντικότερες εισηγήσεις αναφορικά με το ζήτημα των αγωγών εναντίον του Τύπου. Στο πλαίσιο αυτό αναδημοσιεύουμε την πολύ ενδιαφέρουσα εισήγηση του δημοσιογράφου της *Καθημερινής* Πάσχου Μανδραβέλη, με τίτλο «Το πλαίσιο ανελευθερίας του Τύπου». Χώρου επιτρέποντος, θα προσπαθήσουμε να δημοσιεύσουμε και κάποιες ακόμα σχετικές εισηγήσεις που κατατέθηκαν στην εξόχως ενδιαφέρουσα αυτή συνάντηση, οι οποίες κατά τη γνώμη μας διαφωτίζουν αρκετά το ζήτημα. Άλλωστε είναι γνωστή η ευαισθησία του *Αντί* στο ζήτημα των αγωγών και της βιομηχανίας που έχει

στηθεί γύρω από αυτές, και η οποία δεν προέρχεται φυσικά μόνο από την περιπέτεια που πέρασε το περιοδικό (άλλωστε αυτή τελείωσε), αλλά και από τη γενικότερη αγωνία για το πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργεί ο Τύπος και τους εκβιασμούς και τις πιέσεις που δέχεται. Ελπίζουμε ότι η συζήτηση που άνοιξε στη Σαμοθράκη θα συνεχισθεί (άλλωστε ήδη η ΕΣΗΕΑ έδειξε έντονο ενδιαφέρον μετά τις απειλές που εκτοξεύθηκαν από την πλευρά Σουφλιά εναντίον της *Ελευθεροτυπίας*) και θα καταλήξει σε συντονισμένη δράση ενάντια στον τυποκτόνο νόμο Βενιζέλου και κάθε άλλον παρόμοιο. Έτσι, οι πολύ ενδιαφέρουσες συζητήσεις του συνεδρίου της Σαμοθράκης δεν θα μείνουν απλώς τέτοιες, αλλά θα έχουν συμβάλει και στην απελευθέρωση του Τύπου από την απειλή των κορακιών.

Το πλαίσιο ανελευθερίας του Τύπου

του Πάσχου Μανδραβέλη

Χρόνια τώρα με βασανίζουν κάποια ερωτήματα. Πώς διαμορφώθηκε ένα τόσο ανελεύθερο νομικό πλαίσιο για τους έλληνες δημοσιογράφους;

Πώς γίνεται οι ελληνικές εφημερίδες που βρίσκονται στο μετερίζι όλων των αγώνων ελευθερίας κάθε κατατρεγμένου από τους Αμερικανούς, να έχουν καταπιεί τόσους νόμους που λογοκρίνουν το έργο τους;

Πώς γίνεται όλοι εμείς που γράφουμε πύρινα άρθρα, μόλις ένας δικαστής της Γιούτα εκδίδει κάποια αμφιλεγόμενη απόφαση, να στεκόμαστε αδιάφοροι σε εκατοντάδες αποφάσεις που τσακίζουν οικονομικά συναδέλφους και κλείνουν έντυπα;

Πώς γίνεται να κατέβουμε παρ' ολίγον σε απεργία για το Ιράκ και δεν κάναμε μια απεργία για το νόμο περί αγωγών στην Ελλάδα;

Είναι απλό: Δεν ενδιαφερόμαστε

πραγματικά. Τα συλλογικά μας όργανα δεν ενδιαφέρονται. Απλώς εκδίδουν ρηχές ανακοινώσεις καταδίκης κάθε φορά που κάποιος συνάδελφος γίνεται θύμα αυτού του νόμου –και όχι για όλους τους συναδέλφους. Μόνο τους προβεβλημένους.

Κακά τα ψέματα. Κάθε Έλλην δημοσιογράφος ξεχωριστά έχει άποψη επί παντός και η ελληνική δημοσιογραφία στο σύνολό της για τίποτε. Ούτε για τα πράγματα που αφορούν τη δουλειά μας. Οι ενώσεις μας κινούνται μεταξύ ρηχού συντεχνιασμού και φτηνού αντιιμπεριαλισμού. Δεν νοιάστηκαν, δεν νοιαστήκαμε ποτέ για το «λειτουργήμα» μας, το οποίο χρειάζεται την ελευθερία για να υπάρξει. Έχουμε πρόταση για το πώς πρέπει να διαφυλαχτεί η ελευθερία του Τύπου στις ΗΠΑ, αλλά δεν ασχοληθήκαμε ποτέ με το δικό μας πλαίσιο ανελευθερίας του Τύπου.

Θέλετε ένα μικρό παράδειγμα; Πριν

μερικούς μήνες έγινε η συζήτηση για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Γράψαμε πολλά για την παράγραφο 9 του άρθρου 14, αυτό που ρυθμίζει τα του βασικού μετόχου. Πού ήταν άραγε οι ενώσεις μας σ' αυτή τη συζήτηση; Πώς συμμετείχαν στη διαμόρφωση του άρθρου 14 που κατ' ευφημισμό τιλοφορείται «περί ελευθερίας του Τύπου»;

Δεν μιλώ μόνο για την παράγραφο περί βασικού μετόχου. Μιλώ για το 14 συνολικά, το οποίο έπρεπε να έχει τίτλο «περί ανελευθερίας του Τύπου». Αλήθεια δεν ντρεπόμαστε, ως Έλληνες δημοσιογράφοι που ο καταστατικός χάρτης της χώρας προβλέπει «κατάσχεση, εντύπων με παραγγελία του εισαγγελέα, μετά την κυκλοφορία:

α) για προσβολή της χριστιανικής και κάθε άλλης γνωστής θρησκείας, β) για προσβολή του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας, γ) για δη-

μοσίευμα που αποκαλύπτει πληροφορίες για τη σύνθεση, τον εξοπλισμό και τη διάταξη των ενόπλων δυνάμεων ή την οχύρωση της Χώρας ή που έχει σκοπό τη βίαιη ανατροπή του πολιτεύματος ή στρέφεται κατά της εδαφικής ακεραιότητας του Κράτους, δ) για άσεμνα δημοσιεύματα που προσβάλλουν ολοφάνερα τη δημόσια αιδώ, στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος.»; (παρένθεση: είναι αστείο που όλοι γράψαμε πύρινα άρθρα για τη λογοκρισία του έργου της κ. Στεφανή που «προσβάλλει ολοφάνερα τη δημόσια αιδώ»).

Πώς μπορούμε να ανεχόμαστε μέσα στο Σύνταγμα διάταξη που αναφέρει «Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και τα προσόντα για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος». Ή «Το δικαστήριο, ύστερα από τρεις τουλάχιστον καταδίκες μέσα σε μία πενταετία για διάπραξη των εγκλημάτων που προβλέπονται στην παράγραφο 3, διατάσσει την οριστική ή προσωρινή παύση της έκδοσης του εντύπου και, σε βαριές περιπτώσεις, την απαγόρευση της άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος από το πρόσωπο που καταδικάστηκε, όπως νόμος ορίζει. Η παύση ή η απαγόρευση αρχίζουν αφότου η καταδικαστική απόφαση γίνει αμετάκλητη.»

Είναι απλό: δεν μας νοιάζει. Απλώς εκδίδουμε ανακοινώσεις για την ελευθερία του λόγου, και μάλιστα με ιδιαίτερη οξύτητα όταν οι θύτες αυτής της ελευθερίας είναι οι γνωστοί φονιάδες των λαών.

Ο νόμος περί αγωγών είναι μέρος μόνο του πλαισίου ανελευθερίας του Τύπου που διαμορφώθηκε στην Ελλάδα με την ανοχή μας. Υπάρχουν δεκάδες νόμοι που μας απαγορεύουν τα πάντα.

Υπάρχουν διατάξεις που απαγορεύουν (ελέω προσωπικών δεδομένων) να μάθουμε ποιοι δουλεύουν στο δημόσιο. Υπάρχουν νόμοι που απαγορεύουν τη φωτογράφιση. Υπάρχουν νόμοι που απαγορεύουν τη δημοσίευση ονομάτων κατηγορούμενων. Στην Ελλάδα, απαγορεύονται τα πάντα.

Το γεγονός ότι οι εφημερίδες δεν βγαίνουν με λευκές σελίδες οφείλεται στην παλιά ρωμέικη πρακτική της μη εφαρμογής των νόμων. Έτσι, ξεκινώντας από το Σύνταγμα και φτάνοντας μέχρι τις δικαστικές αποφάσεις, κατα-

λήγουμε να έχουμε το πιο ασφυκτικό νομικό πλαίσιο και την πλήρη ασυδοσία. Τα πάντα απαγορεύονται και τα πάντα γίνονται. Γι' αυτό συνήθως την πληρώνουν οι μικροί και ποτέ οι ασύδοτοι.

Αποφασίσαμε λοιπόν να ασχοληθούμε με το νόμο περί αγωγών, χρόνια μετά την ψήφισή του, επειδή τα δικαστήρια αποφάσισαν να τον εφαρμόσουν. Δεν ασχοληθήκαμε σοβαρά όταν περνούσε από την Βουλή. Δεν κάναμε λόμπινγκ όταν ψηφιζόταν. Δεν προσφύγαμε καν –ως συλλογική οντότητα– στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για να καταργήσουμε τον νόμο. (Παρένθεση και είδηση: Ευτυχώς το έκαναν άλλοι για μας. Ο καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου κ. Σταύρος Τσακυράκης προσέφυγε μετά την τελεσίδικη απόφαση του Αρείου Πάγου σε βάρος του συναδέλφου Νικήτα Λιοναράκη και όλα δείχνουν ότι η απόφαση θα είναι υπέρ της ελευθερίας του λόγου.)

Τι μπορούμε να κάνουμε τώρα; Καταρχάς οι Ενώσεις πρέπει να αναλάβουν μια πρωτοβουλία κωδικοποίησης ολοκλήρου του νομικού πλαισίου που μας αφορά. Θα βρούμε μεταξικούς νόμους, θα βρούμε τραγελαφικές διατάξεις. Έχει μακρά παράδοση στους ηλίθιους νόμους η ελληνική πολιτεία, που οφείλουμε τουλάχιστον να γνωρίζουμε ποιοι είναι. Η κωδικοποίηση αυτή θα μας δώσει την ευκαιρία να συγκροτήσουμε συλλογικά και συνολικά άποψη για την κατάσταση της ελευθερίας του Τύπου στην Ελλάδα. Θα μας επιτρέψει να διαμορφώσουμε και προτάσεις για να τις παλέψουμε.

Δεύτερον. Θα πρέπει η Ένωση να αρχίσει να συλλέγει τις αγωγές που γίνονται κατά δημοσιογράφων. Είναι απλό: ας εκδώσει μια ανακοίνωση ζητώντας (από μέλη και μη) να τους στέλνουν τα κείμενα των αγωγών. Έτσι θα συγκροτηθεί μια «Μαύρη Βίβλος λογοκρισίας στον ελληνικό Τύπο». Αυτή θα εμπεριέχει τραγελαφικές περιπτώσεις. Π.χ. Ο Μανώλης Βασιλάκης δέχθηκε 21 αγωγές για ένα δημοσίευμα! Ο Στάθης Σταυρόπουλος δέχθηκε αγωγή διότι χλεύασε μια διαφήμιση! Ο κ. Παπαθεμελής έκανε αγωγή κατά του δημοσιογράφου της *Ελευθεροτυπίας* κ. Γιώργου Καρελιά επειδή ο δεύτερος τον

αποκάλεσε «υπερπατριώτη». Ο ίδιος πολιτικός έκανε αγωγή στον ποιητή κ. Χάρη Βλαβιανό για ένα αλληγορικό και σατιρικό κείμενο («Κυνικός αναλυτής πολιτικών εξελίξεων», *Τα Νέα* 16.2.2004), στον κ. Ριχάρδο Σωμερίτη («Η επανάκαμψη των πολεμοχαρών», *Το Βήμα* 22.2.2004) και δεν γνωρίζω σε ποιους άλλους.

Το πρόβλημα είναι ότι ουδείς γνωρίζει ποιες αγωγές έχουν γίνει και για ποιον λόγο. Ουδείς γνωρίζει πόσες αγωγές κατατέθηκαν συνολικά, ή πόσες αγωγές κατατίθενται κάθε μέρα. Ουδείς γνωρίζει πόσα χρήματα καταβλήθηκαν για αποζημιώσεις. Αγωνιζόμαστε –πιο σωστά: υποτίθεται ότι αγωνιζόμαστε– κατά των αγωγών, χωρίς να γνωρίζουμε την έκταση του προβλήματος.

Αυτή η «Μαύρη Βίβλος λογοκρισίας στον ελληνικό Τύπο» μπορεί να αποτελέσει ένα πρώτης τάξης εργαλείο για την κατάργηση αυτού του ανελεύθερου νόμου. Τα συντριπτικά στοιχεία που θα αποκαλύψει (αριθμός αγωγών, ύψος αποζημιώσεων, γελοίες περιπτώσεις κ.λπ.) θα αναγκάσει ακόμη κι εκείνους που θεωρούν ότι «ο Τύπος το έχει παρακάνει» να ξανασκεφτούν την στάση τους.

Τέλος πρέπει να πούμε και για το φαινόμενο των «ενδοδημοσιογραφικών αγωγών». Τα συλλογικά μας όργανα οφείλουν να καλέσουν όλους τους συναδέλφους να περνούν πρώτα από τα πειθαρχικά τους όργανα πριν καταφύγουν στη Δικαιοσύνη. Δεν είναι ανάγκη να βγάζουμε τα μάτια μόνοι μας.

Χρειάζεται να αποκτήσει κουλτούρα ελευθερίας ο δημοσιογραφικός κλάδος. Όχι μόνο σε ό,τι αφορά την ελευθερία των Αφγανών, Ιρακινών και άλλων αντι-ιμπεριαλιστών, αλλά για τα ελληνικά πράγματα. Ελπίζω κάποια στιγμή να σοβαρευτούμε και μετά τα συνέδρια, κάτι να κάνουμε.

Οι «νταβατζήδες» νικήθηκαν, ζήτω η συγκέντρωση της διαπλοκής

Από το δόγμα του «βασικού μετόχου» στο δόγμα «όλα είναι δικά σας»

του Τάσου Σιδέρη

Οι εργασίες της Ολομέλειας της Βουλής έκλεισαν για τη φετινή περίοδο με την ψήφιση του νόμου για τη συγκέντρωση των ΜΜΕ. Τα όσα ρυθμίζει σε καμία περίπτωση δεν θα τα ακούγατε στο συνέδριο της Νέας Δημοκρατίας, όπου ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής εγκαινίασε άλλο ένα «δόγμα» του: το «Όχι στο διχασμό». Το προηγούμενο, αυτό των «νταβατζήδων», μπήκε οριστικά στο χρονοντούλαπο της ιστορίας. Με την πλήρη ικανοποίηση των μεγαλοεκδοτών, μεγαλομετόχων και πάσης φύσεως παλαιών και νέων ιδιοκτητών στο χώρο των ΜΜΕ. Δεν είναι τυχαία η παντελής σιωπή όλων των εφημερίδων για το νομοθέτημα Ρουσσόπουλου. Ούτε η απροκάλυπτη υποστήριξη στα όσα επιφέρει για το επόμενο διάστημα. Η κυβέρνηση εξαγόρασε σε τιμή ευκαιρίας την υποστήριξη των μεγαλοεκδοτών-καναλαρχών.

Ίσως και να είναι σύμπτωση. Ο προηγούμενος νόμος για τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ, επί κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ, ο περίφημος νόμος 2328 του Ευάγγελου Βενιζέλου, ψηφίστηκε μέσα στο καλοκαίρι, δέκα μήνες πριν τις βουλευτικές εκλογές. Προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την αδειοδότηση των ιδιωτικών τηλεοπτικών καναλιών. Δώδεκα χρόνια μετά, πάλι καλοκαίρι και πάλι σε χρόνο πριν τις πολιτικές εκλογές, ένας νέος νόμος προβλέπει –ω, τι σύμπτωση– τη χορήγηση αδειών στα ιδιωτικά κανάλια. Υπό άλλους όρους βέβαια και ενόψει της νέας ψηφιακής εποχής.

Θα τολμήσουμε την πρόβλεψη. Καμία άδεια λειτουργίας σε ιδιωτικό κανάλι αναλογικής εκπομπής δεν πρόκειται να δοθεί. Τουλάχιστον μέχρι την οριστική διακοπή της αναλογικής τη-

λεοπτικής εκπομπής. Για ολόκληρη την Ευρώπη, από την αναπτυσσόμενη Βρετανία ως την αναπτυσσόμενη Βουλγαρία, ο χρόνος της διακοπής είναι το 2012. Για την Ελλάδα όλοι διαβλέπουν το έτος 2015! Και το παιχνίδι της ψηφιακής, βλέπετε, πρέπει να κοπεί και να ραφτεί στις απαιτήσεις των μεγαλομετόχων.

Η επιλογή της κυβέρνησης της ΝΔ να ψηφίσει άρον άρον το νόμο της συγκέντρωσης, ένα χρόνο μετά το ναυάγιο του «βασικού μετόχου», έχει την εξήγησή της. Και φυσικά δεν είναι για να βάλει τάξη στο άναρχο τηλεοπτικό τοπίο, όπως προκλητικά υποστήριζαν επί τρεις μέρες στη Βουλή τα κυβερνητικά στελέχη. Ο κύριος λόγος είναι ότι το ελληνικό μιντιακό κεφάλαιο ήταν έτοιμο για την επόμενη φάση του. Να ηγηθεί της υπερσυγκέντρωσης, να προετοιμαστεί με δικούς του όρους για την είσοδο πουλυεθνικών ομίλων, να προστατευθεί απέναντι στις επιθετικές κινήσεις των γιγάντων των τηλεπικοινωνιών που με ξένα πλέον κεφάλαια θέλουν και τα μίντια. Απέναντί τους οι έλληνες εκδότες, στην παρούσα φάση, τοποθετούν κεφάλαια εφοπλιστικά. Δεν είναι τυχαίες οι τελευταίες κινήσεις στο χώρο των ΜΜΕ. Εφοπλιστές εμφανίζονται με υπερβολικά πολλά λεφτά και επενδύουν στα ΜΜΕ, πάντα σε στενή συνεργασία, υπό τη σκέπη σχεδόν, των παραδοσιακών εκδοτών. Και αυτή η φάση μόλις ξεκίνησε.

ΑΠΟ ΤΟ «ΒΑΣΙΚΟ ΜΕΤΟΧΟ» ΣΤΟΝ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟ ΤΟΥ «ΠΑΡΤΕ ΤΑ ΟΛΑ»

Δύο χρόνια μετά το οριστικό ναυάγιο του «βασικού μετόχου» και τον πλήρη ενταφιασμό των ρυθμίσεων για τον έλεγχο της διαπλοκής με την εξουσία

των κατασκευαστών και μετόχων ΜΜΕ, η κυβέρνηση του Κ. Καραμανλή δείχνει να έχει πάρει το μάθημα της. Με το νέο νόμο της συγκέντρωσης:

–επιτρέπεται η 100% κατοχή ενός ΜΜΕ, ο έλεγχος σε ένα ενημερωτικό Μέσο και η συμμετοχή σε μη Ενημερωτικά, η συμμετοχή και στις 4 κατηγορίες ΜΜΕ (Τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόραση, Internet)

–Η κατοχή δεν ελέγχεται παρά μόνο στην κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης ΜΜΕ ή μετόχου στην κάθε σχετική αγορά (ραδιόφωνο-τηλεόραση-Τύπος) ή στο σύνολο των τεσσάρων αγορών. Αρμόδια αρχή ελέγχου της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης είναι η Επιτροπή Ανταγωνισμού (με τα γνωστά προβλήματα λειτουργίας της). Η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης πρέπει να αποδεικνύεται από την άσκηση αθέμιτης επιρροής ή αθέμιτων πρακτικών στρέβλωσης του ελεύθερου ανταγωνισμού.

–Επιτρέπεται ο έλεγχος ή η συμμετοχή σε ΜΜΕ μέσω συγγενικών προσώπων, εκτός εάν αποδειχθεί αθέμιτη επιρροή!

Ήταν τόση μεγάλη η πρεμούρα της κυβέρνησης να ικανοποιήσει τους πρώην χαρακτηριζόμενους «νταβατζήδες» που εφευρέθηκε νομικίστικη τακτική για να ξεπεραστεί το Σύνταγμα. Επειδή απαγορεύει τον έλεγχο σε ΜΜΕ πολλών κατηγοριών, εισάγεται σε παγκόσμια πρώτη, η έννοια των «ενημερωτικών και μη ενημερωτικών Μέσων». Μέχρι και τα αθλητικά ΜΜΕ, ραδιόφωνα ή τηλεοπτικά κανάλια, για το νόμο δεν αποτελούν κατηγορία «ενημερωτικού Μέσου»!

Έτσι οι έλληνες μεγαλομέτοχοι ΜΜΕ μπορούν με τη σφραγίδα του νόμου να

ελέγχουν – συμμετέχουν σε ένα κανάλι ενημερωτικό, σε μη ενημερωτικό κανάλι, έως σε 6 ραδιοφωνικούς σταθμούς (3 στην Αθήνα – 3 στην περιφέρεια) μη ενημερωτικούς, να μετέχουν – κατέχουν εφημερίδα και portal ή site.

ΣΤΟ «ΠΙΑΤΟ» ΤΟΥΣ ΚΑΙ Η ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Παγκόσμιας πρωτοτυπίας μέρος δεύτερον, στον ίδιο νόμο. Παρέχεται η δυνατότητα σε εταιρεία ηλεκτρονικού ΜΜΕ να είναι ταυτόχρονα και πάροχος δικτύου (φορέας δηλαδή που θα συγκεντρώνει τηλεοπτικά σήματα στην ψηφιακή εποχή σε πλατφόρμα) και πάροχος πολυπλεξίας (φορέας που θα διανέμει ραδιοτηλεοπτικά σήματα σε πλατφόρμες) και πάροχος περιεχομένου (φορέας που θα προσφέρει ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα και υπηρεσίες). Και ακόμη πιο εξωφρενικό. Απαγορεύει στις εταιρείες τηλεπικοινωνιών (παρόχους δικτύου σύμφωνα με τη νομοθεσία της απελευθέρωσης ηλεκτρονικών επικοινωνιών) να λειτουργήσουν (παρέχουν) ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα. Σε πλήρη αντίθεση με το πνεύμα της απελευθέρωσης δε, καθίσταται απαγορευτικό να έρθει οποιοσδήποτε νέος ραδιοτηλεοπτικός φορέας να επενδύσει στην Ελλάδα. Υποχρεωτικά θα πρέπει να το κάνει μέσα από υφιστάμενα και λειτουργούντα ήδη ελληνικά ραδιοτηλεοπτικά Μέσα. Επιπλέον κίνητρο για αυτό τα κριτήρια συγχωνεύσεων ή εξαγορών.

ΤΟ «ΣΚΑΝΔΑΛΟ» ΤΗΣ ΕΡΤ

Σκανδαλώδης είναι η προώθηση του κρατικού, πλήρως ελεγχόμενου, μαγαζιού της ΕΡΤ Α.Ε. Ενεργοποιείται η «νεκρή» θυγατρική εταιρεία για να παραδοθεί στους ιδιώτες με την προίκα του ανταποδοτικού τέλους που πληρώνουν οι έλληνες πολίτες, αλλά και της περιουσίας της μητρικής χρεωμένης εταιρείας. Η «θυγατρική», που αποτέλεσε το εύρημα της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, για να φτιαχτεί η ψηφιακή συνδρομητική τηλεόραση που δεν λειτούργησε ποτέ, επανέρχεται στο νέο κρατικό παιχνίδι, αυτή τη φορά επίγειο ψηφιακό. Έτσι αφενός η ΕΡΤ υποχρεώνεται να «ανεβάσει» στην πλατφόρμα των δικών της ψηφιακών συχνοτήτων τα δο-

ρυφορικά κανάλια, το πρόγραμμα της Βουλής και περιφερειακά κανάλια, αφετέρου παίρνει «μπόνους» την ανάπτυξη επίγειας ψηφιακής όταν όλα τα άλλα ιδιωτικά κανάλια δεν μπορούν. Μπορούν όμως να «επενδύσουν» στη θυγατρική Α.Ε και να πάρουν ως το 49% του μετοχικού κεφαλαίου της. Το παράδειγμα της εξέλιξης της Cosmote μπορεί να περιγράψει το μέλλον της ΕΡΤ.

ΚΟΡΟΪΔΕΥΟΥΜΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ;

Η δεύτερη αιτία ψήφισης του νόμου της συγκέντρωσης αναζητείται στις υποχρεώσεις της Ελλάδας έναντι της Κομισιόν. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μας έπιασε στα πράσα. Επέβαλε πρόστιμο ύψους 6.132 ευρώ στην Ελλάδα, από τις 14 Απριλίου 2005 όταν η χώρα μας παραπέμφθηκε στο ευρωπαϊκό δικαστήριο και για κάθε ημέρα μέχρι να υπάρξει δεύτερη καταδικαστική απόφαση. Ο λόγος τιμωρίας είναι ότι δεν απελευθέρωσε τις ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Ο νόμος Ρουσσόπουλου προσχηματικά και μόνο απελευθερώνει τη ραδιοτηλεόραση για την ψηφιακή εποχή. Λέει στους Ευρωπαίους ότι η χώρα διαθέτει ήδη το νόμο για την ψηφιακή μετάβαση και γλιτώνει τη δεύτερη παραπομπή. Στην πραγματικότητα όμως κανένα τηλεοπτικό κανάλι δεν μπορεί να εκπέμψει ψηφιακά, παρά το ότι τυπικά μπορεί να το κάνει

από αύριο. Δεν υπάρχουν συχνότητες για ψηφιακή εκπομπή. Και η (πονηρή) κυβέρνηση της ΝΔ, όπως κάθε άλλη κυβέρνηση, κράτησε το μαχαίρι της πίτας για τη μετεκλογική περίοδο. Τότε θα φτιαχτούν οι ψηφιακοί χάρτες συχνοτήτων, τότε θα εκδοθεί προεδρικό διάταγμα για την ψηφιακή αδειοδότηση. Καμία εταιρεία τηλεπικοινωνιών δεν μπορεί να δώσει τηλεοπτικό πρόγραμμα στο internet ή το κινητό τηλέφωνο, εκτός αν πάρει άδεια από το ΕΣΡ. Και επειδή δεν υπάρχουν συχνότητες, ώστε να εκπέμπουν τα τηλεοπτικά κανάλια και αναλογικά και ψηφιακά, η κυβέρνηση αποφάσισε να καταργήσει τα τοπικά κανάλια στην ελληνική περιφέρεια! Βάζει το δίλημμα ή γίνεστε και εσείς «μεγάλοι» ή βάζετε λουκέτο. Παρά τις αντιδράσεις στην περιφέρεια, και αυτή η επιλογή πέρασε χωρίς να ανοίξει (πολιτικά) μύτη.

Εννοείται ότι όλα τα μεγάλα ζητήματα με τα οποία ασχολούνται τα σοβαρά κράτη, όπως η διαβούλευση για την ψηφιακή χωρικότητα, το κόστος μετάβασης στην επίγεια ψηφιακή, το μοντέλο του αποκωδικοποιητή, οι ανάγκες για νέες κεραίες κλπ, θέματα που αφορούν τον πολίτη, στην ελληνική πολιτική σκηνή είναι απλώς ανύπαρκτα. Γιατί το παιχνίδι παίζεται (πάντα) από την πολιτική εξουσία και τους κατέχοντες τα Μέσα. Ο πολίτης θα πληρώσει στο τέλος και τον (ψηφιακό) λογαριασμό.

κοσμο δρομιο

ΚΥΠΡΟΣ ΑΡΧΙΣΑΝ ΤΑ ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Η διάλυση του κυβερνητικού συνασπισμού στην Κύπρο δεν ήταν, βεβαίως, κεραυνός εν αιθρία. Αντίθετα, «ψηνόταν» εδώ και πολύ καιρό. Ωστόσο δεν παύει να αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη, με άγνωστες ακόμα συνέπειες στην παραπέρα πορεία της Μεγαλονήσου.

Το πρόβλημα, όμως, είναι ότι, καταρχάς, οι επόμενες προεδρικές εκλογές πρόκειται να διεξαχθούν κανονικά τον επόμενο χρόνο, που σημαίνει ότι η Κυπριακή Δημοκρατία μπαίνει σε μια πολύ μακρά προεκλογική περίοδο, με ό,τι και αν σημαίνει αυτό.

Έπειτα, μπορεί το «διαζύγιο» των τριών κομμάτων του κυβερνητικού συνασπισμού –ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ– να έγινε «πολιτισμένα», είναι βέβαιο, όμως, ότι η συνέχεια θα είναι μάλλον... πολεμική, καθώς οι γέφυρες που συνέδεαν μέχρι τώρα το ΑΚΕΛ με τον πρόεδρο Τάσσο Παπαδόπουλο, εξισορροπώντας έτσι τις μεγάλες διαφορές τους, θεωρούνται πλέον ως πολιτικά περιττές.

Για του λόγου το αληθές, ο ίδιος ο πρόεδρος του ΑΚΕΛ και μελλοντικός υποψήφιος για την προεδρία της Δημοκρατίας Δημ. Χριστόφιας έδωσε μια πρόγευση του τι πρόκειται να ακολουθήσει, σπεύδοντας να δηλώσει, μια ημέρα πριν από την επισημοποίηση του «διαζυγίου», ότι, κατά την περίοδο των συζητήσεων για το περίφημο σχέδιο Ανάν και του δημοψηφίσματος που ακολούθησε, στις αρχές του 2004, υπήρχαν ουσιαστικές διαφορές μεταξύ του ΑΚΕΛ και του Τ. Παπαδόπουλου και ότι το ΑΚΕΛ είχε κάνει συγκεκριμένες προτάσεις, οι οποίες, αν είχαν γίνει δεκτές, θα «έκαναν τη ζωή

μας λιγότερο δύσκολη».

Επίσης, στην πρόσφατη συνδιάσκεψη του ΑΚΕΛ, οπότε αποφασίστηκε με σχεδόν απόλυτη ομοφωνία η υποψηφιότητα Χριστόφια για την προεδρία της Δημοκρατίας, προτάθηκε ακόμα να είναι ο Δημ. Χριστόφιας κοινός υποψήφιος και των τριών κομμάτων του κυβερνητικού συνασπισμού. Μια πρόταση, η οποία βεβαίως δεν έγινε δεκτή, αφήνει ωστόσο το επικοινωνιακό πλεονέκτημα στο ΑΚΕΛ.

Στο πλαίσιο αυτό, κύκλοι του ΑΚΕΛ λένε ότι στην προηγούμενη προεδρική εκλογή είχε γίνει συμφωνία με το ΔΗΚΟ να υποστηριχθεί ο Τ. Παπαδόπουλος απ' τα δυο κόμματα, με την προϋπόθεση ότι στις εκλογές του 2008 θα υποστηριζόταν από κοινού η υποψηφιότητα του Δημ. Χριστόφια. Ο ίδιος ο Τ. Παπαδόπουλος ωστόσο διαψεύδει σήμερα ότι υπήρξε τέτοια συμφωνία.

Ανεξάρτητα από αυτά, πάντως, οι τρεις πολιτικοί που αναμένεται να κατέλθουν ως υποψήφιοι για την προεδρία –Δημ. Χριστόφιας, Τ. Παπαδόπουλος και Ι. Κασουλίδης του ΔΗΣΥ– πρόκειται να ξεκινήσουν την προεκλογική τους εκστρατεία ισοδύναμα σχεδόν, με βάση τουλάχιστον τις επιδόσεις τους στην προηγούμενη εκλογική αναμέτρηση. Που σημαίνει ότι, αν η εκλογική τους δύναμη παραμείνει στα ίδια επίπεδα, η εκλογή προέδρου θα «παιχτεί» στον δεύτερο γύρο. Στον οποίο κατά τα φαινόμενα μονομάχοι θα είναι οι Χριστόφιας και Παπαδόπουλος, οπότε αναμένεται να προκύψουν νέες συμμαχίες, που θα κρίνουν και το τελικό αποτέλεσμα.

ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ... ΟΥΔΕΤΕΡΟ ΠΡΟΕΔΡΟ

Προσωπικότητα κοινής αποδοχής για τη θέση του προέδρου της Δημοκρατίας στην Τουρκία αναζητούν ο πρωθυπουργός Ταγίπ Ερντογάν και ο αρχηγός του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος Ντενίς Μπαϊκάλ, οι οποίοι φαίνεται να έχουν συμφωνήσει σε κάτι τέτοιο, προκειμένου να ξεπεραστεί το αδιέξοδο που έχει δημιουργηθεί και το οποίο ευθύνεται για την παράταση,

εδώ και δυο μήνες, της παραμονής στην προεδρία του Μεχμέτ Σεζέρ.

Μια τέτοια εξέλιξη, όμως, αναπόφευκτα θα δρομολογηθεί μετά τη διεξαγωγή των βουλευτικών εκλογών της 22ας Ιουλίου. Στο μεταξύ, το κόμμα του Μπαϊκάλ αντιδρά έντονα στην πρόθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης να αποστείλει στις εκλογές ομάδα 40 περίπου παρατηρητών.

ΗΠΑ ΤΟ ΜΕΤΕΩΡΟ ΒΗΜΑ ΤΟΥ ΜΠΟΥΣ

Μεταξύ σφύρας και άκμονος βρίσκεται ο πρόεδρος Τζορτζ Μπους, ο οποίος αντιμετωπίζει από τη μια τη χειροτέρευση της κατάστασης στο Ιράκ και το Αφγανιστάν και από την άλλη την ογκούμενη αντίδραση της κοινής γνώμης αλλά και του Δημοκρατικού Κόμματος.

Το τελευταίο διασπαστικό επιθετικό των ιρακινών ανταρτών έχουν αυξηθεί δραματικά, κάθε φορά με νέους στόχους, είτε στο Νότο είτε στο Βορά, καθιστώντας έτσι τις νέες αμερικανικές δυνάμεις που έχουν μεταφερθεί στην περιοχή αδύναμες να αντιδράσουν. Το γεγονός αυτό, μάλιστα, αναμένεται να περιλαμβάνεται, με περισσότερες λεπτομέρειες, σε μια έκθεση της στρατιωτικής διοίκησης που πρόκειται να φτάσει στην Ουάσιγκτον και η οποία, πληροφορίες λένε, ότι παρουσιάζει τα πράγματα περισσότερο ζοφερά από όσο φαίνονται αυτή τη στιγμή.

Ταυτόχρονα, στο Αφγανιστάν, οι Ταλιμπάν, που έχουν ενισχύσει με διάφορους τρόπους τη δύναμή τους, αυξάνουν συνεχώς τις επιθέσεις τους εναντίον των δυνάμεων του ΝΑΤΟ που σταθμεύουν στη χώρα, πετυχαίνοντας να θέτουν όλο και περισσότερες περιοχές υπό τον έλεγχό τους.

Η κατάσταση αυτή έχει γίνει κόλαφος για τον πρόεδρο Μπους, ο οποίος στις αρχές αυτής της εβδομάδας επέμεινε στην αναγκαιότητα της ενίσχυσης των αμερικανικών δυνάμεων στο Ιράκ, από την άλλη πλευρά, ωστόσο, σύμφωνα με πολιτικούς κύκλους στην Ουάσιγκτον, προσπαθεί να βρει τρόπο απεγκλωβισμού των δυνάμεων της χώρας του από την περιοχή – μια προσπάθεια, την οποία ήδη μελετά και για τις βρετανικές δυνάμεις ο νέος πρωθυπουργός της χώρας Γκόρντον Μπράουν, που αντικατέστησε τον Τόνι Μπλερ.

Ο Μπους ειδικότερα, εκτός από την πολεμική που δέχεται από το Δημοκρατικό Κόμμα, το οποίο μεθοδεύει νέο νόμο για την απόσυρση των αμερικανικών δυνάμεων από το Ιράκ, έχει να αντιμετωπίσει και την οργή της κοινής γνώμης, η οποία σε ποσοστό πάνω από 60% τάσσεται πλέον εναντίον της συνεχιζόμενης κατοχής του Ιράκ, ενώ έχουν αρχίσει να ακούγονται και φωνές που ζητούν την απομάκρυνσή του από τη θέση του προέδρου.

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ ΤΑ ΑΔΙΕΞΟΔΑ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ

Με βήμα σημειωτόν προχωρεί στην επιβολή της κυβέρνησης που σχημάτισε πρόσφατα ο παλαιστίνιος πρόεδρος Μαχμούντ Αμπάς, ο οποίος, σε μια ακόμα προσπάθεια να καταστήσει ανενεργή την οργάνωση Χαμάς, νικήτρια των περσινών βουλευτικών εκλογών, επιδιώκει την εκλογή ενός νέου προέδρου του Νομοθετικού Συμβουλίου (Βουλής) που θα προέρχεται από την οργάνωση Φατάχ, σε αντικατάστα-

ση του σημερινού προέδρου Αζίζ Ντουέικ, εκπροσώπου της Χαμάς, που όμως έχει συλληφθεί από τον ισραηλινό στρατό και βρίσκεται στη φυλακή.

Η Χαμάς βεβαίως ανθίσταται σε μια τέτοια ενέργεια, όπως ανθίσταται και στην επιμονή του Αμπάς να πείσει τη Δύση για την αναγκαιότητα της αποστολής διεθνούς δύναμης στην περιοχή της Γάζας, η οποία βρίσκεται υπό τον έλεγχο της Χαμάς.

Κάτω από τις συνθήκες αυτές, η διαμάχη της Χαμάς και του Αμπάς, ως προέδρου της Παλαιστινιακής Αρχής αλλά και εκπροσώπου της Φατάχ, συνεχίζεται με όλα τα μέσα και τίποτα δεν αποκλείει την εκδήλωση νέου γύρου θερμών επεισοδίων, σε μια περίοδο μάλιστα που διαπραγματευτής εκ μέρους του ΟΗΕ στην περιοχή αναλαμβάνει ο πρώην πρωθυπουργός της Βρετανίας Τόνι Μπλερ.

ΠΑΚΙΣΤΑΝ ΕΠΝΙΞΑΝ ΤΟ ΤΖΑΜΙ ΣΤΟ ΑΙΜΑ

Με μια σφοδρή επίθεση, την περασμένη Τετάρτη, ο στρατός του Πακιστάν τερμάτισε βίαια την κατάληψη του Κόκκινου Τζαμιού στο Ισλαμαμπάντ, όπου άγνωστος αριθμός ένοπλων φανατικών ισλαμιστών παρέμεναν για αρκετές ημέρες κλεισμένοι, κρατώντας ως ομήρους αρκετές δεκάδες γυναικών και παιδιών, με κύριο αίτημα την επιβολή στη χώρα του ισλαμικού νόμου.

Και αυτό, παρά το γεγονός ότι οι έγκλειστοι στο Κόκκινο Τζαμί φαίνεται πως είχαν την υποστήριξη του ίδιου του δικτάτορα της χώρας, του στρατηγού Περβέζ Μουσάραφ, ο οποίος τους χρησιμοποιούσε όποτε βρισκόταν σε δύσκολη θέση, που σημαίνει ότι αυτή τη φορά η κατάσταση είχε φύγει από κάθε έλεγχο.

Αξίζει να σημειωθεί, πάντως, ότι την επίθεση του στρατού διέταξε ο στρατηγός Μουσάραφ, έχοντας το «πράσινο φως» από την Ουάσιγκτον, σε αντίθεση με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία, γνωρίζοντας πού θα οδηγούσε μια επίθεση και τι επιπτώσεις θα μπορούσε να έχει, ζητούσε επίμονα από τον Μουσάραφ να κάνει περισσότερες διαπραγματεύσεις, ενώ και ο γ.γ. του ΟΗΕ Μπα Κι Μουν έκανε εκκλήσεις για ειρηνικό τερματισμό της κρίσης.

Οι επικείμενες βουλευτικές εκλογές στην Τουρκία

του Ντέιβιντ Τονγκ

Αν το διακύβευμα είναι η δημοκρατία, τότε οι Τούρκοι αξίζουν τη συμπάθεια. Στις 22 Ιουλίου, τα ψηφοδέλτιά τους θα ξεπερνούν τα 213 εκατοστά σε μέτρο, καθώς τόσο χρειάζεται για να περιληφθούν σ' αυτά και τα 16 πολιτικά κόμματα και οι ανεξάρτητοι υποψήφιοι των εκλογών. Ωστόσο, οι πραγματικές προοπτικές είναι περιορισμένες, εξαιτίας τόσο των κανόνων του παιχνιδιού όσο και των ανούσιων χαρακτηριστικών των πρωταγωνιστών του.

Και πρώτα οι κανόνες. Αυτοί προϋποθέτουν μόνο δύο δρόμους για την τελική αντιπροσώπευση των πολιτών στην Τουρκία: Είτε δηλαδή το κόμμα που υποστηρίζουν να συγκεντρώσει πάνω από 10% των ψήφων, είτε ο ανεξάρτητος υποψήφιος που υποστηρίζουν να εξασφαλίσει την αναγκαία μερίδα του συνολικού αριθμού των ψήφων στην περιοχή που έχει θέσει υποψηφιότητα, ανάλογα βεβαίως και με τον συνολικό αριθμό των ανεξάρτητων υποψηφίων στην περιοχή αυτή.

Το μέτρο του 10% είχε επιβληθεί στη δεκαετία του '80, με στόχο να αποτραπεί η είσοδος στη Βουλή των Κούρδων, πράγμα βεβαίως που δεν «δούλεψε» και οι Κούρδοι δεν έμειναν εκτός Βουλής, καθώς πρόλαβαν και σχημάτισαν συμμαχία με τους σοσιαλδημοκράτες. Το 2002, η εφαρμογή του μέτρου είχε ως αποτέλεσμα δύο μόνο κόμματα να περάσουν στη Βουλή, το Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης του Ταγίπ Ερντογάν, το οποίο συγκέντρωσε το 34,3% των ψήφων που του έδωσαν το 66% των βουλευτικών εδρών, και το Ρεπουμπλικανικό Λαϊκό Κόμμα του Ντενίζ Μπαϊκάλ, το οποίο συγκέντρωσε το 19,4% των ψήφων και το 32,4% των βουλευτικών εδρών. Που σημαίνει ότι 41% των ψηφοφόρων, που ψήφισαν υπέρ των άλλων οκτώ

πολιτικών κομμάτων, δεν αντιπροσωπεύτηκαν στη Βουλή.

Ο Ερντογάν υποσχέθηκε ότι θα αλλάξει αυτή την κατάσταση, όπως επίσης και έναν κανονισμό των κομμάτων που επιτρέπει στον αρχηγό του κόμματος να λειτουργεί σαν ένας δικτατορίσκος, μια τέχνη στην οποία ο Μπαϊκάλ ξεχωρίζει. Ίσως σχεδίαζε να το κάνει αυτό μετά την υποβολή της υποψηφιότητάς του για την προεδρία της Δημοκρατίας, στις προεδρικές εκλογές που επιχειρήθηκε να διεξαχθούν τον περασμένο Μάιο. Εκείνη, όμως, η εκλογική

διαδικασία υπονομεύτηκε από το Συνταγματικό Δικαστήριο, το οποίο όρισε ότι η Βουλή μπορούσε να αρχίσει την εκλογή του νέου προέδρου της Δημοκρατίας μόνο αν ήταν παρόντα τα δύο τρίτα των μελών της. Αποτέλεσμα αυτής της μεθόδευσης ήταν να έλθουν νωρίτερα οι βουλευτικές εκλογές, οι οποίες κανονικά επρόκειτο να διεξαχθούν τον ερχόμενο Νοέμβριο, και μάλιστα να διεξαχθούν με το ίδιο σύστημα. Με το οποίο οι δύο στους τρεις ψηφοφόρους δεν αντιπροσωπεύονται στη σημερινή Βουλή.

Όσο για τα χαρακτηριστικά των παιχτών στο εκλογικό παιχνίδι, είναι δύσκολο να μη συμμερισθεί κανείς την απελπισία όλων σχεδόν όσων βρίσκο-

νται στην Αριστερά και στο Κέντρο, καθώς έχουν εναντίον τους κόμματα που τους περιβάλλουν και τα οποία χαρακτηρίζονται είτε από ισλαμιστικές είτε από ακραίες εθνικιστικές τάσεις.

Το Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης του Ερντογάν έχει μια καλή σειρά επιτυχιών στις θεσμικές μεταρρυθμίσεις και στην οικονομία. Ωστόσο, κρυμμένες στις πτυχές των πολλών δραστηριοτήτων του βρίσκονται μια σειρά ενεργειών που ευνοούν την εκδοχή του σουνιτικού Ισλάμ που αντιπροσωπεύει. Οι εθνικές εορτές των παιδιών έχουν ταυτιστεί με την άμιλλα που επιβάλλει το Κοράνι. Τα παιδιά των Αλεβίδων, οπαδοί του χαλίφη Αλί, οι οποίοι διαφέρουν από τους σίτες του Ιράκ ως προς την ανεκτικότητα και τον εκσυγχρονισμό τους, έχουν υποχρεωθεί να ακολουθούν τη σουνιτική θρησκευτική παιδεία. Οι πωλήσεις αλκοόλ έχουν απαγορευτεί. Ένα νοσοκομείο έχει δημιουργήσει διαφορετικές τράπεζες αίματος για άνδρες και για γυναίκες, ενώ αρκετές κοινότητες έχουν δημιουργήσει παραλίες και πάρκα μόνο για γυναίκες. Ο Ερντογάν έχει προσπαθήσει να καταστήσει έγκλημα τη μοιχεία. Η μαντίλα του κεφαλιού έχει διαδοθεί ευρέως και, αν ο Αμπντουλάχ Γκιουλ εκλεγεί πρόεδρος της Δημοκρατίας, θα εισέλθει και στο προεδρικό μέγαρο.

Όσο για τα κόμματα της Δεξιάς, αρκετά έχουν τις ρίζες τους στο έγκλημα. Το Κόμμα Εθνικής Δράσης απλώνει την ομπρέλα του πάνω από τους Γκρίζους Λύκους, υπεύθυνους βομβιστικών ενεργειών και ένοπλων επιθέσεων στη δεκαετία του '70. Μέλη του κόμματος Μπουγιούκ Μπιρλίκ βρίσκονταν κοντά σ' εκείνους που κατηγορήθηκαν για τη δολοφονία του Χραντ Ντινκ, του αρμένιου εκδότη, τον Ιούνιο του 2006. Ο αδελφός και ο πατέρας του Τζεμ Ου-

ζάν έχουν κατηγορηθεί για τη ληστεία μιας τράπεζας. Ο Μεχμέτ Αγάρ ήταν αστυνομικός διοικητής, γνωστός για τις σχέσεις του με το βαθύ κράτος, οι δραστηριότητες του οποίου στη δεκαετία το '90 υπήρξαν αξιοσημείωτες. Όλοι αυτοί ακολουθούν μια ακραία εθνικιστική γραμμή, χρησιμοποιώντας τη ρητορική της δεκαετίας του '30 και σχεδόν όλοι υποστηρίζουν έναν ενισχυμένο ρόλο των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων για τη λειτουργία της δημοκρατίας στην Τουρκία.

Δυστυχώς για την Αριστερά, το Ρεπουμπλικανικό Λαϊκό Κόμμα του Μπαϊκάλ διακρίνεται και για τα δυο χαρακτηριστικά, τον σωβινιστικό εθνικισμό και το милитарισμό. Τα συνδυάζει, μάλιστα, με μια μοιρολατρική οικονομική και κοινωνική προσέγγιση η οποία είναι περισσότερο συγγενής προς τον αριστερό τρόπο σκέψης της Ευρώπης κατά τις δεκαετίες πριν από την πτώση του τείχους του Βερολίνου, παρά προς τη σύγχρονη σοσιαλιστική θεωρία.

Όλα αυτά σημαίνουν ότι πολλοί από εκείνους που σχεδιάζουν να ψηφίσουν υπέρ του κόμματος του Μπαϊκάλ το κάνουν με πολύ μεγάλη απροθυμία. Στο κόμμα υπολόγιζαν ότι ανάμεσα στους ψηφοφόρους τους θα περιλαμβάνεται και η μεγάλη πλειοψηφία των Αλεβίδων. Υπολόγιζαν σε ένα ποσοστό 15-20% του πληθυσμού. Από την άλλη πλευρά, πολλοί από την Αριστερά αρνούνται απλώς να παραβλέψουν τον δικτατορικό милитарισμό του Μπαϊκάλ. Γι' αυτούς η μόνη εναλλακτική λύση είναι να ψηφίσουν υπέρ ενός από τους ανεξάρτητους υποψήφιους, οι οποίοι περιμένουν σε πολλές περιφέρειες ξεχειλώνοντας το ψηφοδέλτιο στα 210 εκατοστά στο κουρδικό κέντρο του Ντιαρμπακίρ.

Για τους Κούρδους, το να θέσουν υποψηφιότητα ως ανεξάρτητοι είναι ο μόνος τρόπος για να ξεπεράσουν το μέτρο του 10%, μια τακτική με την οποία μπορούν οι Κούρδοι να αντιπροσωπευθούν στην επόμενη Βουλή. Υπάρχουν βεβαίως και άλλοι ανεξάρτητοι, οι οποίοι περιμένουν να δώσουν στη σύγχρονη Αριστερά της Τουρκίας φωνή στο κοινοβούλιο, με πιο κραυγαλέα περίπτωση τον δρ Μπασκίν Οράν.

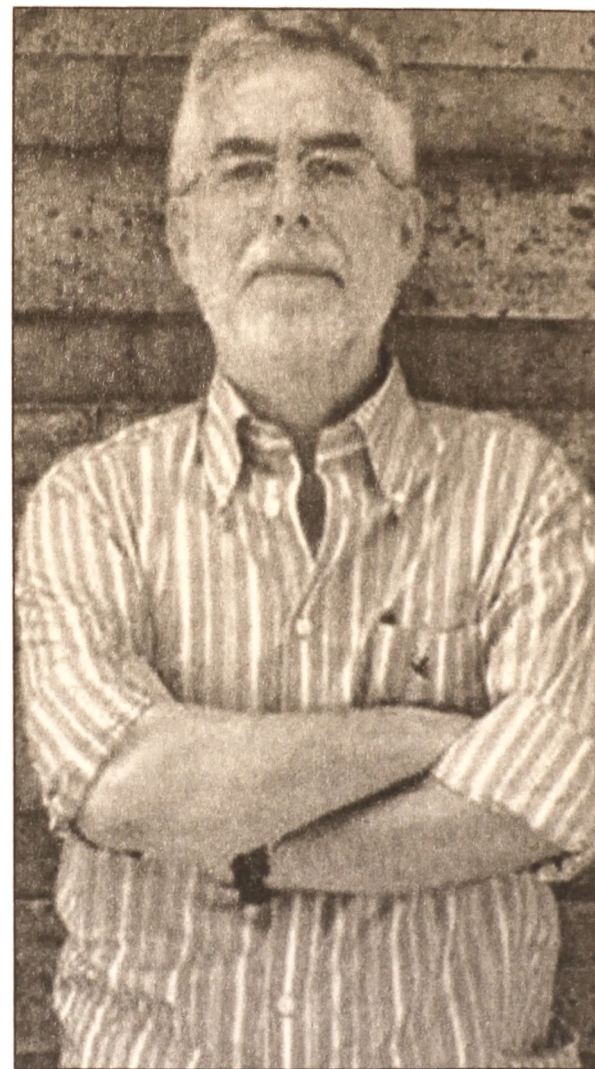
Στην Τουρκία υπάρχουν πολλοί στρατηγοί χωρίς στολή

Συνέντευξη του ανεξάρτητου υποψήφιου στις τουρκικές εκλογές της 22ας Ιουλίου Μπασκίν Οράν

Πριν από 30 χρόνια το τουρκικό κράτος θα είχε φυλακίσει τον δρ Μπασκίν Οράν για πολλές από τις απόψεις που εκφράζει σήμερα. Πραγματικά, πριν από 25 χρόνια η δικτατορία του Κενάν Εβρέν τον απέλυσε από τη Σχολή Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου της Άγκυρας. Ήταν ένας από τους 73 ακαδημαϊκούς που είχαν αυτή την αντιμετώπιση. Αποτελεί, όμως, ένα δείγμα των αντιφάσεων στην Τουρκία το γεγονός ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάσισε τελικά ότι η απόλυσή του ήταν λανθασμένη, τον επανέφερε στη θέση του και, όχι μόνο αυτό, στο διάστημα μεταξύ 1997 και 2005 εργάστηκε επίσης ως καθηγητής μερικής απασχόλησης στην Ακαδημία του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών.

Το επιστημονικό του έργο είναι εντυπωσιακό για την ευρύτητά του όσο και για τη φιλοδοξία του να σηκώσει το πέπλο σε κάποιους στενόχωρους τομείς της σύγχρονης τουρκικής ιστορίας: η χρήση και κατάχρηση του εθνικισμού στην οικοδόμηση του τουρκικού κράτους, η συμπεριφορά έναντι των μειονοτήτων και των περιουσιών τους, οι Κούρδοι, και αυτά που ο ίδιος αποκαλεί δύο ταμπού: το Κυπριακό και το «έσχατο των ταμπού», τα προβλήματα με την τουρκική κοινή γνώμη γύρω από το «αρμενικό ζήτημα».

Γεννημένος στη Σμύρνη το 1945, έχει επανειλημμένα προκαλέσει την κρατική εκδοχή της ιστορίας. Τα 17 βιβλία που έχει εκδόσει και ένας σημαντικός αριθμός άρθρων του αποτελούν μια καλοδεχούμενη επιβεβαίωση του πώς η αυξανόμενη οικονομική δύναμη της Τουρκίας συναγωνίζεται ένα μεγαλύτερο αυτοσεβασμό, αρκετά μεγάλο ώστε να παραδέχεται μάλλον παρά να αρνείται γεγονότα όπως η γενοκτονία των Αρμενίων το 1915. Ο Μπασκίν

Μπασκίν Οράν

Οράν έγραφε από το 2000 μια στήλη στο Άγος, εβδομαδιαία εφημερίδα της αρμενικής κοινότητας στην Κωνσταντινούπολη, με διευθυντή τον Χραντ Ντινκ που δολοφονήθηκε πέρσι το καλοκαίρι.

Αυστηρός στις προσωπικές του δοσοληψίες, επιδεικνύει μια ειρωνική προσέγγιση στα γραπτά του, όπως στο βιβλίο του *Οι άγραφες αναμνήσεις του στρατηγού Κενάν Εβρέν*, μια ντοκουμενταρισμένη πολιτική σάτιρα για το στρατιωτικό πραξικόπημα της 12ης Σεπτεμβρίου 1980, το οποίο ανατυπώθηκε οκτώ φορές. Αντίστοιχα, έγραψε πρόσφατα ένα κείμενο με το οποίο επιτίθεται στους Έλληνες που κρέμασαν μια ελληνική σημαία στο τζαμί του χωριού Μάκρη στην Αλεξανδρούπολη,

απολογούμενος, όμως, με μια διόρθωση στο τέλος του κειμένου, για το γεγονός ότι στο επεισόδιο εκείνο υπήρξε και η ανάμειξη της τουρκικής σημαίας που είχε αναρτηθεί στη διάρκεια μιας λειτουργίας σε ορθόδοξη εκκλησία της Καππαδοκίας, με αποτέλεσμα να κάνει τους αναγνώστες του να δουν με νέα ματιά τη συμπεριφορά και τις αξίες τους ως Τούρκοι.

Οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις του που ακολουθούν, στο πλαίσιο συνέντευξής του στον Νεζέ Ντούζελ της εφημερίδας *Ραντικάλ*, που αναδημοσιεύει το *Αντί*, εξηγούν γιατί πολλοί Τούρκοι διανοούμενοι ελπίζουν ότι η φωνή του θα ακουστεί σύντομα, ανάμεσα από τους αναμενόμενους σωβινιστικούς τόνους, στο τουρκικό κοινοβούλιο.

● *Η υποψηφιότητά σας σημαίνει είσοδό σας στην πολιτική ή είναι μια διαμαρτυρία απέναντι στις σημερινές πολιτικές δομές;*

— Είναι μια διαμαρτυρία. Βλέπω τον εαυτό μου σαν έναν εκπρόσωπο εκείνων που είναι περιθωριοποιημένοι, που έχουν απορριφθεί, ή περιορισθεί, εκείνων που έχουν υποχρεωθεί σε σιωπή, που έχουν πονέσει, που έχουν υποστεί πλήγμα στον αυτοσεβασμό τους, ή έχουν πληγεί από την παρανοϊκή άποψη ότι η Τουρκία απειλείται με διάλυση, όπως με την Συνθήκη των Σεβρών. Οι Αλεβίδες, οι Κούρδοι, οι μειονότητες, οι Τσιγγάνοι, οι γυναίκες, οι νέοι, τα κορίτσια που δεν μπορούν να μπουν στα πανεπιστήμια φορώντας τη μαντίλα τους, οι εργαζόμενοι, εκείνοι που δεν εκπροσωπούνται από συνδικάτα, οι άνεργοι, οι ομοφυλόφιλοι, οι πεινασμένοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι ακτιβιστές υπέρ του περιβάλλοντος, όλοι εκείνοι που επιδιώκουν να υψώσουν τη φωνή τους μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας ή συγκεντρώσεων. Είναι σημαντικό ότι η φωνή τους θα ακουστεί μέσα στη Βουλή.

● *Τι επιζητείτε για την Τουρκία;*

— Ελπίζω σε μια Τουρκία στην οποία το κράτος δεν θα παρεμβαίνει παντού. Θέλω τον τερματισμό των περιορισμών στην ελευθερία της έκφρασης, εκτός αν πρόκειται για θέματα όπως η

προσβολή, η υποκίνηση μίσους και η παιδική πορνογραφία. Εν ολίγοις, θέλω τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Τουρκία και, σε κάποιο βαθμό, αυτή η νομοθεσία βρίσκεται ήδη σε ισχύ.

● *Εφαρμόζεται όμως;*

— Τα πακέτα εναρμόνισης προς την Ευρωπαϊκή Ένωση του 2001-2004 περιελάμβαναν την ελευθερία της έκφρασης, αλλά ακόμα δεν έχουν εφαρμοσθεί. Αντίθετα, οι προβλέψεις για την προστασία της μειονεκτικότητας χρησιμοποιούνται εναντίον εκείνων που εκφράζουν τις απόψεις τους. Στην πολιτική, είτε λαμβάνεις υπόψη τη δυναμική αντιπολίτευση και προχωρείς σε μεταρρυθμίσεις, είτε απαλλοτριώνεις την αντιπολίτευση πράγμα που τη σπρώχνει στα βουνά (στο αντάρτικο).

● *Ο στρατός πρόσφατα εξέδωσε μια διακήρυξη στην ιστοσελίδα του, ότι κανένα κόμμα δεν υπερασπίστηκε τα δικαιώματα της κοινωνίας των πολιτών. Πώς το κρίνετε αυτό;*

— Σ' εκείνους που λένε ότι ο τουρκικός στρατός υπερασπίζεται και ότι πρέπει να προστατεύσει την κοσμικότητα, απαντώ: ας τους συγχωρήσει ο Θεός! Σ' αυτή τη χώρα υπάρχουν πολλοί στρατηγοί χωρίς στολή...

● *Μπορούν οι εσωτερικές δυνάμεις της Τουρκίας να κρατήσουν το στρατό εκτός της πολιτικής, στην περίπτωση που η χώρα δεν θα ενταχθεί περισσότερο στον κόσμο και την Ευρωπαϊκή Ένωση;*

— Όχι. Αλλά στα πακέτα της εναρμόνισης του 2001-2004 και κάποιες αλλαγές στο Σύνταγμα εγγυώνται την επιστροφή του στρατού στους στρατώνες και ότι μόνος ρόλος του είναι να υπερασπίζεται την Τουρκία από εξωτερικές απειλές. Ο αριθμός των πολιτικών στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας έχει αυξηθεί, οι αποφάσεις του Συμβουλίου είναι πλέον συμβουλευτικού χαρακτήρα και οι εκπρόσωποι του στρατού έχουν απομακρυνθεί από το Ανώτατο Συμβούλιο Εκπαίδευσης.

● *Αυτά όμως δεν απέτρεψαν την πρόσφατη διακήρυξη του στρατού.*

— Ναι, αλλά ήταν ένα κείμενο με ένα «ε» πριν από αυτό. Εκδόθηκε στην ηλεκτρονική σελίδα του στρατού και ήταν μια ένδειξη ότι ο στρατός έχει αρχίσει να επιστρέφει στον πραγματικό ρόλο του. Η διακήρυξή του έγινε θέμα για πολλά αστεία που γράφηκαν σε περιοδικά και, για πρώτη φορά, η κυβέρνηση παρέμεινε στη θέση της. Θα μπορούσε, ωστόσο, να στείλει ένα διάταγμα απόλυσης του αρχηγού του γενικού επιτελείου στον πρόεδρο της χώρας και, αν εκείνος αρνιόταν να το υπογράψει, τότε να καλούσε σε γενικές εκλογές. Δεν το έκανε, όμως, αυτό, αν και ο στρατός απέσυρε τελικά τη διακήρυξή του από την ιστοσελίδα.

● *Αργότερα, όμως, την επανέφερε.*

— Όταν οι εφημερίδες έγραψαν ότι είχε αποσυρθεί η διακήρυξη, οι στρατηγοί την έβαλαν στο αρχείο. Αλλά, το γεγονός δείχνει ότι οι μεταρρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έγιναν για το τίποτα και ότι έχουν αρχίσει να εφαρμόζονται, έστω και αργά. Είμαστε ένα κράτος 650 χρόνων. Τι είναι 5-10 χρόνια; Οι μεταρρυθμίσεις χρειάζονται χρόνο. Παρ' όλα αυτά, αν μπορούσαμε να έχουμε κάποια άτομα που σκέφτονται ανεξάρτητα στη Βουλή, τότε τα πράγματα θα επισπευσθούν. Το πρόβλημα βρίσκεται στο ότι η εσωτερική δυναμική λειτουργεί νωχελικά στην ανάπτυξη των χωρών. Γι' αυτό το λόγο, οι μεταρρυθμίσεις μεθοδεύονται από το εξωτερικό. Πάρτε για παράδειγμα την κεμαλική επανάσταση του 1920, από το Α μέχρι το Ω ήταν μεθοδευμένη από το εξωτερικό.

● *Πώς έγινε αυτό;*

— Ο Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ ήταν απόφοιτος της Σχολής Πολέμου, του ιδρύματος στη δημιουργία του οποίου είχε ανακατευτεί η Δυτική Ευρώπη, γι' αυτό και ήταν περισσότερο ανοιχτό στη Δύση. Ο Μουσταφά Κεμάλ που πήρε νόμους από το Βέλγιο, την Ιταλία, τη Γερμανία, τη Γαλλία και, αναφορικά με το οικογενειακό δίκαιο, από την Ελβετία τους μετέφρασε και, δεν τους υιοθέτησε, τους αντέγραψε. Και καλά έκανε. Έτσι, η πρώτη επανάσταση από τα πάνω έγινε από τον Μουσταφά Κεμάλ στη δεκαετία του '20. Τώρα είμα-

στε στην περίοδο της δεύτερης επανάστασης από τα πάνω. Η δημοκρατία δεν μπορεί να εξαχθεί, αλλά μπορεί να εισαχθεί. Χρειάζεται όμως ένας υγιής εισαγωγέας, ο οποίος πρέπει να είναι ένας δυτικής μόρφωσης «διανοούμενος». Οι επαναστάσεις που γίνονται σήμερα είναι σε χώρες που δεν έχουν τη δύναμη να δημιουργήσουν δημοκρατία.

• *Ωστόσο εγείρονται διαμαρτυρίες κατά της Ευρωπαϊκής Ένωσης.*

— Αυτοί είναι κεμαλιστές, εντάξει; Θα έπρεπε να τους υπενθυμίσουμε ότι οι κεμαλικές μεταρρυθμίσεις ήταν μεταφράσεις. Αυτά που λένε οι διανοούμενοι σήμερα, είναι αυτά που έλεγαν οι αντιδραστικοί στη δεκαετία του '20. Ωστόσο οι μεταρρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι συνέχεια του κεμαλισμού. Είναι η εκδοχή τους του 2000. Επειδή, όμως, δεν καταλαβαίνουν τίποτε γύρω από τις διεθνείς σχέσεις, λένε ότι είναι εναντίον του ιμπεριαλισμού της Ευρώπης και των ΗΠΑ. Μόνο που δεν καταλαβαίνουν, ότι κατηγορούν εμάς για την τρομερή απειλή που αντιπροσωπεύουν οι ΗΠΑ.

• *Κάποιοι αξιωματούχοι λέγεται ότι έχουν προτείνει μια συμμαχία με τη Ρωσία. Πού θα μπορούσε να οδηγήσει κάτι τέτοιο;*

— Είναι η ίδια νοοτροπία που είχαν εκείνοι οι οποίοι μας φυλάκιζαν στη δεκαετία του '60 και του '70, λέγοντας «απομονώνουμε την Τουρκία από τον κόσμο». Τώρα, σκέφτονται συμμαχίες με ένα Ρώσο που είναι όμηρος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να ανθίσταται στην Ουάσιγκτον, με τα λόγια, και σε μια Κίνα η οποία εύχεται να γλιτώσει με την ένταξή της στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Είμαι εντυπωσιασμένος από τη δύναμη των ονείρων τους. Παρακαλώ, αν δεν εύχονται να γίνουν Δυτικοί, τουλάχιστον ας μην αποκαλούν τους εαυτούς τους κεμαλιστές. Φυσικά, αν η Ρωσία και η Κίνα δημιουργήσουν ένα μπλοκ, η Τουρκία μπορεί να αρχίσει να το χρησιμοποιεί αυτό σαν ένα μέσο ισορροπίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις ΗΠΑ. Αλλά, στο σημερινό κόσμο δεν υπάρχουν τέ-

τοιες δυνάμεις. Τη στιγμή που κρατάμε τον εαυτό μας σε απόσταση από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μένουμε με το μονοπώλιο των ΗΠΑ.

• *Τότε γιατί προτείνουν τη συμμαχία με τη Ρωσία;*

— Αυτοί δεν είναι κεμαλιστές, είναι άνθρωποι που ζητούν να προστατεύσουν το status quo. Λέγοντας από τη μια πλευρά ότι ο λαός βρίσκεται υπό απειλή, από την άλλη πλευρά, μιλώντας με βάση τον εθνικισμό, προσπαθούν να τυρανήσουν το εκλογικό σώμα. Αυτοί απειλούν τον λαό, σαν να ήταν θρησκεία. Αν ο Μουσταφά Κεμάλ ερχόταν εδώ σήμερα, θα τους πέταγε έξω κυνηγώντας τους με ένα ραβδί.

• *Στη διακήρυξή του ο στρατός ανέφερε ότι «όποιος δεν λέει ότι είναι ευτυχής που είναι Τούρκος, είναι εχθρός της Τουρκίας». Πώς το βλέπετε αυτό;*

— Αυτό είναι διχασμός. Αυτοί που συνέταξαν τη διακήρυξη έκαναν 6-7 εγκλήματα που τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης δύο ετών το καθένα. Πρέπει ένας Αρμένιος να δηλώσει Τούρκος; Ή ένας Κούρδος; Αυτή η διακήρυξη «απαλλοτριώνει» τους μη μουσουλμάνους και τους Κούρδους. Ένα άτομο στα επτακόσια είναι μη μουσουλμάνος και υπάρχουν 15 εκατομμύρια Κούρδοι στην Τουρκία. Αυτό που έχει συμβεί είναι ότι το κράτος δεν εφαρμόζει την κοσμικότητα αλλά επιβάλλει κτηνώδη δύναμη. Σ' αυτή τη χώρα δεν υπάρχει θρησκευτική ποικιλία. Στη Δύση, η ισορροπία προτεσταντισμού-καθολικισμού έχει βοηθήσει στην εγκαθίδρυση της κοινωνίας των πολιτών. Εκεί δεν υπάρχει μια μοναδική θρησκευτική δύναμη που να ανθίσταται στο κράτος. Εδώ, όμως, οι μη μουσουλμάνοι έχουν περιορισθεί και οι Αλεβίδες εξωθούνται εκτός συστήματος. Πού αλλού στον κόσμο υπάρχουν κοσμικοί που επιτίθενται σε θρησκευτικές μειονότητες επειδή απειλούν την κυρίαρχη θρησκεία; Το αποτέλεσμα είναι ότι το σουνιτικό Ισλάμ έχει καταστεί μπαμπούλας για το κράτος.

• *Υπάρχει ο κίνδυνος να επιβληθεί η σαρία (ισλαμικός νόμος) στην Τουρκία;*

— Όχι. Διότι αυτοί οι άνθρωποι δεν είναι φανατικοί της σαρίας, είναι μικροί αστοί. Η φασαρία που γίνεται δεν έχει τίποτε να κάνει με τη θρησκεία. Οι έμποροι της Ανατολίας έχουν αστικοποιηθεί, γεγονός που εντυπωσιάζει εκείνους που τριγυρίζουν στη χώρα από το 1930.

• *Αλλά ο συντηρητισμός αυξάνει. Μήπως αυτό δημιουργεί κάποια θρησκευτική απειλή;*

— Αυτός ο συντηρητισμός είναι η παρούσα κατάσταση, αλλά δεν είναι απειλή. Φυσικά, υπάρχει η επίδραση της θρησκευτικής κοινότητας σ' εκείνους που ζουν σε μικρές πόλεις και στις παρυφές των μεγαλουπόλεων. Αυτό, όμως, δεν πρόκειται να αυξηθεί. Όσο θα αυξάνουν τα έσοδα αυτών των ανθρώπων, η επίδραση της θρησκευτικής κοινότητας θα μειώνεται. Ο συντηρητισμός έχει αυξηθεί όσο μπορούσε, αλλά αυτοί οι άνθρωποι βρίσκονται ήδη στην κλίμακα μιας αυξανόμενης ευημερίας και τα παιδιά τους δεν πρόκειται να πάρουν το Ισλάμ σαν σημείο αναφοράς. Τώρα αυτοί που λένε ότι ο λαός βρίσκεται υπό απειλή, δείχνουν ότι αντιστέκονται στην καταπίεση της ιδιωτικής ζωής από τη θρησκευτική κοινότητα. Θα έπρεπε, όμως, να δείξουν τον ίδιο σκεπτικισμό και για την καταπίεση της ιδιωτικής ζωής από το κράτος.

βιβλιοθήκη του ναυτίλου

Χαρ. Τριχούπη 28, 106 79 Αθήνα
Τηλ.: 210 36 16 204
Fax: 210 36 16 369
nafbooks@otenet.gr

Η αλήθεια για τη διπλωματία των αγωγών

του Θ. Γεωργαντέα

Τελικώς, αυτή η κυβέρνηση κατάφερε το ακατόρθωτο. Να τα 'χει καλά και με τους Αμερικανούς και με τους Ρώσους και με τους Ευρωπαίους. Πώς το πέτυχε; Δίνει σε όλους ό,τι της ζητούν. Και βέβαια, δεν λέει ποτέ όχι στους Αμερικανούς. Γεγονός που εξηγεί γιατί, όταν κτυπήθηκε από τον «Επαναστατικό Αγώνα» με ρουκέτα η αμερικανική πρεσβεία, ο μέχρι πρότινος πρέσβης των ΗΠΑ στην Αθήνα κ.Ρις εξέπληξε τους πάντες –ευχάριστα– υποβαθμίζοντας το γεγονός. Αντίδραση, πρωτοφανής για τα δεδομένα των αμερικανών «ανθυπάτων» στη χώρα μας. Τελικώς, η εξήγηση για όλα αυτά δόθηκε πρόσφατα με τη διθυραμβική ανακοίνωση στην Κωνσταντινούπολη του, ρωσικής εμπνεύσεως, σχεδίου για νέο αγωγό φυσικού αερίου που θα διέρχεται και μέσω της Ελλάδος. Στην πραγματικότητα, η κίνηση αυτή δείχνει ότι οι Ρώσοι «πετάχτηκαν» από τον τουρκικό-ελληνικό-ιταλικό (ΤΕΙ) αγωγό και γι' αυτό τώρα, για να ξαναμπούν στο παιχνίδι, και να «πετάξουν» έξω τους Αμερικανούς, προτείνουν ένα νέο, δικό τους αγωγό. Πρόκειται για το ονομαζόμενο «Νότιο Ρεύμα» (South Stream), αγωγός ο οποίος αφενός είναι ανταγωνιστικός του ΤΕΙ, αφετέρου, θέτει την ίδια την υλοποίηση του ελληνο-ιταλικού αγωγού σε αμφισβήτηση. Κοντολογίς, οι Ρώσοι λένε: «Ή μας βάζετε στον ελληνο-ιταλικό ή φτιάχνουμε τον δικό μας και, άρα, ο δικός σας μένει όνειρο θερινής νυκτός». Το ενδιαφέρον είναι επίσης ότι με το «Νότιο Ρεύμα» οι Ρώσοι βάζουν στο παιχνίδι και την Αλβανία.

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Ως γνωστόν, η Ελλάδα, αλλά και η Τουρκία, η οποία αποτελούσε τον «Δούρειο Ίππο» των Ρώσων για να βάλουν το φυσικό αέριό τους στην Ευρώ-

πη, δέχτηκαν αφόρητες πιέσεις από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Και βέβαια, το αποτέλεσμα ήταν να υποκύψουν. Εξάλλου, όπως άπαντες ενθυμούνται, ο κ. Ρις, παρότι εμφανιζόταν ακόμα και να στηρίζει τον πετρελαιοαγωγό Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη (και γιατί να μην τον υποστηρίζει, αφού από εκεί θα περάσουν, μεταξύ των άλλων, και πετρέλαια που έχει στο Καζακστάν –Κ. Ασία– η αμερικανική Chevron), επέμενε μετά μανίας να μην περάσει ρωσικό φυσικό αέριο από τον ελληνοτουρκικό αγωγό, που ολοκληρώνεται, και στη συνέχεια από τον ελληνο-ιταλικό που θα «δέσει» στον πρώτο και θα μεταφέρει αέριο στη Δύση. Γι' αυτό η χώρα μας είχε δεχθεί επανειλημμένως πιέσεις και από την αμερικανίδα υπουργό Εξωτερικών κα Ράις.

Ο λόγος; Απλώς επειδή οι Αμερικανοί έχουν μεγάλα συμφέροντα στην πρώην σοβιετική Δημοκρατία του Αζερμπαϊτζάν και θέλουν να μεταφέρουν το αέριο της Κασπίας, παρακάμπτοντας το ρωσικό έδαφος, δεν ήθελαν τους Ρώσους στον αγωγό Τουρκίας-Ελλάδας-Ιταλίας (ΤΕΙ). Ως όλα δείχνουν μάλιστα, τα κατάφεραν. Κι αυτό παρά το γεγονός ότι η Μόσχα προπορεύεται στην κατασκευή «δρόμων» φυσικού αερίου, δεδομένου ότι μαζί με την ιταλική εταιρεία ENI έχουν ποντίσει υποθαλάσσιο αγωγό στη Μαύρη Θάλασσα (Blue Stream, «Γαλάζιο Ρεύμα») που εδώ και τουλάχιστον τέσσερα χρόνια διοχετεύει φυσικό αέριο προς την Τουρκία. Στόχος τους, λοιπόν, ήταν να συνδεθεί αυτός ο αγωγός με τον ΤΕΙ, ώστε να μεταφέρουν αέριο στη Δ. Ευρώπη. Στα σχέδιά τους μάλιστα, ήταν να κατασκευάσουν και έναν δεύτερο, παράλληλο υποθαλάσσιο αγωγό (Blue Stream 2), προκειμένου να διαθέτουν μεγαλύτερες ποσότητες. Κι αυτό, διότι είναι γνωστό ότι η ζήτηση φυσικού αε-

ρίου τα επόμενα χρόνια στην Ευρώπη θα αυξηθεί κάθετα.

Παρότι όμως, το αζέριο αέριο δεν πρόκειται να ρεύσει σε επαρκείς ποσότητες, παρά μόνον μετά το 2013, οι Αμερικανοί κατάφεραν να «εκτοπίσουν» τους Ρώσους, με τη σύμφωνη γνώμη των Τούρκων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και με τη σιωπηλή ανοχή της Ελλάδας. Οι Τούρκοι, μάλιστα, δήλωσαν ευθέως ότι δεν ενδιαφέρονται για τον Blue Stream 2. Άρα, ο ΤΕΙ, στον οποίο θα «δέσει» μετά από χρόνια και το κομμάτι του Αζερμπαϊτζάν-Τουρκίας, καθώς και του Ιράν-Τουρκίας, θα αποτελεί ουσιαστικά αμερικανικό μονοπώλιο. Είναι ηλίου φαινότατο ότι ενώ οι ΗΠΑ προειδοποιούν την Ευρώπη να προσέχει, διότι κινδυνεύει από ενεργειακή εξάρτηση από τη Ρωσία, στην πραγματικότητα δένουν τη γηραιά ήπειρο στις αμερικανικές εταιρείες και τις χώρες επιρροής τους (για την ακρίβεια νέες αποικίες τους, όπως το Αζερμπαϊτζάν). Κάτι, που βοηθά στην περαιτέρω εδραίωση της αμερικανικής κυριαρχίας στον Καύκασο και στην απόσπαση της περιοχής από την επιρροή της Μόσχας. Ήδη, άλλωστε, οι ΗΠΑ έχουν ισχυρότατα ερείσματα στη Γεωργία και το Αζερμπαϊτζάν, ενώ στους στόχους τους είναι η απόσπαση του Καζακστάν –της πιο πλούσιας χώρας σε ενεργειακά κοιτάσματα στην Κ. Ασία– και του Τουρκμενιστάν (πάμπλουτο σε φυσικό αέριο).

ΑΝΤΙ-ΠΡΟΤΑΣΗ

Μπροστά σε αυτή την εξέλιξη, οι Ρώσοι πέρασαν στην αντεπίθεση, προτείνοντας έναν ακόμα υποθαλάσσιο αγωγό στη Μαύρη Θάλασσα (South Stream) που θα ξεκινάει από τη Νότιο Ρωσία (σταθμός συμπίεσης στη Μπερεγκαβάγια, στη Μαύρη Θάλασσα) και θα καταλήγει στη Βουλγαρία. Από εκεί

θα ακολουθήσει δύο –το πιθανότερο ταυτόχρονες– διαδρομές. Η μια προς Ρουμανία, Ουγγαρία, Αυστρία, Σοβενία και Ιταλία. Ουσιαστικά, όμως, αυτός ο «δρόμος» εφάπτεται του, αμερικανικής εμπνεύσεως, αγωγού Nabucco που περνάει από τις ίδιες χώρες. Έτσι, εάν, σε αυτόν τον αγώνα ταχύτητας, οι Ρώσοι καταφέρουν να πείσουν ότι προπορεύονται, θα πετύχουν είτε να ακυρώσουν το αμερικανικό σχέδιο, είτε, χωρίς να κατασκευάσουν τον δικό τους αγωγό, να αναγκάσουν τους Αμερικανούς να αποδεχθούν να περάσει ρωσικό αέριο μέσω του Nabucco. Η δεύτερη διαδρομή που ενδιαφέρει άμεσα τη χώρα μας είναι από τη Βουλγαρία προς την Ελλάδα και την Αλβανία και από εκεί στην Ιταλία μέσω υποθαλάσσιου αγωγού. Είναι ολοφάνερο ότι ο αλβανο-ιταλικός αγωγός είναι ένα ανταγωνιστικό σχέδιο στον ελληνο-ιταλικό υποθαλάσσιο που συμφώνησε να κατασκευάσει η ΔΕΠΑ με την ιταλική Edison στην προοπτική του 2010–2011. Ως είναι φανερόν, η εμπλοκή της Ελλάδας στον αγωγό, περιορίζεται μόνον στο κομμάτι από Κομοτηνή έως Δυτική Μακεδονία. Μέχρι εκεί θα φτάσει ο τουρκο-ελληνικός αγωγός, ο οποίος θα συνδέεται με το άλλο κομμάτι που θα ξεκινάει από την Κασπία (Αζερμπαϊτζάν) και θα καταλήγει στην Τουρκία. Με αυτόν ακριβώς, οι Αμερικανοί σχεδιάζουν να προωθούν το αζερικό αέριο στην Δ. Ευρώπη.

Άξιον προσοχής είναι ότι το South Stream είναι ένα σχέδιο που συμφώνησαν να υλοποιήσουν η ρωσική Gazprom με την ιταλική ENI. Ήδη από πέρυσι τον Δεκέμβριο οι δύο μεγάλες εταιρείες είχαν υπογράψει πρωτόκολλο συνεργασίας, αλλά η στρατηγική συμμαχία τους πήρε σάρκα και οστά αφενός με το σχέδιο του «Νοτίου Ρεύματος», αφετέρου με την πρόσφατη ανταλλαγή μετοχών ανάμεσά τους. Η ENI πήρε ρωσικές εταιρείες, που της πρόσφερε η Gazprom, και η ρωσική εταιρεία μετοχές της ιταλικής. Βεβαίως, όταν ο κ. Καραμανλής συναντήθηκε με τον Βλαντιμίρ Πούτιν στην Κωνσταντινούπολη, τη Δευτέρα 25 Ιουνίου 2007, στο περιθώριο της διάσκεψης του Οργανισμού Συνεργασίας της Μαύρης Θάλασσας, η ελληνική πλευρά έσπευσε

να υπερθεματίσει στη νέα ρωσική πρόταση. Κάτι, βέβαια, που αναμφισβήτητα ήθελε η Μόσχα όπως και το Μαξίμου, το οποίο ήθελε να δείξει στην ελληνική κοινή γνώμη ότι όχι μόνον είναι μέσα στο ενεργειακό γίγνεσθαι, αλλά αποτελεί και κινητήριο μοχλό. Σίγουρα η Αθήνα είχε πληροφορηθεί εδώ και καιρό τους ρωσικούς σχεδιασμούς. Άλλωστε, στην επίσκεψή του στη Ρωσία, στο τέλος Μαΐου του 2007, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Παπούλιας είχε αφήσει σαφώς να φανεί ότι γνωρίζει την πρόταση για το νέο αγωγό.

ΚΑΙ ΑΥΤΟΙ ΣΤΟ... ΠΡΟΣΥΝΕΔΡΙΟ!

Όμως, το σχέδιο δεν ανακοινώθηκε στη συνάντηση Καραμανλή – Πούτιν, αλλά δύο ημέρες πριν, στις 23-6-2007, όταν Gazprom και ENI υπέγραψαν τη συμφωνία στη Ρώμη. Πολύ περισσότερο, το έκανε γνωστό ο ίδιος ο Πούτιν στη Βαλκανική Διάσκεψη για την Ενέργεια, στην κροατική πρωτεύουσα Ζάγκρεμπ, την Κυριακή 24-6-2007. Εκεί όμως, παρότι παραβρίσκονταν όλοι οι ηγέτες των Βαλκανίων (Κροατία, Αλβανία, Βοσνία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Μαυροβούνιο, Ρουμανία και Σερβία), καθώς και εκπρόσωποι της ΕΕ, η Ελλάδα απουσίαζε πανηγυρικά. Γιατί; Διότι ο κ. Καραμανλής, όπως και ο καθ' ύλην αρμόδιος υπουργός Ανάπτυξης κ. Σιούφας, βρίσκονταν στην Πάτρα για τις προσυνεδριακές διαδικασίες του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας (!). Έτσι, η Ελλάδα σε αυτή τη Διάσκεψη, όπου συζητήθηκαν κρίσιμης σημασίας θέματα για τα Βαλκάνια (στην επαφή Πούτιν και αλβανού Προέδρου Μοϊσί-ου εθίγη και το θέμα του Κοσσόβου),

είχε χαμηλού επιπέδου εκπροσώπηση, αφού παρών ήταν μόνον ο υφυπουργός Ανάπτυξης κ. Νεράτζης.

Να σημειωθεί ότι ο Πούτιν κατέφθασε στο Ζάγκρεμπ, στη θέση του προέδρου της Gazprom κ. Μίλλερ, ο οποίος, κατά πληροφορίες, δεν ήταν καλά στην υγεία του. Είναι προφανές ότι η ασθένεια Μίλλερ χρησιμοποιήθηκε ως πρόφαση. Εξάλλου, στη θέση του θα μπορούσε κάλλιστα να πάει κάποιος άλλος παράγων της εταιρείας. Η παρουσία Πούτιν όμως, λίγο μετά την επίσκεψη Μπους στα Βαλκάνια, ήταν επιλογή της Μόσχας, προκειμένου να στείλει μήνυμα αποφασιστικότητας προς όλες τις πλευρές. Μεταξύ των θεμάτων που «έπεσαν» στο τραπέζι της Διάσκεψης ήταν ο εφοδιασμός των Βαλκανίων με ρωσικό φυσικό αέριο και πετρέλαιο. Κάτι που συνάντησε την ένθερμη αποδοχή των ηγετών των γειτονικών μας χωρών. Επίσης, σχέδια για την κατασκευή ρωσικών πυρηνικών σταθμών στη Βουλγαρία, δημιουργία αλυσίδας ηλεκτρενέργειας στα Βαλκάνια κ.λπ.

Τελικώς, είναι εντυπωσιακό ότι παρότι το Μαξίμου περί άλλα τυρβάζει όλα του έρχονται κατ' ευχήν. Έτσι έγινε και πέρυσι, όταν εν μέσω διακοπών και αφασίας του Δεκαπενταύγουστου, έπεσε τηλεφώνημα από το Κρεμλίνο στο Μαξίμου, προκειμένου να ανακοινωθεί ότι στο τέλος του μηνός φτάνει στην Αθήνα ο Πούτιν για να συζητήσει το θέμα του πετρελαιοαγωγού Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη. Λίγους μήνες μετά, το 2007, ο ρώσος και ο βούλγαρος πρόεδρος έρχονταν στην Ελλάδα για να υπογράψουν τη συμφωνία για

τον αγωγό. Έργο, για το οποίο ήδη οι εταιρείες που θα μετάσχουν σε αυτό έχουν αρχίσει τις συζητήσεις και –πιθανώς– εντός του έτους θα ανακοινωθεί πότε θα αρχίσει η κατασκευή του. Έτσι, η ελληνική κυβέρνηση, δίχως –ως συνήθως– να κινητοποιηθεί, σήμερα μπορεί να καυχάται για την αναβάθμιση, όπως η ίδια λέγει, του γεωπολιτικού ρόλου της χώρας μας σαν σταυροδρόμι ενεργειακών δρόμων. Κι αυτό διότι ουσιαστικά ικανοποιεί τους Αμερικανούς, που παίρνουν τον αγωγό μεταφοράς αζέρικου φυσικού αερίου, αλλά και τους Ρώσους που τους προσφέρει το έδαφος για τον πετρελαιοαγωγό Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολης, αλλά και το κομμάτι του South Stream, που μέσω Αλβανίας θα καταλήγει στην Ιταλία.

Ανεξαρτήτως πάντως, εάν η κυβέρνηση δεν κουράστηκε να δρέψει αυτούς τους καρπούς, για τους οποίους άλλα κράτη δίνουν σκληρές μάχες για να τους αποκτήσουν, βέβαιον είναι ότι η Ελλάδα βγαίνει κερδισμένη από τους σχεδιασμούς των μεγάλων δυνάμεων (ΗΠΑ, Ρωσίας) και της ΕΕ στην Βαλκανική. Μένει, ωστόσο, να διευκρινιστεί εάν τα «δώρα» που έδωσε η χώρα μας στους Αμερικανούς θα τα εισπράξει σε κέρδος. Πόσο, μάλιστα, όταν είναι γνωστό ότι τα αμερικανικά συμφέροντα δύσκολα θα βρουν ποσότητες για να γεμίσουν τόσο τον αγωγό φυσικού αερίου όσο και τον πετρελαιοαγωγό Μπακού (Αζερμπαϊτζάν) – Τσεϊχάν (Τουρκία). Αντίθετα, ως γνωστόν, οι Ρώσοι και μεγάλες ποσότητες διαθέτουν, ιδιαιτέρως μετά τις συμφωνίες που κλείνουν με τα πλούσια σε ενεργειακά αποθέματα Καζακστάν και Τουρκμενιστάν (Κ. Ασία), και τεράστια ποσά πετροδολαρίων διαθέτουν για να ξεκινήσουν εδώ και τώρα την υλοποίηση των σχεδίων τους.

ΝΑΥΑΓΙΟ;

Μένει, πάντως, να διευκρινιστεί ποιος θα είναι ο νικητής σε αυτή τη δύσκολη παρτίδα «ενεργειακού σκακιού» ανάμεσα στις ΗΠΑ και τη Ρωσία. Διότι είναι φανερό ότι πολλές από τις κινήσεις που προτείνονται είναι μόνο και μόνο για να εξουδετερώσουν τα αντίπαλα σχέδια. Πολύ περισσότερο είναι αμφί-

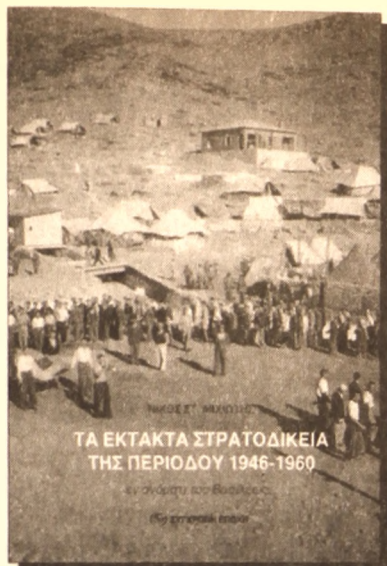
βολο εάν πολλά από τα προτεινόμενα σχέδια θα υλοποιηθούν ποτέ. Ανεξαρτήτως αυτού, ενδιαφέρον έχει μια άποψη που εξέφρασε προ ημερών με άρθρο του ο Ανδρέας Ανδριανόπουλος. Ο τελευταίος, σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες, δραστηριοποιείται στον Καύκασο (Αζερμπαϊτζάν κ.λπ.) ως σύμβουλος, και ως εκ τούτου, η άποψή του έχει κάποια βαρύτητα. Υποστηρίζει λοιπόν ότι η νέα ρωσική πρόταση για τον South Stream «προεξοφλεί το ναυάγιο της μεταφοράς του αερίου του Τουρκμενιστάν και του Αζερμπαϊτζάν μέσω Τουρκίας και Ελλάδας στην Ιταλία. Κάτι τέτοιο σημαίνει τραγική αποτυχία της αμερικανικής και της ευρωπαϊκής διπλωματίας. Η Τουρκία επίσης μένει ξεκρέμαστη, με έναν αγωγό στο έδαφός της που δεν θα μεταφέρει τίποτε. Από τα πράγματα, η Άγκυρα θα οδηγηθεί στη σύνδεση του αγωγού Blue Stream, που θα μεταφέρει αέριο μέσω της Μαύρης Θάλασσας από τη Ρωσία στην Τουρκία, με τον αγωγό προς Ελλάδα και Ιταλία».

ΡΩΣΟ-ΙΤΑΛΟ-ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ «ΑΞΟΝΑΣ».

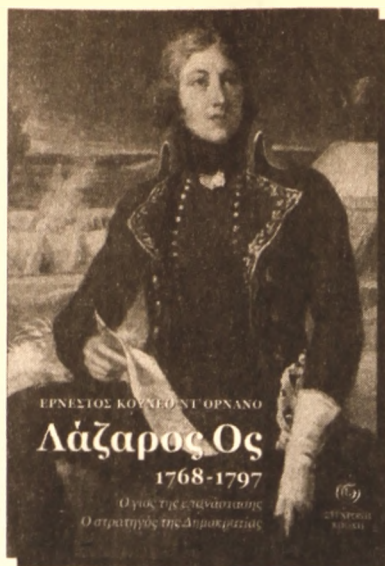
Παρά τα εμπόδια που ορθώνουν οι ΗΠΑ, οι Ρώσοι έχουν προχωρήσει σε στρατηγικές συμμαχίες με τη Γερμανία και την Ιταλία. Στόχος τους είναι, διοχετεύοντας φυσικό αέριο με αγωγούς που θα κατασκευάσουν βόρεια (υποθαλάσσιος της Βαλτικής) και νότια (South Stream), να εξουδετερώσουν το «αμερικανικό μαξιλάρι» ανάμεσα στη Δ. Ευρώπη και τη Ρωσία, την Ουκρανία και την Πολωνία. Ως γνωστόν, η τελευταία χαρακτηρίζεται ως η «πέμπτη φάλαγγα» των ΗΠΑ στην ΕΕ. Οι Αμερικανοί επίσης καταβάλλουν συστηματικές προσπάθειες για να αποσπάσουν την Ουκρανία από τη ρωσική επιρροή και να την εντάξουν στη δική τους σφαίρα επιρροής. Το πρόβλημα είναι όμως ότι από αυτές τις δύο χώρες (και την Λευκορωσία) περνούν όλοι οι υπάρχοντες αγωγοί ρωσικών ενεργειακών πόρων προς την Ευρώπη. Εφόσον, λοιπόν, υλοποιηθούν το «βόρειο» και το «νότιο» σχέδιο, είναι προφανές ότι ουδέν εμπόδιο στην ομαλή ροή της ρωσικής ενέργειας προς την Ευρώπη μπορεί να υπάρξει. Αντίθετα, σε αυτή την περίπτωση, μάλλον οι δύο

χώρες θα ικετεύουν τη Μόσχα για μερικές σταγόνες «μαύρου» ή «γαλάζιου» χρυσού. Όσον αφορά τον υπάρχοντα υποθαλάσσιο αγωγό της Μαύρης Θάλασσας (Blue Stream), οι ρωσικοί σχεδιασμοί προβλέπουν, μέσω Τουρκίας, να τροφοδοτούν με αέριο το Ισραήλ, καθώς και άλλες μεσανατολικές χώρες. Είναι εμφανές ότι στρατηγικός στόχος της Μόσχας είναι να διαμορφώσει τις προϋποθέσεις για μια σταθερή πολιτική και οικονομική παρουσία της Ρωσίας στην περιοχή μας και στη Μεσόγειο, κάτι που διέθετε στο παρελθόν, αλλά έχασε με τη διάλυση της ΕΣΣΔ.

Στην περιοχή μας, οι Ρώσοι εδώ και χρόνια έχουν επιλέξει ως στενό τους συνεργάτη την ιταλική ENI, η οποία θεωρείται μεγάλη ευρωπαϊκή δύναμη στο πετρέλαιο και το φυσικό αέριο και έχει επεκταθεί τόσο στη Μέση Ανατολή όσο και σε πολλές χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Μεσογείου. Στην εδραίωση αυτής της συμμαχίας, λέγεται ότι σημαντικό ρόλο είχε παίξει και ο πρώην πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και σημερινός πρωθυπουργός της Ιταλίας Ρομάνο Πρόντι. Γι' αυτό το λόγο μάλιστα, λέγεται ότι επιχειρήθηκε η σπίλωσή του με κατηγορίες περί συνεργασίας του με τη σοβιετική μυστική υπηρεσία KGB, ακόμα και πρόσφατα. Μαζί η Gazprom και η ENI κατασκεύασαν τον αγωγό Blue Stream, ενώ συνεργάζονται για να δημιουργήσουν ένα «δακτύλιο» αγωγών περιμετρικά στη Μεσόγειο, ο οποίος περιλαμβάνει ήδη την Αλγερία, τη Λιβύη, την Αίγυπτο, το Ισραήλ και τον υποθαλάσσιο αγωγό από την Αλγερία στην Ιταλία. Επίσης, στην Ελλάδα προ ετών, η ιταλική SNAM (θυγατρική της ENI) συνεργάστηκε με την ελληνορωσική εταιρεία «Προμηθέας-Γκάζ» (Κοπελούζος-Gazprom) για την τοποθέτηση καλωδίου οπτικών ινών που συνδέει τη Μόσχα με την Άγκυρα και μέσω της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Κεντρικής Ευρώπης θα καταλήγει στη Μόσχα. Επίσης, μέσω της ENEL, θυγατρικής της ENI, είχε δημιουργηθεί μια κοινή εταιρεία με την Prom-Gaz για να αναλάβουν συμβόλαια στην παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος (ΔΕΗ) και στις κατασκευές.

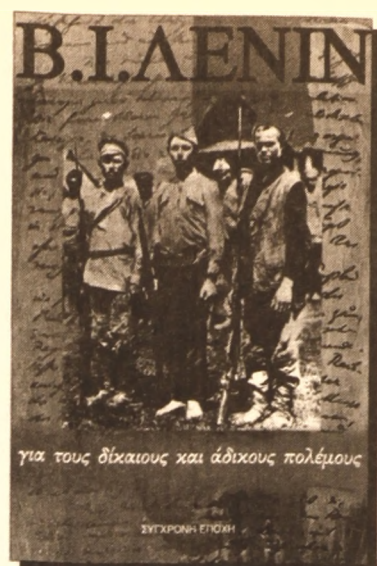
Ν. Στ. Μιχιώτης
ΤΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΕΙΑ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1946-1960

Ε. Κουνέο νι' Ορνανό
ΛΑΖΑΡΟΣ ΟΣ
1768-1797

Κ. Αυγητίδης
ΟΙ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΙ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ
ΤΗΣ ΕΑΜΙΚΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ (ΕΛΑΣ)

Β. Ι. Λένιν
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥΣ
ΚΑΙ ΑΔΙΚΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ

Ν. Γεωργιάδης - Τ. Ραχματούλινα
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΠΑΓΚΑΝΙΝΙ ΤΟΥ ΜΠΟΥΖΟΥΚΙΟΥ

Χ. Τσαντής
ΜΕ ΒΑΡΚΑ... ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Τ. Αυγερινός
ΠΙΚΡΟ ΑΝΤΙΔΩΡΟ

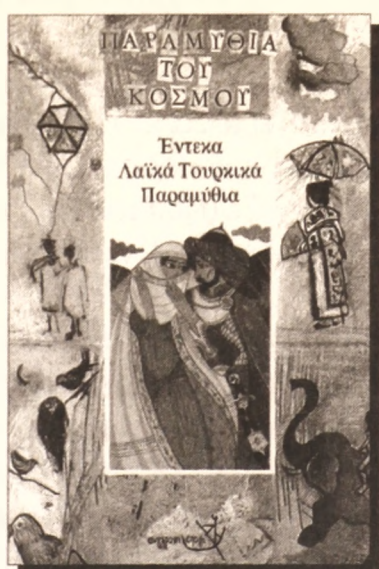
Ν. Κυτόπουλος
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

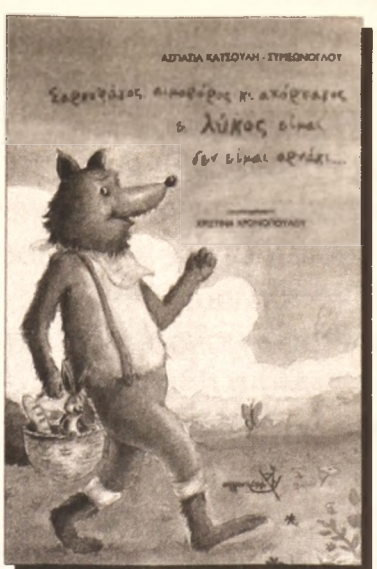
Γ. Παπαιοκονόμου
ΤΟ ΔΟΚΑΝΟ

Στ. Κουτράκης
ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΜΗ ΘΙΓΕΤΕ
ΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ ΜΟΥ

Παραμύθια του κόσμου
ΕΝΤΕΚΑ ΛΑΪΚΑ ΤΟΥΡΚΙΚΑ
ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Α. Κατσούλη-Συμεώνογλου
ΣΑΡΚΟΦΑΓΟΣ, ΑΙΜΟΒΟΡΟΣ
ΚΙ ΑΧΟΡΤΑΓΟΣ, Ε, ΛΥΚΟΣ ΕΙΜΑΙ
ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΑΡΝΑΚΙ...

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα. Τηλ.: 2103320800. Fax: 2103813354. <http://www.sep.gr>. e-mail: info@sep.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μαυροκορδάτου 3. Τηλ.: 2103829835, 2103808132. Fax: 2103829814

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. Αθήνα, Μαυροκορδάτου 3. Τηλ.: 2103829835, 2103808132. 2. Θεσσαλονίκη, Πλάτωνος 7. Τηλ.: 2310283810.

3. Γιάννενα, 28ης Οκτωβρίου 19. Τηλ.: 2651038090. 4. Κύπρος, Γαβριήλ Παππάς, Λάρνακα. Τηλ.: 24423617.

ΕΠΙΣΗΜΑΪΝΟΥΜΕ

«Μύγες» στον πολιτισμό...

Αν με τη λέξη πολιτισμός φέρνουμε στο νου μας ένα διεκδικητικό και σε αέναη επαναφόρτιση στάτους εθνικής αυτογνωσίας, τότε, αναπόφευκτα, πρέπει να δεχτούμε ότι η πολιτική είναι η εξώθυρά του· σε σπάνιες δε, συγκυριακές περιπτώσεις, ο φύλακας άγγελός του. Γιατί πολιτισμός δεν είναι το (συντελεσμένο) αποτέλεσμα αλλά η προσπάθεια για το αποτέλεσμα. Στην Ελλάδα αυτό δεν συμβαίνει. Το πολιτικό γονιδίωμα των πολιτικών μας –είτε αυτών που κυβερνούν είτε αυτών που ασκούν αντιπολίτευση– παρουσιάζει την εικόνα οραματικά «καχεκτικών». Μονότονοι διαχειριστές του κοινότοπου, του κοντόφθαλμου «δος ημίν σήμερον». Ένα συλλογικό μόρφωμα επιμηθέων. Ακόμα και –μπρος στο απρόβλεπτο– αποδεικνύονται «πυροσβέστες» αμήχανοι στο έλεος του τηλεοπτικού πολιτικού κόστους.

Γιατί πολιτισμός δεν είναι ο Παρθενώνας, ούτε τα χίλια τόσα ποικιλώνυμα φεστιβάλ ή τα ζωηρών χρωματισμών υποκάμισα του Δημάρχου Αθηναίων. Πολύ περισσότερο, πολιτισμός δεν είναι το (σφόδρα πιθανολογούμενο) ιδιοτελές πείσμα του κ. Σουφλιά να... παρ-εκτρέψει τον Αχελώο. Ου μην αλλά και το ακατάδεχτο του κ. Δημάρχου να ευαισθητοποιήσει τους δημότες του να κλείνουν τα καπάκια των κάδων των σκουπιδιών. Γιατί, αντίθετα, πολιτισμός είναι να υποχρεωθεί ο υπουργός του ψευδώνυμου ΥΠΕΧΩΔΕ να απελευθερώσει, επιτέλους, το Περιβάλλον. Δεν μπορεί, θα πήρε είδηση την αντίδραση που ξεσηκώθηκε στο άκουσμα ότι θα... συντονίσει αυτός τις προσπάθειες «σωτηρίας» της Πάρνηθας.

Στην τελευταία, κοινή, ιστορική συνεδρίαση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων, προκειμένου να αποφανθούν (κάτι λέγαμε για επιμηθείς), στο δώδεκα παρά πέντε, αν απάδει η συνύπαρξη του «νεοπλουτίστικου» Μουσείου της Ακρόπολης με τα δύο εξαιρετικά αρχιτεκτονικά δείγματα (και τους 5 υπεραιωνόβιους ευκάλυπτους που τα στολίζουν) ενός από τους αστικούς δρόμους αυτής της κατά τ' άλλα λερής και κακάσχημης πόλης. Το αποτέλεσμα ισοψηφίας (12-12) έδωσε την πολιτιστική εικόνα της σύγχρονης Ελλάδας: Από τη μια μεριά οι bloggers (τους είδατε την περασμένη Κυριακή έξω από το Κοινοβούλιο) και από την άλλη οι... «Σουφλιάδες». Στη μέση, η διπλή ψήφος του Προέδρου, Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού, του κ. Ζαχόπουλου.

Απαντώντας ο μακαρίτης ο Βασίλης Ραφαηλίδης σε ένσταση τηλεοπτικού «αστέρα»: «Μα η απόφαση, κ. Ραφαηλίδη, ήταν ομόφωνη και των 15», του είπε: «Δεν με ενδιαφέρει το ομόφωνη αλλά το ποιος ήταν ο καθένας από αυτούς τους 15. Η παιδεία του, η έμπρακτη απόδειξή της, η ταξική του θέση, η ιδεολογική του συγκρότηση και η ανιδιοτελής κοινωνική του ένταξη». Το περιστατικό μου το θύμισε η διπλή ψήφος του γενικού γραμματέα. Βέβαια, θα μου πείτε, «Μορφή μεν Ησαύ, φωνή δε Ιακώβ». Ο καυγάς για την πίσω όψη των δύο κτιρίων (λες και αυτή δεν διαμορφώνεται). Αθάνατε ελληνική μικροαστισμέ, κατάφερες να νεκραναστήσεις ακόμα και τη Μαντάμ Σουσού. Δεν κοιτάνε το γούπατο, Μελίνειας επιλογής, στο οποίο στήσανε το Μουσείο, τα δυο αρχοντικά τους μάραναν. Μα ο λαός λέει, «Ένας μур-λός πετάει μια πέτρα στη θάλασσα και χίλιοι γνωστικοί ψάχνουν να την βρουν». Μα καλά, αυτοί που θα μπαίνουν στο μουσείο, ως café restaurant με θέα, θα το επισκέπτονται; Τότε γιατί δεν απαλλοτριώναν το παραπάνω εστιατόριο «Διόνυσος» –φάτσα ανεμπόδιστη με την Ακρόπολη– με τη γύρω του περιοχή, ώστε να μην ενοχλούνται και οι νεο-εστέτ της θέας; Ξεχνάμε όμως ότι οι «μύγες» που κάθονται πάνω στο «φαγητό» δεν γίνονται κι αυτές φαγητό επειδή κάθονται επάνω του.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Φεστιβάλ Αθηνών 2007:

Υπενθυμίζουμε στους αναγνώστες μας ότι η προπώληση των εισιτηρίων ξεκινάει 3 βδομάδες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής της κάθε παράστασης και ότι τα εισιτήρια εξαντλούνται εν ριπή οφθαλμού. (προπώληση: Πανεπιστημίου 39 ή στο 210-3272000 με πιστωτική κάρτα).

Ηρώδειο:

-**Σαβ. & Κυρ. 14&15/7: Οι περιπέτειες του πρίγκιπα Ράμα** από την ομάδα

«Semara Ulangun» από το Μπαλί! Θα παρουσιάσουν το ινδικό έπος **Ραμαγιάννα** με τον τρόπο του μπαλινέζικου θεάτρου: με μάσκες, χαρακτηριστικά κουστούμια, μεγαλειώδη τελετουργικά δρώμενα.

-**Την Τετ. 25/7** θα τραγου-

δήσει η **Νόρα Τζόουνς**, η κόρη του ινδού δεξιότεχνη του σιτάρ Ραβί Σανκάρ. Η 27χρονη αμερικανίδα τραγουδοποιός επανέφερε την «τραγουδίστρια-μπροστά-στο-πιάνο» που την ακούς αποδεσμευμένος από τα στερεότυπα της «σκηνικής παρουσίας». Από την πρώτη της εμφάνιση, το 2002, έχει κυκλοφορήσει 3 δίσκους με το ίδιο λαϊτμοτίφ τρυφερής τργουδοποιίας, εξομολογητικής jazz ατμόσφαιρας και country παιχνιδίσματος.

Πειραιώς 260:

-**Πεμ.12 έως Σαβ. 14/7** αφιέρωμα στον διάσημο χορογράφο **Ουίλλιαμ Φορσάιθ**. Το έργο του **Heterotopia** ερμηνεύει η ομάδα The Forsythe Company.

-**Σαβ. 14 έως Δευτ.16/7 Nord (Βορράς)** του Λουί-Φερντινάν Σελίν σε σκηνοθεσία **Φρανκ Κάστορφ**. Μια πολυαναμενόμενη θεατρική παράσταση από την Volksbühne του Βερολίνου με θέμα τη φλεγόμενη υπό κατάρρευση Γερμανία.

-**Κυρ. 22 έως Τρ. 31/7** Οι **Δαίμονες και δαιμονισμένοι** του Ντοστογιέφσκι σε θεατρική μεταφορά και σκηνοθεσία της **Μάγιας Λυμπεροπούλου**.

Το Σχολείο:

-**13 έως 15/7** ο **Απόκοπος** του Μπεργαδή από την Εταιρεία Θεάτρου ΧώΡΟΣ. Πρόκειται για ένα σατιρικό ποίημα, γραμμένο σε 558 ομοιοκατάληκτους στίχους, που η συγγραφή του τοποθετείται στις αρχές του 16ου αιώνα.

-**Δευτ. & Τρ. 16 & 17/7** η **Εσπεράνθα Φερνάντεθ** με το φλαμένκο, η **Σαβίνα Γιαννάτου** με το ελληνικό τραγούδι και ο **Αλί Ρεζά Γκορμπανί** από το Ιράν διασταυρώνονται στα μονοπάτια των τραγουδιών με ρυθμούς των περσικών κρουστών, του φλαμένκο και του κατάκ (kathak).

Η ορχήστρα της ζωής

Ο Γιώργος Κάτος (1943 – 5 Ιουλίου 2007) ήταν ένας άνθρωπος γερός και δραστήριος μέχρι τα πενήντα πέντε του. Ξαφνικά, στα τελευταία έξι με επτά χρόνια, όλες οι αρρώστιες και οι παθήσεις του κόσμου ήρθαν πάνω του. Και κάθε τόσο έτρεχε ο φίλος του, ο Περικλής Σφυρίδης, συγγραφέας και μαχόμενος γιατρός μέχρι τώρα, στα εβδομήντα τέσσερά του. Ερχόταν από τη Σκύρο, τον έπαιρνε, τον πήγαινε στα νοσοκομεία, τον φρόντιζε με στοργή, τον εγκαρδίωνε. Γιατί ο Κάτος φοβόταν το νοσοκομείο περισσότερο κι από τη φυλακή, όπως έγραφε στην *Ορχήστρα της ζωής*, το τελευταίο του βιβλίο που βγήκε το 2004 (σ. 45). Ουσιαστικά περιγράφονται εκεί οι σχέσεις τους μετά το 1996, οπότε έκλεισε και η δεύτερη περίοδος της κυκλοφορίας του *Τραμ*, του καλού περιοδικού, όπου συνεργάστηκαν αρμονικά οι δυο τους.

Η *Ορχήστρα της ζωής* είναι ένα καλογραμμένο βιβλίο γιατί βασίζεται σε εμπειρικό υλικό που ο Κάτος το χρησιμοποίησε αυτούσιο. Οι περιπέτειες της υγείας του που αναφέρει στο πρώτο μέρος –όλες πραγματικές– κλόνισαν τον έρωτά του για τη ζωή. Κι ένα βράδυ, οδηγήθηκε στην άκρη του Θερμαϊκού αποφασισμένος να πέσει μέσα «στην αγκαλιά του» (σ. 55). Τότε εμφανίστηκε ένας παλιός φίλος που του λέει: «Έλα, ρε Γιώργο» (σ. 56). Και τον τράβηξε, τον πήγε σε ένα ΚΑΠΗ. Εκεί, λοιπόν, που ήταν να αυτοκτονήσει, στο δεύτερο μέρος του βιβλίου, αλλάζει μόλις βλέπει τι κάνουν οι γέροι, που ερωτεύονται και τραγουδούν και χορεύουν. Σηκώνεται κι αυτός μετά από μερικά ουζάκια και αρχίζει να χορεύει με μια μεγάλη αλλά «καλοστεκούμενη» γυναίκα (σ. 68).

Και πού τα θυμήθηκε όλα τα παλιά τραγούδια! Όλα. Έγραψε μια εξαιρετική κριτική ο Γιώργος Αράγης, *Νέα Εστία*

(Απρίλιος 2005) 666–671 γι' αυτό το βιβλιαράκι. Το εκτίμησε βαθύτατα. Γιατί δίνει μια άλλη προοπτική: ότι παρόλο που μας συμβαίνουν διάφορα πικρά, είναι όμορφη η ζωή. Δηλαδή, μια αγάπη και μια αισιοδοξία βγαίνει μέσα από την *Ορχήστρα της ζωής*. Όταν, λίγο πριν πεθάνει, τον ρώτησε ο Σφυρίδης, που μέχρι το τέλος τού συμπαραστεκόταν, πώς είναι με τις εξετάσεις και τις επεμβάσεις που του έκαναν οι γιατροί, «παρόλα αυτά, καρδιάση», του απάντησε, «και το ποτό να μου κόψουν, η ζωή είναι γλυκιά. Αξίζει να τη ζει κανείς».

Στους 13 σύγχρονους πεζογράφους (2001) ο Σφυρίδης αφιερώνει 24 σελίδες στο έργο του φίλου του. Ξεχωρίζει τα μυθιστορήματα *Αγία Αλητεία* (1988) που έχει εκπληκτικές σκηνές από τη ζωή του στο Τόπαλι (ο σημερινός οικισμός «Ροδοχώρι» Συκεών) –κάτι που κάνει ο Αντώνης Σουρούνης στο τελευταίο του βιβλίο, το *Μονοπάτι στη θάλασσα* (2006)– και το *Παράπονο του Οδυσσέα* (1996), όπου εντυπωσιάζει η δραματική παρουσίαση του θέματος της μετανάστευσης, η σκηνή του βιασμού της Λέγκως και η αναβίωση της μακεδονικής ντοπιολαλιάς. Εξαιρετικές, πάνω απ' όλα, είναι οι δύο συλλογές διηγημάτων του *Τα Καλά παιδιά* (1980) όπου αποτυπώνονται οι εμπειρίες του από τις φυλακές της Ψυτάλλειας, που τον είχαν βάλει λόγω χρεωκοπίας και οι *Ιστορίες της νύχτας* (1991). Είχε ξεκινήσει με την *Άπνοια* (1970), ένα μυθιστόρημα συνειδησιακής ροής, πέρασε μετά στη *Βασιλεία των κατσαρίδων* (1973), όπου χτυπούσε τη Χούντα, και για το λόγο αυτό διώχτηκε, πάλι με συνειδησιακή ροή αλλά και με αρκετά ρεαλιστικά στοιχεία. Η ερωτοτροπία του με το ρεαλισμό απέδωσε γόνιμους καρπούς στα διηγήματά του.

Ο Κάτος δεν ήταν διανοούμενος. Μέ-

χρι την Τετάρτη γυμνασίου πήγε. Αλλά έκανε πολλά πράγματα. Υπήρξε εκδότης του περιοδικού *Το Τραμ* (από το 1976, χρονιά που συνέπεσε με την είσοδό μου στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης· είχε μεγάλη διάδοση τότε στους φοιτητικούς μας κύκλους), ιδρυτής των εκδόσεων «Εγνατία», διευθυντής του βιβλιοπωλείου «Η γωνιά του Βιβλίου», λογοτέχνης, αντισυμβατικός, λαϊκή ψυχή. Είχε το ταλέντο να περιγράφει στα έργα του τον περιπετειώδη βίο του, ένα βίο περιπλάνησης, με άμεσο τρόπο. Άνθρωπος της ζωής (ήθελε να αρμέξει τη ζωή) και της δράσης, δεν σκεφτόταν πάντα τις συνέπειες των πράξεών του. Προχωρούσε μπροστά και ό,τι βγει. Πολλές φορές, δεν έβγαине. Πολλές φορές, τον έκλεβαν οι επιτήδριοι, έχανε τα πάντα, καταστρεφόταν, έμενε αβοήθητος και ξανάρχιζε από την αρχή. Χρεωμένος μέχρι το τέλος. Δεν εγκατέλειψε, όμως, ποτέ τις «Θερμοπύλες» της ζωής του. Και ήταν ωραίος ως Λεωνίδας ο Γιώργος Κάτος. «Αλειφόταν με αρώματα και μυρωδικά και στολιζόταν και χόρευε, και τραγουδούσε κεφάλτος και πανέτοιμος για την ένδοξή του ήττα» (βλ. οπισθόφυλλο στην *Ορχήστρα της ζωής*). Είχε το λεγόμενο «αντρίλίκι», πίσω από αυτό, όμως, πίσω από τον «αγέρωχο ομορφονιό», όπως τον χαρακτηρίζει ο Αράγης, κρυβόταν ένας βαθιά συναισθηματικός άνθρωπος, ευσυγκίνητος. Ο χαρακτήρας του ήταν διαφορετικός από τον δικό μας, των συγγραφέων του εργαστηρίου, αλλά κι αυτός έκανε έργο. Άφησε, μάλιστα, πίσω του φεύγοντας στα εξήντα τέσσερά του χρόνια μεταξύ των άλλων κι ένα έτοιμο, ογκωδέστατο λεξικό της νεοελληνικής λαϊκής και περιθωριακής γλώσσας –έργο ζωής– που χρειάζεται τη φροντίδα ενός άξιου εκδότη.

Σωτηρία Σταυρακοπούλου

Οι ιστορίες του Δημήτρη Χατζή στο Φεστιβάλ Αθηνών

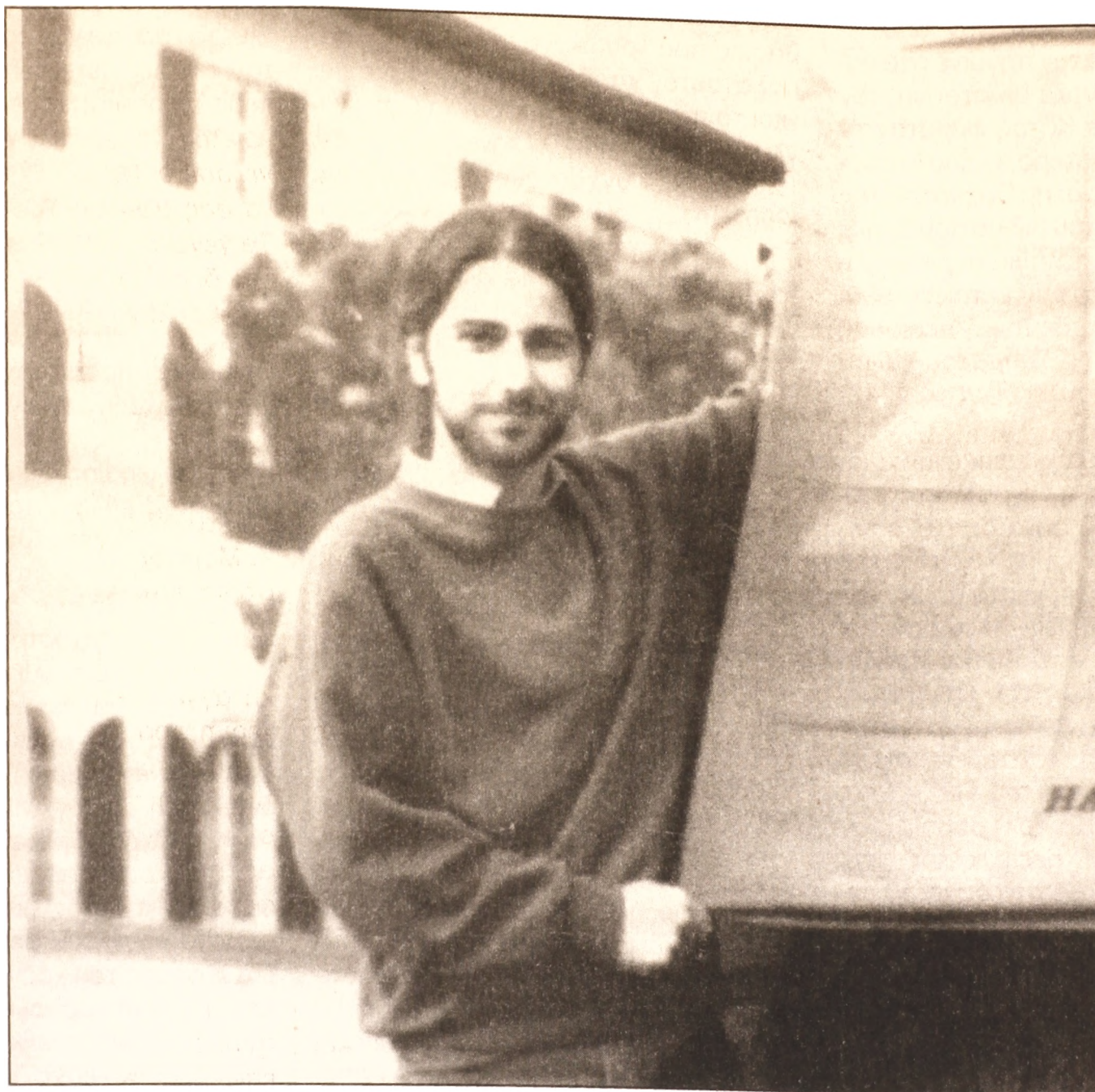
Το θέατρο Σφενδόνη της Άννας Κοκκίνου, μετά από τις αξέχαστες *Μορφές από το έργο του Βιζυηνού*, ζωντανεύει στη σκηνή το έργο του Δημήτρη Χατζή (1913–1981), από τις 23 έως τις 26 Ιουλίου στην Πειραιώς 260 (Χώρος Η') στο πλαίσιο της θεματικής «Από την πεζογραφία στη σκηνή». Τα διηγήματα *Το τέλος της μικρής μας πόλης*, *Ανυπεράσπιστοι*, *Θητεία*, *Σπου-*

δές, και τα μυθιστορήματα *Φωτιά* και *Το διπλό βιβλίο*, με συνεκτικό ιστό τα δοκίμιά του (όπως *Το πρόσωπο του νέου ελληνισμού*) αποτελούν μια μνημειακή νεοελληνική τοιχογραφία: τη σκηνή της ελληνικής ιστορίας του 20ού αιώνα.

Κείμενο: Άννα Κοκκίνου • Φιλολογικός σύμβουλος: Βασίλης Διοσκουρίδης • Ειδική σύμβουλος: Καίτη Χατζή

• Σκηνικός χώρος: Ισμήνη Καρυωτάκη – Κοστούμια: Γιώργος Ζιάκας • Κίνηση: Βάσω Γιαννακοπούλου • Ερμηνεύουν: Κώστας Βασαρδάνης, Αντώνης Δημητροκάλης, Άννα Κοκκίνου, Ευριπίδης Λασκαρίδης, Δημήτρης Ξανθόπουλος, Δημήτρης Οικονόμου, Αγγελική Παπαθεμελή, Μαρία Πρωτόπαπα, Χρήστος Σαπουντζής, Μάνος Σταλάκης, Κατερίνα Φωτιάδη.

Γιώργος Φιλιππίδης (17/4/1977 – 17/7/1997)

Στις 17 Ιουλίου, κλείνουν δέκα χρόνια από τότε που ο Γιώργος έφυγε από τη ζωή, στα είκοσί του χρόνια. Στο περιοδικό τον γνωρίσαμε για λίγο, όταν δημοσιεύτηκε ένα κείμενό του για τον Χριστόφορο Μαρίνο, το 1996. Ήταν για μας τότε ένα έξυπνο, ευαίσθητο, πανέμορφο αγόρι. Περισσότερα μάθαμε γι' αυτόν αργότερα. Υπήρξε ένα χαρισματικό παιδί, ένας ανήσυχος παρορμητικός έφηβος, ένα βαθύτατα προβληματισμένο άτομο. Η είδηση της εθελούσιας αποχώρησής του τότε μας αιφνιδίασε, μας άφησε

γεμάτους απορία, πώς ένα τέτοιο πλάσμα στάθηκε τόσο ανελέητο με τον εαυτό του. Δύο χρόνια μετά, κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Καστανιώτη η *Γαλάζια μηχανή*, ποιήματα γραμμένα τα δύο τελευταία χρόνια της ζωής του. Την επιμέλεια της ποιητικής συλλογής ανέλαβε ο Νάσος Βαγενάς που ήταν και καθηγητής του στο τμήμα Θεατρικών σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Φέτος, δέκα χρόνια μετά, εκδίδονται δώδεκα μικρές ιστορίες, που έγραψε στην ηλικία των έντεκα ετών· δώδεκα

μικρά παραμύθια. Η έκδοση είναι ιδιωτική και συνοδεύεται από σκίτσα της Παυλίνας Παμπούδη.

Η παρουσίαση του βιβλίου, με τίτλο *Στον ώμο ενός πανύψηλου γίγαντα*, θα γίνει στις 21 Ιουλίου στο Λαογραφικό μουσείο της Αίγινας.

Το Αντί αναδημοσιεύει σήμερα το κείμενο του Γιώργου Φιλιππίδη για τον Χριστόφορο Μαρίνο, «Ο τυχαίος θάνατος ενός αναρχικού», καθώς και δύο ανέκδοτα κείμενα: «Τα όνειρα περνάνε με κόκκινο», γραμμένο το 1995, και το «Ποιος το περίμενε;», γραμμένο το 1988.

Ο τυχαίος θάνατος ενός αναρχικού

του Γιώργου Φιλιππίδη

Μέσα στην αέναη δίνη του θεάματος και στον κονιορτό των γεγονότων, οι τηλεθεατές διαιρούνται εκ των πραγμάτων σε δύο κατηγορίες. Λυδία λίθος για το διαχωρισμό αυτόν, που είναι ποιοτικός, είναι η στάση των τηλεθεατών απέναντι στην είδηση. Η τελευταία και με τον τρόπο που αυτή παρουσιάζεται φαίνεται ότι έχει την εξουσία να κινεί τους συναισθηματικούς μηχανισμούς της μιας, της πλειοψηφούσας μερίδας των δεκτών. Πρόκειται για την πλειοψηφία που ήταν εκτός εαυτού με τους καταληψίες του Πολυτεχνείου, που αγωνίστηκε για τον επικείμενο πόλεμο μετά το περιστατικό των βραχοησίδων, που καρδιοχτύπησε εξαιτίας της «τρέλας των αγελάδων».

Γεννιέται έτσι ένα θέμα που αναφέρεται στη σχέση αλήθειας και είδησης και ακόμα περισσότερο στη σχέση των συναισθημάτων, που δοκιμάζει ο «επιρρεπής» τηλεθεατής, και αλήθειας. Πόσο είναι αυτά τα συναισθήματα αυθεντικά; Μπορεί, και κατά πόσο, να εκμαιευθεί η οργή, ο φόβος ή ένα δάκρυ;

Ακόμη όμως κι αν δεχθούμε ότι ο σκοπός κάποτε –συχνά– είναι η φόρτιση του θυμικού του δέκτη υπάρχουν ειδήσεις όπου η παραπάνω συνταγή δεν έχει θέση. Ο θάνατος του Χριστόφορου Μαρίνου είναι από τα ελάχιστα παραδείγματα. Εδώ το έδαφος δεν ήταν πρόσφορο για συναισθηματικές εξάρσεις. Οποιαδήποτε τέτοια προσπάθεια θα τοποθετούσε τον τηλεθεατή απέναντι στο κράτος, απέναντι στα ίδια τα ΜΜΕ που έχουν όπως φαίνεται αναλάβει ύψιστο χρέος, για λογαριασμό της κοινωνίας και υπέρ της ανθρωπότητας, τη διαφύλαξη του status quo ως κόρη οφθαλμού. Θα ήταν παράλογο άλλωστε η εξουσία να επιφύλασσε τιμές στους πολεμιστές της.

Το όλο πρόβλημα στην υπόθεση Μαρίνου δημιουργείται από το συμβάν του

θανάτου: ένα βραχυκύκλωμα στον τηλεοπτικό μανιχαϊσμό! Να αμφισβητεί κανείς το κράτος ή και να δρα σύμφωνα με αυτή του την αμφισβήτηση είναι κακό. Κορυφαίο και πέραν του ανθρώπου μάλιστα κακό, όμως, ο θάνατος, σύμφωνα με τους εισηγητές της «τηλεοπτικής φιλοσοφίας». Η συγκίνηση για το νεκρό αυτόν, απαγορευμένη. Η πολεμική εναντίον του ταμπού, εξαιτίας του θανάτου (παρ' όλο που ο κυβερνητικός εκπρόσωπος κ. Ρέππας ή ο υπουργός Δημόσιας Τάξης κ. Γείτονας –πιο τολμηρός– ξεπέρασαν τους ενδοιασμούς τους, και τον κατηγορήσαν μετά θάνατον ως δράστη της δολοφονικής απόπειρας στα γραφεία του ΠΑΣΟΚ).

Πέρα απ' αυτό, πάντως, στα ΜΜΕ το μούδιασμα ήταν γενικό. Πίσω από τις αποφασιστικές φυσιογνωμίες των παρουσιαστών που χαρακτήριζαν «αυτόχειρα» το νεκρό –τις πρώτες ημέρες συμπεριλαμβανομένου και του Σκάι που αργότερα επέλεξε μια πιο πολυεδρική παρουσία, που έκλεινε και πάλι πάντως με τη σφραγίδα της αυτοκτονίας– διαφαινόταν κάποια αμηχανία. Η ίδια που φαίνονταν να δοκιμάζουν και οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι.

Τελικά, η λύση δεν άργησε να βρεθεί. Ο θάνατος λοιπόν, ο θάνατος με μια σφαίρα στο κεφάλι λίγο πριν (ή λίγο μετά) εισβάλλουν στην καμπίνα του σκοτωμένου (πλοίου αγκυροβολημένου, απ' όπου όλοι αργά ή γρήγορα θα κατέβαιναν), έπεσε από το βάθρο του, έγινε ένα περιστατικό με ειδικό βάρος για τη ζωή της κοινωνίας, ίδιο με αυτό των καιρικών μεταβολών και μικρότερο, αν θυμηθεί κανείς τα εβδομαδιαία αφιερώματα των ΜΜΕ στον σταθερά επαναλαμβανόμενο κάθε χρόνο καύσωνα.

Ο θάνατος υποβαθμίστηκε και σε ένα δεύτερο επίπεδο καθώς πίσω από την προβολή της είδησης μπορούσε να αποκρυπτογραφηθεί το μήνυμα: «Να

μια είδηση για την οποία δεν ζητούμε να κλάψετε, ούτε να οργιστείτε, ούτε να γελάσετε. Να μια είδηση που θέλουμε να σας αφήσει παγερά αδιάφορους.» Το γεγονός ότι οι συνθήκες του θανάτου δεν είναι εξακριβωμένες δημιουργήσε εύλογα επιπρόσθετη ανάγκη για συγκάλυψη της όλης υπόθεσης.

Οι σοβαρότατες υπόνοιες για δολοφονία θα μπορούσαν ίσως(;) να προκαλέσουν αντιδράσεις αν η παρουσίαση του συμβάντος ξέφευγε έστω και λίγο από τον έλεγχο. Η φωνή της φίλης του Χ. Μαρίνου, Μαρίας Μπαρούτα, ακούστηκε από την τηλεόραση όψιμα, όταν πια η είδηση –εξαρχής υποσκελισμένη– είχε περάσει τέταρτη ή πέμπτη. Οι καταγγελίες της, ανατριχιαστικά πιθανές: η φορά του βλήματος, υποστηρίζει, «άλλαξε» από τον ιατροδικαστή και τους υπεύθυνους της αστυνομίας όταν διαπιστώθηκε ότι ο Μαρίνος ήταν αριστερόχειρας. Είναι ευνόητο ότι η φορά από δεξιά προς αριστερά θα απέκλειε την εκδοχή της αυτοκτονίας.

Τι συνέβη ακριβώς, είναι και θα παραμείνει για τους πολλούς –για εμάς– άγνωστο. Καθώς η δημοκρατία μας επιφυλάσσει ύψιστες τιμές στους ήρωές της, η υπόθεση του Μαρίνου βυθίζεται νομοτελειακά(;) στη λήθη.

Έτσι η αλήθεια φαντάζει εκ των προτέρων χαμένο και ατυχές στοίχημα. Η φίλη του Μαρίνου δείχνει να το έχει εμπεδώσει αυτό: «Δεν πίστεψα ποτέ τις δικαιολογίες τους», δηλώνει: δεν την ενδιαφέρει το αποτέλεσμα του πορίσματος, γιατί «αυτή γνωρίζει την αλήθεια και τη γνωρίζουν κι εκείνοι».

Τι άλλη υπόσχεση μπορεί να δοθεί, αν όχι μεταφυσική;

«ουδέν δε συγκεκαλυμμένον ἐστὶν οὐκ ἀποκαλυφθήσεται καὶ κρυπτόν δ' οὐ γνωσθήσεται...» (Λουκάς ΙΒ', σελ. 2).

[Αναδημοσιεύεται από το τχ. 611 της 2ας Αυγούστου 1996, σελ. 32]

Τα όνειρα περνάνε με κόκκινο

Έστεκε σκεπτικός έξω από ένα πολυκατάστημα και κοίταζε αδιάφορα την βιτρίνα. Μέσα έπαιζαν δεκάδες τηλεοράσεις και οι εικόνες εναλλάσσονταν μπροστά του αστραπιαία. Σκεπτικός και ακίνητος, ενώ έβρεχε, ολομόναχος σ' ένα πλατύ πεζοδρόμιο, φορούσε το μακρύ παλτό του, κάτω από μια μαύρη ομπρέλα που δεν θυμόταν να είναι δική του, σκεφτόταν πως δεν είχε ενδιαφέρον να κάτσει άλλο, μα ένιωθε καρφωμένος σε κείνο το μέρος, με τα μάτια του κολλημένα στις οθόνες.

Ξαφνικά, οι εικόνες έπαψαν με μιας, οι τηλεοράσεις γέμισαν χιόνια και αισθάνθηκε πως τώρα, αν το 'θελε, θα μπορούσε να φύγει. Γύρισε την πλάτη του στην βιτρίνα κι έκανε μερικά βήματα, ύστερα κοντοστάθηκε και γύρισε ξανά το κεφάλι του. Το βλέμμα του γέμισε τρόμο, η καρδιά του χτυπούσε δυνατά. Σ' όλες τις οθόνες, έβλεπε πια μόνο τον εαυτό του να κοιτάζει έντρομος. Φορούσε ακόμη το παλτό του, μα κοιτάζοντας το θόλο της ομπρέλας, είδε πως είχε γεμίσει τρύπες, το νερό έσταζε πάνω του κι έβλεπε έναν σκοτεινό ουρανό, που φωτιζόταν κάθε τόσο από τις λάμπες των αστραπών.

Ξανακοίταξε τις οθόνες και ήταν ακόμη εκεί, με την διάτρητη ομπρέλα στο χέρι του, μούσκεμα, έκπληκτος και φοβισμένος. Η ομπρέλα αυτή, σίγουρα δεν ήταν δική του, κάποιος του την είχε φορτώσει, μα δεν μπορούσε να θυμηθεί πότε και πώς την είχε αποκτήσει. Κοίταζε τον εαυτό του, να βρέχεται απροστάτευτος κι ένιωθε ξανά καθηλωμένος, σαν άγαλμα, προικισμένο από ανεξήγητο λάθος, με νου και συναίσθημα. Η υγρασία είχε φτάσει ως το κόκκαλο κι αυτός πάντα εκεί, καρφωμένος, αμήχανος και ανήμπορος, όταν άκουσε την μηχανή ενός αυτοκινήτου κι ύστερα κι άλλων κι άλλων, ώσπου έστρεψε το κεφάλι του και είδε ότι ο δρόμος ήταν γεμάτος αυτοκίνητα κι απ' το καθένα κατέβαιναν όλοι οι επι-

βάτες του, οικογένειες, ζευγάρια, γέροι, άλλοι ταλαιπωρημένοι, απεριποίητοι, άλλοι καλοντυμένοι, ευχαριστημένοι, μα όλοι με την ίδια προσμονή, κοιτάζαν λαίμαργα τις οθόνες, ανήσυχα, με αγωνία.

Ο δρόμος γέμισε ανθρώπους, άγνωστους, αν και εύρισκε στον καθένα χαρακτηριστικά από κάποιον γνώριμό του. Ένας ηλικιωμένος που στηριζόταν στο μπαστούνι του, είχε θά 'λεγες το ίδιο προσεγμένο μουστάκι του συμπαρουσιαστή του στο δελτίο και θα ορκιζόταν πως μια γυναίκα που τον κοίταζε απερίσπαστη στις συσκευές είχε τα πράσινα μάτια της κόρης του. Μα ήταν όλοι τους ξένοι, το δίχως άλλο θα ήταν αδύνατο να φαντασθεί, ότι θα μπορούσε ν' αλλάξει έστω και μια κουβέντα με κάποιον απ' αυτούς.

Κρατούσε στο χέρι του ακόμη την μαύρη ομπρέλα, μα μέσα απ' τις τρύπες της ο ουρανός φαινόταν τώρα φωτεινός και σε λίγο διαπίστωσε πως πολλοί απ' το πλήθος δεν κοιτάζαν πια στην βιτρίνα, παρά είχαν στρέψει τα βλέμματά τους στον κατάφωτο ουρανό, που ο ίδιος έβλεπε διάστικτο πίσω απ' την ομπρέλα. Κι ύστερα είδε αυτό που πιο πολύ τον τρομοκράτησε. Την φιγούρα του στον ουρανό, σαν σε μια απέραντη γιγαντοοθόνη, με το παλτό και την τρύπια ομπρέλα στο χέρι και μέσα στις τρύπες της, που φάνταζαν τώρα απίστευτα μεγάλες, έβλεπε ξανά τον ουρανό, ξανά τον εαυτό του με το παλτό και την ομπρέλα κι ύστερα πάλι το ίδιο σε ατέρμονες, επώδυνες επαναλήψεις.

Ο κόσμος κοίταζε, άρχιζαν να φωνάζουν κι οι φωνές τους έφταναν στ' αυτιά του παραμορφωμένες, ακατανόητες, οι λέξεις ακατάληπτες, ανήκουστες, ώσπου, μεσ' την οχλοβοή, ξεχώρισε την φωνή μιας γριάς, που τρεμάμενη, μα απαιτητική, ζητούσε επίμονα, να ακούσει απ' τα χείλη του το δελτίο ειδήσεων. Παρακολουθούσε κάθεδρος

τον εαυτό του στην ουράνια γιγαντοοθόνη να πασχίζει να βρεί μια λύση. Ο κόσμος του ζητούσε να κάνει αυτό που τόσο καλά ήξερε, μα δεν είχε μπροστά του ειδήσεις να διαβάσει και δεν άντεχε την εικόνα του εαυτού του, έτσι χαμένου, μέσα στην τερατώδη μεγέθυνση της ίδιας του της καθημερινότητας.

Ύστερα ένιωσε ένα σκούνημα στον ώμο, κάποιος πήρε απ' το χέρι του την ομπρέλα και την έκλεισε απότομα. Για λίγο, εξαφανίστηκαν όλα, σαν να λυτρώθηκε ανέλπιστα, μα αμέσως από τις χίλιες τρύπες της άρχισαν πάλι να ξεπηδούν πιο αγριεμένες οι μορφές των ανθρώπων και ξαναβρέθηκε στον ίδιο λαβύρινθο, εγκλωβισμένος και αβοήθητος. Έτρεμε. Έπειτα ένιωσε πάλι ένα απαλό σκούνημα στον ώμο και ύστερα ακόμη ένα. Μισάνοιξε τα μάτια.

— Δύσκολη μέρα στο κανάλι;

Είδε τον οδηγό του, ακόμη δεν είχε καταλάβει.

— Παραμιλούσατε, γι' αυτό σας ξύπνησα.

Σκούπισε το μέτωπό του μ' ένα μαντήλι. Έξω η βροχή είχε δυναμώσει για τα καλά και το μονότονο πέρα δώθε των υαλοκαθαριστήρων μετρούσε τον χρόνο μέχρι ν' ανάψει το πράσινο στο φανάρι.

— Δύσκολες μέρες νά 'ναι κανείς διάσημος... συνέχισε ο οδηγός που δεν έδειχνε να τον ενοχλεί ο μονόλογος.

— Καμιά φορά μακαρίζω τον εαυτό μου, λιγότερες έγνοιες βλέπετε...

Ο λόγος του σταμάτησε απροσδόκητα. Σκέφτηκε ότι δεν πολυπίστευε αυτά που έλεγε και το αφεντικό του, μάλλον το κατάλαβε. Εκείνος δεν τον πρόσεχε, μα αισθάνθηκε πως κάτι έπρεπε να πει και ξεφύσησε ενοχλημένος.

— Άς ακούσουμε κάτι, είπε απευθυνόμενος όσο μπορούσε πιο γενικά, και άνοιξε το ραδιόφωνο. Αναγνώρισε την φωνή της Εντίθ Πιάφ, να διατείνεται πως δεν μετανιώνει για τίποτα, ανάμε-

σα σε παρεμβολές παρασίτων. Δεν τους έδωσε σημασία, η μουσική τον ευχαρίστησε, την σκέφτηκε σαν μια μακρινή συγκατάβαση.

Κοίταξε έξω, την στιγμή που μια μηχανή φρέναρε δίπλα τους. Οι σταγόνες στο τζάμι κατηφόριζαν σιγά σιγά σε αυλάκια, κλέβοντας κάτι απ' τα χρώματα των φωτεινών επιγραφών του έξω κόσμου. Η γυναίκα στην μηχανή, που πριν λίγο σταμάτησε δίπλα τους, του κέντρισε την προσοχή. Τον κοίταζε μέσα απ' το κράνος της και του φάνηκε, για μια στιγμή, πως τα χαρακτηριστικά της είχαν ζωντανέψει μέσα απ' το όνειρό του. Όμως τώρα, δεν ένιωθε φοβισμένος, σκέφθηκε ότι θα τον είχε αναγνωρίσει, καθώς τον διαπερνούσε αυτό το γνώριμο ρίγος που δεν έλειπε ποτέ από τις στιγμές εκείνες που αισθανόταν τα βλέμματα επάνω του, να περιμένουν με κάποια απροσδιόριστη αδημονία να συναντήσουν το δικό του.

Η γυναίκα του χαμογέλασε και κείνος ανταπέδωσε το χαμόγελο αβίαστα, με την ικανοποίηση της μαγείας της στιγμιαίας έλξης. Εκείνη, ακούμπησε το χέρι της στο παράθυρο, ζητώντας του μ' ένα νεύμα να το κατεβάσει. Υπάκουσε ασυναίσθητα, περιμένοντας τον τρόπο που θα επέλεγε να του ζητήσει να τον ξαναδεί, καθώς το φανάρι γινόταν πράσινο.

Τον πυροβόλησε τρεις φορές, ενώ περίμενε χαμογελαστός την εξέλιξη του ερωτικού παιχνιδιού που δούλευε στο μυαλό του, πριν ο οδηγός προλάβει να ξεκινήσει και πάλι, διακόπτοντας το σιωπηλό του μαρτύριο.

Η μηχανή σπίνιαρε και εξαφανίστηκε πάνω στον υγρό δρόμο, καθώς η γυναίκα, ξανά αυστηρή, στην υπόκρουση του ήχου της μηχανής της σκεφτόταν πως η φαντασία τρυπώνει μέσα μας με Δούρειους Ίππους και ο οδηγός, εμβρόντητος, κοίταζε πελαγωμένος τον άνθρωπο δίπλα του, συγκρατημένο απ' τη ζώνη ασφαλείας, σκυμμένο πάνω απ' το διακόπτη του παραθύρου, με το αίμα να κατηφορίζει από το μέτωπο, αυλακώνοντας το πρόσωπό του, όπως οι σταγόνες το τζάμι του αυτοκινήτου, που πάγωσε πάνω στον δρόμο, με το φανάρι αναμμένο, πράσινο.

Ποιος το περίμενε;

Ποιος περίμενε ότι μέσα σε δεκαπέντε ημέρες ο Γκάλης θα γινόταν πρωθυπουργός και ο πρωθυπουργός Γκάλης;

Να πώς άρχισαν όλα:

Ύστερα από μια νίκη του Άρη επί της Τρέισερ, με 125-62, και επειδή ο Γκάλης πέτυχε 123 πόντους, το έξαλλο πλήθος φώναζε ρυθμικά:

— Γκάλη, είσαι ο πρωθυπουργός!

— Γκάλη, είσαι ο πρωθυπουργός!

Τότε, στο πολύ «βαρύ» μυαλό του Γκάλη κατέβηκε η ιδέα να γίνει πρωθυπουργός. Άλλωστε, θα τον ψήφιζε όλη η Θεσσαλονίκη, η μισή Αθήνα, το ένα τρίτο της Πάτρας, το ένα τέταρτο της Λάρισας και τα πέντε δέκατα περίπου της υπόλοιπης Ελλάδας.

Ο Γκάλης βγήκε στην τηλεόραση και ανακοίνωσε ότι θα εξυψωθεί ο ελληνικός αθλητισμός και άλλα και άλλα...

Από την άλλη, ο προπονητής του Άρη κ. Γιάννης Ιωαννίδης δήλωσε ότι κάνει μια πολύ δειλή πράξη και του ευχήθηκε καλή αποτυχία.

Ο αρχηγός Παναγιώτης Γιαννάκης είπε ότι ο «Νικ» έκανε μια πράξη που θα βοηθήσει τον ελληνικό αθλητισμό.

Ακούγοντας αυτά ο Ιωαννίδης, τον έβαλε στην μαύρη λίστα, γιατί, όπως είπε, δεν μπορεί ένας παίχτης να σηκώνει κεφάλι στην διοίκηση.

Ο ερασιτέχνης μπασκεμπολίστας Μενέλαος Χέζας, βλέποντας το παράδειγμα του Γκάλη, έβαλε και αυτός υποψηφιότητα.

Ο Κύρκος, που είδε ότι κινδυνεύει πολιτικά, παραιτήθηκε λέγοντας: άλλη μια απόδειξη, κ. Παπανδρέου, για το τι βούρκος έχουμε γίνει.

* * *

Την επομένη, έγιναν οι εκλογές και τα αποτελέσματα ήταν:

Άρης: 94%, ΠΑ.ΣΟ.Κ.: 3%, Ν.Δ.: 2%, Κ.Κ.Ε.: 0,5%, Χέζας: 0,19%, Ε.Α.Ρ.: 0,10% και υπόλοιπο: 0,21%.

Την άλλη μέρα, η Εθνική Τράπεζα χάρισε στον Άρη 400.000 δρχ. και η εφημερίδα *Αθλητική Ηχώ* σάρωσε την αγορά.

Συγχαρητήριο τηλεγράφημα έστειλε μόνο ο Πάπας Ι.Π. Ο Γκάλης το θεώρησε προσβολή και φύγαμε από την Ε.Ο.Κ.

Εντωμεταξύ ο Ιωαννίδης πρότεινε στον Παπανδρέου μεταγραφή. Ο τελευταίος δέχτηκε και μάλιστα, στο πρώτο παιχνίδι που έπαιξε, έβαλε 35 πόντους. Οι υπόλοιποι παραιτήθηκαν.

Α! και κάτι που ξεχάσαμε να πούμε. Κάναμε με τις Η.Π.Α. την παρακάτω συμφωνία: Αν νικήσουμε σε ένα ματς, οι βάσεις θα φύγουν, αν χάσουμε, θα μείνουν τόσα χρόνια όσο και η διαφορά με την οποία θα χάσουμε.

Παίξαμε δίχως Γκάλη και χάσαμε 202-24. Έμ, καλά να πάθουμε! Επειδή νικήσαμε την Τρέισερ, νομίζαμε πως θα τα βγάλουμε πέρα και μ' αυτούς;

Ο Γιώργος Φιλιππίδης με τη μητέρα του.

RODOS ECOFILMS

7ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Επιτυχία, έστω και με πενιχρά μέσα

Paul Smaczny: «Αρχή όλων η γνώση» (Γερμανία). Στο πόντιουμ ο Ντάνιελ Μπάρεμποϊμ.

Tom Heinemann: «Οι εκπώσεις που σκοτώνουν» (Δανία).

Είναι γνωστό με τι «δεν βάφονται τ' αυγά». Και όμως, τα «αυγά» –δηλαδή η 7η διοργάνωση του Ecofilms– «βάφτηκαν» και είχαν το λαμπερό χρώμα της καλλιτεχνικής επιτυχίας, αυτήν που του έδωσαν οι άνθρωποί του. Πέντε μόλις μέρες πριν την έναρξη, από ετούτες εδώ τις σελίδες του Αντί είχαμε εκφράσει τις «μεταφυσικές» μας ανησυχίες για τις τυχόν επιπτώσεις που θα είχε ο σημαδιακός αριθμός «επτά» ο οποίος έχει την απρόβλεπτη ιδιότητα του «τυχερού» αλλά και αυτής με τις «ανάποδες στροφές». Και η Λουκία Ρικάκη (είθισται στα φεστιβάλ το όνομα του καλλιτεχνικού διευθυντή να βρίσκεται στο κέντρο κάθε αναφοράς) και ο πυρήνας των συνεργατών έστησαν ένα πρόγραμμα αξιοθαύμαστο μέσα στο θεματικό του στόχο, ο οποίος –με την (αναμενόμενη) δραματική επιτάχυνση με την οποία τρέχει η επαληθευτική του επικαιρότητα– θα έπρεπε να «βάζει φωτιά» στην εγρήγορση της πολιτιστικής εκπροσώπησης του Δήμου Ροδίων. Ευκαιρία να ποντάρει με την ανάλογη γενναιοδωρία στο Φεστιβάλ, διαβλέποντας διαχρονικά κέρδη (και) για την τοπική κοινωνία, την μονόμπατα εθισμένη στον ξενοδοχειακό «πολιτισμό» –δίχως κανείς να αρνείται τη λογική φορά της πραγματικότητας– αλλά, διάβολε, και για την υπερηφάνεια ότι η Ρόδος, ένα πανέμορφο αλλά κακοπαθημένο νησί, βρίσκεται –με μια διεθνώς αναγνωρισμένη εκδήλωση, όπως είναι το οικολογικό της Φεστιβάλ– στο μετερίζι της οικολογικής αφύπνισης. Αντ' αυτού, η επί των πολιτιστικών εκπροσώπηση του Δήμου, με

Marie Daniel: «Σπείρες» (Γαλλία). Η ποιητική διάσταση της ζωής των σαλιγκαριών.

την αυταρέσκεια «μωράς παρθένου» (των ευαγγελικών παραβολών) δήλωνε στην τελετή λήξης του Φεστιβάλ ότι να, με πετσοκομμένη, έναντι της περσικής, οικονομική συμμετοχή του Δήμου, πραγματοποιήθηκε μια επιτυχημένη διοργάνωση. Τρέχα γύρευε τώρα με τι μέτρα και τι σταθμά ορίζει ο καθένας μας το μέγεθος και το περιεχόμενο της επιτυχίας. Ακόμα και η μιζέρια υπολογίζεται με όρους επιτυχίας. Αλλά η προς τα έξω αίγλη ενός, όχι μόνο κατ' όνομα, διεθνούς φεστιβάλ θέλει, οπωσδήποτε, την άνεση, το κάποιο «λούσο» του, αν, βέβαια, π.χ. ως τοπική αυτοδιοίκηση έχεις όχι τη διαχειριστική ρουτίνα του προβλήματος αλλά την οραματική αντίληψη μιας άλλης διάστασης «κέρδους», πέρα από τα στενά τοπικιστικά όρια. Και η Ρόδος έχει αυτά τα προσόντα. Υπάρχουν και τα δείγματα.

Και για να είμαστε πιο συγκεκριμένοι, αν ενδιαφέρει το τι θα μεταφέρουν οι εκπρόσωποι των ΜΜΕ που φιλοξενούνται από το Φεστιβάλ, δίνεις π.χ. την προσοχή στο που θα τους βάλεις να κοιμηθούν. Αύριο θα υπάρξουν και καλεσμένοι του ξένου Τύπου. Το ίδιο θα συμβεί και με τις 40-50 ξένες προσωπικότητες, σκηνοθέτες, παραγωγοί, διανομείς, διευθυντές άλλων Φεστιβάλ του διεθνούς τοπίου: Όλοι αυτοί συμβαίνει να πηγαίνουν καλεσμένοι και σε άλλες διοργανώσεις των 5 ηπείρων και έχουν μέτρο σύγκρισης. Αυτό που τους αιφνιδιάζει είναι η στάθμη της εδώ φιλοξενίας σε αντίθεση με την όντως εντυπωσιακή εικόνα της υπερτουριστικής ελληνικής «ναυαρχίδας» που αποτελεί η Ρόδος. Για τα εμφανή

κενά και τις ελλείψεις τεχνολογικής υποστήριξης είμαστε βέβαιοι ότι θα τα έχουν γνωστοποιήσει οι αρμόδιοι του Φεστιβάλ στον Δήμαρχο Ροδίων. Εμείς περιττεύουμε. Αυτά, και να μας συμπαθήτε, αλλά εμείς τον αγαπάμε και τον υποστηρίζουμε αυτόν τον πολλαπλά χρήσιμο συνδυασμό: Ρόδος – Οικολογικό Φεστιβάλ. Στις δυνατότητές του υπάρχει ένας δυναμικός πολλαπλασιαστής αποτελέσματος. Το σωστό είναι να εμπιστευόμαστε τους νέους ανθρώπους και πολύ περισσότερο όταν η ανιδιοτέλεια και η ικανότητά τους είναι αντικειμενικά δεδομένα.

* * *

Μία από τις καλύτερες συγκομιδές πέτυχε το φετινό πρόγραμμα του Φεστιβάλ. Πρώτα και κύρια αυτό των ταινιών και κατόπιν των περισσότερων παραλλήλων εκδηλώσεων. Λογικός ο αριθμός των ταινιών που προβλήθηκαν, συνολικά (ξένες και ελληνικές) χωρισμένες σε 6 τμήματα, εκ των οποίων τα 4 ήταν διαγωνιστικά: Μεγάλου, Μεσαίου και Μικρού Μήκους και Ταινίες για το νερό και τους υγρότοπους (Βραβείο Ramsar – Medwet). Υπήρχε το Πανόραμα και τα Αφιέρωματα με τους τίτλους: *Η περιπέτεια της Μνήμης*, *Jean-Daniel Pollet*, *Διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, *Μεσογειακό Ινστιτούτο Κινηματογράφου*. Συνολικός αριθμός ταινιών 95. Από αυτές οι 25 ήταν ελληνικές. 65 ταινίες διαγωνίσθηκαν στα 4 διαγωνιστικά τμήματα, από τις οποίες οι 8 ήταν ελληνικές. Οι υπόλοιπες 17 ανήκαν στο Πανόραμα και τα Αφιέρωματα. Γενικά, η ελληνική συμμετοχή ήταν αναιμική, όχι μόνο αριθμητικά αλλά και ποιοτικά. Στα αφιερώματα και

μάλιστα στην ενότητα Μεσογειακού Ινστιτούτου Κινηματογράφου συμπεριλήφθηκε και η αξιόλογη κυπριακή ταινία μυθοπλασίας «Άκαμας» του Πανίκου Χρυσάνθου. Τέτοια ανοίγματα, σε ταινίες (έστω και ολιγάριθμες) όχι αυστηρά οικολογικού και περιβαλλοντικού περιεχομένου, κάνει από πρόπερσι η Ρικάκη. Η σκοπιμότητα είναι κατανοητή. Ήταν τόσο πλούσιο, σε συναρπαστικού ενδιαφέροντος οικολογικά ντοκιμαντέρ, το πρόγραμμα ώστε οι «παρεκκλίσεις» να χάνονται. Άλλωστε κάποιες από αυτές ήταν καθηλωτικές, όπως π.χ. το «Ξενοδοχείο 9 αστέρων» του Ido Haar, τα «4 στοιχεία» του Jiska Rickets, το «Παντοτινά» της Heddy Honigmann, το «Εγώ φέρνω λουλούδια στον τάφο της» της Hala Alabdalla και του Ammar Al Beik, το «Η πατρίδα μου, η πατρίδα μου», της Laura Poitras, το «Σούρια, από την αφήγηση στην αυγή» του Laurent Van Lancker, τα «Θραύσματα του Ιράκ» James Longley και πάνω απ' όλα το «Αρχή όλων η γνώση» του Paul Smaczny, η οποία στάθηκε, μάλιστα, η αφορμή για το πολιτιστικό editorial «Επισημαίνουμε» του προηγούμενου τεύχους του Αντί. Περιορίστηκα σε κάποιες από τις μεγάλου μήκους διαγωνιζόμενες, οι οποίες (όχι όλες), επειδή η προβολή τους γινόταν το βράδυ, στο θερινό σινεμά, συγκέντρωσαν και τη μεγαλύτερη συμπάθεια του κοινού. Όχι άδικα.

Εκείνοι, όμως, που δεν αναζητούσαν (μόνο) την ψυχαγωγία και πέρασαν ατέλειωτες ώρες του πενήτημέρου στη χειμερινή αίθουσα, με τον παρήγορο κλιματισμό, αξιώθηκαν συχνά πλούσιες ανταμοιβές από το κινηματογραφικό σαφάρι που όλο το χρόνο κάνει η Ρικάκη, χαρίζοντάς μας σπάνια οικολογικά «θηράματα», όπως η τουρκική «Αλήθεια» των Petra Holzer και Ethem Özgüven, ή το «Τσέρνομπιλ: ο αόρατος κλέφτης» του Christoph Boekel, ή το «Αόρατο» της Roz Mortimer, ή τις «Εκπτώσεις που σκοτώνουν» του Tom Heinemann, ή το «Εκτός Ισορροπίας: Η συμβολή της Exxonmobil στην αλλαγή του κλίματος» του Tom Jackson, ή το «Αλιεία μέχρι τέλους» του Vincent Bruno, ή το «Τα άγρια πρόβατα, η Αλεπού και η αγάπη» της Anne Magnussen και βέβαια, όπως πάντα, και οι 13 ται-

νίες του προγράμματος: «Ταινίες για το νερό και τους υγρότοπους». Μπορεί να μην είναι όλες καλλιτεχνικά επιτεύγματα, βρίσκονται όμως όλες στον στόχο του μεγάλου οικολογικού προβλήματος, τη διαχείριση του νερού. Μέσα σ' αυτές και των 24 λεπτών εικαστικό αριστούργημα «Ο» (παραπομπή στη γαλλική ονομασία του νερού) του μόλις 24 ετών Pieter-Jan De Pue από το Βέλγιο. Η ταινία είναι η... πτυχιακή του! Σωστό θα ήταν, ακόμα, να μνημονεύσουμε τις ταινίες «Το μέτωπο του νερού» της Liz Miller και το «Η πολιτική οικονομία των κενώσεων» του Pradip Saha. Για την τελευταία αντιγράφω απ' τον κατάλογο: «Η ταινία παρουσιάζει τη σχέση μεταξύ των σκατών των πλούσιων και του νερού των φτωχών». Η ταινία έρχεται από τη σύγχρονη Ινδία. Από το Πανόραμα θα αναφέρουμε το έντιμο και συνεπές ημίωρο οικολογικό ντοκιμαντέρ «Υπάρχει ελπίδα» του Χρήστου Καλλίτη, δεύτερο μέρος μιας τριλογίας. Επίσης, το «Έβγα ήλιε, κάτσε ήλιε» του Άγγελου Κοβότσου, που ήταν και η καλύτερη ελληνική (μη διαγωνιζόμενη) συμμετοχή. Τέλος, από τα αφιερώματα, χρέος τιμής αποτελεί η αναφορά στον Αντώνη Πάχο, «Κιβωτό της οπτικοακουστικής μνήμης της Ρόδου» όπως γράφει ο Νίκος Νικολαΐδης, ο γενικός συντονιστής του Φεστιβάλ. Στην ίδια ενότητα συμπεριλαμβάνεται και το «δώρο» στους φανατικούς σινεφίλ και τους δημοσιογράφους-κριτικούς οι οποίοι φιλοξενήθηκαν στη Ρόδο από τη διοργάνωση: «Ανεξάρτητοι δημιουργοί» της Shannon Davis. Έρευνα στην ιστορία των ανεξάρτητων σκηνοθετών, από τις πρώτες μέρες του Χόλλυγουντ μέχρι αυτούς που δουλεύουν σήμερα στον αμερικάνικο κινηματογράφο ως ανεξάρτητοι δημιουργοί. Ευχαριστούμε για το σπουδαίο δώρο.

Στις παράλληλες εκδηλώσεις, σημαντικό ήταν το 3ωρο εργαστήρι του Γιαν Ρόφεκαμπ με θέμα: «Η συνεχώς μεταβαλλόμενη αγορά ντοκιμαντέρ», και η ημερίδα: κινηματογράφος και εικαστικές τέχνες, με υλικό που έδινε αριθμός ταινιών όπως το «Από δέντρο σε δέντρο», του Belen González Blanco και το, απίστευτης εικαστικής ομορφιάς και όχι μόνο, «Σπείρες» («Spirals») της

Marie Daniel. Αυτά συνέβαιναν από τις 11 το πρωί μέχρι τα μεσάνυχτα στη χειμωνιάτικη αίθουσα. Η επιμονή του θεατή ανταμοιβόταν με «βλάστηση» ευαισθησίας, γνώσης, αλλά συχνά και κοινωνικής «οργής». Αυτά είναι τα πολύτιμα δρώμενα που προσφέρει ετούτη η

«φτωχούλεια του Θεού» διοργάνωση. Να της συμπαρασταθούν αφειδώλευτα ο δήμαρχος και ο νομάρχης, όχι μόνο στα θερμά λόγια. «Cose e non parole» που έλεγε και ο Francisco de Sanctis. Του χρόνου όλα καλύτερα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Στα πρωτογενή «χνάρια» της ποίησης

Ένα, διάρκειας 28 λεπτών, ντοκιμαντέρ, άψογης φόρμας και αισθητικής, με τον τίτλο «Σπείρες» («Spirals») της νεαρής γαλλίδας δημιουργού Marie Daniel, αντικείμενό του είχε τον κόσμο και τη ζωή του σαλιγκαριού. Την, σχεδόν εξ επαφής, προσέγγισή του, την υπομονετική παρατήρηση της φόρμας του, της κίνησής του και της συμπεριφοράς του μέσα στο φυσικό μικρο-σύμπαν του και βέβαια της ποιητικότητάς του, όπως όλα αυτά τα θαυμαστά μάς τα αποκαλύπτει ο υπομονετικός φακός της σκηνοθετίδος.

Την προβολή της ταινίας προγραμμάτισε (αναφερόμαστε στο 7ο Φεστιβάλ του Ecofilm της Ρόδου) και παρακολούθησε μια ομάδα μικρών παιδιών από το Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής (τμήμα του Παιδαγωγικού Εργαστηρίου Τέχνης) για παιδιά και εφήβους το οποίο λειτουργεί από το 1994 στην Παλαιά Πόλη της Ρόδου, με υπεύθυνη την Μυρσίνη Λενούδια, εκπαιδευτικό θεάτρου και συγγραφέα.

Η ομάδα των παιδιών, αμέσως μετά την προβολή, στρώθηκε στα τραπεζάκια, κάτω από τη δροσερή σκιά των τεράστιων μπένζαμιν, έξω από την κινηματογραφική αίθουσα, έβγαλε μολύβια και χρώματα, προκειμένου να περιγράψει, σε άμεση αντίδραση από την προβολή, τις εντυπώσεις από το ντοκιμαντέρ. Παραθέτουμε ως δείγμα, το ολιγόστιχο ποίημα της 9χρονης Χρυσάνθης Ριζοπούλου. Το a carrella χειρόγραφο μάς το παρεχώρησε ευγενικά η νεαρή, τρισχαριτωμένη ποιήτρια. Αυθεντικό δείγμα των «συγκοινωνούντων δοχείων» της τέχνης.

Δ.Χ.

2τα χνάρια ενός σαλιγκαριού

Κάποτε θρέψα σε ένα κάβλο
 Φόρε είδα σαλιγκάρια πάρα πολλά
 Σαλιγκάρια.
 Παντού σπείρες, παντού χρώματα,
 Παντού θησαυροί. Τα χρώματα
 συμβολίζουν τη χαρά.
 Παντού στην αγάπη.
 Οι θησαυροί στη ζωή.

είσα
 Χρυσάνθη
 Ριζοπούλου

Η αναμέτρηση των Αντωνακάκηδων με την ιστορία

Στις 21 Ιουνίου εγκαινιάστηκε έκδοση του Atelier όδου της Σουζάνας και του Δημήτρη Αντωνακάκη, στο κτίριο Πρυτανείας του Πολυτεχνείου, που συνοδεύτηκε από μια «συζήτηση στρογγυλής τραπέζης» ανάμεσα στους Γ. Γεράκη, Ν. Καλογήρου, Δ. Φατούρο και Δ. Φιλιππίδη. Η κατάμεστη, παρόλη την ασφυκτική ζέση, αίθουσα ήταν γεμάτη από παλιούς φίλους και πελάτες, συναδέλφους και συνεργάτες των Αντωνακάκηδων και πολλούς σημερινούς σπουδαστές. Στο τέλος πήρε το λόγο ο Δ. Αντωνακάκης, εκ μέρους των δύο τους, ευχαριστώντας και αναπολώντας τη διαδρομή τους στην ελληνική αρχιτεκτονική. Η έκδοση είχε αρχικά διοργανωθεί στη Θεσσαλονίκη, για να συνοδέψει την ανακήρυξη των Σ. και Δ. Αντωνακάκη σε επίτιμους διδάκτορες της Πολυτεχνικής Σχολής του ΑΠΘ, αλλά εδώ μοιραία θα έπαιρνε άλλο νόημα, καθώς οι Αντωνακάκηδες είχαν για πολλά χρόνια στενούς δεσμούς με τη Σχολή Αρχιτεκτόνων από όπου αποφοίτησαν το '50. Όσα ακολουθούν βασίζονται στην παρέμβαση που διάβασα στην εκδήλωση, με ορισμένες ουσιώδεις για μένα συμπληρώσεις, ως ελάχιστο δείγμα τιμής προς ένα τόσο σημαντικό γεγονός.

Οποιος θελήσει να μιλήσει για το έργο της Σουζάνας και του Δημήτρη Αντωνακάκη θα πρέπει, σχεδόν υποχρεωτικά για την περίπτωση τους, να αναφερθεί σε όλες συνολικά τις πτυχές του «έργου» τους, όλες εκείνες που συνιστούν το ίχνος που αφήνει η παρουσία ενός τέτοιου δημιουργικού ζευγαριού στην ελληνική σκηνή. Γιατί αυτό δεν θα αφορούσε απλώς και μόνο το τόσο εκτεταμένο σχεδιαστικό και χτισμένο έργο τους, την καθαυτό αρχιτεκτονική τους, που απλώνεται μέσα σε μισό αιώνα και παρουσιάζεται επιλεκτικά στην έκθεση, αλλά θα περιελάμβανε ισότιμα την κοινωνική στάση και την πολιτισμική συμβολή τους. Ειδικά λοιπόν στην πε-

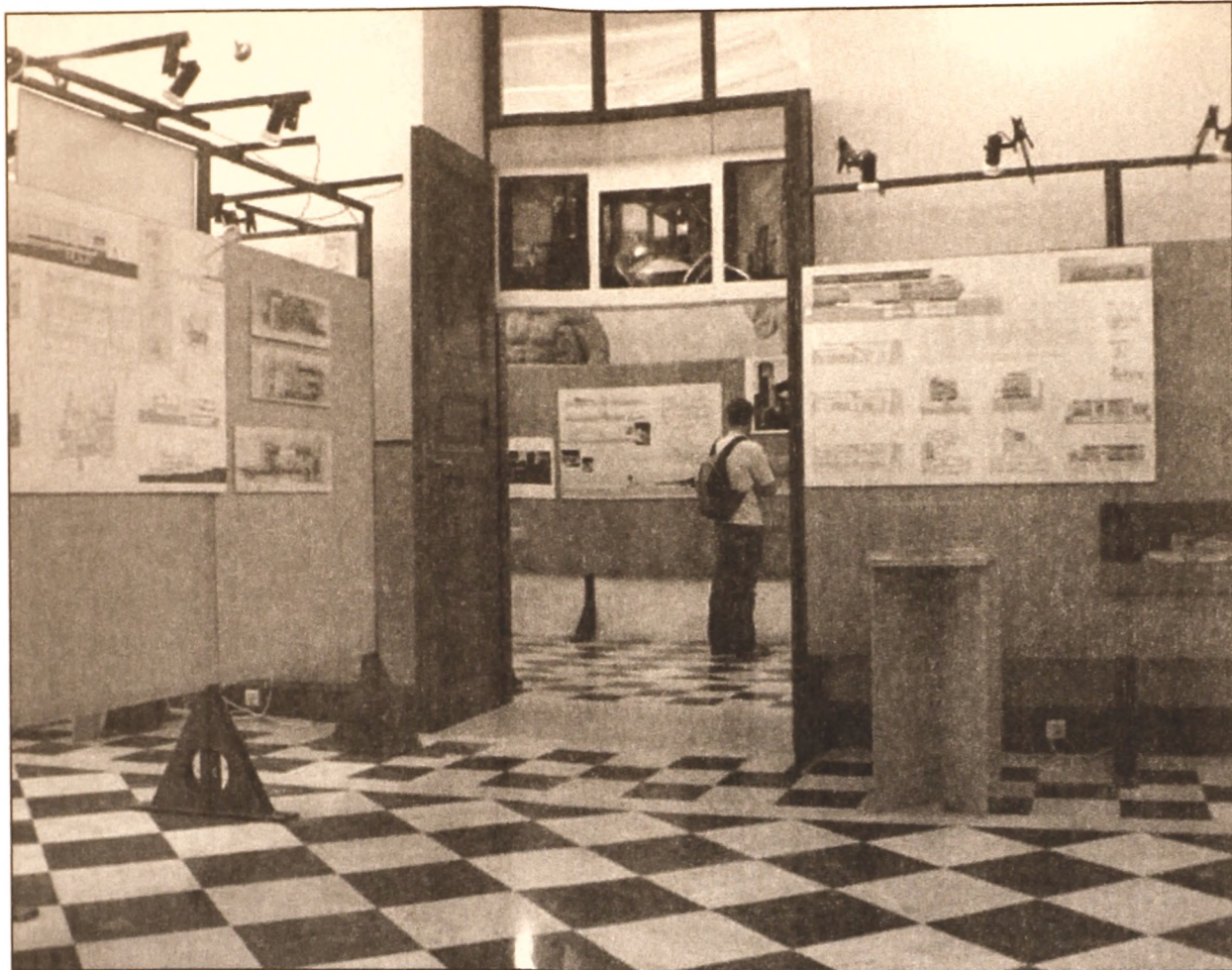
ρίπτωσή τους, ίσως περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο ζώντα αρχιτέκτονα στην Ελλάδα, θα ήταν αδύνατο να αποσπάσει κανείς αυτές τις παράλληλες δράσεις από εκείνο που συμβατικά θεωρείται κύριο έργο τους, την καθαυτό αρχιτεκτονική δημιουργία.

Δεν είναι τυχαία αυτή η παράλειψη, αυτή η υποβάθμιση, που συχνά συμβαίνει και οδηγεί σε παρεξηγήσεις. Αντίθετα, πιστεύω πως είναι σύμφωνη με μια σιωπηρή παραδοχή που ίσχυσε μετά το '50, η οποία, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, προσδιόρισε με νέους όρους τη δραστηριότητα του αρχιτέκτονα στην Ελλάδα της μεταπολεμικής ανασυγκρότησης και ραγδαίας ανάπτυξης. Κάτω από τις νέες αυτές

συνθήκες θα έπρεπε να θυσιαστεί το παλιότερο προφίλ του πολυτεχνίτη αρχιτέκτονα, που καλλιεργήθηκε στο Μεσοπόλεμο, και να γεννηθεί ένα καινούριο, πιο εξειδικευμένο και πιο τεχνοκρατικό, που να ταιριάζει με τις νέες αναπτυξιακές συνθήκες του τόπου. Νομίζω πως αυτή η διαφορά συνιστά κατά βάση τη λεγόμενη «Άνοιξη του '60» στην ελληνική αρχιτεκτονική, μια εξιδανικευμένη σήμερα εικόνα που στηρίζεται στην επικράτηση ενός καθαρά μορφολογικού μοντερνισμού, θεωρώντας πως έτσι συνεχίστηκε η πορεία στα ίχνη του μοντερνισμού του '30, μισοξεχασμένου και, εννοείται, παρεξηγημένου. Έτσι εγκαθιδρύθηκε το '60 ένας κανόνας αυστηρού μοντερνισμού που δεν δεχόταν αποκλίσεις αλλά μόνο προσεκτικά ελεγχόμενες παραλλαγές στο προκαθορισμένο μοντέλο.

Οι Αντωνακάκηδες δεν υποτάχτηκαν σε αυτό τον απροκάλυπτο εναγκαλισμό της μοντέρνας ορθοδοξίας. Άλλωστε, ελάχιστοι τότε καταλάβαιναν πού ακριβώς στεκόταν ο σύγχρονός τους Corbu, για να αναφέρω μια σεβάσμιμη μορφή της εποχής, πόσο καθαρόαιμα μοντέρνο ήταν και γιατί το μεταπολεμικό κήρυγμά του. Ανάλογα, δεν μπορούσαν να συλλάβουν τι έλεγαν στην πραγματικότητα ακόμα κι οι πιο κοντινοί τους, ο Κωνσταντινίδης και ο Πικιώνης, δημιουργώντας χαοτικές παρεξηγήσεις πάνω στο τι αντιπροσώπευε ο καθένας τους.

Ενώ λοιπόν οι γύρω τους σύγχρονοι αρχιτέκτονες είχαν από καιρό διαλέξει

τον ορθό δρόμο και έτρεχαν, οι Αντωνακάκηδες βασανίζονταν από αμφιβολίες και καθυστερούσαν, λες κι ένιωθαν αυξημένη ευθύνη απέναντι στις συγκλονιστικές αλλαγές που συνέβαιναν γύρω τους. Αυτή την αίσθηση ευθύνης θεωρώ καθαυτό γνώρισμα κοινωνικού χαρακτήρα, και το τονίζω αυτό. Οι Αντωνακάκηδες διατήρησαν αυτή τη στάση τους και κατόπιν, ακόμα και τότε που, με τον καιρό, συνέθεσαν μια προσωπική γλώσσα αντιπροσωπευτική της αμφισβήτησης, της βασανιστικής ταλάντευσης ανάμεσα στο μεγάλο πλήθος από «παραδόσεις», δηλαδή τις παραδομένες αλήθειες, τοπικές και ξένες, που συνυπήρχαν γύρω τους. Εκ των υστέρων κρίνοντας, φαίνεται πως συνειδητοποιούσαν ότι είχαν βρεθεί μέσα σε ένα πλήθος από ετερόκλητα ρεύματα, που μόνο εκείνοι ήταν σε θέση να δουν. Ξαν να ήταν αλαφροϊσκιωτοι.

Αργότερα βέβαια έγιναν πολλές και σημαντικές απόπειρες ερμηνείας της πολυσυλλεκτικότητάς τους, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είναι όλες σεβαστές, φτάνει να τις δούμε κάτω από ένα πρίσμα ανάλογο με αυτό που προτείναμε, δηλαδή με βάση τι κυριαρχούσε στο κρίσιμο σημείο μετάβασης από το '50 στο '60 στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ίσως μόνο έτσι

μπορούμε να καταλάβουμε πώς ένα ζευγάρι αρχιτέκτονες στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα, από την πρώτη κιόλας στιγμή, κυνηγάει με τόση επιμονή τις τέχνες παράλληλα με την αρχιτεκτονική, γιατί διαλέγει να εκφραστεί με βαθύτατα ποιητικό λόγο συντεθειμένο από λέξεις ή συνδυάζοντας σκίτσο με λόγια, γιατί προσκομίζει πλήθος αποδεικτικών από συγγένειες με ταπεινούς ανώνυμους ισότιμα με φημισμένους δασκάλους, γιατί εφευρίσκει μια νέα εκφραστική γλώσσα που συστηματικά κινείται ανάμεσα σε καθιερωμένες κατηγορίες «σχημάτων», ερεθίζοντας τα αντανάκλαστικά μας και ενεργοποιώντας την έφεσή μας για αναζήτηση των «μυστικών δρόμων» που τους οδήγησαν ως εκεί.

Αυτό το τελευταίο είναι το σπουδαιότερο ίσως προσδιοριστικό τους. Εκείνο το «ανάμεσα», το απειθάρχητο «αλλιώς», που αντιπροτείνει την ελευθερία στη θέση της προκαθορισμένης τάξης. Αλλά και μια ελευθερία βασανιστική, που πληρώνεται με τρομερές αμφιβολίες και δισταγμούς. Άλλωστε, μόνο μέσα από μια τέτοια οπτική μπορεί κανείς να είναι ταυτόχρονα αρχιτέκτονας, ποιητής, ενεργός πολίτης, καλλιτεχνικός διευθυντής και δάσκαλος. Άφησα επίτηδες στο τέλος το χα-

ρακτηρισμό «δάσκαλος». Εκεί συνοψίζονται όλα τα προηγούμενα, αφού κυρίως αυτό προϋποθέτει μια συνείδηση σε εγρήγορση, γιατί μόνο έτσι μπορεί να διεκδικήσει το κύρος μιας τέτοιας αποστολής. Χρήσιμο είναι να τα θυμόμαστε αυτά, με κάθε τέτοια ευκαιρία, ιδίως στη Σχολή Αρχιτεκτόνων, όπου φοίτησαν και υπηρέτησαν οι Αντωνακάκηδες για κάποια κρίσιμα χρόνια.

Πέρα όμως από την τιμητική εκδήλωση των εγκαίνιων, υπήρχε το αδιάψευστο τεκμήριο της παρουσίας των Αντωνακάκηδων στην ελληνική αρχιτεκτονική: η έκθεση έργου τους, που θα διαρκέσει ως τις 13 Ιουλίου, αναγκαστικά λιγότερο εκτεταμένη και με μεγαλύτερες δυσκολίες οργάνωσης σε σύγκριση με εκείνη που στήθηκε στο Τελλόγλειο Ίδρυμα Θεσσαλονίκης, όπου συνοδευόταν από σχετικό κατάλογο. Καθώς δεν ήταν η πρώτη φορά που το έργο τους γίνεται αντικείμενο μονογραφικής έκθεσης ή δημοσίευσης, θα ήταν ίσως περιττό να διατυπώσει κανείς γενικές κρίσεις για την υψηλή ποιοτική του στάθμη ή για τις συγγένειες που εντοπίζονται ανάμεσα σε διαφορετικής κλίμακας και ηλικίας έργα τους. Εκείνο πάντως που ξεχώριζε, ειδικά σε αυτή την έκθεση, ήταν η αισθητή απόσταση ανάμεσα στα εγκωμιαστικά σχόλια που είχαν ακουστεί νωρίτερα στην αίθουσα της εκδήλωσης και στα συμφραζόμενα της προσεκτικά επιλεγμένης παράταξης σχεδίων και φωτογραφιών της έκθεσης. Παρόλες λοιπόν τις πρακτικές δυσκολίες που παρουσίαζαν οι δύο συνεχόμενες αίθουσες της έκθεσης στην Πρυτανεία, το μήνυμα εδώ εκπνεμόταν καθαρότατα: ευτυχείς συγκυρίες με υψηλές αποδόσεις που συνοδεύει ατέλειωτος αριθμός από ματαιώσεις και αλλοιώσεις, έργα που θαυμάστηκαν και έργα που δυσφημίστηκαν ή άλλα που δεν μπόρεσαν ποτέ να φτάσουν σε υλοποίηση· σκόπιμα, τότε, όχι μια εξωραϊστική εικόνα μόνο με επίλεκτες στιγμές αλλά η πιστή μεταφορά όλων των στοιχείων που συνιστούν τον «τίμιο αγώνα» μιας ομάδας αρχιτεκτόνων που τα γέυτηκε όλα, χαρές και πίκρες, ισότιμα για σαράντα χρόνια.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

ΥΠΟ ΘΕΣΕΙΣ

Ποίηση και Λαός

Περισσότερο κατάλληλος για το λαό, αυτό το άμορφο κι ανυπόστατο προσωπίο του ανθρώπινου όντος, είναι ο εξωστρεφής δημιουργός. Ο εσωστρεφής ποιητής λ.χ. αφιερώνεται πιο ουσιαστικά στην τέχνη του από τον πρώτο. Αλλά κι αυτό δεν σημαίνει πως είναι καλύτερος ο εσωστρεφής ποιητής από αυτόν που έχει στραμμένα τα μάτια στο προσκήνιο των κοινωνικών δρώμενων. Απλώς ο εσωστρεφής εκφράζεται με πιο πειστικά στοιχεία γνησιότητας. Χρέος να διευκρινίσω –πριν συνεχίσω– ότι ύστερα από χρόνια απαντών διαψεύσεων βλέπω κι ακούω πια με άκρα επιφύλαξη τα περί λαού. Οι επαγγελματίες της πολιτικής έχουν εν λευκώ εξουσιοδότηση να μιλούν και να πράττουν εξ ονόματος κάποιου που λέγεται λαός, απαράλλαχτα ίδια με άλλους που έχουν ισόβια εξουσιοδότηση να μιλούν και να πράττουν εξ ονόματος του θεού. Γι' αυτό και οσάκις χρησιμοποιώ εδώ τη λέξη λαός, έχω στο νου μου την εννοιολογική παρένδυση ενός στατιστικού μεγέθους που παίρνει υπόσταση ύστερα από λογής αυθαίρετες, καθ' όλα διαβλητές, μετρήσεις και φωτογραφίζεται ως η περιβόητη Κοινή Γνώμη. Συνεχίζω, λοιπόν. Η σημαντικότερη προσφορά του ποιητή δεν είναι να υπηρετεί αυτόν το λαό μέσω της ποίησης. Αλλά να υπηρετεί την ποίηση για χάρη του λαού. Το να προτάσσει ο ποιητής ως πρώτιστο το χρέος στο λαό, που ανυπόφερτα νηπιάζει, προσφέρει τη χειρότερη υπηρεσία στην ποίηση. Και στο λαό πασάρει μια πεπονημένη, συνήθως ψευδή, εικόνα του εαυτού του.

Η ποίηση δεν ήταν ποτέ, ακόμη και στους πιο εσωστρεφείς ποιητές, ένα μονήρες παιχνίδι. Ήταν πάντα υπαρξιακή εμπειρία που όμως χρειαζόταν την ερη-

μία για να πραγματοποιηθεί μέσω του πλέον κοινωνικού απ' όλα τα κοινωνικά αγαθά, της γλώσσας. Τα ζόρια που τραβάει ο τόπος του, γίνονται, σχεδόν πάντοτε, προσωπική δοκιμασία του ποιητή.

Ωστόσο, όσοι τάχθηκαν ευθαρσώς στο πλευρό του λαού σε ιδιαίτερα κρίσιμες περιόδους, δεν σημαίνει πως έγραψαν κακή ποίηση. Μόνο που ίσως να μην ήταν ποίηση αντάξια των πραγματικών δυνατοτήτων τους. Ακριβώς διότι υπέκυψαν στον πειρασμό μιας ακραίας εκλαϊκευσης προκειμένου να γίνουν προσιτοί και αρεστοί στους πολλούς. Η διαρκής εκπτωτική στάση προκειμένου να γίνεις προσιτός στους πολλούς, οδηγεί αναπόφευκτα σε έκπτωση του ποιητικού σου έργου.

Από την άλλη, όσοι γύρισαν την πλάτη στο λαό σε στιγμές δοκιμασίας προς χάριν κάποιας καθαρότητας στην τέχνη τους, δεν σημαίνει πως πέτυχαν και αληθινή ποίηση. Μπορεί αυτή η ποίηση να ήταν άξια για ένα ορισμένο ποιητικό ιδεώδες, αλλά τελικά να πέτυχαν ανούσια και κακά ποιήματα.

Ο προβληματισμός προδήλως αφορά το γνωστό θέμα της στράτευσης. Και αν κάποτε διέκριναν κάποιοι τη στράτευση σε κομματική και κοινωνική ή στράτευση υπό στενή έννοια και στράτευση υπό ευρεία έννοια, σήμερα μπορεί να παραδεχτεί κανείς ότι το κακό πέρα από διακρίσεις είναι ένα: η στράτευση.

Η ποίηση όταν είναι γνήσια και αληθής, ως φωνή που τ' αληθέα λέγει, δεν υπακούει σε γραμμές και ντιρεκτίβες που παίρνουν για ποίημα το κάθε απόβγαλμα. Η ποίηση υπακούει στον εαυτό της. Υπακούει στα εσώψυχα του ποιητή. Γι' αυτό και όσοι επί σκοπώ προσεταιρίστηκαν κόμμα ή οποιοδήποτε ιερατείο προκειμένου να καρπωθούν αγαθά και δό-

ξα, ήταν απαρχής υπόλογοι στη δικαιοσύνη της ποίησης που πάντοτε επέρχεται ανελέητα δίκαιη.

Το να θέλεις να ανταποκριθείς σε πιθανές πνευματικές ανάγκες του λαού, οι οποίες λόγω συγκυριών δεν είναι εύκολα αναγνώσιμες, τότε οφείλεις να μιλήσεις έτσι που η φωνή σου να απηχεί τη φιμωμένη ή άναρθρη φωνή του κόσμου. Να μιλήσεις έτσι που στη φωνή σου να βρει ο λαός τη δική του φωνή. Και να αναγνωρίσει στο λόγο σου, ό,τι πιο θετικό εξέχει στο ήθος του και ό,τι πιο αναστάσιμο προσφέρει η εποχή του.

Μιλώντας ο ποιητής οφείλει να συνδυάσει το ρίγος της μνήμης με το μάταιο του ανθρώπινου βίου, σε μια πρότυπη και πρωτότυπη ζωντανή ποίηση που θα ταραξεί την ποίηση του καιρού του. Γιατί ο αληθινός ποιητής γνωρίζει ότι το να συνδυάσει με απλό και ανεπιτήδευτο ύφος το επικό με το λυρικό, το τραγικό με το σαρκαστικό είναι επίτευγμα, το πλέον κατάλληλο για να ειπωθούν διαιώνιες αλήθειες.

Ο λαός (όπως τον προεικόνισα) μπορεί να εμπνέει διδάσκοντας σαν σχολείο όπου μαθαίνει κανείς ουσιαστικά. Και ο ποιητής που θα περάσει από ένα τέτοιο σχολείο με όλα τα σκολιανά και τις αρετές του διδάσκεται τα μυστικά της ζωής με τα οποία θα ρίξει θεμέλια για να στήσει το μυθολογικό του οικοδόμημα κύριο και αναγνωρίσιμο μέγεθος του έργου του.

Η συνεπής μαθητεία στο σχολείο του λαού μπορεί να μην κάνει μεγάλο έναν ποιητή. Μπορεί εντούτοις να τον εφοδιάσει με όλα εκείνα που δίνουν περιεχόμενο στο υπαρκτό ή υποθετικό ποιητικό του όραμα.

Στο βαθμό που ο ποιητής αναγνωρίζει στο νόημα της ζωής ένα κατ' εξοχήν τρα-

γικό περιεχόμενο, δημιουργεί ποίηση στηριζόμενος περισσότερο στη διαισθητική πρόσληψη. Και τότε αναπόφευκτα αναλαμβάνει να δώσει διάσταση στο τραγικό που «στιγματίζει» το πέρασμα από τη ζωή μιας εποχής κι ενός τόπου.

Όσο πιο καίρια διεισδύει στην ανθρωπινή ψυχή ο ποιητής, τόσο πιο καίρια ζωγραφίζει την ψυχή των συγκαιρινών του. Κι αυτό αποδεικνύει ότι μπόρεσε να δει και να απαντήσει στο βασανιστικό «γιατί» της ύπαρξης αποκαλύπτοντας σαν ένα πανόραμα το νόημα της ζωής.

Οι σημαντικοί ποιητές ένωσαν την ανάγκη να στραφούν στη λαϊκή ποιητική (και όχι μόνο) παράδοση και την αναβίωσαν με διάφορους τρόπους, ανάλογα με την ιδιοσυστασία και την ταξική τους προέλευση. Επιπροσθέτως η ενσωμάτωση μες στο ποίημα αυτής της ποιητικής παράδοσης είτε διακειμενικώς τω τρόπω είτε με αφομοιωμένα δάνεια, λειτουργούσε προωθητικά για μια νέα γέννηση και αναλαμπή της ποιητικής παράδοσης.

Έκπαλαι η σχέση του ποιητή με την κοινωνία του ήταν μαθητεία αμφίδρομη. Ο λαός που γίνεται κοινωνός της ποίησης διδάσκεται απ' όλα αυτά που σκεπάζει βάρβαρα η πεζότητα της ζωής του και έρχεται να φανερώσει η ποίηση. Μέσ' από το υπέρτατο νόημα της τέχνης, η κρυμμένη ομορφιά του κόσμου θρέφει την ευαισθησία του. Ξυπνά τη συγκίνηση. Αφυπνίζει τη συνείδησή του για να εισέλθει με το θαυμασμό του αρχαρίου σε νέους, κάποτε πρωτόγνωρους αναβαθμούς ύπαρξης.

Εν κατακλείδι η σχέση του ποιητή με το λαό είναι κυρίαρχη ως προς τούτο· η υιοθέτηση ενός κλίματος από στοιχεία της λαϊκής παράδοσης, κάνει τα νεωτερικά-μοντέρνα εκφραστικά μέσα τού ποιητή πιο οικεία στο λαό. Κάτι που είναι τόσο θεμιτό όσο και αναγκαίο.

Από την άλλη, οι μύθοι του λαού είναι αυτοί που γεννούν το μύθο του ποιητή, ως κυρίαρχο στοιχείο στην προσωπική του μυθολογία. Κι ένας ποιητής με σαφή μυθοπλαστικά όρια, ποτέ δεν εγκλωβίζεται στην κενόλογη λεξιλαγνεία που, ενώ αυτοθαυμάζεται για τη λεκτική της δεινότητα, βρίσκεται στο άπατο κενό του αμυθολόγητου λόγου.

ΗΛΙΑΣ ΓΚΡΗΣ

Ιερά τέρατα εναντίον ιερών τεράτων

Ιερά τέρατα ήταν ο τίτλος της παράστασης του Άκραμ Καν και της Σουλβί Γκιγιέμ που παρακολουθήσαμε στο Ηρώδειο 29 και 30 Ιουνίου. Στόχος της χορογραφίας ήταν να αποδομήσει το μύθο των υπερανθρώπων-ιερών τεράτων και να δείξει και την ανθρώπινή πλευρά των χορευτών. Έτσι είδαμε την Σουλβί και τον Άκραμ να μονολογούν, να συνδιαλέγονται ή να μας μιλούν, να πίνουν νερό, να κάθονται, να σκουπίζονται αλλά και να σκουπίζουν το δάπεδο με σφουγγαρόπανα. Και όπως γίνεται με τις ανατρεπτικές, θαρραλέες, ειλικρινείς και σημαντικές παραστάσεις, άλλοι την λάτρεψαν και άλλοι την αποδοκίμασαν. «Ήρθαμε να δούμε τη ντίβα του χορού να σφουγγαρίζει!» ή «Αυτή δεν ήταν παράσταση χορού». Κάποιος μάλιστα, κατά τη διάρκεια της παράστασης, φώναξε, στα αγγλικά, στη Σουλβί που μας μιλούσε, «Θα χορέψεις;» και η Σουλβί του απάντησε, «Αυτό έκανα ως τώρα.»

Κι όμως είδαμε χορό, πολύ χορό και εκφραστικό χορό, από δύο σπουδαίους ερμηνευτές. Χόρεψαν υπό τους ήχους ζωντανής μουσικής και τραγουδιού, κατάκ (ινδικό χορό) αλλά και σύγχρονο. Ερμήνευσαν από ένα σόλο στην αρχή και στη συνέχεια δύο ντουέτα. Και ανάμεσα στο χορό ο λόγος. Τι έλεγαν; «Ασήμαντα» πράγματα, καθημερινά, σκέψεις και προβληματισμούς και ένιωθες ότι τους παρακολουθείς κατά τη διάρκεια μιας πρόβας, μιας ανοιχτής πρόβας. Και δεν μπορούσε κανείς να διακρίνει πού άρχιζε η δραματουργία και πού σταματούσε ο αυτοσχεδιασμός, αν πράγματι υπήρχε. Τα σχόλιά τους κάποτε ήταν και βαθιά πολιτικά. Ο Άκραμ είναι από το Μπαγκλαντές και μουσουλμάνος στο θρήσκευμα, τους δόθηκε έτσι, αν δεν παρεξηγώ τις προθέσεις τους, η ευκαιρία να μιλήσουν για το διαφορετικό και να στιγματίσουν την ισλαμοφοβία. Η Σουλβί μίλησε για τις στιγμές που αξίζουν στη ζωή, αυτές που νιώθεις έκσταση μπροστά στη δημιουργία: Μας παρότρυνε να σκεφτούμε τη χαρά των παι-

διών στη θέαση του χριστουγενιάρικου δέντρου, για να παρέμβει ο Ακράν και να πει ότι δεν καταλαβαίνει γρι, καθώς αυτός είναι μουσουλμάνος. Εκείνος πάλι μονολογούσε για την καράφλα του και για τις διαφημίσεις στην τηλεόραση που προβάλλουν τα μαγικά σπρέι ενάντια στην καράφλα και τους γυάλινους, ευτυχισμένους ανθρώπους. Και ύστερα πάλι ο χορός, εκρηκτικός. Το ένα ντουέτο μια ερωτική σχέση με εναλλαγές ρόλων: εξουσιαστής και εξουσιαζόμενος, θύτης και θύμα, γητευτής και θήραμα· έρωτας, απομάκρυνση και σμίξιμο. Ο ένας πάνω στον άλλο σαν πουλιά, ο ένας απέναντι στον άλλον σαν αρπακτικά.

Το σκηνικό της Shizuka Hariu, ένα λευκό φόντο, τα κουστούμια της Kei Ito, καθημερινά ρούχα, μακριά μπαντελόνια, που συνέβαλλαν κι αυτά στην αποδόμηση του ιερών τεράτων, καθώς μόλις που μας επέτρεπαν να θαυμάσουμε το μοναδικό κουντεπιέ της Σουλβί Γκιγιέμ. Τους μύες της αυτή τη φορά δεν θα τους βλέπαμε.

Ο υπεύθυνος για τη δραματουργία της παράστασης Guy Cooolos είπε για τα «Ιερά Τέρατα»: «Η παράσταση *Sacred Monsters* είναι πάνω από όλα η συνάντηση και η “συνομιλία” δύο τέτοιων “σταρ” του κόσμου του χορού στις μέρες μας: της Σουλβί Γκιγιέμ και του Άκραμ Καν. Υπάρχει όμως και η άλλη όψη του νομίσματος στο καλλιτεχνικό στερέωμα. Το να είσαι υποχρεωμένος να ανταποκριθείς στις προσδοκίες του κοινού, να είσαι τέλειος, αψεγάδιαστος, καλός... Δεν μένει πια χώρος για την αποτυχία, το λάθος, για να εκφράσει κανείς τα πραγματικά του αισθήματα και συγκινήσεις [...] Είναι μια εμπειρία που όλοι έχουμε βιώσει όταν, σαν παιδιά, έπρεπε να ανταποκρινόμαστε στις προσδοκίες των ενηλίκων γύρω μας: των γονιών μας, των δασκάλων μας... Σε ένα βαθμό όλα τα παιδιά είναι “ιερά τέρατα”.»

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ

Το δέσιμο της ρίμας, δέσιμο των φίλων: «Θα ήθελα Γκουίντο...»

των Ελένη Κοσμά – Στέργιου Μήτα

Τρεις φίλοι –κι έξω πήρε να χιονίζει–
λυθήκαν του θιάσου τους τα μάγια
και χάθηκε στο χιόνι, που εξαγνίζει.
(Γιώργος Κοροπούλης,
«Η μπαλάντα του χιονιού»)

Το βλέπω τώρα οι πένες σας πώς πάνε
κοντά με την αγάπη που σας δένει.
(Dante Alighieri, *Καθαρτήριο XXIV*)

[Guido, i' vorrei...]¹

Guido, i' vorrei che tu e Lapo ed io
fossimo presi per incantamento,
e messi in un vassel ch' ad ogni vento
per mare andasse al voler vostro e mio,

sì che fortuna od altro tempo rio
non ci potesse dare impedimento,
anzi, vivendo sempre in un talento,
di stare insieme crescesse 'disio.

E monna Vanna e monna Lagia poi
con quella ch' è sul numer de le trenta
con noi ponesse il buono incantatore:

e quivi ragionar sempre d' amore,
e ciascuna di lor fosse contenta,
sì come i' credo che saremmo noi.

[Dante Alighieri, dalle *Rime*]

[Θα ήθελα Γκουίντο...]

Θα ήθελα Γκουίντο: εσύ κι εγώ κι ο Λάπο
με μαγικά να μπαίναμε σ' ένα καράβι
που ο άνεμος θα το 'ριχνε στη θάλασσα κι από
τον πόθο μας κατεύθυνση να λάβει

έτσι που τρικυμία ή άλλο βάσανο μεγάλο
δε θα μπορούσε πια τα χέρια να μας δέσει.
Τότε θα ζούσαμε με το μοναδικό μας άλλοθι:
μαζί να είμαστε και στην φιλίας τη ζέση.

Και η δόνα Βάννα, η δόνα Λάτζια και αυτή
που κατοικεί στο τριακοστό το σκαλοπάτι
θα μας ενθάρρυναν την ευγενή τέχνη του γητευτή:

μόνο για έρωτα θα συζητούσαμε στο εξής.
Και ευχαριστημένες θα διαβαίνανε και κάτι
απ' αυτό –θαρρώ– θα νιώθαμε κι εμείς.

[Dante Alighieri, από τις *Ρίμες*]

Η στυγνή λογοτεχνική δοκιμασία την οποία υπέστη ο νεοαφιχθείς Σολωμός προκειμένου να ενταχθεί στις επτανησιώτικες λογοτεχνικές παρέες ήταν η εξής: Έπρεπε να στήνει σονέτα σε δοσμένο θέμα, δοσμένες ομοιοκαταληξίες και σε δοσμένο χρονικό διάστημα. Μέρος της επιτυχούς (ως προς τις αρχικές του προθέσεις, αφού τελικά ο Σολωμός έκανε πολλούς φίλους) παραγωγής του τυπώθηκε στην Κέρκυρα το 1822 με τον (αναμενόμενο) τίτλο *Rime Improvvisate*. Αυτό το είδος διασκέδασης δεν είχε συνέχεια για τον Σολωμό. Το είδος, όμως, της διασκέδασης που φαίνεται να γενεαλογείται στο «Άσμα XXIV» του δαντικού *Καθαρτηρίου*², είχε ένδοξη συνέχεια: η αβαντγκαρντίστικη παρέα του φλωρεντινού 13ου κάπως έτσι καθιέρωσε τον «γλυκό νέο τρόπο» (*dolce stil nuovo*). Στο εν λόγω «Άσμα» ο Dante συναντά τον Bonagiunta, ο οποίος προφητεύοντας ένα νέο έρωτα («Κυρά γεννήθη, δίχως πέπλο, /που θα σε κάνει ν' αγαπήσεις», μου είπε») προφητεύει και ένα νέο είδος ποίησης («Μα πες μου, εσύ δεν είσαι που έχεις φέρει, /καινούργιες ρίμες που έτσι αρχίζουν: /“Donne, ch' avete inteletto d'amore”») το οποίο κομίζει εκτός απ' το «γλυκό νέο ύφος» και κάτι σημαντικότερο, μια νέα παρέα: Guido Cavalcanti, Lapo Gianni, Cino da Pistoia, Gianni Alfani και άλλους. Βέβαια οι ρίμες ούτε χαλούν ούτε φτιάχνουν παρέες –και αυτό το ξέρουν σίγουρα πολύ καλά οι (σύγχρονοι) τρεις που (επανα)διεκδίκησαν έναν «παλαιό» τρόπο μέσα από ένα ξεχασμένο ήθος: τη φιλία. Ο λόγος φυσικά για τους τρεις του *Τριωδίου*:³ Ηλία Λάγιο, Διονύση Καψάλη, Γιώργο Κοροπούλη.

Θα μπορούσαμε παιγνιωδώς (και παραφράζοντας μια διάσημη φράση του Borges) να πούμε πως, ναι, κάθε «τριώδιο» κατασκευάζει τους προγόνους του. Οι Guido και Lapo, στους οποίους απευθύνει την ποιητική του πρόσκληση ο Dante στο εναρκτήριο ποίημα, δεν είναι άλλοι από τους Guido Cavalcanti και Lapo Gianni της γνωστής παρέας. Έρωτες και φιλία «δένονται» από την ευγενή τέχνη της ρίμας: οι κυρίες του ποιήματος δεν είναι παρά οι κυρίες των ποιητών. Η δόνα Βάννα είναι η σύζυγος του Cavalcanti, η δόνα Λάτζια (κατά κόσμον, Alagia) είναι η σύζυγος του Gianni και, ασφαλώς, η τρίτη του «τριακοστού σκαλοπατιού» είναι η Βεατρίκη. Η αδελφική πρόσκληση σ' ένα κοινόβιο τέχνης και έρωτα έχει στόχο την έξοδο από μια κακοριζική εξωκειμενική πραγματικότητα και την πανηγυρική είσοδο στην «πανδαισία» των κειμένων. Κάπως έτσι, λοιπόν, και σε πείσμα των κριτικών, τα (υποτιθέμενα) «μανιφέστα υπέρ της ρίμας» λειτουργούν πολύ καλύτερα ως «μανιφέστα υπέρ της φιλίας». Και, άλλωστε, επειδή εκτός από την αβάσταχτη εξωκειμενική πραγματικότητα, υπάρχει και το «αβάσταχτο βάρος των κειμένων», καλό είναι την επώδυνη πράξη της γραφής να τη σηκώνουν δύο (ή και τρεις).

Ας ακούσουμε και το νεότερο ποιητή:

ΣΤΑΣΙΜΟ

«Φίλοι, Διονύση, Γιώργο, σας ακούω,
ας γίνει τελικά το θέλημά σας:
Χαρά μου η χαρά της συντροφιάς σας,
στο ρυθμό της αγάπης να υπακούω.

Φίλοι, κι όταν με δείτε λυπημένο
να ριγώ στην ψυχρήν αύρα τ' Απρίλη,
μην ξεχνάτε, είμ' εδώ, σας περιμένω,
γλυκείς εσείς, γλυκύτατοί μου φίλοι.»⁴

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Το ποίημα ερανίστηκε από την έκδοση *Antologia della poesia italiana. Duecento*, diretta da Cesare Segre e Carlo Ossola, Einaudi, 1997, Torino και παρατίθεται εδώ σε δική μας μετάφραση.
2. βλ. Ντάντε Αλιγκιέρι, *Η Θεία Κωμωδία. Καθαρτήριο*, έμμετρη μετάφραση – εισαγωγή – σχόλια Γιωργής Κότσιρας, Ζαχαρόπουλος, 1986 από όπου και όλα τα παρακάτω.
3. Ηλίας Λάγιος, Διονύσης Καψάλης, Γιώργος Κοροπούλης, *Τριώδιο*, Άγρα, 1991.
4. Ηλίας Λάγιος, *Συνεστίασις*, εκτός εμπορίου, 1991.

κριτική βιβλίου

Γράφει ο Κώστας Γ. Παπαγεωργίου

**Μάρω Δούκα,
Καρέ φιξ και άλλα διηγήματα
(β' έκδοση αναθεωρημένη),
Πατάκης,
Αθήνα 2007, σελ. 265**

Όταν εκδόθηκε για πρώτη φορά το *Καρέ φιξ και άλλα διηγήματα* (1976), είχαν ήδη προηγηθεί οι νουβέλες *Η πηγάδα*, *Κάτι άνθρωποι* (1974) και *Πού 'ναι τα φτερά* (1975)· η μυθιστοριογράφος Μάρω Δούκα δεν είχε ακόμα εμφανιστεί. Αυτό έγινε τρία χρόνια αργότερα (1979) με την *Αρχαία σκουριά*, γεγονός που νομίζω πως επιτρέπει την υπόθεση ότι τα διηγήματα του ανά χείρας βιβλίου είναι γραμμένα σε μια περίοδο, κατά κάποιο τρόπο, μεταβατική. Ότι προοιωνίζονται, δηλαδή, τη μετάβαση της πεζογράφου σε έναν χώρο που θα της επέτρεπε μian ευρύτερη, πληρέστερη και συνθετότερη ανάπτυξη των αφηγηματικών της προθέσεων και των ιδεολογικών, ως επί το πλείστον, προβληματισμών που, σχεδόν μονίμως, τη συνέχουν και τη δονούν δημιουργικά: στον χώρο του μυθιστορήματος. Και ότι, στον βαθμό που προσφέρονται για την επισήμανση κάποιων στοιχείων του μεταβατικού τους χαρακτήρα, επιτρέπουν στον αναγνώστη να διακρίνει τα ίχνη των απαρχών της πορείας μιας σημαντικής μυθιστοριογράφου.

Όλα τα διηγήματα, εν προκειμένω, αποτελούν παλίμψηστες εκδοχές μιας ενιαίας πραγματικότητας: της νεοελληνικής, όπως αυτή διαμορφώθηκε κατά τη διάρκεια της Δικτατορίας και λίγο μετά τη Μεταπολίτευση, με φανερές ή υπόγειες αναδρομές στα χρόνια της Κατοχής, της Αντίστασης και του Εμφυλίου. Κάθε διήγημα χωριστά θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ένα αυτοτελές κεφάλαιο-πλάνο ενός ευρισκόμενου εν προόδω μυθιστορήματος· ένα μεμονωμένο πλάνο, λεπτομερώς επεξεργασμένο, «μονταρισμένο»,

έτοιμο να αποτελέσει οργανικό μέρος και σημαίνουσα πτυχή μιας ενιαίας και πολυσχιδούς πραγματικότητας, όπως την έχει συλλάβει η αφηγήτρια. Μιας πραγματικότητας –στη διαμόρφωση της οποίας έχουν συμβάλει συγκεκριμένες συγκυρίες, καταστάσεις και συμβάντα της νεότερης ελληνικής ιστορίας, που άλλοτε κατονομάζονται και άλλοτε τεκμαίρονται από τα συμφραζόμενα– προσεγγιζόμενης σε πλάτος και βάθος, με την εστίαση του «αφηγηματικού φακού» σε ένα πλήθος επιμέρους περιπτώσεων, ενδεικτικών της νεοελληνικής παθογένειας. Μικροαστική Αθήνα, περιθώριο, υπόκοσμος, χωριά της Κρήτης, επαρχιακές πόλεις, μετανάστες, φοιτητόκοσμος, ανεργία, μεσαία αστική τάξη, αλλά και χαρακτηριστικές περιπτώσεις ναυτικών είναι τα «σημεία» προς τα οποία η πεζογράφος στρέφει το αφηγηματικό της ενδιαφέρον, φροντίζοντας, τις περισσότερες φορές, να ψηλαφήσει τους μεταξύ τους συνεκτικούς, κοινωνικής, ιστορικής και ιδεολογικής υφής, ιστούς.

Εργάτες, αγρότες, φοιτητές, ναυτικοί, άνθρωποι του υποκόσμου, ανάπηροι, λειψοί, γραμματισμένοι και αγράμματοι, βολοδέρνουν, από διήγημα σε διήγημα, εγκλωβισμένοι σε μια σκληρή πραγματικότητα, που δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες τους. Τραυματικό παρελθόν και κακοφορμισμένο παρόν αποτελούν τους δύο περιοριστικούς, της ζωής τους, πόλους. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία είναι θύματα των δυσμενών συνθηκών και των προκαταλήψεων, του φόβου και της συντήρησης της εποχής τους· κάποιοι απ' αυτούς αποτελούν φορείς μιας ξεθωριασμένης ιστορικής μνήμης, που όμως δεν αρκεί για να τους κραταιώσει στο παρόν. Οι νεότεροι, ακόμα κι αν είναι ή απλώς δηλώνουν αριστεροί, κατά βάθος είναι ανεργάτιστοι ιδεολογικά, αρκούμενοι σε μια στείρα και ανώδυνη, κάποτε και προκλητική άρνηση των επιφανειακών εκφάνσεων του μικροαστισμού. Σ' αυτή την κοινωνική πραγματικότητα, με τραγελαφικά διασαλευμένα τα ιδεολογικά όρια, όπου πρώην δοσίλογοι εμφανίζονται και αναγνωρίζονται ως αντιστασιακοί, ενώ οι περισσότεροι, ψοφοδεείς, άλλη μέριμνα δεν έχουν από τη διατήρηση των όποιων κεκτημένων, οι μόνιμοι που φαίνεται να κατακτούν τη συμπάθεια της αφηγήτριας είναι κάποιοι απλοί έως απλοϊκοί άνθρωποι που, συνειδητά ή ασυνειδητά, φάνηκαν συνεπείς προς τα πιστεύω ή τη φύση τους. Που χωρίς φιλοδοξίες, μισαλλοδοξίες και ψευδαισθήσεις, αρκέστηκαν σε ό,τι

αξιώθηκαν στη ζωή και οι όποιες προσδοκίες τους ανταποκρίνονται στις δυνατότητές τους· που δεν αλλοιώθηκαν από τον χρόνο, έστω κι αν αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι δεν τους δόθηκε η ευκαιρία για κάτι τέτοιο.

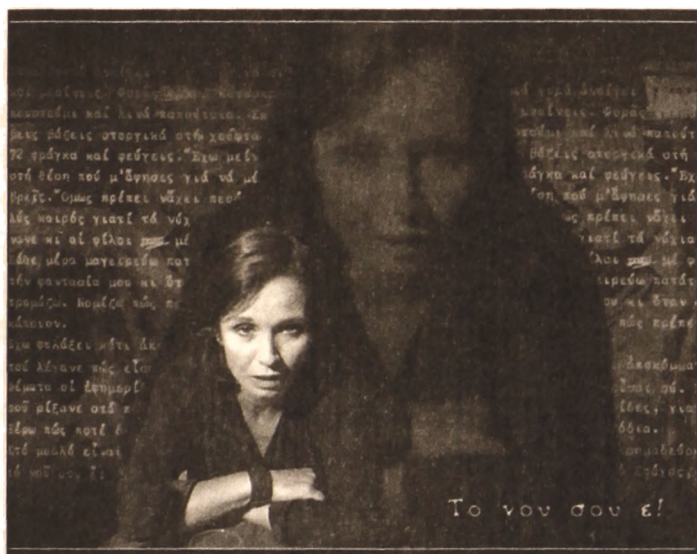
Ιδιαίτερη βαρύτητα φαίνεται να δίνει στους νέους ήρωες των ιστορικών της. Οι σχέσεις και οι γάμοι των οποίων είναι οικτρά βυθισμένοι στο τέλμα μιας επαναλαμβανόμενης καθημερινότητας· είναι νέοι κι όμως καλά καλά δεν γνωρίζουν αν οι ερωτικές παρορμήσεις τους είναι αληθινές, αν τα σώματά τους πραγματικά επιθυμούν ή απλώς ενδίδουν στην επιβαλλόμενη, από το φύλο τους, συμπεριφορά. Ό,τι τους χαρακτηρίζει είναι τα ρηχά πάθη, οι ακίνδυνες ερωτικές ατασθαλίες, οι συγκαταβατικές συμπεριφορές, ο φόβος της ανατροπής του παρόντος τους, έστω κι αν αυτό ελάχιστα ή καθόλου δεν ανταποκρίνεται στις όποιες προσδοκίες τους, τις ούτως ή άλλως ψευδεπίγραφες, δημιουργημένες καθώς είναι με βάση πρότυπα μιας ζωής που δεν τους ανήκει. Όλοι κινούνται, συμπεριφέρονται και χειρονομούν μέσα σε πλαίσια ερήμην τους προδιαγεγραμμένα, με ελάχιστα περιθώρια αυτόβουλης δράσης ή, έστω, αδράνειας διακατέχονται ωστόσο από την ψευδαίσθηση της ελευθερίας.

Όλα τα διηγήματα αποτελούν επιμέρους πλάνα μιας δραματικής πραγματικότητας· το βιβλίο απαρτίζεται από εναλλασσόμενα κάτοπτρα της ίδιας εικόνας, απλώς φωτισμένης από διαφορετικό σημείο. Και τα πρόσωπα που πρωταγωνιστούν στην κάθε ιστορία-διήγημα είναι, θα μπορούσα να πω, οι εναλλασσόμενοι κορυφαίοι ενός χορού, αποτελούμενου από διαφορετικούς χαρακτήρες, συνδεδεμένους, ωστόσο, άρρηκτα από μία μοίρα κοινή και, βέβαια, από τη μέριμνα της αφηγήτριας να συνέχονται από τον ζοφερό απόηχο των γεγονότων και των καταστάσεων που στιγμάτισαν τη νεοελληνική πραγματικότητα κατά την τριακονταπενταετία 1940-1975, με συχνές συνειρμικές αναδρομές και στο απώτερο παρελθόν. Η οποία μέριμνα, επεκτεινόμενη και στην υφολογική ιδιαιτερότητα αυτών των προσώπων, έχει ως συνέπεια τη δημιουργία ενός ιδιαιτέρως ενδιαφέροντος αρχείου φωνών, με τις προσήκουσες κάθε φορά συναισθηματικές και συγκινησιακές εντάσεις, που κατατάσσουν αυτό το βιβλίο, τριάντα χρόνια μετά την πρώτη του έκδοση, στα σημαντικότερα μεταπολιτευτικά αφηγηματικά επιτεύγματα.

Τη λέγανε Κατερίνα ή Γυναίκα ή Οδύσσεια

Αγάπη-Βιργινία Σπυράτου,
Κατερίνα Γώγου: Έρωτας Θανάτου,
Βιβλιοπέλαγος, Αθήνα 2007

Η Κατερίνα Γώγου υπήρξε μία από τις πλέον χαρακτηριστικές φυσιογνωμίες του ελληνικού κινηματογράφου, αλλά και της Μεταπολίτευσης. Ηθοποιός του λεγόμενου εμπορικού κινηματογράφου, αλλά και του νέου, με σημαντικούς ρόλους στα πλατώ και τις θεατρικές σκηνές, ποιήτρια και μαχητική αριστερή (από τις γραμμές του τροτσισμού, αλλά και με έντονες αναρχικές τάσεις) άφησε το δικό της στίγμα στην πιο αντιφατική, ίσως, περίοδο της σύγχρονης νεοελληνικής κοινωνίας και «έφυγε», όπως οι ήρωες των ποιημάτων της: μόνη, παγιδευμένη, μαχητική και οργισμένη και, ταυτόχρονα, εύθραυστη και συναισθηματική· το βλέμμα και το χαμόγελό της αντανakλούσε μια «αριστερή μελαγχολία».

Η Γώγου, στα 51 χρόνια που έζησε, αγάπησε και αγωνίστηκε, πρωταγωνίστησε και συμπερωταγωνίστησε, τέλος, αδίκησε και αδικήθηκε: κατά κάποιον διαβολεμένο τρόπο, αδίκησε τον εαυτό της και αδικήθηκε από τη ζωή. Θα μπορούσε κάλλιστα να είχε εξελιχθεί σε μία εξαιρετική «διάδοχο» της Δέσπωσης Διαμαντίδου, θα μπορούσε, με άλλες συνθήκες και σε άλλη χώρα, να ήταν μία Βανέσσα Ρεντγκραϊν ή μία Μπερνταντέτ Ντέβλιν κι ακόμα μια «καταραμένη ποιήτρια», σε

μία μοναχική πορεία δημιουργίας, συγκρούσεων και αναζητήσεων. Αντ' αυτού, προτίμησε το «μονόδρομο», που ακολουθούν όσοι βιώνουν έντονα τις αντιφάσεις ή δεν μπορούν να τις υπερβούν (όπως έγραφε η Λίλα Μπρικ για τον Μαγιακόβσκι), κατανοώντας ότι «ο κόσμος δεν είναι αρκετός».

Το βιβλίο της Α.Β. Σπυράτου επιχειρεί μια κριτική προσέγγιση της ζωής και του έργου της, με όρους θεωρίας της λογοτεχνίας και ψυχανάλυσης, αλλά και με πολιτικές-ιδεολογικές προκείμενες, που αλλού φωτίζουν και αλλού αποδυναμώνουν το ιδιαίτερα ενδιαφέρον εγχείρημα.

ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ

Μπορεί κανείς βάσιμα να ισχυριστεί ότι ο Έρωτας θανάτου είναι ένα ενδιαφέρον βιβλίο, το ίδιο αντιφατικό όσο αντιφατική υπήρξε η προσωπικότητα της Κατερίνας Γώγου. Ουσιαστικά, πρόκειται για το τμήμα ενός έργου με πανεπιστημιακές προδιαγραφές και θέμα τον «θάνατο και τη θηλυκότητα στο έργο των Μαρία Πολυδούρη και Κατερίνα Γώγου, καθώς και των Karoline von Günderrode και Inge Müller». Η συγγραφέας επιχειρεί να δώσει απαντήσεις σε ζητήματα που άπτονται της θεωρίας της λογοτεχνίας, αλλά και των σπουδών του φύλου, στηριζόμενη σε τέσσερις «υποδειγματικές εργοβιογραφίες» γυναικών, ενώ επιχειρείται και η πολιτική αποτίμηση της εποχής σε σχέση με το ποιητικό έργο, κυρίως εκείνο «που αφορά τις απεικονίσεις του Θηλυκού, τις παραστάσεις της γυναίκας-αντικειμένου» και τις προσπάθειες χειραφέτησής της – συχνά με τραγικές συνέπειες – μέσα από τη ζωή και το έργο των ποιητριών. Από εκδοτικής πλευράς, πρόκειται για μια ασυνήθιστη επιλογή, καινοτόμα, αλλά παρακινδυνευμένη όσον αφορά την «προδημοσίευση» μιας υπό εξέλιξη ακαδημαϊκής εργασίας, για την οποία κάθε συμπέρασμα θα απέβαινε πρόωρο και θα αδικούσε το συνολικό εγχείρημα. Παράλληλα, έχει κανείς την αίσθηση ότι ορισμένα σημεία του έργου – όσον αφορά τη θεωρητική

Ζώντας μέσα στα χρώματα δεν αναρωτιόμαστε για την ιστορία τους. Ωστόσο, κάθε χρώμα έχει τη δική του ιστορική διαδρομή και η θέση του στις προτιμήσεις των ανθρώπων δεν ήταν πάντοτε η ίδια. Ο Μισέλ Παστουρώ με το βιβλίο του Μπλε. Η ιστορία ενός χρώματος (μετάφραση: Άννα Καρακατσούλη, εκδ. Μελάνι, 2007) μας οδηγεί στον κόσμο των χρωμάτων, στην ιστορική διαδρομή του μπλέ χρώματος, που δεν ήταν πάντα το αγαπημένο, όπως είναι σήμερα, που φαίνεται να έχει την πρώτη θέση στις προτιμήσεις του δυτικού ανθρώπου. Μέσα από τη διαδρομή του μπλε χρώματος, μαθαίνουμε να υποψιαζόμαστε περισσότερο την ιστορική και κοινωνική διάσταση ορισμένων στοιχείων που απαρτίζουν τον υλικό μας πολιτισμό, τα ρούχα και τα αντικείμενα που διαμορφώνουν την καθημερινότητά μας.

Η άποψη του Σέλλινγκ ότι η ανθρωπίνη ύπαρξη εδράζεται πάνω σε μια ακατάλυτη θλίψη, με την οποία είναι αναπόσπαστα δεμένη η γνώση και η σκέψη, ώθησε το George Steiner στη συγγραφή ενός εξαιρετικού κειμένου με τη μορφή των συλλογισμών πάνω σε αυτό το ερώτημα. Ωστόσο, ο Στάινερ δεν επιχειρεί να απαντήσει στο κορυφαίο αυτό ερώτημα, αλλά επεξεργάζεται τις εκδοχές του, τους λόγους που αυτό συμβαίνει, καθώς από την αρχή αποδέχεται την αξιωματική αντίληψη του Σέλλινγκ. Οι Δέκα (πιθανοί) λόγοι για τη μελαγχολία της σκέψης (μετάφραση: Σερραφείμ Βελέντζας, εκδ.

Scripta, 2007) είναι ένα συναρπαστικό κείμενο, μεταφρασμένο εξαιρετικά, με την ευαίσθητη ισορροπία που απαιτεί ένα κείμενο σκέψης για τη σκέψη.

Θα μπορούσε ο προσεκτικός αναγνώστης να αξιοποιήσει τον πλούτο των ιστορικών πηγών που προσφέρει η μελέτη του **Χρήστου Σαμουηλίδη** για «τα 257 χρόνια του ελληνικού μεσαιωνικού κράτους των 21 Κομνηνών αυτοκρατόρων του Πόντου (1204–1461)», *Η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας* (εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2007).

Το βιβλίο αυτό διαθέτει το προσόν της γλαφυρής αφήγησης, που συγχρόνως τεκμηριώνει τα ιστορικά και πολιτισμικά δεδομένα μιας ιδιαίτερα σημαντικής περιόδου για τον ποντιακό ελληνισμό. Η γέννηση, η σύσταση και η λειτουργία της αυτοκρατορίας περιλαμβάνει στοιχεία φυλετικά, γλωσσικά, καθώς και σημαντικές πληροφορίες για την κοινωνική, οικονομική και εκκλησιαστική ζωή. Πολιτικές εξελίξεις και πολεμικές συγκρούσεις υπό τη διακυβέρνηση των Κομνηνών περιγράφονται αναλυτικά, και η ιστορία της άλωσης του 1461 περιλαμβάνει, πλάι στα ιστορικά γεγονότα, τους θρύλους και τις παραδόσεις που τα διατήρησαν στη μνήμη των Ποντίων ως τις μέρες μας.

Ίσως δεν χρειάζεται συστάσεις η μνημειώδης έκδοση του «Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών – Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο Μέλπωσ Μερλιέ».

επεξεργασία των πολιτικών και πολιτισμικών προϋποθέσεων που επέδρασαν στο ποιητικό έργο, αλλά και διαμόρφωσαν στάσεις και συμπεριφορές— είτε χρήζουν πρισσότερης επεξεργασίας (πχ. το ζήτημα της υποκουλτούρας ή του ελληνικού κινηματογράφου, στο επίπεδο της κοινωνικής ιστορίας) είτε, πάλι, ότι «συμπιέζονται» από μια ιδεολογικοποίηση (κυρίως η περιγραφή των μεταπολιτευτικών συνθηκών) που δεν αντιστοιχεί σε τέτοιες προσεγγίσεις.

ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Ταυτόχρονα, όμως, το βιβλίο της Α.Β. Σπυράτου είναι γεμάτο από «μία τόσο κοντινή απουσία», αλλά, κυρίως, από τη ζωή, το πάθος και τη μαχητικότητα της Κατερίνας Γώγου: μια στάση που καθόρισε τις σχέσεις της, τις επιλογές της και τους στίχους της. Το «πικάντικο μουτράκι» του παλιού ελληνικού κινηματογράφου—που δεν άλλαξε πολύ από το σχέδιο με μολύβι όπου την απεικονίζει σε ηλικία 12 ετών—, η συμπρωταγωνίστρια της Μαίρης Αρώνη, της Έλλης Λαμπέτη, αλλά και του Αλέκου Τζανετάκου, η «αδελφή» του Θανάση Καραθανάση και το «μισό τ' ουρανού» στο «Βαρύ πεπόνι», που ρύθμιζε το όπλο της κριτικής «τρία κλικ αριστερά», διαπερνά, σχεδόν «δια-σχίζει» τις σελίδες, αλλά και τις φωτογραφίες του βιβλίου με τον ίδιο αγχώδη τρόπο που έβγαине η Κατερίνα Γώγου από το σπίτι της στην οδό Τροίας, για να πάρει τους δρόμους και να «κάνει τραμπάλα στις τaráτσες ετοιμόρροπων σπιτιών», «μαύρο πουλί» κι αυτή μαζί με τους φίλους της.

Ο Έρωτας θανάτου είναι στην πραγματικότητα ένα hommage στην πιο μοναχική, ίσως,

φυσιογνωμία (μαζί με τον Νικόλα Άσιμο—και πιθανόν μία σύγκριση με εκείνον και τον Σιδηρόπουλο να ήταν περισσότερο διαφωτιστική) μιας κίβδηλης, από κάθε άποψη, Μεταπολίτευσης.

Ο αναγνώστης αμήχανος κι αδέξιος, αλλά και σε εγρήγορση, περιδιαβαίνει έναν εσωτερικό κόσμο, σκοτεινό και ταυτόχρονα φωτεινό, μαχητικό και ανατρεπτικό συνάμα—ο οποίος ασφυκτιά στους στίχους μιας «καταραμένης ποίησης», που κινείται ανάμεσα στον Ρεμπώ και τον Μπουκόβσκι, τον Λου Ρηντ ή την Πάττυ Σμιθ— αλλά και μια «γυναικεία γραφή», που γνωρίζει να μετατρέπει σε όπλο της κριτικής την κριτική του όπλου, με την ίδια δυσκολία που ένα σύνθημα μετασχηματίζεται σε στίχο.

Η σύνθετη προσωπικότητα της Κατερίνας Γώγου, που «έκανε προς τα κει για κείνο το πράμα» (Γιάννης Σκαρίμπας), ξέρει να ξεγλιστρά επιδέξια, σκαμπρόζικα, αλλά και εξεγερτικά, άρα και απελευθερωτικά, από κάθε (εκ των υστέρων) απόπειρα να προσεγγίσει κανείς με όρους ratio ό,τι ο άνθρωπος «κρύβει» επιμελώς μέσα του για να το προσφέρει άδολα και μεγαλόψυχα στους συνανθρώπους του, στην οικογένεια, τους φίλους, τους συντρόφους. Ο «έρωτας θανάτου» που πολιορκούσε ασφυκτικά την Κατερίνα Γώγου ήταν στην ουσία έρωτας για τη ζωή σε μια αδιατάρακτη σχέση, που ο ποιητής, βαθύτερος γνώστης της ανθρώπινης φύσης αλλά και της λογοτεχνικής παράδοσης, έκλεισε στον στίχο «ο έρωτας κι ο θάνατος παντοποιοί συντρόφοι».

ΚΩΣΤΑΣ Θ. ΚΑΛΦΟΠΟΥΛΟΣ

Η ατέρμονη αναζήτηση του Κάλβου

Γιώργος Ανδρειωμένος,
«Ο Κάλβος κι άλλη μια φορά». Συνοπτικό
χρονολόγιο, αναλυτική εργογραφία και
επιλεγμένη βιβλιογραφία,
Εκδόσεις ERGO, Αθήνα 2007, σελ. 203

Η τριβή του Αναπληρωτή Καθηγητή Νεοελληνικής Φιλολογίας στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο Γιώργου Ανδρειωμένου με τις καλβικές σπουδές ξεπερνάει—από όσο είμαι σε θέση να γνωρίζω— «το πέμπτον του αιώνας». Καρποί της πολυετούς αυτής ενασχόλησης αποτελούν πλήθος από εργασίες, πονήματα και διαλέξεις που φωτίζουν τη ζωή και το έργο του μεγάλου αυτού επτανήσιου λόγιου και

ποιητή, με πιο σημαντική ενδεχομένως στιγμή τη *Βιβλιογραφία Ανδρέα Κάλβου 1818–1988* (ΕΛΙΑ, Αθήνα 1993).

Για το λόγο αυτό θα μπορούσε ίσως να αποτελέσει έκπληξη και να μας εγείρει την απορία «προς τι;» η έκδοση ενός ακόμη βιβλίου για τον Ανδρέα Κάλβο, που στον υπότιτλό του αναφέρει ότι αποτελεί «Συνοπτικό χρονολόγιο, αναλυτική εργογραφία και επιλεγμένη βιβλιογραφία» του μεγάλου ποιητή. Ο ίδιος όμως ο συγγραφέας του πονήματος –συναισθανόμενος μάλλον αυτή τη συνειρμική αντίδραση του αναγνώστη– σπεύδει να μας προϊδεάσει με τον εύστοχο τίτλο αλλά και να μας προκαταλάβει στο σύντομο, πλην κατατοπιστικό, πρόλογο του έργου, τονίζοντας ότι «η ενασχόληση με τον Ανδρέα Κάλβο δεν είναι εύκολη υπόθεση. Δύσκολα τον βαριέται κανείς και με μεγαλύτερη δυσκολία τον εγκαταλείπει...». Είναι αυτή η «ιδιοτυπία της ποιητικής φωνής του», στην οποία ο Γ. Ανδρειωμένος αποδίδει την έλξη που ασκεί ο Κάλβος προς μια διαρκή αναζήτηση της ζωής και του έργου του.

Όμως ο Κάλβος δεν είναι μόνο ο ποιητής των Ωδών· το σύμπαν της καλβικής δημιουργίας εκτείνεται σε πολλά πεδία και το βιβλίο «Ο Κάλβος κι άλλη μια φορά» επιχειρεί να συνδράμει στην αναζήτηση αυτή αποτελώντας ένα μίτο για την εξερεύνηση. Ήδη ο προαναφερθείς υπότιτλος του έργου σηματοδοτεί τις τρεις κατευθύνσεις στις οποίες στρέφεται το βιβλίο: ένα σύντομο χρονολόγιο δίνει τις βασικές πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του Κάλβου, αφήνοντας τον αναγνώστη που επιθυμεί περισσότερα στοιχεία να ανατρέξει στο πλήθος των σχετικών με το θέμα αυτό εργασιών, με πιο πρόσφατη άλλωστε τη μελέτη του Λεύκιου Ζαφειρίου *Ο βίος και το έργο του Ανδρέα Κάλβου* (εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα 2006)· ο Ανδρειωμένος όμως δεν κρύβει την επιτακτική ανάγκη για τη συγγραφή μιας ολοκληρωμένης βιογραφίας για τον ποιητή. Ακολουθεί μια αναλυτική εργογραφία του Κάλβου, ενώ το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου καταλαμβάνει η βιβλιογραφία. Χρονικά όρια της βιβλιογραφίας αυτής αποτελούν τα έτη 1818 και 2006: για το μεν διάστημα 1818–1988 παρουσιάζεται συμπυκνωμένο –και εμπλουτισμένο ή διορθωμένο, όπου αυτό κατέστη απαραίτητο– το υλικό της πρώτης *Βιβλιογραφίας Ανδρέα Κάλβου*, ενώ η *Βιβλιογραφία* συμπληρώνεται για το διάστημα 1989–2006.

Θα πρέπει βέβαια στο σημείο αυτό να τονιστεί ότι δεν έχουμε μια νέα βιβλιογραφία του Κάλβου: πρόκειται για μια *επιλεγμένη* βιβλιογραφία, η οποία, με νέα προσέγγιση, παρουσιάζει σημαντικές πτυχές του καλβικού έργου και της μελέτης πάνω σε αυτό. Έτσι, καταχωρούνται 1.220 λήμματα αριθμημένα κα-

τά αύξοντα αριθμό, ταξινομημένα σε 6 κατηγορίες και τοποθετημένα κατά χρονολογική σειρά σε κάθε κατηγορία. Η πρώτη κατηγορία, «Κρίσεις και Πληροφορίες», είναι και η πολυπληθέστερη, καθώς περιλαμβάνει τις εργασίες που είτε έχουν δημοσιευτεί αυτοτελώς, είτε συνιστούν μελετήματα και άρθρα για τον Κάλβο δημοσιευμένα σε διάφορες πηγές. Ακολουθούν οι κατηγορίες με τα αφιερώματα περιοδικών στον Κάλβο, τα ποιήματα που έχουν γραφεί για αυτόν, οι μελοποιήσεις ποιημάτων του, οι κινηματογραφικές ταινίες για τον Κάλβο και οι (φανταστικές) απεικονίσεις της μορφής του. Τα ευρετήρια είναι επίσης πλούσια, καθώς έχουμε ευρετήρια προσώπων, τυπογράφων-εκδοτών, περιοδικών-εφημερίδων, διαδικτυακών σελίδων, τόπων, καλβικών έργων, ενώ δεν λείπουν ακόμη και ευρετήρια όρων και θεσμών.

Έτσι, το έργο *Ο Κάλβος κι άλλη μια φορά* φιλοδοξεί –κατά δήλωση του συγγραφέα του– να αποτελέσει έναν πρακτικό οδηγό προορισμένο να παράσχει πολυσχιδείς υπηρεσίες, τόσο στα χέρια ενός μελετητή ή ενός μελλοντικού βιογράφου του Κάλβου όσο και ενός επίδοξου εκδότη του καλβικού corpus. Αυτό το τελευταίο αποτελεί ίσως και την απώτερη συμβολή του παρόντος πονήματος, που φιλοδοξεί να συνεισφέρει επαξίως σε ένα βασικό ζητούμενο των καλβικών σπουδών, διατυπωμένο ήδη από τη γραφίδα του Σεφέρη στον πρόλογο της έκδοσης των Ωδών του 1942: να καταστεί δηλαδή κάποια στιγμή εφικτή η συγκέντρωση του πολυποίκλου έργου του μεγάλου επανήσιου ανδρός, τόσο στην ποιητική του έκφανση όσο και στη λόγια –τη δημοσιογραφική, τη θεολογική και όποια άλλη μορφή έλαβε ο οίστρος της καλβικής δημιουργίας.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΕΣΚΟΣ

Ερπετά με τήβεννο

Δημήτρης Τσαρδάκης,
Οι αλιγάτορες των πανεπιστημίων,
Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2004

Με τον παραπάνω πρωτότυπο τίτλο, ο καθηγητής του πανεπιστημίου Πάτρας Δημήτρης Τσαρδάκης επιχειρεί να ακτινοσκοπήσει και να καταγράψει τα κακώς κείμενα των ελληνικών ιδρυμάτων, συμβάλλοντας στο διάλογο που ούτως ή άλλως έχει ανοίξει, και μάλιστα μ' έναν βίαιο τρόπο, αν σκεφτούμε το περιεχόμενο του νόμου της επιτροπής των «σοφών» της κα Γιαννάκου και την επιχειρούμενη αναθεώρηση του άρθρου 16 του

Πρόκειται για τη συγκέντρωση υλικού από την εθνικομουσικολογική έρευνα του **Samuel Baud-Bovy** σε συνεργασία με την **Αγλαΐα Αγιουτάντη** και τη **Δέσποινα Μαζαράκη**: *Μουσική καταγραφή στην Κρήτη 1953–1954*, τ. Α': «Το ιστορικό και η μεθοδολογία της έρευνας. Τραγούδια & Χοροί από την κεντρική & ανατολική Κρήτη», επιμέλεια: Λάμπρος Λιάβας· τ. Β': «Τραγούδια & Χοροί από την κεντρική & ανατολική Κρήτη. Παρτιτούρες», επιμέλεια: Μάρκος Φ. Δραγούμης – Θανάσης Μωραΐτης. Είναι παραπάνω από βέβαιο, αν κρίνει κανείς και από τους συγκεκριμένους επιμελητές του πολύτιμου αυτού έργου, ότι έχουμε πλέον στη διάθεσή μας ένα σπάνιο απόκτημα, ικανό να βοηθήσει μουσικολόγους αλλά και να εμπνεύσει ερασιτέχνες της μουσικής μας παράδοσης.

Καλοκαιρινές αναγνώσεις, που σημαίνει ώρα για μυθιστορήματα· ωστόσο οι προτάσεις μου διατηρούν το ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους είτε από τη σκοπιά της αφηγηματικής πρωτοτυπίας είτε εξαιτίας των αφηγούμενων ιστοριών:

1. **Βασίλης Χ. Κωνσταντίνου**, *Οι παίκτες* (εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2007)·
2. **Θοδωρής Καλλιφατίδης**, *Μητέρες και γιοι* (εκδ. Γαβριηλίδη, 2007)·
3. **Γιώργος Αλεξανδρινός**, *Σενάριο για μια χαμένη αγάπη* (εκδ. Νεφέλη, 2007)·
4. **Φίλιππος Φιλίππου**, *Ο θάνατος του Ζορμπά* (εκδ. Πατάκη, 2007)·
5. **Αστέρης Αστεριάδης**,

100 μέτρα κάτω από το
γέλιο (εκδ.
Χαραμάδα, Πάτρα, 2006·

6. **Βασίλι Άντρου**, *Τα
πετεινά του ουρανού*
(μετάφραση: Σοφία
Υψηλάντη, εκδ. Κέδρος,
2007·

7. **Πέδρο Χουάν
Γκουτιέρρες**, *Η βρόμικη
τριλογία της Αβάνας*
(μετάφραση: Κλεοπάτρα
Ελαιοτριβάρη, εκδ.
Μεταίχμιο, 2007)·

8. **Paco Ignacio Taibo II**,
Στην ίδια πόλη υπό βροχή
(μετάφραση: Κρίτων
Ηλιοπούλος, εκδ. Άγρα,
2007·

9. **Αντρέα Καμιλέρι**, *Η
εξαφάνιση του Πάτο*
(μετάφραση: Δήμητρα
Δότση, εκδ. Καστανιώτη,
2007).

Λόγος για τους Ρωμιούς
της Πόλης, που οι
συγγραφείς **Μερόπη
Αναστασιάδου – Πωλ
Ντυμόν** μάς εξηγούν γιατί
θα πρέπει να τους
γράφουμε με «η»: Ρωμηούς.
Πρόκειται για τη μεταλλαγή
του δίψηφου μακρού
φωνήεντος αι (από το
Ρωμαίοι) στο επίσης μακρό
η. Ανεξάρτητα από
συμφωνίες ή διαφωνίες στο
ζήτημα αυτό η μελέτη τους
*Οι Ρωμηοί της Πόλης.
Τραύματα και προσδοκίες*
(εκδ. Βιβλιοπωλείον της
«Εστίας», 2007) είναι το
αποτέλεσμα μιας
σημαντικής έρευνας και
προσφέρει όχι μόνο
πληροφορίες αλλά και
κρίσεις, σχόλια και
υποδείξεις γύρω από μια
πορεία σταδιακής
συρρίκνωσης που οδήγησαν
στην οδυνηρή σημερινή
πραγματικότητα. Η έκδοση
συμπληρώνεται με ένα
ιδιαίτερα χρήσιμο
χρονολόγιο για τους

Συντάγματος, από τους εταίρους του δικομ-
ματισμού, που θα μετατρέψει τα κέντρα
ελευθέρων σπουδών και τα ΙΕΚ σε τριτοβάθ-
μια ιδιωτικά ιδρύματα και θα επιτρέψει να
τζογάρουν (και στον τομέα αυτό) διάφοροι
«επιχειρηματίες». Αν και με σπουδές στη φι-
λοσοφία, ο Δ.Τ., όπως φαίνεται από το πόνη-
μά του, μελέτησε συστηματικά τις επιστήμες
της βιολογίας, της οικολογίας, αλλά και της
ζωολογίας. Εξού και ο τίτλος. Στη συνομοτα-
ξία του αλιγάτορα, ενός είδους ερπετών «με
σκληρό δέρμα αποτελούμενο από λέπια και
οστεώδη εξογκώματα στην πλάτη για να
προφυλάσσονται από εχθρούς και τις φυσι-
κές επιδράσεις του περιβάλλοντος», κατα-
τάσσει τους πρωτοβάθμιους καθηγητές των
ΑΕΙ. Έτσι, εκτός από τον αμερικάνικο και τον
κινέζικο αλιγάτορα η βιοποικιλότητα εμπλου-
τίζεται και μ' ένα ακόμα είδος (τον πανεπι-
στημιακό αλιγάτορα) που εντρυφεί στη χώ-
ρα μας! Το πρώτο χαρακτηριστικό της οικο-
γένειας του ερπετού αυτού είναι η δυνατότη-
τα πλήρους ακινησίας· «μπορεί επί ώρες ή
και μέρες να μένουν ακίνητοι, χωρίς καν να
ανοιγοκλείνουν τα μάτια τους, υπολογίζο-
ντας με ακρίβεια την κάθε τους κίνηση μέχρι
να επιτεθούν στα θύματά τους, όντας βέβαι-
οι για το θετικό αποτέλεσμα της ενέργειάς
τους». Ο παραλληλισμός κάτι παραπάνω
από επιτυχής, αν αναλογιστούμε πώς και με
ποιο τρόπο εξανδραποδίστηκαν σημαντικοί
επιστήμονες από το πανεπιστήμιο, επειδή
δεν ήθελαν να ενταχθούν στην αγία και
άκρως προσοδοφόρα οικογένεια. Όπως και
η προσομοίωση του ζωτικού χώρου των δι-
κών μας αλιγατόρων με τα βαλτόνερα των
συγγενών τους στην Αμερική και την Κίνα.

Ο συγγραφέας προχωρεί με χιουμοριστικό
τρόπο να περιγράφει την κατάσταση με ανά-
λογες παρομοιώσεις και μεταφορές σε ιστο-
ρίες περισσότερο (για τους εντός) και λιγό-
τερο (για τους εκτός) γνωστές. Με τον τρό-
πο αυτό το βιβλίο, εκτός από ενδιαφέρον, γί-
νεται απολαυστικό, ακόμα κι αν αναφέρεται
στις βερβερίτσες (φοιτήτριες) και τους λε-
μούριους (φοιτητές) που σε καμία περίπτω-
ση, όμως, δεν αφορούν το σύνολο του φοι-
τητικού πληθυσμού, ούτε καν την πλειοψη-
φία του. Κι εδώ είναι η πρώτη μας ένσταση.
Είναι γνωστό ότι το σημερινό σύστημα ωθεί
τα παιδιά στην επιζήτηση υψηλής βαθμολο-
γίας, την παρακολούθηση σεμιναρίων επί
πληρωμή και τη λήψη «βεβαιώσεων παρακο-
λούθησης» κτλ, για την ευκολότερη πρό-
σβαση σε αμφιβόλου περιεχομένου μετα-
πτυχιακά προγράμματα σπουδών, με
αστρονομικά κόστη για τη μέση οικογένεια,
ελπίζοντας σε περισσότερες πιθανότητες
εξεύρεσης εργασίας. Αλλά δεν είναι λίγοι
αυτοί που δίνουν τις μάχες τους, μακριά από
υπόγειες συν(δι)αλλαγές, με αξιοπρέπεια

και ήθος, καταγγέλλοντας τα ίδια ακριβώς
πράγματα με τον συγγραφέα. Οι αναθυμιά-
σεις από τον τρόπο εκλογής των καθηγητών
θυμίζουν τη χωματερή των Λιοσίων. Είναι εν-
δεικτική η περίπτωση που αναφέρεται στο
κεφάλαιο 6 και που φέρει τον τίτλο «Μια
εκλογή παντείου καιρού», φωτογραφίζο-
ντας το Πάντειο Πανεπιστήμιο, το οποίο βρί-
σκεται εκ νέου στην επικαιρότητα με τις βα-
ρύτατες ποινές παλαιότερων πράσινων πρυ-
τανικών αρχών για οικονομικά σκάνδαλα. Τη
δεκαετία του '90 προκηρύχθηκε μια θέση
αναπληρωτή καθηγητή για το γνωστικό αντι-
κείμενο της επικοινωνίας, στο νεοσύστατο
τότε Τμήμα των ΜΜΕ. Οι υποψηφιότητες
ήταν δύο. Ο ένας εκ των διεκδικητών είχε δι-
δακτορικό στην κοινωνιολογία της τηλεόρα-
σης και ο άλλος στην αγροτική οικονομία και
πιο συγκεκριμένα στην σταφίδα, τους φό-
ρους και την προίκα. Ίσως δεν είναι καθό-
λου αυτονόητη η απάντηση στο ερώτημα
για το ποιον εξέλεξαν οι εκλέκτορες. Τον
υποψήφιο που ασχολήθηκε στο διδακτορικό
του με τους φόρους και τη σταφίδα! Αυτόν
ήθελαν, αυτόν πήραν. Όσο για τα τυπικά
προσόντα εφαρμόζονται σε όσους δεν θέ-
λουν και όχι σε αυτούς που θέλουν ή τους
θέλουν εξωθεσμικοί παράγοντες. Γιατί αυτό
που δεν μας λέει ο συγγραφέας είναι το γε-
γονός ότι ο ειδήμων της σταφίδας υπήρξε
υψηλόβαθμο στέλεχος του ΠΑΣΟΚ και με-
γαλοδημοσιογράφος στο γνωστό Συγκρό-
τημα Τύπου, επί πολλά έτη, πριν την εκλογή
του, στο οποίο εξακολουθεί και αρθρογρα-
φεί μέχρι και σήμερα. Δεν είναι τυχαίο ότι
στο εν λόγω Τμήμα, μετά από λίγα χρόνια δί-
δαξε ο μη κάτοχος όχι απλώς διδακτορικού
αλλά ούτε καν πτυχίου κάποιου πανεπιστη-
μίου, έστω ΤΕΙ (ΚΑΤΕΕ τα έλεγαν τότε), κ.
Ψυχάρης, για να γίνει αμέσως μετά διοικη-
τής του Αγίου Όρους! Μία από τις εκατοντά-
δες περιπτώσεις εκλογής, όπου κυριαρχούν
τα στοιχεία της διαπλοκής, της αναξιοκρα-
τίας και του φαβοριτισμού. Να γιατί δεν επι-
θυμούν την παρουσία των φοιτητών στις επι-
τροπές κρίσης ή προσπαθούν να τους εξα-
γοράσουν οι «αλιγάτορες», κατά τον Δ.Τ.,
συσπειρωμένοι πίσω από την επιτροπή των
«σοφών» του ΥΠΕΠΘ, ή και να τους εξοβελί-
σουν μαζί με τους χαμηλόβαθμους πανεπι-
στημιακούς.

Θα συμφωνήσουμε με τον συγγραφέα
στην επισήμανσή του ότι το πανεπιστήμιο
σήμερα «παίρνει χαρακτηριστικά γνωρίσμα-
τα πολυεθνικής εταιρείας», ότι «το παραδο-
σιακό πανεπιστήμιο των ανθρωπιστικών
σπουδών μετασχηματίζεται σταδιακά σε ένα
τεχνοκρατικό πανεπιστήμιο» και ότι «οι ίδιοι
οι πανεπιστημιακοί όχι μόνο δεν αντιστέκο-
νται σ' αυτήν την εξέλιξη, αλλά προωθούν
την ακραία ανταγωνιστική λογική της εμπο-

ρευματοποιημένης έρευνας, μέσα σ' ένα παιχνίδι ανταλλαγών και ανταποδόσεων». Μόνο που δεν αφορά όλους τους πανεπιστημιακούς, αλλά μια μεγάλη μερίδα τους. Οι αγώνες της ΠΟΣΔΕΠ αποδεικνύουν του λόγου το αληθές. Ως προς το ρόλο των επιχειρήσεων που θέλουν να ελέγξουν πλήρως (και) το πανεπιστήμιο ο Δ.Τ., ορθά, διατυπώνει την άποψη ότι «οι επιχειρήσεις δεν διδάσκουν, δεν μορφώνουν, ούτε καλλιεργούν τον άνθρωπο. Ο ρόλος αυτός ανήκει στο εκπαιδευτικό σύστημα και ειδικότερα στο πανεπιστήμιο. Όσοι λοιπόν παραβλέπουν τον μορφωτικό και εκπαιδευτικό ρόλο του εκπαιδευτικού συστήματος πολύ γρήγορα θα βρεθούν έκπληκτοι μπροστά σε μια διαδικασία συρρίκνωσης της συνείδησης των ανθρώπων». Θα συμπληρώναμε, βέβαια, ότι ο εν λόγω στόχος είναι αυτός που συσπειρώνει τα δυο κόμματα εξουσίας έτσι ώστε να ομονοούν πλήρως ως προς την απαξίωση του δημόσιου χαρακτήρα του πανεπιστημίου, άρα ευκολότερα ελέγξιμου, και στην προώθηση των ιδιωτικών. Αντιρρήσεις υπάρχουν στο κεφάλαιο 9, «Ρέκβιεμ στην ιδεολογία της προόδου», και τον επίλογο,

όπου ο συγγραφέας εγκαταλείπει τη χιουμοριστική γραφή και καταθέτει τις δικές του απόψεις. Η κομματοκρατία λ.χ. έχει ονοματεπώνυμο και χρώμα: ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ., πράσινο και γαλάζιο. Δεν μπορούν συλλήβδην να μπαίνουν στο ίδιο τσουβάλι όλοι και όλα. Ή όταν μιλά για το ελληνικό πανεπιστήμιο ως «μια κοινότητα εγωιστικών συμφερόντων, ανθρώπων που είναι ικανοί για όλα». Το πανεπιστήμιο ούτε εκτός κοινωνίας είναι, ούτε σε αεροστεγή σωλήνα βρίσκεται. Οι αθλιότητες που καταγγέλλονται είναι παράγωγα ενός άθλιου συστήματος. Αν υποθέσουμε ότι μέχρι πριν μια δυο δεκαετίες ήταν ένας χώρος ελεύθερης διακίνησης ιδεών, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το γεγονός ότι ταυτόχρονα, όπως και το όλο εκπαιδευτικό σύστημα, ήταν και παραμένει (άλλος ένας) μηχανισμός αναπαραγωγής της κυρίαρχης ιδεολογίας. Ούτως ή άλλως είναι ένα βιβλίο με πάρα πολλές ενδιαφέρουσες πτυχές, γλαφυρό τρόπο γραφής και άκρως επίκαιρο που αξίζει να το διαβάσουν τόσο οι εντός, όσο και οι εκτός των τειχών.

Δρ. ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΑΤΟΣ

Βιβλία που λάβαμε **Βιβλία που λάβαμε** Βιβλία που λάβαμε

Δέσποινα Ασιατίδου, Η ποίηση ως πράγμα. Μελέτη για την ποίηση της Ελένης Βακαλό (εκδ. Γαβριηλίδης, 2006).

Nickolas Pappas, Πολιτεία του Πλάτωνα. Ένας οδηγός ανάγνωσης (μετάφραση: **Δημήτρης Παπαγιαννάκος**, επιστημονική επιμέλεια: **Ιωάννα Πατσιώτη**, εκδ. Οκτώ, 2006).

Γεώργιος Σιδηρόπουλος, Εισαγωγή στη γραφική σημειολογία. Θεματική χαρτογραφία (εκδ. Παπαζήση, 2006).

Jay David Bolter, Οι μεταμορφώσεις της γραφής. Υπολογιστές, υπερκείμενο και αναμορφώσεις της τυπογραφίας (μετάφραση: **Δημήτρης Ντούνας**, εκδ. Μεταίχμιο, 2006).

Γιάννης Καράς, Ελλάδα-Ευρώπη. Μια συμπίρευση στον χρόνο (εκδ. Πρόγραμμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας των Επιστημών, 15ος-20ός αιώνας, ΚΝΕ/ΕΙΕ, 2004).

Τάσος Γουδέλης, Οικογενειακές ιστορίες (εκδ. Κέδρος, 2006).

Από τη μινιμαλιστική στην εννοιολογική τέχνη. Μια κριτική ανθολογία (επιστημονική επιμέλεια, εισαγωγή: **Νίκος Δασκαλοθανάσης**, μετάφραση: **Ελεάννα Πανάγου**, εκδ. Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, 2006).

Ivo Mattozzi, Εκπαιδύοντας αναγνώστες ιστορίας (επιστημονική επιμέλεια, πρόλογος: **Θεοδώρα Κάββουρα**, μετάφραση: **Παναγιώτης Σκόνδρας**, εκδ. Μεταίχμιο, 2006).

Χρίστος Ζαφείρης, Θεσσαλονίκης τοπιογραφία (εκδ. Επίκεντρο, 2006).

Μάικλ Γκριγκόριο, Η διαθήκη του Καντ. Κριτι-

κή του εγκληματικού λόγου (μετάφραση: **Μαργαρίτα Ζαχαριάδου**, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2006).

Ανδρέας Φλουράκης, Ζωή σε άλλους πλανήτες (εκδ. Κέδρος, 2006).

Πίτερ Κάρεϊ, Μια ερωτική ιστορία (μετάφραση: **Αργυρώ Μαντόγλου**, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2006).

Κυριακή Γεροζήση, Νέα Υόρκη, Παρίσι, Βαγδάτη (εκδ. Σύγχρονη Εποχή, 2006).

Μισέλ Ουελμπέκ, Η δυνατότητα ενός νησιού (μετάφραση: **Λίνα Σιπητάνου**, εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2006).

Δαμιανός Βασιλειάδης, Δημοκρατικό σοσιαλισμός. Το όραμα του ΠΑΚ και του ΠΑΣΟΚ και η εφαρμογή του στην πράξη (Εναλλακτικές εκδόσεις, 2006).

Antonio Tabucchi και Michele Tabucchi, Είκοσι φωτογράμματα για τον Πέδρο Αλμοδόβαρ και έντεκα νυχτερινές φωτογραφίες (μετάφραση: **Ανταίος Χρυσοστομίδης**, εκδ. Άγρα, 2006).

Κ.Σπ. Στάικος, Κάτοπτρο της βιβλιοθήκης (εκδ. Κότινος, 2005).

Μπωντλαίρ. 20 πεζά ποιήματα (μετάφραση: **Εύα Μυλωνά**, εικόνες: **Αντώνης Κέπετζης**, εκδ. Ίκαρος, 2005).

Thomas Quin, Ο εκσυγχρονισμός του εργατικού κόμματος στην Μεγάλη Βρετανία (πρόλογος: **Ευάγγελος Βενιζέλος**, εισαγωγή-επιμέλεια: **Θεόδωρος Χατζηπαντελής**, εκδ. Επίκεντρο, 2007).

Ρωμικούς της Πόλης κατά την περίοδο 1923 – 2006.

Μια σημαίνουσα συμβολή για το έτος Νίκου Καζαντζάκη είναι η έκδοση που πραγματοποιήθηκε από το Πανεπιστήμιο Κρήτης σε συνεργασία με τις εκδόσεις Καστανιώτη και επιμέλεια του **Σ.Ν. Φιλίππιδη**. Πρόκειται για τη συγκέντρωση άρθρων του γνωστού μελετητή του καζαντζακικού έργου **Πήτερ Μπην** και τιτολοφορείται *Οκτώ κεφάλαια για τον Νίκο Καζαντζάκη*. Οι μελέτες που περιλαμβάνονται αναφέρονται σε πλευρές του έργου του Καζαντζάκη και συνθέτουν μια εικόνα ικανή να ανανεώσει το ενδιαφέρον για το έργο του μεγάλου Κρητικού.

Νέοι καιροί και νέα ήθη φέρνουν στο προσκήνιο νέες μορφές επικοινωνίας που χωρίς να υποτιμούν το βιβλίο ενθαρρύνουν το βλέμμα επιχειρώντας να μας δώσουν μια διαφορετική αίσθηση του κόσμου που μας περιβάλλει. Αναφέρομαι σε ένα ντοκιμαντέρ, που ήρθε, όπως ένα βιβλίο, να προσφέρει τις εικόνες από την «Παλιά πόλη της Ξάνθης» και με τον τρόπο αυτό να μας μιλήσει για την ιστορία της και να αναδείξει το διατηρημένο αρχιτεκτονικό σύνολο της πόλης, που είναι το καλύτερα διατηρημένο σε όλη την περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας. Η ιστορία της Ξάνθης περιγράφεται συνοπτικά και με απλότητα και ο εκπαιδευτικός χαρακτήρας του ντοκιμαντέρ δεν μειώνει στο ελάχιστο την απόλαυση της νέας μορφής «ανάγνωσης» του τόπου και του πολιτισμού του (εκδ. Μέθεξις, Θεσσαλονίκη).

**Καλό Καλοκαίρι!
ο χαρτοκόπτης**

Το φαινόμενο Γκύντερ Γκρας

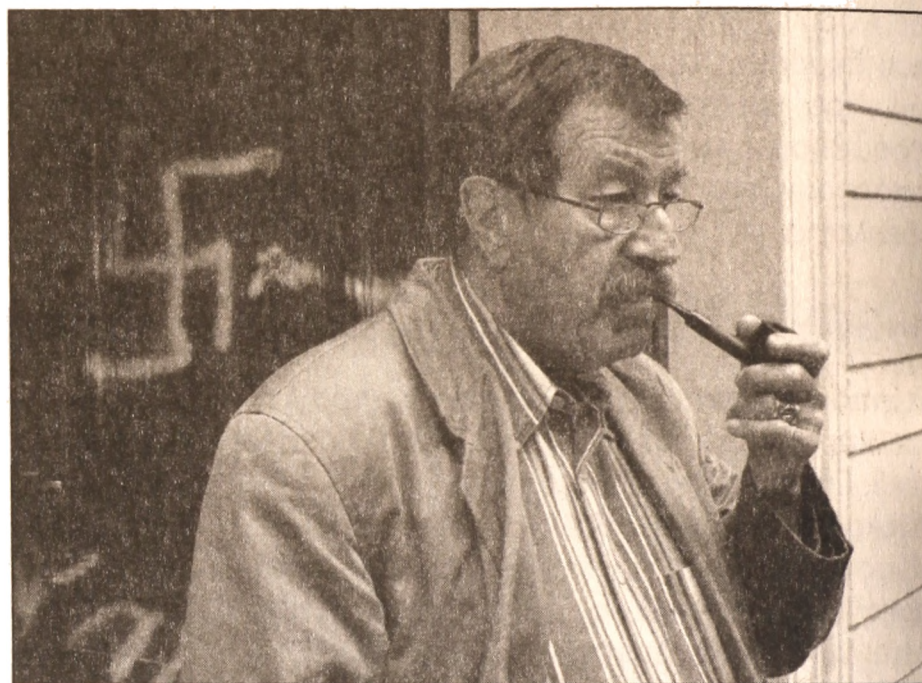
Από το Δημοσθενικό «Πρός γάρ τό τελευταῖον ἔκβάν ἕκαστον τῶν πρίν ὑπαρξάντων κρίνεται» και το Σαιξπηρικό «All's well that ends well», μέχρι το νεοελληνικό θυμόσοφο «Τα στερνά νικάν τα πρώτα (κι όπου θέλεις σύρε, ρώτα)» επιβεβαιώνεται η ισχύς του Σολώνειου «Μηδένα πρό τοῦ τέλους μακάριζε», όχι μόνο για την ατομική ευτυχία, αλλά και για την προσωπική τιμή. Ο λόγος για τον Günter Grass, τον θεωρούμενο ως τον μεγαλύτερο, μετά τον θάνατο του Heinrich Böll, γερμανό συγγραφέα των ημερών μας.

Ο όντως ταλαντούχος αυτός κύριος (*Το τενεκεδένιο ταμπούρλο*, 1959 και άλλα) το 1975 είχε αρνηθεί να συνυπογράψει μαζί με άλλους προοδευτικούς ανθρώπους των γραμμάτων (Χούλιο Κορτάσαρ, Γκαμπριέλ Γκαρσία Μαρκές, Χάινριχ Μπελ, Ραφαέλ Αλμπέρτι κ.ά.) υπέρ των διωκόμενων χιλιανών διανοουμένων από τη χούντα του Πινοσέτ. Το αποκάλυψε στην ισπανική *Ελ Παῖς* ο εξόριστος τότε στο Παρίσι Ντόρφμαν, που συγκέντρωνε τις υπογραφές. Και, σαν να μην έφθανε αυτό, ο Γκρας το 1999 δικαιολόγησε δημόσια τη γκαγκστερική εισβολή στη Πουγκοσλαβία και

φυσικά, το φθινόπωρο του ίδιου χρόνου, σαν τα «τριάκοντα αργύρια της προδοσίας», ήρθε το Νόμπελ της Λογοτεχνίας και τα σχετικά όβολα.

Φαρμακωθήκαμε διπλά όσοι τον διαβάσαμε και τον θαυμάσαμε από την εποχή ακόμη του Βίλλυ Μπραντ. Ήταν ο αδιαφιλονίκητος διανοούμενος (*Ο Μπουτ το ψάρι και άλλα*) του PSD, κάτι σαν τον Βέλτσο για το ΠΑΣΟΚ ή τον Βερέμη για τη ΝΔ. Κι όμως, τότε ήταν 72 χρόνων (γεννήθηκε το '27), δεν ήταν παιδί, όπως όταν είχε ενταχθεί στα 17 του για έναν περίπου χρόνο στα SS(!). Κι άλλοι βέβαια διάσημοι καλλιτέχνες έκαναν νεανικά λάθη και δικοί μας είχαν προσχωρήσει στη νεολαία του Μεταξά, αλλά τα Ναζιστικά Τάγματα Εφόδου ήταν ειδικές ένοπλες στρατιωτικές μονάδες, όχι... προσκοπάκια ή λυκόπουλα.

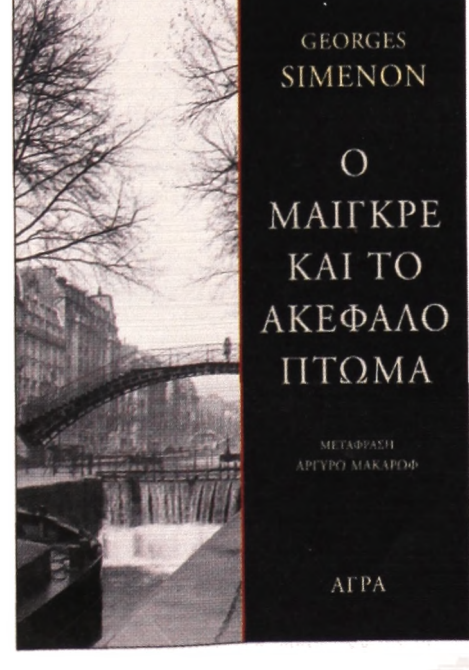
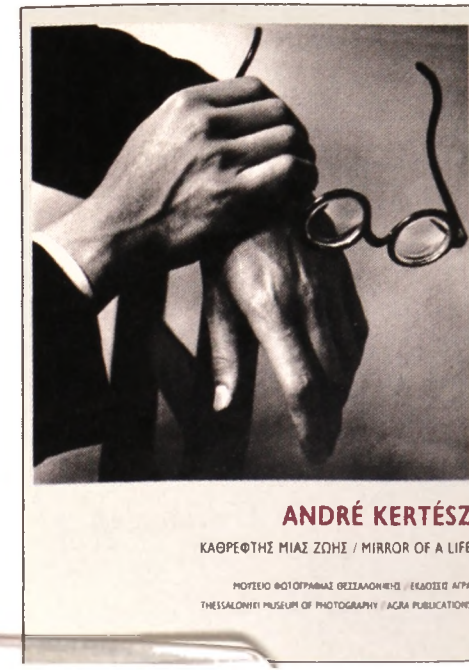
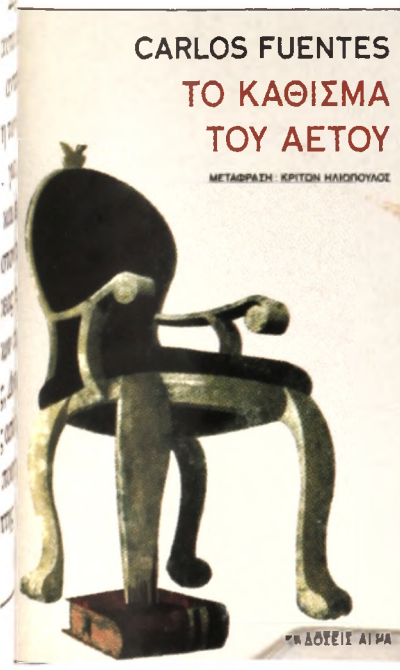
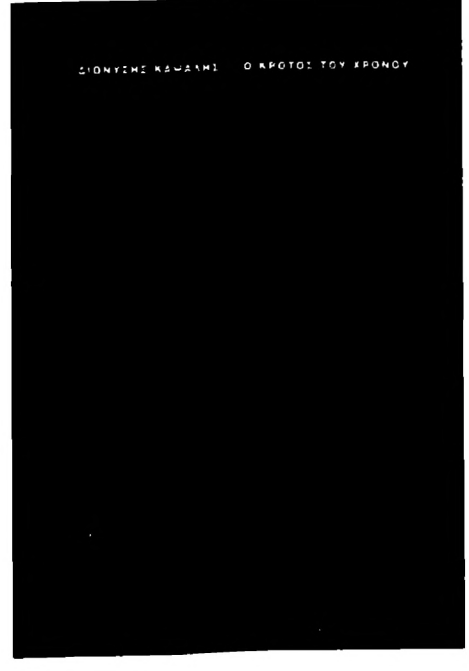
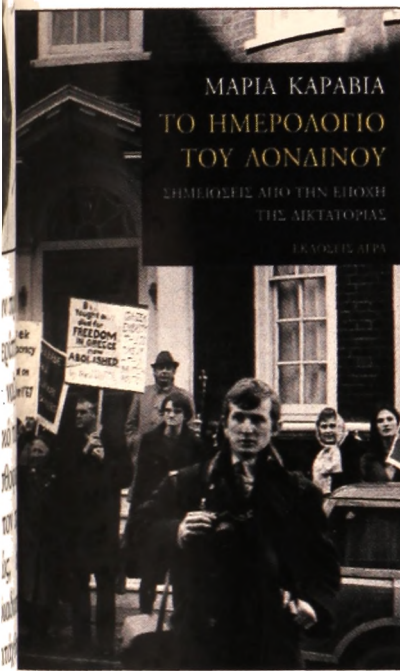
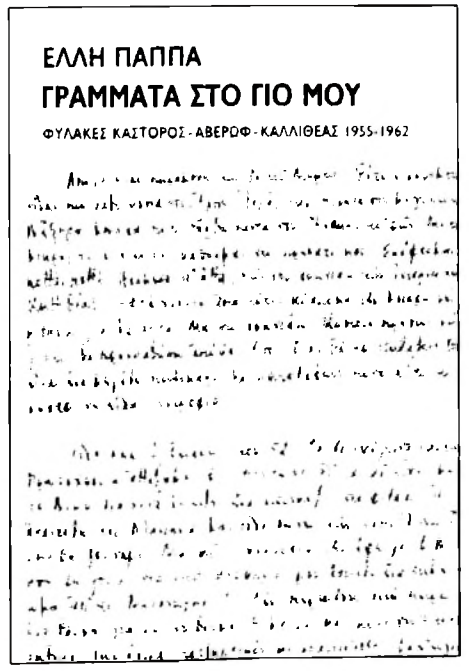
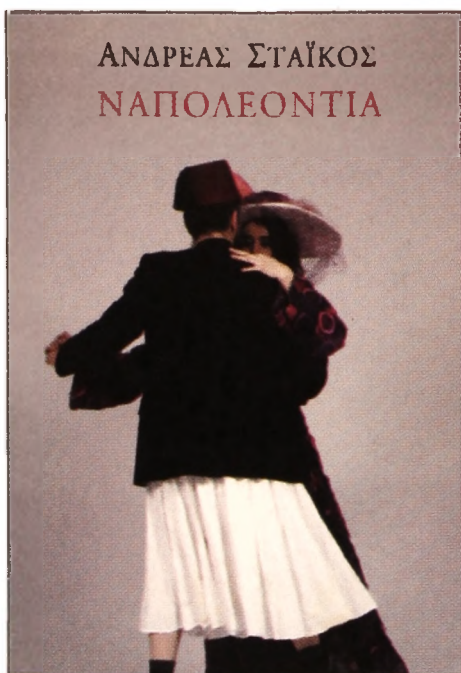
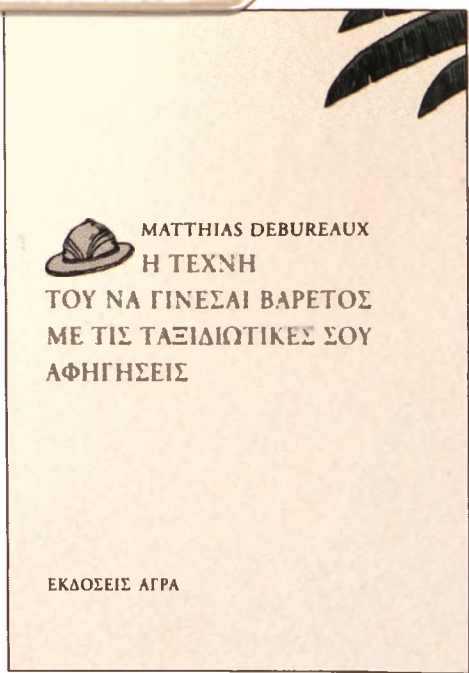
Η πρόσφατη αποκάλυψη για το «εθνικό-κοινωνικό» παρελθόν του δεν εξέπληξε κανέναν, απλώς εξήγησε αναδρομικά τη στάση του και το '75 και το '99. Όπως είχε πει, σε άλλη ανάλογη περίπτωση, ο George Orwell «once a whore, always a whore». Μετά το «έγκλημα» του '99, όχι μόνο δεν ακολούθησε η «τιμωρία», αλλά ήρθε και η...

επιβράβευση (το 7ο γερμανικό Νόμπελ της λογοτεχνίας). Λίγους μήνες αργότερα, σαν «μετανοούσα Μαγδαληνή», ζητούσε δημόσια συγγνώμη, γιατί παρασύρθηκε από δημοσιογράφους των «έγκυρων» δήθεν εφημερίδων (FAZ, SDZ κ.ά.) ότι η επίθεση στη Πουγκοσλαβία ήταν επιβεβλημένη και δίκαιη! Αλλά ποιος πιστεύει έναν κατ' αρχήν ψεύτη; Και τώρα την αποκάλυψη όχι μόνο την... ξαναποκαλύπτει στην αυτοβιογραφία του (*Ξεφλουδίζοντας το κρεμμύδι*), αλλά και δηλώνει, πάλι συντετριμμένος, «μετάνοια». Η ίδια ιστορία: «Η τέτοια με τα κλάματα και ο τέτοιος με τους όρκους».

Αλλά η τούρτα έχει και κερασάκι. Έναντι, προφανώς,

των όσων υπηρεσιών προσέφερε στο κατά περίπτωση ισχυρό κατεστημένο, ναζιστικό τότε και νεοταξικό τώρα, οι εντεταλμένοι μισθοφόροι της κοινής γνώμης τον προστατεύουν επιμελώς, διασπείροντας στο διαδίκτυο ψευδώς ότι «αντιτάχθηκε σθεναρά στους νατοϊκούς βομβαρδισμούς στη Σερβία το 1999»(!). Ξέρουν αυτοί και από εξόντωση των αντιπάλων και από διάσωση των φίλων. Είπατε τίποτα για τη συμβολή της τέχνης και ειδικά της λογοτεχνίας στον πολιτισμό; Ο συγγραφέας των *Πρόβα εξέγερσης των πληβίων, Κατακλυσμός, Δυσσείωνα κοάσματα* εκτός από πεζογράφος είναι και ποιητής, δραματοουργός, γλύπτης και γραφίστας!

Έργο ευθύνης για την κοινωνία. Το δικό μας παιχνίδι. Η ζωή.

Το δικό μας παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι με αξίες γνήσια ελληνικές.
Ποδητισμός, Παιδεία, Υγεία, Αθλητισμός.
Αξίες που κάνουν τη ζωή μας πιο όμορφη, πιο δημιουργική. Αξίες που
στηρίζουμε έμπρακτα, με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, με
προσήλωση και με πάθος. Σαν μια μεγάλη ομάδα. Και μαζί, θέτουμε τις
βάσεις για ένα μέλλον πιο ανθρώπινο, πιο αισιόδοξο, πιο ευτυχισμένο.

Γιατί το πιο όμορφο παιχνίδι, είναι η ζωή.

ΟΠΑΠ

Πρόγραμμα Κοινωνικής Ευθύνης